केराबारी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मोरङ, कोशी प्रदेश, नेपाल

गाउँपालिका पार्श्वचित्र

अन्तिम प्रतिवेदन

विषयसूची

परिच्छेद - १: परिचय		**१**
१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	उद्देश्य	१
१.३	कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू	२
१.४	तयारीका चरणहरू	२
१.४.१	वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी	३
१.४.२	वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला	३
१.४.३	सहजकर्ता तथा स्वयंसेवी गणक छनौट अभिमूखीकरण र परिचालन	३
१.४.४	तथ्याङ्क संकलन	४
१.४.५	तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी	४
१.४.६	वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी	४
१.४.७	वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन	४
१.४.८	गाउँ वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी	५
१.५	वस्तुस्थिति विवरणको सीमा	५
परिच्छेद - २: गाउँपालिकाको चिनारी		**६**
२.१	भौगोलिक अवस्थिति	६
२.२	ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा नामाकरण	६
२.३	राजनैतिक अवस्थिति	७
२.४	धरातलीय अवस्था	८
२.५	प्राकृतिक सम्पदा	१२
२.६	साँस्कृतिक उत्कृष्टता	१३
२.७	विकासका मुख्य सम्भावनाहरू	१३
२.८	गार्हस्थ उत्पादन	१५
२.९	मानव विकास सुचकाङ्क	१५
परिच्छेद - ३: पारिवारिक तथा जनसांख्यिक विवरण		**१६**
३.१	मुख्य बस्ती र घरपरिवारको विवरण	१६
३.१.१	मुख्य बस्ती	१६
३.१.२	घरपरिवारको विवरण	१७
३.२	जनसंख्या वितरणको अवस्था	१८
३.३	उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्याको विवरण	१९
३.४	मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरणण	२१
३.५	धर्म अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण	२३
३.६	जातजातीको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण	२५
३.७	महिलाको स्वामित्व अनुसार सम्पत्तीको विवरण	२६
३.८	पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	२७
३.९	आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण	२८
३.१०	अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको विवरण	२९

३.११ बसाईँसराई सम्बन्धी विवरण ३०
३.१२ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण ३२
३.१३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण ३७
परिच्छेद - ४: आर्थिक अवस्था ३९
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण ३९
४.१.१ प्राविधिक, सिपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण ३९
४.१.२ औषत आम्दानीको विवरण ४०
४.१.३ आवास संरचना विवरण ४२
४.१.४ आयात तथा निर्यातको अवस्था ४३
४.१.५ औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था ४४
४.१.६ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण ४४
४.१.७ वैदेशिक रोजगारीबाट पठाएको रेमिट्यान्सको उपयोग सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ४५
४.१.८ सुकुम्बासी सम्वन्धी विवरण ४६
४.२ भू-उपयोग तथा स्वामित्व ४६
४.२.१ भू-उपयोगको विवरण ४६
४.२.२ भू-स्वामित्व ४८
४.२.३ खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धि विवरण ४९
४.२.४ बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण ४९
४.३ कृषि तथा पशु विकास ५०
४.३.१ सिँचाई सुविधाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण ५०
४.३.२ सिँचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण ५१
४.३.३ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण ५२
४.३.४ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा ५८
४.३.५ तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा ५९
४.३.६ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा ५९
४.३.७ व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण ५९
४.३.८ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन ६०
४.३.९ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण ६०
४.३.१० संकलन केन्द्र तथा चिस्यान केन्द्र ६२
४.३.११ कृषि बजार तथा हाटबजार सम्बन्धी विवरण ६२
४.४ पर्यटन विकास ६२
४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण ६४
४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण ६८
४.४.३ उपलब्ध पर्यटकीय सेवा तथा सुविधा सम्बन्धी विवरण ६९
४.५ उद्योग व्यापार तथा बैङ्डि ६९
४.५.१ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण ७०
४.५.२ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण ७०
४.५.३ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण ७१
४.५.४ सहकारी संस्थाहरूको विवरण ७५
परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था ७८
५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास ७८
५.१.१ पाँच वर्ष माथिको जनसंख्याको साक्षरता विवरण ८०

५.१.२ तहगत रुपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय र विद्यार्थी विवरण ८१
५.१.३ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण ८३
५.१.४ हाल विद्यालय गइरहेका र विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाको विवरण ८५
५.१.५ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति सम्बन्धी विवरण ८७
५.१.६ बालविकास केन्द्रको विवरण ८८
५.१.७ शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा ९०
५.१.८ नमूना तथा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध विद्यालय विवरण ९१
५.१.९ प्राविधिक तथा विशेष सिपयुक्त मानव संसाधन ९२
५.१.१० अपाङ्गता तथा विशेष सिपयुक्त मानव संसाधन ९३
५.१.११ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण ९३
५.१.१२ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण ९३

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण ९४

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण ९४
५.२.२ स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण ९५
५.२.३ स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न लाग्ने समयको विवरण ९५
५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधाहरु ९६
५.२.५ खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण ९७
५.२.६ बालस्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था ९९
५.२.७ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण ९९
५.२.८ स्वास्थ्य परामर्श लिन सबैभन्दा पहिला जाने स्थान सम्बन्धी विवरण १००
५.२.९ सुरक्षित मातृत्व १०१

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई १०५

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको विवरण १०६
५.३.२ शौचालयको प्रयोगको अवस्था १०८
५.३.३ सार्वजनिक शौचालयको विवरण १०९
५.३.४ फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी घरपरिवारको विवरण ११०
५.३.५ ढल निकासको तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था १११

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण ११२

५.४.१ लिङ्ग अनुसार बालविवाह ११२
५.४.२ बालक्लव तथा संजालको विवरण ११४
५.४.३ घरपरिवारविहिन बालबालिकाको अवस्था ११५
५.४.४ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या ११५
५.४.५ ज्येष्ठ नागरिक तथा एकल महिला ११६

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन ११७

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण ११७

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति ११८

५.६.१ सार्वजनिक स्थल, पाटी, पौवा र चौतारा ११८
५.६.२ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण ११८

५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको विवरण ११९

परिच्छेद - ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति १२०

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था १२०

६.१.१ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजी वन) १२०

६.१.२ जडिबुटी उत्पादन, संकलन तथा निकासी सम्बन्धी विवरण १२३

६.१.३ गाउँपालिकाका क्षेत्रबाट निकासी हुने वन पैदावरको विवरण १२५

६.२ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र १२५

६.२.१ प्रमुख नदी तथा खोलाहरू १२५

६.२.२ ताल, तलैया, पोखरी र सिमसार सम्बन्धी विवरण १२७

६.३ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा १२८

६.३.१ बासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर र चराचुरुङ्गीको विवरण १२८

६.३.२ महत्वपूर्ण वनस्पती विवरण १२९

६.४ विपद् जोखिम व्यवस्थापन १२९

६.४.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवार) विवरण १३०

६.४.२ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय १३०

६.४.३ विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी १३१

६.४.४ आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण १३१

परिच्छेद - ७: भौतिक विकासको अवस्था १३२

७.१ यातायात पूर्वाधार १३२

७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था १३२

७.१.२ सवारी सुविधा र रुट १३४

७.१.३ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र चल्ने सवारी साधन १३४

७.१.४ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा १३५

७.१.५ आफु बसोबास गरेको स्थानबाट नजिकका बजारकेन्द्र पुग्न लाग्ने अनुमानित समय १३६

७.१.६ बसपार्क तथा बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण १३७

७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक उर्जा १३७

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार) १३८

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार १३९

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि १४०

७.३.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण १४१

७.४ आवास तथा भवन १४२

७.४.१ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी १४२

७.४.२ गाउँपालिकाका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण १४४

७.४.३ गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दुरी १४५

७.४.४ पशु वधशालाको विवरण १४६

७.४.५ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण १४६

परिच्छेद - ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति १४७

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था १४७

८.१.१ गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा : संगठनात्मक सर्वेक्षणमा रहेको संगठन तालिका १४७

८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन १४८

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार १४८

८.२.२ सेवा प्रवाह प्रक्रिया र पृष्ठपोषण १४८

८.४ ऐन, नीति नियम र कार्यप्रणाली १५१

८.४.१ गाउँपालिकाका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु १५१

८.४.२ गाउँकार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी १५४

अनुसूचीहरू १६२

अनुसूची - १: वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्न तथ्याङ्क संकलन फारमहरु १६२

अनुसूची - २: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका कृषि तथा पशुपक्षी फर्महरुको विवरण १९४

अनुसूची - ३: गाउँसभा तथा गाउँ कार्यपालिका पदाधिकारीको विवरण २१३

अनुसूची - ४: केराबारी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल तयारीको लागि गरिएको अभिमूखीकरण कार्यक्रमका तस्विरहरू २१४

अनुसूची - ५: केराबारी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल तयारीको लागि गरिएको अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहभागीहरू २१७

तालिका सूची

तालिका नं. १: केराबारी गाउँपालिकाको वडा विभाजन ७

तालिका नं. २: गाउँपालिकाको भिरालोपनको विवरण ११

तालिका नं. ३: जमिनको मोहडाको विवरण ११

तालिका नं. ४: गाउँपालिकाका मुख्य बस्तीको विवरण १६

तालिका नं. ५: वडागत क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण १७

तालिका नं. ६: जनसंख्याको विवरण १८

तालिका नं. ७: उमेर र लिङ्ग अनुसार वडागत जनसंख्याको विवरण १९

तालिका नं. ८: मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको विवरण २२

तालिका नं. ९: धर्म अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण २४

तालिका नं. १०: जातजातीको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण २५

तालिका नं. ११: महिलाको नाममा भएको घरजग्गाको विवरण २६

तालिका नं. १२: मुख्य पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण २७

तालिका नं. १३: आर्थिक रुपले सक्रिय तथा आश्रित जनसंख्याको विवरण २८

तालिका नं. १४: अपाङ्गताको कारण अनुसार जनसंख्या विवरण ३०

तालिका नं. १५: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण ३०

तालिका नं. १६: पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको आधारमा वडागत विवरण ३२

तालिका नं. १७: लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण ३३

तालिका नं. १८: मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसंख्याको विवरण ३५

तालिका नं. १९: सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको संख्यात्मक विवरण ३७

तालिका नं. २०: औपचारिक तालिमको विषयको आधारमा वडागत विवरण ३९

तालिका नं. २१: आफ्नो वार्षिक कृषि उत्पादनले परिवार चलाउन पुग्नेको विवरण ४१

तालिका नं. २२: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण ४२

तालिका नं. २३: देशका आधारमा विदेश गएकाहरुको विवरण ४४

तालिका नं. २४: रेमिट्यान्सको उपयोग सम्बन्धी विवरण ४५

तालिका नं. २५: गाउँपालिकाको भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण ४७

तालिका नं. २६: परिवार बसोबास गरिरहेको घर रहेको जग्गाको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण ४८

तालिका नं. २७: सिँचाई सुविधाको उपलब्धता सम्बन्धी वडागत विवरण ५०

तालिका नं. २८: सिँचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण ५१

तालिका नं. २९: अन्नबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५२

तालिका नं. ३०: दलहनबाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५३

तालिका नं. ३१: तेलहनबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५४

तालिका नं. ३२: तरकारीबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५५

तालिका नं. ३३: मसलाबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५६
तालिका नं. ३४: फलफूलबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५६
तालिका नं. ३५: नगदेबालीजन्य वस्तुको उत्पादनसम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) ५७
तालिका नं. ३६: खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग विवरण ५८
तालिका नं. ३७: तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा ५९
तालिका नं. ३८: कृषि जनशक्तिको विवरण ६०
तालिका नं. ३९: २०८१ को अन्त्यसम्ममा नवीकरण भएका कृषक समूहहरुको विवरण ६०
तालिका नं. ४०: गाउँपालिकामा लाग्ने साप्ताहिक हाटबजार सम्बन्धी विवरण ६२
तालिका नं. ४१: पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण ६५
तालिका नं. ४२: गाउँपालिकामा रहेका होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण ६८
तालिका नं. ४३: गाउँपालिकामा संचालित उद्योग, व्यापार व्यवसायहरु सम्बन्धी विवरण ७०
तालिका नं. ४४: गाउँपालिकामा रहेका मूख्य बजार केन्द्रहरुको विवरण ७०
तालिका नं. ४५: नजिकको बैङ्कसम्म पुग्न लाग्ने समयको विवरण ७१
तालिका नं. ४६: परिवारको सदस्यको बैङ्क खाता भएको आधारमा घर परिवारको विवरण ७२
तालिका नं. ४७: गाउँपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण ७६
तालिका नं. ४८: शैक्षिक तथा मानव संसाधन सम्बन्धी विवरण ७९
तालिका नं. ४९: ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसंख्याको वडागत साक्षरताको विवरण ८०
तालिका नं. ५०: शैक्षिक सत्र २०८० अनुसार विद्यार्थी विवरण ८१
तालिका नं. ५१: ५ वा सो भन्दा माथिका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह अनुसार विवरण ८३
तालिका नं. ५२: कक्षागत विद्यार्थी संख्या विवरण ८५
तालिका नं. ५३: विद्यालय तथा कलेज गइरहेका विद्यार्थीहरुको विवरण ८५
तालिका नं. ५४: विद्यालय तथा कलेज नजानुको कारणको आधारमा बालबालिकाहरु विवरण ८६
तालिका नं. ५५: शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति सम्बन्धी विवरण ८७
तालिका नं. ५६: बालविकास केन्द्रहरुको विवरण ८९
तालिका नं. ५७: केराबारी गाउँपालिका अन्तर्गत सामुदायिक विद्यालयमा आधारित बालविकास केन्द्रहरु सम्बन्धी विवरण ८९
तालिका नं. ५८: शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा ९०
तालिका नं. ५९: गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण ९४
तालिका नं. ६०: गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण ९५
तालिका नं. ६१: नजिकको संस्थासम्म पुग्न लाग्ने समयको आधारमा परिवारको विवरण ९५
तालिका नं. ६२: खोप सम्बन्धी विवरण ९८
तालिका नं. ६३: सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण ९८
तालिका नं. ६४: बाल पोषण सम्बन्धी विवरण ९९
तालिका नं. ६५: प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरुको विवरण ९९
तालिका नं. ६६: स्वास्थ्य परामर्श लिन सबैभन्दा पहिला जाने स्थान सम्बन्धी विवरण १००

तालिका नं. ६७: परिवार नियोजनका साधन प्रयोगकर्ता सम्बन्धी विवरण १०१
तालिका नं. ६८: सुत्केरी भएका महिलाहरूको सुत्केरी गराएको स्थान सम्बन्धी विवरण १०१
तालिका नं. ६९: १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले जीवित शिशुलाई जन्म दिएको विवरण १०२
तालिका नं. ७०: विवाहित महिलाहरूले पहिलो बच्चा जन्म दिदाको उमेर सम्बन्धी विवरण १०५
तालिका नं. ७१: खानेपानीको मुख्य श्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण १०६
तालिका नं. ७२: खानेपानी शुद्ध बनाउने तरिकाको आधारमा वर्गीकरण १०७
तालिका नं. ७३: परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण १०८
तालिका नं. ७४: सार्वजनिक शौचालयको विवरण १०९
तालिका नं. ७५: फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने स्थानको आधार विवरण ११०
तालिका नं. ७६: १० वर्षभन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर सम्बन्धी विवरण ११२
तालिका नं. ७७: बाल सञ्जालको विवरण ११४
तालिका नं. ७८: अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको वडागत विवरण ११५
तालिका नं. ७९: ज्येष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाको वडागत विवरण ११६
तालिका नं. ८०: रंगशाला, खेल मैदान, व्यायामशाला, पौडी पोखरी सम्बन्धी विवरण ११७
तालिका नं. ८१: स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण ११८
तालिका नं. ८२: सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण १२१
तालिका नं. ८३: केराबारी क्षेत्रमा पाइने महत्वपूर्ण स्थानीय जडिबुटीहरू १२३
तालिका नं. ८४: गाउँपालिकामा भएका नदीनाला, खोला, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्र, झरनाहरूको विवरण १२६
तालिका नं. ८५: ताल, तलैया, पोखरी, सिमसार क्षेत्र तथा झरना सम्बन्धी विवरण १२७
तालिका नं. ८६: प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेको परिवारको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) १३०
तालिका नं. ८७: गाउँपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण १३०
तालिका नं. ८८: हाल बसोबास गरेको सडकसम्मको अवस्था सम्बन्धी विवरण १३३
तालिका नं. ८९: घरबाट सार्वजनिक यातायातको पहुँचसम्म पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण १३४
तालिका नं. ९०: आफु बसोबास गरेको स्थानबाट बजार केन्द्रसम्म लाग्ने अनुमानित समय १३६
तालिका नं. ९१: खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण १३८
तालिका नं. ९२: दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण १३९
तालिका नं. ९३: परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) १४१
तालिका नं. ९४: छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण १४२
तालिका नं. ९५: भुइँको आधारमा घरधुरीको विवरण १४३
तालिका नं. ९६: गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरु तथा सभाहलको विवरण १४४
तालिका नं. ९७: गाउँपालिका देखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दुरी सम्बन्धी विवरण १४५
तालिका नं. ९८: कार्यपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १५४
तालिका नं. ९९: प्राविधिक तहका कर्मचारीहरुको विवरण १५५
तालिका नं. १००: पशु स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण १५६
तालिका नं. १०१: कृषि सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण १५६

तालिका नं. १०२: नगर प्रहरी सेवा १५७
तालिका नं. १०३: स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १५७
तालिका नं. १०४: रोजगार सेवामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १५७
तालिका नं. १०५: भूमि समस्या समाधान आयोगमा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १५८
तालिका नं. १०६: वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण १५८
तालिका नं. १०७: स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण १५९
तालिका नं. १०८: केराबारी पालिका अस्पताल वडा नं. १० मा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १६०

नक्सा सूची

नक्सा नं. १ : गाउँपालिकाको प्रशासनिक विभाजन नक्सा ६
नक्सा नं. २ : गाउँपालिकाको वडा विभाजन नक्सा ७
नक्सा नं. ३ : गाउँपालिकाको भिरालोपना नक्सा ९
नक्सा नं. ४ : गाउँपालिकाको जमिनको मोहडा नक्सा १२
नक्सा नं. ५ : गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा ४७
नक्सा नं. ६ : गाउँपालिकाको धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको नक्सा ६४
नक्सा नं. ७ : गाउँपालिका शिक्षा क्षेत्र नक्शा ७९
नक्सा नं. ८ : गाउँपालिका स्वास्थ्य क्षेत्र नक्शा ९४
नक्सा नं. ९ : गाउँपालिकाको खोला/नदी सञ्जालको नक्सा १२६
नक्सा नं. १० : गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार नक्सा १३२
नक्सा नं. ११ : गाउँपालिकाको सडक संजाल नक्सा १३३

परिच्छेद - १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाली जनताको बलिदानपूर्ण लामो संघर्षपछि नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्था कायम भएको छ । विश्वभर विभिन्न देशहरूमा सफल अभ्यासमा आएको यो व्यवस्था नेपालमा नौलो भएकाले यसमा अभ्यस्त हुन केही समय अवश्य लाग्नेछ। संघीय शासन प्रणालीको सवल पक्ष भनेको जनता केन्द्रीत शासन हो । नेपालको संघीय प्रणाली अर्न्तगत राज्यको संरचनालाई तीन तहमा विभाजन गरिएको छ। संघीय अर्थात केन्द्रीय शासन, प्रादेशिक शासन बिचमा र तल्लो तहमा स्थानीय सरकार सरह नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई स्थानीय स्वायत्त सरकारको रुपमा स्थापित गरेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को क्र.सं. ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख संकलन सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारलाई भएको उल्लेख छ भने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) को च मा माथि उल्लेखित विषयलाई थप विस्तार गरिएको छ ।

तसर्थ, नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रदान गरेको अधिकार प्रयोग गरी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५, (संशोधन २०७९) अनुरुप स्थानीय स्तरका विकासको योजना निर्माण, नीति निर्माण तथा स्थानीय सूचनाको प्रमुख श्रोतको रुपमा रहने यो वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकालाई विकास र सम्बृद्धिको समुचित दिशातर्फ उन्मुख हुन सहयोग गर्ने विश्वासका साथ यो प्रतिवेदन तयार भएको छ ।

१.२ उद्देश्य

पार्श्वचित्र निर्माणको प्रमुख उद्देश्य भनेकै गाउँपालिकाको समग्र वस्तुगत अवस्थाको जानकारीहरूलाई सुव्यवस्थित ढङ्गले अभिलेखीकरण गर्ने र ति तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई अद्यावधिक गर्दै आवश्यक पर्दा सरोकारवालाहरूलाई सूचना उपलब्ध गराउनु हो । पार्श्वचित्रका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :-

क) गाउँपालिकाको समग्र भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक पक्ष, सामाजिक पक्ष, प्राकृतिक सम्पदा तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बृद्ध पक्षहरूको सूचना तथा तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्ने ।

ख) गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह तथा संस्थागत संयन्त्रहरू बारेका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।

ग) गाउँपालिकाका सबल पक्षहरू, दुर्बल पक्षहरू, अवसरहरू, चुनौतीहरू तथा सम्भावनाहरूको विश्लेषण गर्ने ।

घ) गाउँपालिकाको विभिन्न विषयगत आधार नक्शा तयार गर्ने ।

ङ) गाउँपालिकाको समग्र जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथ्याङ्कहरूको व्याख्या र विश्लेषण गर्ने ।

च) प्राप्त सूचनाहरूको वर्गीकरण गरी सुव्यवस्थित र सरल ढंगले सर्वसाधारणले बुझ्न सक्ने गरी विभिन्न खण्डमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्ने ।

छ) माथि उल्लेखित सम्पूर्ण विषयसँग सम्बन्धित एकमुष्ट तथ्याङ्कीय आधार तयार पार्ने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू

पृष्ठभूमिमा उल्लेख भएजस्तै गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका निम्न आधारहरू रहेका छन् ।

(क) वैधानिक आधार

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ लाई व्याख्या गर्न बनेको स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गर्ने अधिकार र जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई नै प्रदान गरेकोले गाउँपालिकालाई पार्श्वचित्र तयार पार्ने आधार बनेको छ ।

(ख) नीतिगत आधारहरू

नीतिगत आधारहरू अन्तर्गत नेपाल सरकारले तयार पारेको समग्र योजनाहरू, नीतिहरू, प्रादेशिक नीतिहरू र यी नीतिहरूका आधारमा तयार भएका स्थानीय तहका नीतिहरूलाई कार्यान्वयन गर्न आधारभूत रुपमा आवश्यक तथ्याङ्कहरूको अनिवार्यता हुने भएकाले गाउँपालिकाको समग्र सूचनाहरू तयार पार्नुपर्ने नीतिगत आवश्यकता रहेको र सूचना व्यवस्थापनको नीतिगत व्यवस्था समेत रहेकाले सोका आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार पारिएको हो ।

(ग) स्थानीय आवश्यकता

स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न तथा स्थानीय आवश्यकताहरूको पहिचान गर्न वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । स्थानीय आवश्यकताहरूको पहिचान पश्चात् विकास निर्माण नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तय गर्न सकिन्छ । तसर्थ समग्र विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउँदै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको संगालोको टड्कारो आवश्यकता रहने हुँदा यो नै वस्तुगत विवरण तयारीको अर्को महत्वपूर्ण आधार हो ।

यी बाहेक नेपालले पक्षराष्ट्र भई हस्ताक्षर गरेका अन्तराष्ट्रिय सन्धी तथा सम्झौताहरूलाई कार्यान्वयन गर्न समेत वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न जलवायु परिवर्तनका असरहरू न्यूनीकरण गर्न, मानवअधिकारको सुनिश्चितता गर्न, पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गरी दिगो विकास गर्न तथ्यपरक सूचनाहरूको आवश्यकता पर्ने भएकाले यी आवश्यकताका आधारमा यो विवरण तयार पारिएको हो ।

१.४ तयारीका चरणहरू

यस गाउँपालिकाको पार्श्वचित्रको तयारी गर्दा प्रयोग गरिएका विधिहरू निम्नानुसार छन् –

- ✓ विशिष्टीकृत प्रश्नावली निर्माण गरी एन्ड्रोइड एप्स (Android Apps) द्वारा प्रत्येक घरपरिवारको जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पक्षहरूको विवरण संकलन गर्न गणकहरू परिचालन गरी आवश्यक तथ्याङ्क संकलन गरिएको ।
- ✓ यसमा गाउँपालिकाको विभिन्न विषयगत शाखा, विषयगत कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थाहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ ।
- ✓ सबै वडाका अध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीसँग प्रत्यक्ष अन्तर्वार्ता विधि प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको ।
- ✓ घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१ र अन्य विभिन्न सर्वेक्षण आदिका नतिजाहरू समावेश गरिएको ।

✓ यस अध्ययन प्रतिवेदनमा तथ्याङ्कको विश्लेषणका क्रममा विभिन्न तालिकाहरू, चित्रहरू तथा नक्साको प्रयोग गरी वर्णनात्मक तथा तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्य प्राथमिक (Primary) तथा द्वित्तीय (Secondary) सूचना संकलन पद्दती प्रयोग गरी गरिएको छ । भू-उपयोग, सडकहरू र सोको गुणस्तर तथा वातावरणीय समस्याहरू जस्ता प्राथमिक तथ्याङ्कहरू, भौगोलिक सूचना प्रणाली तथ्याङ्क (GIS Data), स्थलस्वरुप नक्शा, हवाई नक्शा, नापी नक्शा, स्थलगत निरीक्षण तथा अन्तर्वार्ता विधि प्रयोग गरी संकलन गरिएको छ । यसका साथै गाउँपालिका स्थित विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी निकायहरूका पदाधिकारीहरू, वुद्धिजीवीहरू उपलब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूसँग छलफल एवं अन्तर्वार्ता गरी गाउँपालिकाका प्रमुख समस्या एवं विकासका सम्भावनाहरू बारे जानकारी लिइएको छ । गाउँपालिकाका समग्र तथ्याङ्कहरू जस्तैः भौतिक, वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, वित्तीय एवं संस्थागत तथ्याङ्कहरू गाउँपालिका कार्यालय लगायत गाउँपालिका स्थित सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालयहरूको रेकर्डबाट र केही तथ्याङ्कहरू सम्बन्धित विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट प्रकाशित प्रतिवेदन एवं पुस्तकहरू अध्ययन गरी संकलन गरिएको छ ।

१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

यस तयारीको पहिलो चरणमा देहाय बमोजिम गतिविधिहरु सञ्चालन गरिएका छन् :-

- केराबारी गाउँपालिका क्षेत्रको भौगोलिक अवस्था, जनसंख्या, सामाजिक, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत वस्तुस्थिति झल्कने र भौगोलिक तथा सामाजिक रुपमा खण्डीकृत विवरण खुल्ने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्य प्रारम्भ गर्न कार्यपालिका बैठकबाट निर्णय गरियो ।
- वस्तुस्थिति विवरणको स्तरीय ढाँचा अनुसार घरधुरी सर्वेक्षण, संस्थागत सर्वेक्षण एवं सहभागितामूलक लेखाजोखा सर्वेक्षणका लागि विज्ञहरुको समेत संलग्नतामा प्रश्नावलीलाई अन्तिम रुप दिइयो ।
- पारिवारिक विवरण संकलनका लागि विद्युतीय माध्यम (Smart Phone) मा आधारित उपयुक्त कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रणाली तथा मोबाईल एप्लीकेशन निर्माण गरियो ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

वस्तुस्थिति विवरण तयारीको लागि केराबारी गाउँपालिकाले कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालाहरु बिच वस्तुस्थिती विवरणको स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्कको स्रोत तथा संकलन एवं विश्लेषण तयारी विधिबारे साझा धारणा, बुझाई र अपनत्व कायम गर्न छलफलबाट कार्ययोजना तयार गर्नका लागि तथा वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्ने कार्यको जिम्मेवारी र कार्ययोजना निर्धारण गर्नका लागि गाउँपालिका प्रमुख, उप-प्रमुख, कार्यपालिकाका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा सचिवहरु, विषयगत शाखा/ उपशाखा/इकाई प्रमुखहरु, गाउँपालिकाबाट छनौट गरिएका स्थानीयस्तरको जानकार विशेषज्ञ वा स्थानीय विज्ञहरुको सहभागितामा एक दिनको वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाखा गोष्ठी सञ्चालन गरियो ।

१.४.३ सहजकर्ता तथा स्वयंसेवी गणक छनौट अभिमूखीकरण र परिचालन

तयारीको यो तेश्रो चरणमा वडा समिति तथा वडा कार्यालयहरुले गाउँपालिकाको समन्वयमा गणकहरु छनौट गरी अन्तिम नाम सार्वजनिक गर्नका लागि गाउँपालिकामा पठाउने कार्य भयो । गणकहरूको छनौट प्रक्रियामा

निश्चित मापदण्डहरू तय गरिएका थिए भने नजिकको वडामा तीन जनाको दरले तथा टाढाको वडाहरु पाँच जनादेखि नौ जनासम्मको दरले गणकहरूको छनौट गरिएको थियो । यसरी छनौट भएका गणक तथा सहजकर्ताहरूलाई मोबाइल प्रविधिको प्रयोग एवम् प्रश्नावली सम्बन्धी बुझाई तथा सर्वेक्षण विधि, प्रक्रिया आदिका लागि तालिम प्रदान गरियो। यसरी सञ्चालन गरिएको तालिममा प्रयोगात्मक विधिको समेत अभ्यास गरी गणकहरूलाई परिचालनको तयारी गरियो ।

१.४.४ तथ्याङ्क संकलन

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण निर्माणका लागि दुई किसिमका तथ्याङ्कहरू संकलन गरिएको थियो । संस्थागत विवरण संकलन तथा घरधुरी सर्वेक्षण । संस्थागत विवरण संकलन अन्तर्गत प्रश्नावलीहरूको माध्यमबाट हरेक वडा कार्यालय तथा गाउँ कार्यपालिकाको विभिन्न शाखाहरूको समेत सहयोग र समन्वयमा विवरणहरू संकलन गर्ने कार्य गरियो। यसरी संस्थागत विवरणहरू संकलन गर्ने सन्दर्भमा स्रोत नक्सा एवं GIS Mapping लाई व्यवस्थित गर्नका लागि GIS Coordinates लिइएको थियो। यसैगरी घरधुरी सर्वेक्षण अन्तर्गत तालिम प्राप्त गणकहरूले मोबाइल एप्स सहितको प्रविधिको प्रयोग गरी प्रत्येक घरधुरीमा पुगेर GIS Coordinates सहितको तथ्यांक संकलन गर्ने कार्य गरियो । यसरी संकलन गरिएको तथ्यांकहरूलाई सर्भरमा एकत्रित गरी प्रत्येक दिन प्राप्त तथ्याङ्कहरूलाई केलाएर गुणस्तर निर्धारण सहित आवश्यकता अनुसार गणकहरूलाई पृष्ठपोषण दिने कार्य गरियो।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी

पारिवारिक विवरणबाट प्राप्त तथ्यांकलाई व्यवस्थित तथा विश्लेषणका लागि कम्प्युटर सफ्टवेयरको डिजाइन तथा विकास गरी आवश्यकता अनुसारका तालिकाहरू तयार गरिनुका साथै थप विश्लेषणका लागि MS Excel को पनि प्रयोग गरियो भने संस्थागत तथ्याङ्कहरूलाई MS Excel को प्रयोग गरी विश्लेषण गर्ने कार्य सञ्चालन भयो। स्रोत नक्शा तयारीका लागि पनि दुवै तरिकाहरू जस्तै GIS Database लाई आधार मानी सफ्टवेयरको प्रयोग गरी GIS मा आधारित स्रोत नक्सा बनाउने, तथ्याङ्क व्यवस्थापनका लागि विकास गरिएको सफ्टवेयरमा पनि GIS Coordinates राखेर Google Map को प्रयोगबाट Mapping गर्ने विधिको प्रयोग गरियो।

१.४.६ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारीबाट प्राप्त प्रतिवेदनहरूलाई व्यवस्थित गर्दै तथा वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७८ ले निर्देश गरे अनुसार ढाँचाको अनुशरण सहित केराबारी गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको नेतृत्वमा साझेदार संस्था लगायत विज्ञहरूद्वारा वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी गरी निश्चित समयावधिमा केराबारी गाउँपालिकामा पेश गरियो।

१.४.७ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन

निर्धारित ढाँचामा गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको पहिलो मस्यौदा तयार भए पश्चात् वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदामा छलफल गर्न केराबारी गाउँपालिकामा एक दिने प्रमाणीकरण कार्यशालाको आयोजना गरियो । प्रमाणीकरण कार्यशालामा प्रस्तुत भएका सूचना तथा विवरणको शुद्धता र तथ्य यकिन गरी सुधारको लागि सुझाव संकलन गर्ने, वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदाले समेट्न नसकेका विषय क्षेत्र वा परिमार्जन गर्नुपर्ने पक्षहरू केलाई समावेश गर्न सुझाव आदान प्रदान गर्ने, वस्तुस्थिति विवरणमा प्रस्तुत तथ्याङ्क, सूचना तथा विवरणहरूको अन्तरसम्बन्ध र तुलनात्मक पक्षहरू यकिन गर्ने, वस्तुस्थिति विवरण प्रकाशन पश्चात् यसका

विवरणहरू योजना तर्जुमा, विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, कार्यसम्पादन र नतिजा अनुगमनमा उपयोग गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्ने आदि कार्यहरू गरिएको थियो ।

१.४.८ गाउँ वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

कार्यशालाबाट प्राप्त भएका सुझावहरूलाई समावेश गरी तथा मस्यौदा प्रतिवेदनमा परिमार्जन गर्नुपर्ने विषयहरु, कार्यशालाबाट प्रस्तुत सुझावहरू बारे सम्बन्धित सरोकारवालासँग आवश्यकतानुसार पुनःपरामर्श गरी एवं वस्तुस्थिति विवरणको स्तरीयता र गुणस्तर सुनिश्चिततताका लागि विज्ञहरूका सुझावहरूलाई समेत ध्यान दिई वस्तुस्थिति विवरणलाई अन्तिम रुप दिइएको हो ।

१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा

राष्ट्रिय योजना आयोग र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम गाउँपालिका पार्श्वचित्र तयार गर्दा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कहरूको स्रोत र आधार वर्ष खुलाइएको छ । गाउँपालिकाका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, अन्य संघसंस्थाले उपलब्ध गराएका तथ्याङ्क, विभिन्न मन्त्रालय, विभागहरू, सम्बन्धित गाउँपालिका आदि स्रोतहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । पार्श्वचित्रको अवधारणा अनुसार यसले केराबारी गाउँपालिकाको सम्पूर्ण पक्षको यथार्थ जानकारी सरल एवं स्पष्ट रुपमा दिन्छ । अध्ययनलाई यथासक्य वस्तुगत बनाउने प्रयास गरिएको छ । तैपनि स्रोत, साधन तथा सूचना व्यवस्थापनका सिमितताका कारण अपेक्षित सम्पूर्ण सूचनाहरू प्राप्त हुन सकेको छैन । तथापी, अध्ययनमा निर्धारित उद्देश्यका आधारमा आवश्यकता अनुसारका तथ्याङ्क भने समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद - २: गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

केराबारी गाउँपालिका नेपालको पछिल्लो प्रशासनिक विभाजन अनुसार कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लाका १७ स्थानीय तहहरू मध्ये एक हो । कुल क्षेत्रफल २१९.१४ वर्ग कि.मि. रहेको यो गाउँपालिका समुन्द्र सतहबाट १३९ मिटरदेखि २०३१ मिटरसम्मको उचाईमा रहेको छ भने भौगोलिक २६ डिग्री ४० मिनेट ४० सेकेण्ड देखि २६ डिग्री ५२ मिनेट २४ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश र ८७ डिग्री १९ मिनेट २५ सेकेण्ड देखि ८७ डिग्री ३० मिनेट ३९ सेकेण्ड पुर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ । गाउँपालिकाको पूर्वमा लेटाङ तथा बेलबारी नगरपालिका, पश्चिममा सुनसरी जिल्ला, उत्तरमा धनकुटा जिल्ला र दक्षिणमा सुन्दरहरैंचा नगरपालिका पर्दछन् । गाउँपालिकाको १० वटा वडाहरु मध्ये अधिकांश भू-भाग पहाडमा पर्दछ भने, वडा नं. ६, ७, ८, ९ का केहि भाग समतल भूभागमा पर्दछन् । तराई अन्तर्गत पर्ने क्षेत्रमा बालुवा र पाँगो मिश्रित अत्यन्त उर्वर माटो पाइन्छ । यहाँ उष्ण तथा समशितोष्ण दुवै प्रकारको हावापानी पाइने हुँदा पुष र माघ महिनामा धेरै जाडो हुन्छ र बैशाख, जेष्ठ, असारमा गर्मी हुने गर्दछ ।

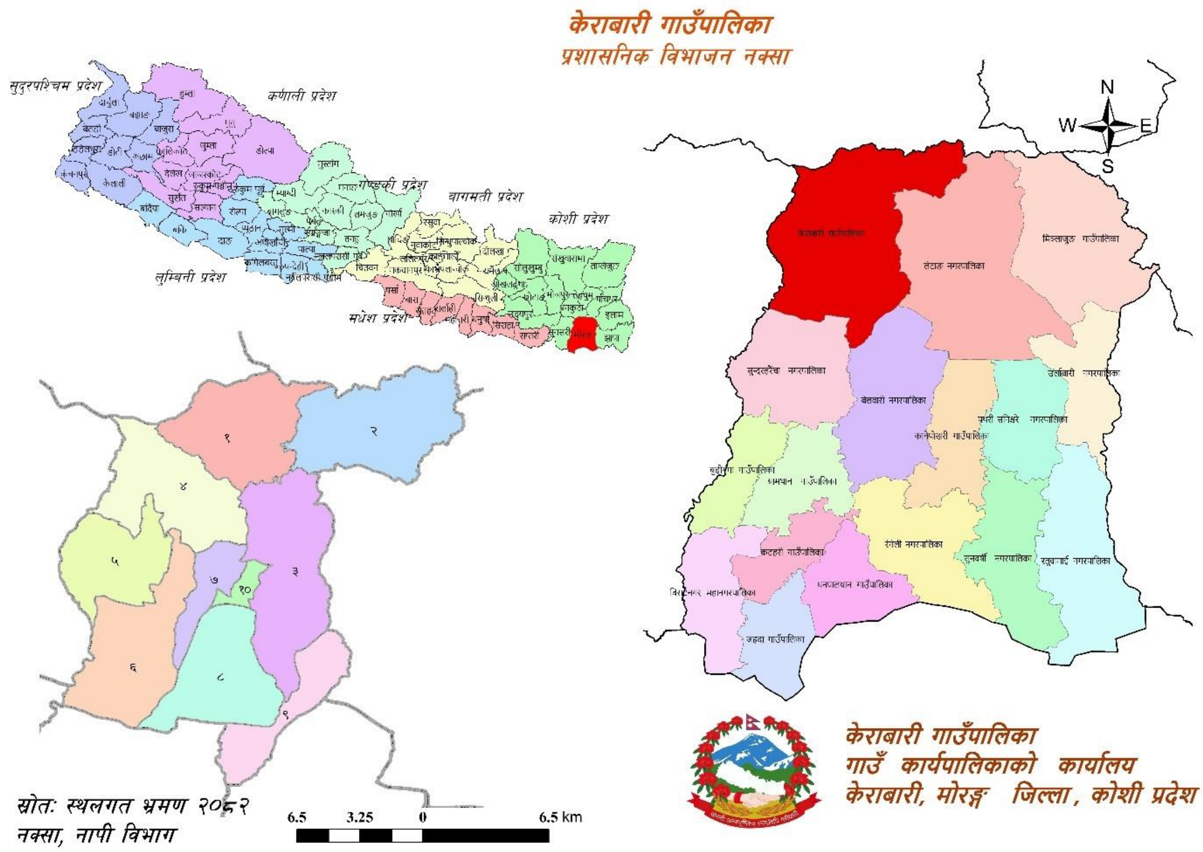

नक्सा नं. १ : *गाउँपालिकाको प्रशासनिक विभाजन नक्सा*

२.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा नामाकरण

मोरङ जिल्लाको उत्तर पश्चिम भागमा रहेको यो गाउँपालिका भौगोलिक हिसाबले मुलुकको पुर्वी क्षेत्रमा अवस्थित गाउँपालिका हो । केराबारी नामाकरणका बारेमा अनेक प्रकारका तर्कहरु भएतापनि यस पालिकाको दक्षिणतिर विभिन्न भागमा अठिया केरा प्रशस्तै पाउनुको साथै यस भेगमा केराको जंगल नै रहेको हुनाले यस क्षेत्रलाई केराबारी भन्ने गरेको किम्वदन्ती रहेसँगै यस पालिकाको नाम केराबारी नामाकरण गरिएको हो

। यो गाउँपालिका ऐतिहासिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक, प्राकृतिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक रुपमा सम्पन्न गाउँपालिकाको रुपमा चिनिन्छ । जैविक विविधताको केन्द्र, प्राकृतिक रुपमा सुन्दर यो गाउँपालिका पूर्वी पहाडी क्षेत्रका धेरैजसो मानिसहरूको लागि बसोबासका दृष्टिले रोजाईमा पर्ने गरेको छ ।

२.३ राजनैतिक अवस्थिति

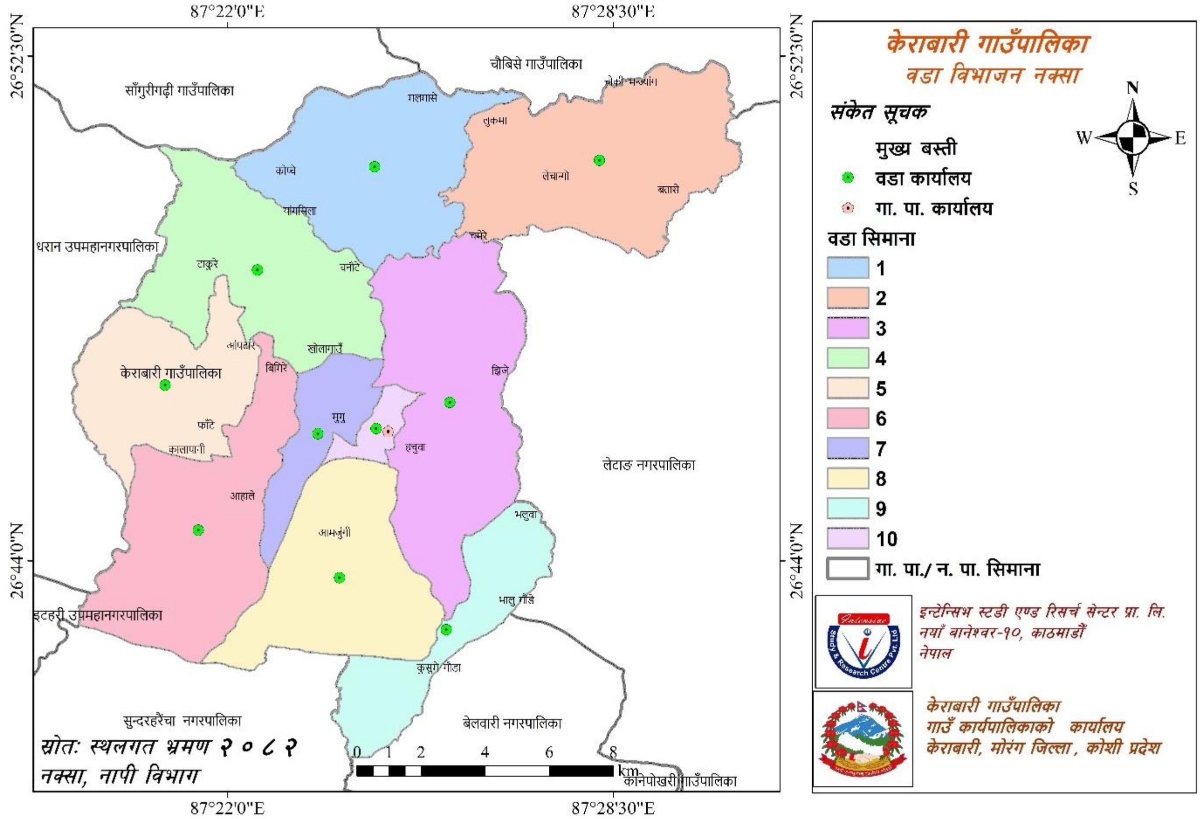

नक्सा नं. २ : *गाउँपालिकाको वडा विभाजन नक्सा*

कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लाको साविकका लेटाङ भोगटेनी नगरपालिका (१) केराबारी, याङशिला, पाटीगाउँ र सिंहदेवी गाविसहरु लाई समेटेर वि.सं. २०७३ साल फागुन २७ मा केराबारी गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । हाल केराबारी गाउँपालिकाको संरचना यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका नं. १: केराबारी गाउँपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश गाविस/गाउँपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	पाटीगाउँ (१-९)	२१८३	२६.६६
२	सिंहदेवी (१-९)	२४७८	३२.४१
३	लेटाङ भोगटेनी (१) र केराबारी (४)	२९७३	३३.७३
४	याङशिला (१-४,६,७)	१९५६	२६.९६
५	याङशिला (५-८)	३४३२	२०.१८
६	केराबारी (७) र याङशिला (९)	३४१६	२९.२१
७	केराबारी (६-८)	३६२९	८.६८
८	केराबारी (२-५)	२९४१	२४.५१

वडा नं.	समावेश गाविस/गाउँपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
९	केराबारी (९)	४७६४	१४.६४
१०	केराबारी (१-३	२६५९	२.७५

स्रोत: भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८१

२.४ धरातलीय अवस्था

गाउँपालिकाको भौतिक अवस्थाको विवरण तयार पार्दा यहाँको धरातलीय अवस्थाका बारेमा उल्लेख गर्नु अनिवार्य हुन्छ । क्षेत्रफलका हिसाबले सानो भए तापनि नेपाल धरातलीय विविधताका हिसाबले विश्वमै सम्पन्न मानिन्छ। विशेषतः भौगर्भिक प्रक्रियाका दौरान पछिल्लो समयमा निर्माण भएको महालङ्गुर हिमश्रृंखला निर्माण हुँदा तिब्बतीयन भू-खण्ड र भारतीय उपमहाद्वीपको एक आपसमा टकराव हुँदा यी दुई भू-खण्डका बिचमा रहेको टेथिस सागरको अस्तित्व समाप्त भई उच्च हिमालय पर्वत, मध्यम महाभारत पर्वत श्रृंखला तथा होचा चुरे पर्वत श्रृंखला र सबैभन्दा दक्षिण भेगमा फैलिएको विशाल गंगाको मैदानको अंशको रुपमा रहेको तराई भू-भाग मिलेर समग्र देशको भू-सतह निर्माण भएको छ। यो भू-धरातलको वस्तुगत चरित्रहरू मध्ये एक वा अर्को प्रकारको भू-धरातलको प्रधानता नेपालका गाउँपालिका वा नगरपालिकाहरुमा रहेको पाईन्छ ।

भू-धरातलीय स्वरुपले विकास निर्माणमा अहम् भूमिका खेल्दछ । भू-धरातलको विवरण अन्तर्गत विशेषतः भिरालोपन, मोहडा, उचाई, भू-आवरण, माटोको बनावट जस्ता आधारभूत पक्षहरू पर्दछन् ।

क) माटोको बनावट

केराबारी गाउँपालिकाको भौगर्भिक संरचना भारतीय उपमहाद्वीप (Indian Plate) र तिब्बतीयन प्लेट (Tibetan Plate)को एकआपसको टकरावबाट उत्पत्ति भएको महाभारत पर्वत श्रृङ्खला निर्माण हुँदाको बखत भएको हो । यो विशाल गंगा नदीको एक अंशको रुपमा रहेको छ। यद्यपि धरातलीय Profile हेर्दा माटो र चट्टानहरूमा विविधता रहेको पाइन्छ । यसको कारण भू-धरातलमा निरन्तर भइरहने प्राकृतिक प्रक्रियाहरू (Natural Phenomena) जस्तै मौसम तथा ऋतु परिवर्तन, भू-क्षय, वायुमण्डलीय चापको प्रभाव, वर्षा, शीत, भूकम्प, जलवायु परिवर्तन, सामान्य हावाहुरी आदि हुन्। कोशी नदीको प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्रमा रहेको माटोमा बालुवाको मात्रा बढी छ भने केही भित्री भागमा रातो र दोमट किसिमको माटो पाइन्छ । यसरी प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा भने निरन्तर खेती भइरहेको क्षेत्रमा केही बढी छ भने बाँझो क्षेत्रमा क्रमशः घटिरहेको अवस्था छ। समतल भू-भाग हुँदै पहाडसम्म रहेको यो गाउँपालिकाका १० मध्ये ६ वटा वडाहरु पहाडी भू-भागमा रहेका छन्। पहाडी भूभाग अन्तरगत पर्ने वडाहरुमा भने वन जंगल क्षेत्रको प्रधानता रहेको र भौगोलिक अवस्थिति तथा समशितोष्ण प्रकारको हावापानी पाइने हुँदा पशुपालन तथा फलफुल खेतीको लागि उपयुक्त रहेको छ।

ख) भिरालोपनाको विवरण

केराबारी गाउँपालिकाको भूमिलाई भू-बनौट, प्रणाली, तथा भू-स्खलन जस्ता प्रवृत्तिका आधारमा अध्ययन गर्दा भूमिको वर्गीकरणलाई त्यसको उपयोगको सम्भाव्यता र सघनता घट्दै जाने (Degrading) क्रममा राखिएको छ। अर्को शब्दमा, भू-स्खलन वा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति भू-बनोट अनुसार फरक पर्दै जान्छ। त्यसै क्रमले भूमिको स्थायित्वलाई मजबुत बनाउने उपायको भौतिक लक्षण (Physical characteristics) का आधारमा माटोको अवस्था र भिरालोपन विश्लेषण गरिएको छ । केराबारी गाउँपालिकामा भूमिलाई भू-बनौट,

पारिस्थितिक प्रणाली तथा भू-स्खलनजस्ता तत्वका आधारमा भूमिको वर्गीकरणलाई हेर्दा गाउँपालिकाको जमिनमा न्यूनतम ० डिग्रीदेखि अधिकतम ६० डिग्रीसम्मको भिरालोपन देखिन्छ । जसलाई नक्शामा उल्लेख गरिएको छ ।

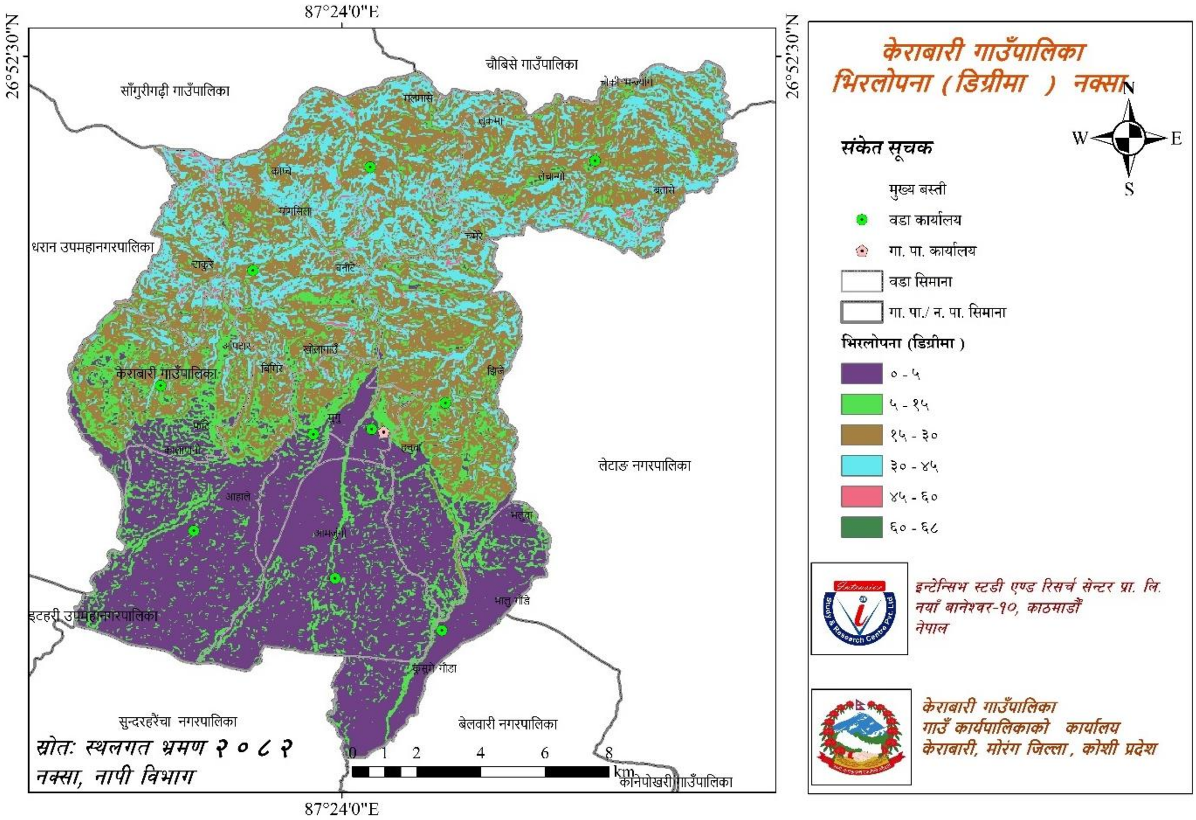

नक्सा नं. ३ : *गाउँपालिकाको भिरालोपना नक्सा*

अ) Slope ०°-५° (माटोको गहिराई पर्याप्त भएको, पानीको निकास राम्रो गरी हुने कान्ला बनाई खेती गर्न सकिने)

यस्तो जमिनमा माटोको गहिराई पर्याप्त हुन्छ र पानी सतहमा तथा अर्ध भूमिगत अवस्थामा समेत सजिलै निकास हुन्छ। मनसुनी खेती गर्नका लागि यस्तो भूमिमा गह्राहरू बनाउनु पर्दछ। सतहगत जलप्रवाह एवं अर्धभूमिगत पानीको निकासलाई भू-क्षय हुन नपाओस् भनी नियन्त्रणका उपायहरू अपनाउनु पर्दछ । माटोका भौतिक गुणहरू तथा जमिनको भिरालोपनका कारण वर्षाको पानीबाट नयाँ खोल्सीहरू बन्ने र ती खोल्सीहरू प्रकारान्तरमा चौडा हुँदै गएर भू-क्षयको प्रवृत्ति बढ्ने हुनाले यस वर्गको जमिनको संरक्षण गर्न विशेष ध्यान दिनु पर्दछ।

यस वर्गको जमिनमा परम्परागत माध्यम वा आधुनिक विधिबाट खेती गर्न सकिन्छ। मनसुनको समयमा हुने वर्षाका कारण चरन तथा वनस्पतीलाई पनि मनग्गे फाईदा पुग्दछ। यस्तो जमिनमा धान खेती गर्न सकिन्छ। सिँचाई सुविधा उपलब्ध भएको छ । माटो दानादार भएको अवस्थामा समेत धानबाली लगाउन सकिन्छ। सिँचाई भएमा हिउँदे एवं वर्षे बाली पनि लगाउन सकिन्छ।

आ) Slope। °-। । °(माटोको गहिराई ५०-१०० से.मी. भएको, पानीको निकास राम्रो हुने, कान्ला बनाएर मात्र खेती गर्न सकिने)

५°-३०° भिरालो रहेको, पानीको निकास राम्रो हुने गरेको तथा माटोको पत्रको गहिराई ५० से.मि. देखि १०० से.मि. सम्म रहेको जग्गा यस वर्गमा पर्दछ। यस वर्गको जमिनमा पहिरो जाने, जमिन भासिने जस्ता भू-क्षयीकरणका प्रवृत्तिहरू सामान्य रुपमा देखा परिरहन्छन्। त्यसैले जमिनलाई सामान्य रुपमा व्यवस्थापन नगरिएमा यस्ता प्रवृत्तिमा झन् वृद्धि हुने हुन्छ। वन, वनस्पतीका लागि यो जमिन त्यति सहज हुँदैन्। गाईवस्तुको आवत-जावतबाट भू-क्षयीकरणमा वृद्धि हुने हुनाले चरन विकासलाई यस प्रकारको जमिनमा प्रश्रय दिन ठिक हुँदैन्। तर, पालैपालो निश्चित स्थानहरूमा गाईवस्तु थुनेर चराउने हो भने त्यसले जमिनको उत्पादकत्वमा सघाउ पनि पुऱ्याउन सक्दछ।

यस प्रकारको जमिनमा विशेष गरी मनसुन खेतीका लागि भू-क्षय रोक्न गह्राहरू बनाउन अनिवार्य हुन्छ। यसमा खेतीका परम्परागत र मध्यमस्तरीय प्रविधि नै अपनाउनुपर्ने हुन्छ । यस प्रकारको भिरालोपन भएको जमिनमा खेती गर्दा माटोको भौतिक गुणहरूसँग व्यवस्थापन सीपको सम्मिश्रणले मुख्य भूमिका खेलेको हुन्छ। सिँचाईको प्रयोग नियमित रुपमा पहिलेदेखि नै भइरहेको खण्डमा सिँचाई गर्दा भू-क्षयको समस्या आउँदैन, तर नयाँ सिँचाई प्रणाली शुरु गर्ने हो भने शुरुमा सावधानी अपनाउनु पर्दछ। एक्कासी बढी सिँचाई भएको खण्डमा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति तुरुन्त शुरु हुन सक्दछ।

इ) Slope ३०°–४०° माटोको गहिराई २० से.मि. मात्र भएको, पानीको निकास सहज भएको तथा जमिनको भिरालोपन ३०° (१.७ मिटरमा १ मि.) भन्दा बढी भएको, काठ दाउरा उत्पादन गर्न उपयुक्त।

माटोको पत्र २० से.मि. मात्र गहिराई भएको पानीको निकास सहज भएको तथा जमिनको भिरालोपन ३०° (१.७ मिटरमा १ मि.) भन्दा बढी भएको जमिन यस वर्गमा पर्दछ। यस प्रकारको ज्यादा भिरालोपन भएको जग्गामा गह्रा बनाएर खेती गर्नु फाईदाजनक देखिँदैन्। यस प्रकारको जमिनमा वर्षाको पानीबाट छिटो खोल्सीहरू बन्ने वा बाढीले क्षति पुऱ्याउने ठूलो सम्भावना रहन्छ। यस प्रकारको जमिनमा वनस्पतीहरू लगाउन, उपयुक्त देखिन्छ। यहाँ काठ र इन्धनका लागि वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गर्नु उपयुक्त हुन्छ । पहिरो जाने वा बाढीबाट क्षति हुने प्रवृत्ति यस प्रकारको जमिनका सामान्य लक्षण हुन्।

यस्तो क्षेत्रमा जङ्गलको विकास गरी इन्धन, पशु आहार तथा काठ उत्पादन गर्न सकिन्छ। जङ्गल फडानी भएको छ भने पनि यस्तो क्षेत्रमा या त बोटबिरूवालाई पुनः हुर्काउन सकिन्छ या त बृक्षारोपण गर्न सकिन्छ। यस वर्गमा पर्ने जमिनहरूमा गाईबस्तुलाई चराउने चलन कडाईका साथ नियन्त्रण गर्नुपर्छ। यदि इन्धन, पशु, आहार तथा चरनको लागि उपयोग गर्ने हो भने पनि वार्षिक उपयोगले भविष्यको उत्पादकत्वलाई जोखिममा पार्ने खालको हुनु हुँदैन। यस प्रकारको क्षेत्रमा यस्तो वन पैदावार उपयोग गर्ने तरिका, स्थान र पहुँचको लागि सडक विस्तारका र सुरक्षित योजना बनाउनु पर्दछ। यस्तो जमिन खेतीको लागि उपयुक्त हुँदैन।

ई) Slope >४०° माटोको गहिराई २० से.मी. भन्दा कम भएको, भू-क्षय भइरहने पुनरुत्पादनको संभावना कम भएको

ज्यादै भिरालो भएको, मध्यम भिरालोपन भए पनि माटो पत्र (तह) २० से.मि. भन्दा कम भएको वा जस्तोसुकै भिरालोपन भए पनि वर्षे पानीबाट क्षति भएको, धेरै खोल्सीहरू सिर्जना भएको जमिन यस वर्गमा पर्दछ। यस गाउँपालिकाको भिरालोपन ६० डिग्रीसम्म रहेको छ। यस प्रकारको जमिनलाई घाँस वा बोट-विरुवा लगाएर हराभरा बनाइराख्नु पर्छ, किनभने माथि उल्लेख गरिए झैं एकातिर यस्तो जमिनमा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति तीब्र रहेको हुन्छ भने अर्कातिर एक पटक भू-स्खलन भइसकेको क्षेत्रलाई पुन:अधिग्रहण (reclaim) गर्न असम्भव हुन्छ। उच्च भू-भागमा माटोको तापक्रम कम रहने भएको तथा भिरालोपन भएकोले माटो सजिलैसँग बग्दछ। तलको तालिकामा केराबारी गाउँपालिकाको भिरालोपनको विवरण उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. २: गाउँपालिकाको भिरालोपनको विवरण

भिरालोपन (डिग्रीमा)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
० डिग्री देखि ५ डिग्री	७०.९३	३२.३७
५ डिग्री देखि १५ डिग्री	३४.५३	१५.७६
१५ डिग्री देखि ३० डिग्री	७०.७८	३२.३०
३० डिग्री देखि ४५ डिग्री	४०.९१	१८.६७
४५ डिग्री देखि ६० डिग्री	१.९६	०.८९
जम्मा	२१९.१४	१००.००

स्रोत: भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८१

यो गाउँपालिका समथर तथा पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित भएकोले यहाँको जमिनमा समथर तथा भिरालोपन दुवैको मात्रा रहेको छ। यहाँको करिब ३२.३७ प्रतिशत भू-भाग ० डिग्रीदेखि ५ डिग्रीसम्मको, १५.६७ प्रतिशत भू-भाग ५ डिग्रीदेखि १५ डिग्रीसम्मको, ३२.३० प्रतिशत भू-भाग १५ डिग्रीदेखि ३० डिग्रीसम्मको, १८.६७ प्रतिशत भू-भाग ३० डिग्रीदेखि ४५ डिग्रीसम्मको र ०.८९ प्रतिशत भू-भाग ४५ डिग्रीदेखि ६० डिग्रीसम्मको भिरालोपनको स्थितिमा छ। यसको अर्थ यहाँको जमिनमा खेतीपाती तथा पशुपालन दुवै गर्न धेरै सहज रहेको छ। कृषि कार्य मार्फत् अन्नभण्डार बन्ने क्षमता गाउँपालिकाले राख्दछ। यहाँको भूमिको सही सदुपयोग गर्न सके प्राकृतिक सम्पदाको धनी केराबारी गाउँपालिकाले विकासमा कायापलट हुन सक्ने क्षमता राख्दछ।

ग) जमिनको मोहडाको विवरण (Aspect)

जमिनको भिरालोपन र मोहडा सामान्यतया एक अर्काका परिपूरक हुन्छन्। अर्थात् भिरालोपन विषम हुँदा मोहडामा पनि विषमता हुन्छ। समथर क्षेत्रमा मोहडामा विषमता नभए तापनि गाउँपालिकाको पहाडी क्षेत्रमा निम्नानुसारको मोहडाको विवरण रहेको छ।

तालिका नं. ३: जमिनको मोहडाको विवरण

जमिनको मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशतमा
उत्तर मोहडा	१४.८०	६.७६
उत्तर पूर्वी मोहडा	१५.११	६.९०

जमिनको मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशतमा
पूर्व मोहडा	२२.२९	१०.१७
दक्षिण पूर्वी मोहडा	३९.६४	१८.०९
दक्षिण मोहडा	४४.५१	२०.३२
दक्षिण पश्चिम मोहडा	३८.८३	१७.७२
पश्चिम मोहडा	२५.४९	११.६३
उत्तर पश्चिम मोहडा	१८.४४	८.४१
जम्मा	२१९.१४	१००.००

स्रोत: GIS तथ्याङ्कमा आधारित, २०८१

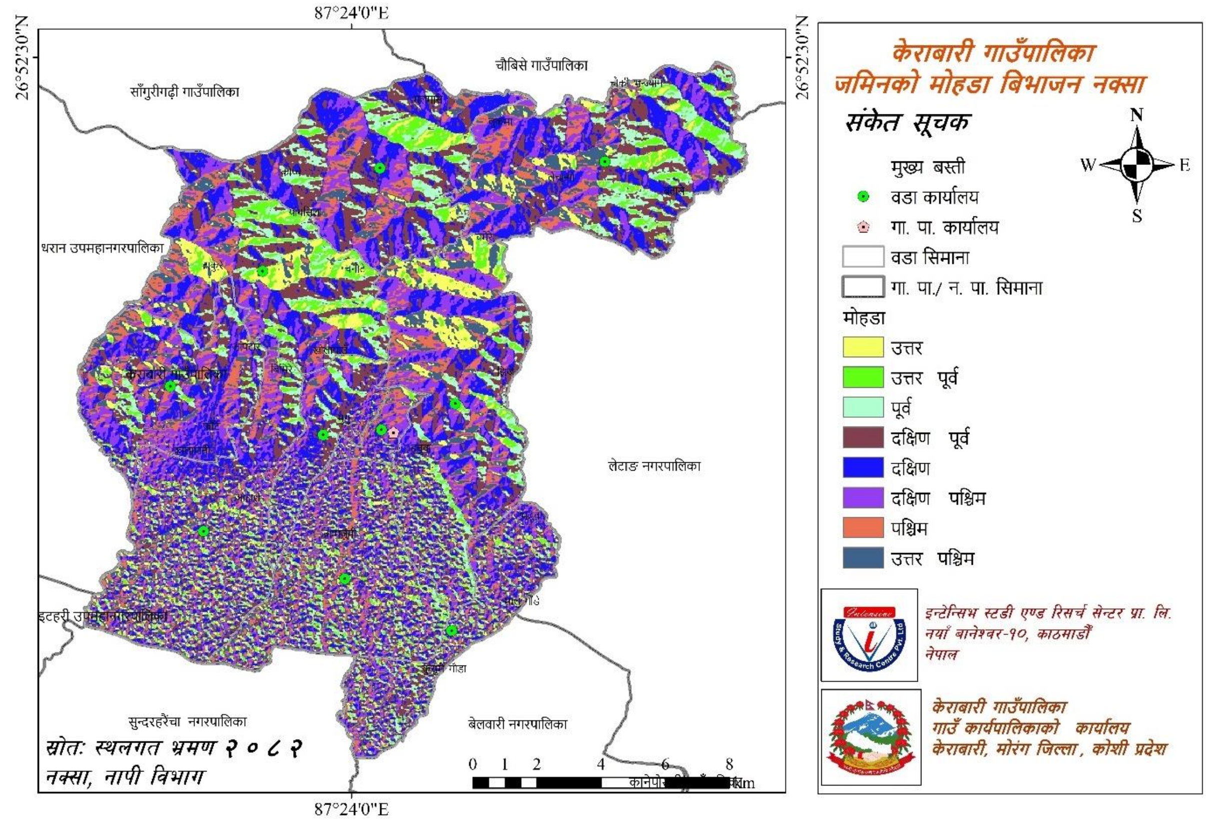

नक्सा नं. ४ : *गाउँपालिकाको जमिनको मोहडा नक्सा*

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

हरेक क्षेत्रको विकासको प्रमुख आधार नै त्यहाँ उपलब्ध प्राकृतिक श्रोतहरू हुन् । प्राकृतिक सम्पदा अन्तर्गत स्थानीयस्तरमा उपलब्ध जमिन, वन, वनस्पती, वन्यजन्तु, जडिबुटी, खानी तथा खनिज, नदी, खोला, ताल, हिमाल, झरना, जलाधार क्षेत्र, सिमसार, निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षित क्षेत्र आदि पर्दछन् । यी प्राकृतिक सम्पदाहरूको दिगो र विवेकपूर्ण सदुपयोग गरेर मात्र समृद्ध बन्न सक्छौं ।

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

मानवीय चालचलन, भाषा, व्यवहार तथा जनजीवन निश्चित परम्पराबाट अमूर्त हिसाबले निर्देशित हुन्छ । दैनिक व्यवहारहरू सञ्चालन गर्न मानिस, परिवार र समाजको स्वरूपमा बाँधिएको हुन्छ । विवाह, परम्पराले नाता सम्बन्ध स्थापित गर्दछ र यसले परिवारको सृजना हुन्छ । जन्म, मृत्यु, विवाह, खानपान, भेषभूषा, चाडपर्व, भाषा, रहनसहन आदि सबै साँस्कृतिक विशेषताहरू भित्र पर्दछन् । यी सभ्यता र संस्कृतिका आयामहरू मानिसको पहिचानका प्रमुख पक्षहरू हुन् । साँस्कृतिक गतिविधिहरूले मानिसलाई परिस्कृत जीवन जिउन मद्दत पुऱ्याउँछ । यसले समाजलाई संगठित र गतिशील तुल्याउँछ ।

गाउँपालिकामा ६३.३९ प्रतिशत हिन्दु धर्मावलम्बीको बसोबास भएको तथा २८.०९ प्रतिशत बौद्धमार्गी समुदायको बसोबास भएकोले उभौली-उधौली, दशैं, तिहार, ल्होसार, मकर संक्रान्ति, साउने संक्रान्ति, चैतेदशैं, श्रीपञ्चमी, होली, तीज, शिवरात्री, क्रिसमस ,जनैपूर्णिमा, सोनाम, ग्याल्पो ल्होसार, रक्षा बन्धन, बुद्ध जयन्ती आदि विशेष महत्वका साथ यहाँका जनमानसले मनाउने मुख्य पर्वहरू हुन् । हिन्दू धर्मावलम्बीले मनाउने प्रमुख संस्कार कुल पूजा, गोठ पूजा, ब्रतवन्ध, विवाह तथा नृत्य काजक्रिया, वार्षिक काम, न्वारन, तिथि श्राद्ध, सोह्रश्राद्ध, औंशी, पूर्णिमा, संक्रान्ति, मसान्त, सत्यनारायणको पूजा, एकाह, होमहोमादी, यज्ञ, सप्ताह, रुद्रीपाठ, मलमास, सूर्य ग्रहण, चन्द्र ग्रहण, आदि रहेका छन् । यसैगरी परम्परागत संस्कृतिमा आधारित असारे गीत, तीज गीत, झ्याउरे भाका र दोहोरी गीत, देउसी आदि यस गाउँपालिकामा लोकप्रिय छन् ।

२.७ विकासका मुख्य सम्भावनाहरू

हरेक स्थानको आफ्नै विशेषता हुन्छ । कुनै स्थानमा जंगलको भू-भाग अत्याधिक हुन्छ । कुनै स्थानमा पर्याप्त मात्रामा जलश्रोतको उपलब्धता हुन्छ भने कुनै स्थानमा सुख्खा क्षेत्रको रूपमा रहेका हुन्छन् । तसर्थ कृषियोग्य क्षेत्रमा कृषिको व्यवसायीकरण गरेर माथि उठ्न सकिन्छ भने वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन मार्फत् वन क्षेत्र अत्याधिक भएको स्थानीय तहलाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ । उपलब्ध श्रोत र साधनका आधारमा गाउँपालिकाको सम्भावनाहरू उजागर गर्न सकिन्छ । यस गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग हेर्दा १८.१९ प्रतिशत खेतीयोग्य क्षेत्र भएकोले वैज्ञानिक कृषि प्रणाली मार्फत यहाँको समृद्धि हासिल गर्न सकिन्छ ।

वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन भन्नाले वनजंगललाई बालीनाली सरह हेरचाह र सुधार सम्भार गर्ने भन्ने बुझिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा आधुनिक कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन्। साथै गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पार्क, उद्यान तथा गुम्बा एवं स्तुपाको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ ।

गाउँपालिकामा रहेको खेतीयोग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे बाली तरकारी बाली, फलफूल, मसला तथा जडीबुटी र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ। आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकता अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन। जनचेतना, सीप तथा व्यावसायीकरण, आधुनीकिकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा, बीउ बिजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ। यहाँको उर्वर भूमिमा आधुनिक कृषि प्रणालीको अभावले गर्दा

खेतीयोग्य भूमिको पूर्ण सदुपयोग हुन सकेको छैन भने अर्कोतर्फ माटोको उर्वराशक्ति क्रमशः क्षीण हुँदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको देखिन्छ। जथाभावी हुने गरेको बस्ती विकासलाई व्यवस्थित गर्नाको साथै पुराना परम्परागत कूलोहरूको मर्मत सुधार गरी माटोको उर्वरशक्ति बढाई दिगो विकासको धारणा अनुरुप काम गर्न सकेमा भावी पुस्ताको लागि यस गाउँपालिकालाई बस्न लायक ठाउँको रुपमा विकसित गर्न सकिन्छ ।

यहाँको ग्रामिण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपन्छी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुको साथै यातायात सेवालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकेको खण्डमा विभिन्न स्थानहरूमा दुध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको संकलन केन्द्र/कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग आदि विकास गर्न सकिनेछ। जसबाट रोजगार सिर्जना गरी समग्र गाउँपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ।

यस गाउँपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरणमैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामिण इलाकाहरूमा स्थानीयस्तरमा आवश्यक रोजगारी सिर्जना गर्नको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगोपना ल्याउन सकिने देखिन्छ।

गाउँपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहरूलाई संगठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनहरू जडिबुटी खेतीको अलावा मह उत्पादनलाई पनि प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सो क्षेत्रको आर्थिक उन्नति गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ।

देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकोले बैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका युवाहरूलाई सिपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीयस्तरमै रोजगारी सिर्जना गर्ने व्यवस्था भएमा गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो योगदान पुऱ्याउने सकिने सम्भावना देखिन्छ ।

पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका होम स्टेहरुलाई स्तरोन्नति र आवश्यक स्थानहरुमा होम स्टे सञ्चालन गरी मोरङ तथा धनकुटा जिल्लाका विभिन्न स्थानमा भ्रमण गर्न आउने पर्यटकहरुलाई आर्कषण गर्न सकिन्छ । यसका अतिरिक्त केराबारी गाउँपालिकाको विकासका लागि विभिन्न सम्भावनामूलक उपायहरूलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पानीको श्रोत तथा खोलाहरूबाट आधुनिक कुलो तथा नहरमार्फत् पानी सिँचाई गरी व्यवसायिक रूपमा खेती गर्न सके कृषि उत्पादनमा उल्लेखनीय वृद्धि हुन सक्छ ।
- स्थानीय कच्ची सडकको स्तर वृद्धि गरी कालोपत्रे गर्न सके स्थानीय बासिन्दाले भरपुर सुविधा लिनुका साथै जीवनस्तरको स्तरोन्नति र समग्र गाउँपालिकाको सुन्दरतामा वृद्धि हुन सक्छ ।
- यस क्षेत्रमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक स्थानहरू रहेकाले पर्यटन विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ ।
- सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी संघसंस्थाहरू यस क्षेत्रमा क्रियाशिल रहेकाले गाउँपालिकाको विकासमा साझेदार हुन सक्ने देखिन्छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा उपभोक्ताहरूको वृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा उद्योग, व्यापार र वाणिज्यको विकास हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

२.८ गार्हस्थ उत्पादन

ग्रार्हस्थ उत्पादन (जिडिपी) भनेको एक प्रकारको मापदण्ड हो जसले कुनै एक मुलुकको समग्र अर्थतन्त्र प्रतिविम्बित गर्दछ । यसले कुनै एक निश्चित अवधिमा मुलुकभित्र वा ठाँउभित्र भएको वस्तु तथा सेवाको अन्तिम कारोबार मूल्यको योगफल जनाउँछ । सबै निजी तथा सार्वजनिक खपत, सरकारको खर्च, लगानी, मौज्दात सामग्री, निर्माणका क्रममा भएका खर्च, आयात तथा निर्यातमा भएको खर्च तथा आम्दानी सबै पर्दछन् । नेपालमा यसको वार्षिक रुपमा नै गणना गर्ने गरिएको देखिन्छ । ट्रेडिङ्ग इकोनोमिक्सका अनुसार सन् २०२३ मा नेपालको जिडिपी करिब ४० खर्ब हाराहारीमा रहेको छ भने प्रतिव्यक्ति आय एक हजार तीन सय ९९ अमेरिकी डलर रहेको छ ।

२.९ मानव विकास सुचकाङ्क

संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (UNDP) को २०२५ को प्रतिवेदन अनुसार नेपालको मानव विकास सुचकाङ्क ०.६२२ रहेको र यसका आधारमा विश्वका १९३ देशहरु मध्ये नेपाल १४५ श्रेणीमा रहेको छ । विश्वका १९३ देशहरु मध्ये गत वर्ष नेपाला १४६ औ स्थानमा रहेको थियो भने यस वर्ष केही सुधार भएर एक स्थान माथि उक्लिएको हो । सन् १९९० मा नेपालको यो सूचकाङ्क ०.३७८ थियो । सो अवधिमा नेपालीको औषत आयु ७०.४ बर्ष रहेको छ ।

परिच्छेद - ३: पारिवारिक तथा जनसांख्यिक विवरण

३.१ मुख्य बस्ती र घरपरिवारको विवरण

३.१.१ मुख्य बस्ती

केराबारी गाउँपालिका विषम भौगोलिक अवस्था भए तापनि जलवायुको आधारमा बसोबासको लागि उपयुक्त मानिएको छ । हुलाक, टेलिफोन, स्वास्थ्य चौकी र विद्यालयको पहुँचका साथै यातायातको सुविधा हुनाले पनि ग्रामीण बस्ती विकासका लागि योगदान पुऱ्याइरहेको पाइन्छ। यसका साथै विभिन्न स्थानहरूमा गाउँपालिकाहरूले आफ्नो आन्तरिक यातायात मार्गहरू बनाई सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा बजार व्यवस्थापन गर्ने काम साथै स-साना व्यापारिक केन्द्रको रुपमा क्रमिक विकास भइरहेको छ।

गाउँपालिका क्षेत्रहरूको व्यवस्थित तवरले विकास गर्न प्रत्येक घडेरीमा आवत जावत गर्न मोटर बाटो, खुल्ला क्षेत्रका प्रावधान, चारपाटे आकार मिलेका घडेरीहरू लगायत भौतिक तथा पूर्वाधारको निर्माण सहितको व्यवस्थित बस्तीको विकास गर्न जग्गा एकीकरण वा सेवा सुविधा जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्दछ । यसरी जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शहरी विस्तार क्षेत्र प्रस्तावना गरिएका क्षेत्रहरूलाई टेवा पुऱ्याउने हिसाबले प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

तालिका नं. ४: गाउँपालिकाका मुख्य बस्तीको विवरण

वडा नं.	मुख्य बस्तीहरूको विवरण
१	पाटी गाउँ, सल्लेङ, थामडाँडा, लामेचौरी, बारेफुङ, कारोबारे टोल, राँगे, कुमाल टोल, समला, जिम्बाडाँडा, फिकिदुम, डाँडा गाउँ, रातमाटे, सिम्ले, फेदी, निङलाधापा
२	प्रतिभा टोल, पिङडाँडा, लक्ष्मिपुर टोल, सामित्तेन, लालीगुराँस, चिसापानी, तिनजुरे, फुलबारी, जेफाल
३	हँचुवा, सानो हँचुवा, आँपटार, बागढले, बागखोर, देउराली टोल, साही डाँडा, भोगटेनी, रामपुर, गुमाने, खोसेबुङ, वलजीते, मोदी
४	लामिटार टोल, जगदम्बा टोल, छेलढुङ्गे टोल, सप्तकला टोल, बुढिगंगा टोल, तोपथुम्का टोल, याङशिला टोल, दर्लामी टोल
५	आँपटार लाफा, राजारानी, लामिछाने टोल, साधुटार, देविटार, आँपटार (ख), पिपल प्रगती टोल, बगैंचा प्रगती टोल, हुलाफ फुलबारी टोल, धष्कुटे थुम्की, प्रगती फुलबारी टोल, राङ्चा टोल, फाँटे, जरुवा, चौतारे, जुलकेनी टोल
६	आहाले टोल, अमृत टोल, सिंहदेवी टोल, डाले, चम्पाखोली टोल, विमिरे हिमदले टोल, चम्पाखोली कालोपानी, सानो राङ्चा टोल, तामाङ टोल, चम्पा संगमपथ टोल, शान्ति चोक टोल
७	नरकटे टोल, ओखलढुङ्गे मंसिरे टोल, कालीका भालुकुडे टोल, खदम मुगु टोल, मुगु चोक टोट, नव अभियान टोल, मेहरमान टोल, प्रभात टोल, एकता सरस्वती टोल, आनीगेन टोल
८	सुकुना टोल, प्रतिभा टोल, निकासी टोल, शान्ति टोल, नारी विकास टोल, स्कुल टोल, देउराली टोल, हजारीविघा टोल, बाह्रविघे टोल
९	कुसुमे टोल, वेलचौरी टोल, स्कुल चोक टोल, मुनाल टोल, शिवालय सामुदायिक टोल, सातपत्रे, सिमसार टोल, खयरघारी टोल, धंगरु टोल, धंगरु सुविदार टोल, विराजे टोल, आदर्श डाँडा टोल, भलुला टोल, नमुना टोल
१०	हिमालय टोल, ज्ञनोदय टोल, मच्छिन्द्र टोल, चिनारी टोल, चौबिस टोल, कुवापानी टोल, बगैंचा टोल, त्रिवेणी टोल

स्रोत: वडास्तरीय छलफल, २०८१

३.१.२ घरपरिवारको विवरण

तालिका नं. ५: वडागत क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण

वडा	घरधुरी	२०६८ को जनसंख्या	२०७८ को जनसंख्या	हालको जम्मा जनसंख्या			जनसंख्या वृद्धिदर	क्षेत्रफल(वर्ग कि.मी.)	जनघनत्व	औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात
				पुरूष	महिला	जम्मा					
१	५००	२१८३	१९९४	११०८	१०३०	२१३८	-०.१६	२६.६६	८०.१९५	४.३	१०७.५७
२	४५२	२४७८	२१९२	१०७४	१०२९	२१०३	-२.२५	३२.४१	६२.३४८	२.७	१०४.३७
३	७८०	२९७३	३३९०	१६९९	१६५२	३३५१	५.४९	३३.७३	१२४.३	८.३	१०२.८५
४	४०५	१९५६	१६८२	८७४	७६३	१६३७	-४.०२	२६.९६	८१.१२	१.४	११४.५५
५	११५६	३४३२	३८९२	२०७१	२०४३	४११४	१.५७	२०.१८	१४०.८४	३.६	१०१.३७
६	११५६	३४१६	३९९१	२०४३	२०१२	४०५५	०.९०	२९.२१	४६७.१७	३.९	१०१.५४
७	१०२८	३६२९	४१६९	३०६०	२९२८	५९८८	७.९७	८.६८	२४३.५१	७.०	१०४.५१
८	८५८	२९४१	४०८८	१६१५	१६२६	३२४१	-२.४६	२४.५९	२२१.३८	२.२	९९.३२
९	१४९३	४७६४	५५६४	२८००	२७९८	५५९८	८.५०	१४.६४	२०३५.६	५.४	१००.०७
१०	१०३६	२६५९	३५४२	१९७७	१९८०	३९५७	४.५९	२.७५	१२२.१	८.८	९९.८५
जम्मा	८८६४	३०४३१	३४५०४	१८३२१	१७८६१	३६१८२	१.४५	२१९.८१	१६४.६१	४.१	१०२.५८

स्रोत: गाउँपालिका घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

केराबारी गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्याको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या वडा नं ७ मा रहेको छ जसमा जम्मा जनसंख्या ५,९८८ (पुरुष ३,०६० जना र महिला २,९२८ जना) रहेका छन् । यस वडाको औषत परिवार आकार ७ र घरधुरी संख्या १,०२८ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या वडा नं.४ मा रहेको छ जसको जनसंख्या १,६३७ (पुरुष ८७४ जना र महिला ७६३ जना) रहेका छन् भने घरधुरी संख्या ४०५ र औषत परिवार संख्या १.४ रहेको छ । सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएको वडा नं ९ रहेको छ जसको जनघनत्व २०३५.६ व्यक्ति प्रति वर्ग कि.मि. रहेको छ भने सबैभन्दा कम जनघनत्व भएको वडा नं. २ रहेको छ जसको जनघनत्व ६२.३४८ व्यक्ति प्रति वर्ग कि.मि. रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण माथि तालिकामा उल्लेख गरिएको छ भने तालिकालाई तल स्तम्भ चित्रमा देखाइएको छ ।

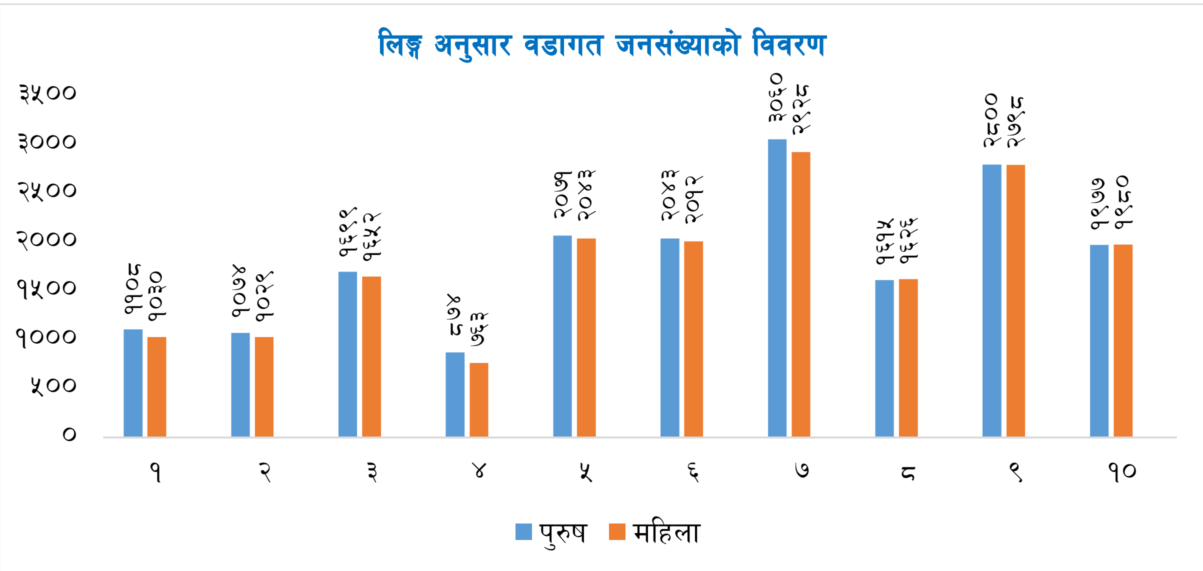

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

कुनै पनि स्थानको जनसंख्या, विकासको साधन र साध्य दुवैको रुपमा रहेको हुन्छ । विकासको लागि आवश्यक अन्य आर्थिक, भौतिक साधनहरूको परिचालन मानव श्रोतबाट नै हुने भएकाले विकास योजना तर्जुमा गर्दा यसको बनावटको विविध पक्षहरूको अध्ययन र विश्लेषण हुनु आवश्यक हुन्छ । नेपालमा जनसंख्याको विविध पक्षको तथ्याङ्क प्रत्येक १० वर्षमा हुने राष्ट्रिय जनगणनाको साथै गाउँपालिकास्तरमा घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत् समेत प्राप्त हुने गरेको छ । यहाँ गाउँपालिका घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१ बाट प्राप्त नतिजाको आधारमा जनसंख्याका विविध पक्षहरूको विश्लेषण गरिएको छ ।

तालिका नं. ६: जनसंख्याको विवरण

विवरण	वि.सं. २०७९
अक्सर बसोबास गर्ने जम्मा जनसंख्या	३६,१८२
अक्सर बसोबास गर्ने पुरुष	१८,३२१
अक्सर बसोबास गर्ने महिला	१७,८६१
लैङ्गिक दर (प्रति १०० महिलामा पुरुषको संख्या)	१०२
जम्मा घरधुरी	८,८६४
औषत परिवार आकार	४.१
जनघनत्व (प्रतिवर्ग कि.मि.)	१६४.६१
०-१४ वर्ष उमेर समूहका जनसंख्या (आर्थिक रूपले आश्रित जनसंख्या)	७,४४९ (२० प्रतिशत)
१५-५९ वर्ष उमेर समूहका जनसंख्या (आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या)	२४,२३७ (६६ प्रतिशत)
६० वर्षभन्दा बढी उमेर समूहका जनसंख्या (आर्थिक रूपले आश्रित जनसंख्या)	४,४९६ (१२ प्रतिशत)
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (प्रतिशत)	१.४५
साक्षरता दर (५ वर्ष र सोभन्दा बढी उमेर समूह)	८१.८ प्रतिशत

स्रोत: गाउँपालिका घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

माथिको तालिकामा केराबारी गाउँपालिकाको जनसंख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१ अनुसार केराबारी गाउँपालिकाको जम्मा जनसंख्या मध्ये अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या ३६,१८२ रहेको छ जस मध्ये पुरुष ५०.६४ प्रतिशत (१८,३२१ जना) र महिला ४९.३६ प्रतिशत (१७,८६१ जना) रहेका छन् । सोही अनुसार लैंगिक अनुपात (sex ratio) अर्थात प्रति १० महिलामा पुरुषको संख्या १०२ रहेको छ । जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटरमा रहेको जनसंख्या) १६४.६१ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । कुल ८,८६४ घरपरिवार रहेको यस गाउँपालिकामा प्रति परिवार औषत ४.१ जना सदस्य रहेको देखिन्छ ।

३.३ उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. ७: उमेर र लिङ्ग अनुसार वडागत जनसंख्याको विवरण

वडा	विवरण	०-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५बर्ष माथि	जम्मा
१	जम्मा	१३२	१४८	१८३	१९५	२०५	२३६	२१०	११४	१६५	१०९	९८	८१	८७	४५	५५	७५	२१३८
	पुरूष	६७	८२	९६	११०	१०६	१२२	११४	६६	७८	५४	४६	४२	४५	२०	२८	३२	११०८
	महिला	६५	६६	८७	८५	९९	११४	९६	४८	८७	५५	५२	३९	४२	२५	२७	४३	१०३०
२	जम्मा	६९	१४०	१४८	१६६	१६४	१९२	१६०	१५३	१५३	१३४	१५८	९२	८४	६७	५९	१६४	२१०३
	पुरूष	३६	६९	७९	८०	७५	७०	९३	७९	७९	६३	९५	५१	४८	३८	३१	८८	१०७४
	महिला	३३	७१	६९	८६	८९	१२२	६७	७४	७४	७१	६३	४१	३६	२९	२८	७६	१०२९
३	जम्मा	१९३	२८१	२८२	३२८	३३९	३४२	३३०	२६५	२२४	१५०	१४१	१४८	१२५	७४	६८	६१	३३५१
	पुरूष	८९	१३७	१३७	१५७	१८१	१५०	१९९	१४१	१२५	७१	७३	७७	६२	३३	४०	२७	१६९९
	महिला	१०४	१४४	१४५	१७१	१५८	१९२	१३१	१२४	९९	७९	६८	७१	६३	४१	२८	३४	१६५२
४	जम्मा	१२१	१२६	१३८	१३२	१५७	१६८	१३५	१०४	१००	७७	८९	८६	७५	४८	३०	५१	१६३७
	पुरूष	५६	६४	७२	६०	८७	१००	७९	५२	६०	३८	४२	४६	४३	३०	१७	२८	८७४
	महिला	६५	६२	६६	७२	७०	६८	५६	५२	४०	३९	४७	४०	३२	१८	१३	२३	७६३
५	जम्मा	२१२	२७२	३११	३२१	४१०	४२७	३८७	३२३	३०९	२७३	२०३	२०२	१४३	९९	९७	१२५	४११४
	पुरूष	११५	१३४	१५९	१५७	२०२	२१४	२१३	१५२	१६२	१३२	१०८	१००	६८	५१	४५	५९	२०७१
	महिला	९७	१३८	१५२	१६४	२०८	२१३	१७४	१७१	१४७	१४१	९५	१०२	७५	४८	५२	६६	२०४३
६	जम्मा	१८४	३०६	३२९	३४२	४०३	३५४	३७०	३०४	२९२	२४३	२१२	२०१	१६३	१२०	९६	१३६	४०५५
	पुरूष	९६	१६५	१५६	१६६	२२५	१५९	१९३	१६६	१४५	१२१	११३	९२	९०	५५	३८	६३	२०४३
	महिला	८८	१४१	१७३	१७६	१७८	१९५	१७७	१३८	१४७	१२२	९९	१०९	७३	६५	५८	७३	२०१२

वडा	विवरण	०-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५बर्ष माथि	जम्मा
७	जम्मा	२७०	४३८	५१२	४६५	५३३	५७३	५२४	४३५	४४०	३७१	३१८	३०८	२२६	१६७	१५३	२५५	५९८८
	पुरूष	१४१	२१४	२५३	२४४	२५१	२७९	२७५	२१७	२२१	२१३	१६५	१६३	१११	८०	८३	१५०	३०६०
	महिला	१२९	२२४	२५९	२२१	२८२	२९४	२४९	२१८	२१९	१५८	१५३	१४५	११५	८७	७०	१०५	२९२८
८	जम्मा	१३६	२५६	२५९	२०४	२७८	२९७	३००	२७९	२५८	१७६	१७७	१४३	१४३	११५	९६	१२४	३२४१
	पुरूष	६५	११९	१३३	१०१	१३६	१४५	१४६	१४१	१३६	९६	१०१	६४	७३	५६	५१	५२	१६१५
	महिला	७१	१३७	१२६	१०३	१४२	१५२	१५४	१३८	१२२	८०	७६	७९	७०	५९	४५	७२	१६२६
९	जम्मा	२८५	४३२	४७०	४६१	५३६	५०४	४८९	४४३	४६९	३२१	२९२	२५०	१८६	१६०	१३३	१६७	५५९८
	पुरूष	१४७	२४७	२२३	२२७	२५८	२४८	२६५	२१४	२४७	१६२	१४२	११९	८८	६६	६८	७९	२८००
	महिला	१३८	१८५	२४७	२३४	२७८	२५६	२२४	२२९	२२२	१५९	१५०	१३१	९८	९४	६५	८८	२७९८
१०	जम्मा	१८४	२८१	३५१	३२०	३६१	३७१	३९३	३४४	३२९	२४३	२०५	१५१	१४१	९९	८१	१०३	३९५७
	पुरूष	९४	१५९	१९७	१५०	१७५	१५९	१९६	१७८	१६९	१२७	१११	६७	७८	४५	३१	४१	१९७७
	महिला	९०	१२२	१५४	१७०	१८६	२१२	१९७	१६६	१६०	११६	९४	८४	६३	५४	५०	६२	१९८०
जम्मा	जम्मा	१७८६	२६८०	२९८३	२९३४	३३८६	३४६४	३२९८	२७६४	२७३९	२०९७	१८९३	१६६२	१३७३	९९४	८६८	१२६१	३६१८२
	पुरूष	९०६	१३९०	१५०५	१४५२	१६९६	१६४६	१७७३	१४०६	१४२२	१०७७	९९६	८२१	७०६	४७४	४३२	६१९	१८३२१
	महिला	८८०	१२९०	१४७८	१४८२	१६९०	१८१८	१५२५	१३५८	१३१७	१०२०	८९७	८४१	६६७	५२०	४३६	६४२	१७८६१

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेको कूल ३६,१८२ जनसंख्या मध्ये कूल १८,३२१ पुरुष, १७,८६१ जना महिला जनसंख्या रहेको छ। ० देखि ४, १४ देखि १९ वर्ष सम्म, २५ देखि २९ वर्ष सम्म, ६५ वर्ष र सो भन्दा माथिको उमेर समूहमा महिलाको बाहुल्यता रहेको छ भने बाँकी उमेर पुरुषको बाहुल्यता रहेको छ। उमेर समूह अनुसार हेर्दा १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भित्रका किशोरी र महिलाहरूको जनसंख्यामा र उमेर पुगेका महिलाहरूका शारिरिक, मानसिक, सामाजिक तथा आर्थिक मूद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्ने खालको योजनाहरू निर्माण गर्नु जरुरी छ। प्रजनन स्वास्थ्य, यौन स्वास्थ्य, रजस्वला सम्बन्धी समस्याहरू, महिला मैत्री शौचालय, परामर्श केन्द्रहरू, महिला हिंसा, चेलीवेटी बेचविखन, घरेलु लैङ्गिक हिंसा, पाठेघर खस्ने समस्या, दाईजो प्रथा, बाल विवाहा महिला सशक्तिकरण तथा अधिकार जस्ता विषयहरू आम महिलाका प्रमुख तथा संवेदनशिल विषय भएकोले गाउँपालिकाले यी विषयहरूको प्रभावकारी योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने संकेत समग्र तथ्याङ्कले गर्दछ। वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

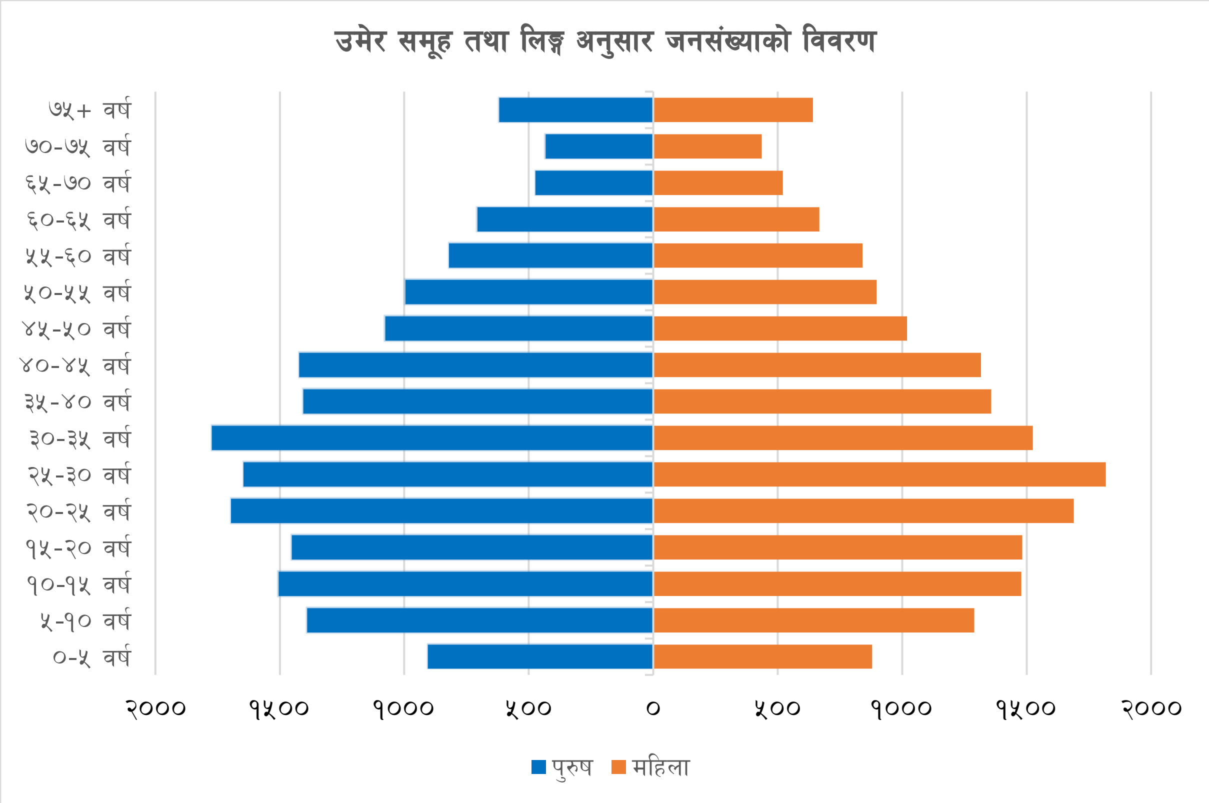

युवा उमेरको (१५ वर्ष देखि ३९ बर्ष) जनसंख्या बढी हुनु राम्रो भए तापनि उनीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव संसाधन विकासमा राज्यले व्यापक लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ । युवा उमेर समूह धेरै हुनुलाई जनसंख्याको लाभांश भनिन्छ । अर्कोतर्फ युवाहरूलाई सही दिशातर्फ उन्मुख बनाउन र रोजगारीका अवसरहरू श्रृजना गरी राष्ट्र निर्माणमा सरिक बनाउनु समाज र राज्यको दायित्व हुन आउँछ । बालबालिका तथा शिशुहरूको संख्या कम हुनुले क्रमश प्रजनन दर घट्दै गएको संकेत गर्दछ भने वृद्धवृद्धाहरूको तथा प्रौढहरूको संख्या कम हुनुले औषत आयू अन्य देशहरूको तुलनामा कम हुनु र प्रौढ अवस्थामा लाग्ने रोगका कारण पाका उमेरको जनसंख्याको मृत्युदर बढी हुनु भन्ने जनाउँछ । यद्यपि बढ्दो उमेरको संख्या कम हुनु स्वभाविक हो । उमेर अनुसारको जनसंख्याको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक उमेर समूहका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी उनीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्नु नै चुनौतीपूर्ण हुन्छ । बालबालिकाको पोषण र स्याहार तथा शिक्षा, युवालाई उचित रोजगारी र वृद्धहरूलाई आवश्यक सामाजिक सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा र स्याहार राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वहरू भित्र आउँछन् । गाउँपालिकाले यसतर्फ ध्यान पुऱ्याउन आवश्यक छ ।

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरणण

नेपाल एक बहु-जाति, बहु-भाषा र बहु-साँस्कृतिक विशेषता बोकेको राष्ट्र हो । यस गाउँपालिकामा पनि भाषिक विविधता रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकामा रहेका कुल ३६,१८२ जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी २३७३७ अर्थात ६६.६० प्रतिशतले नेपाली भाषा बोल्ने गरेको पाइयो भने ५,४२७ अर्थात १५ प्रतिशतले लिम्बु भाषा, ४,८७१ अर्थात १३.४६ प्रतिशतले मगर भाषा, १,१८४ अर्थात ३.२७ प्रतिशतले तामाङ, ५८८ अर्थात १.६३ प्रतिशतले नेवारी भाषा र बाँकी अन्य नगण्य संख्याले यक्खा, गुरुङ, मैथिली, थारु, याम्फु/याम्फे, बान्तवा, राजवंशी, शेर्पा, कुमाल, चाम्लिङ, भुजेल लगायतका भाषाहरु बोल्ने गरेको पाइयो । संविधानको धारा ३२ मा भाषा तथा संस्कृतिको हकलाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको र धारा ३१ को शिक्षा सम्बन्धी हकको उपधारा ५ बमोजिम "नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा

शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ" भनी स्पष्ट किटान गरेको छ। आफ्नो मातृभाषामा पढ्न चाहने विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिकाले विशेष व्यवस्था गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ। वडा अनुसार मातृभाषाको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ८: मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	नेपाली	लिम्बु	मगर	तामाङ	नेवारी	अन्य
१	५१६	७४८	७८२	९१	०	१
२	५८६	१२४३	२०५	५१	४	१४
३	१११३	५९६	७९७	३७२	४६०	१३
४	१२३६	२९९	६३	२४	०	१५
५	३०८८	३२०	६६५	३६	०	५
६	३०२६	३३०	५९४	२४	६८	१३
७	३८७७	११७८	७१८	११०	३	९०
८	३०१९	११	६७	७५	३९	३०
९	४३७५	३०६	५९९	१८४	४	१३५
१०	२९०१	३९६	३८१	२१७	१०	५९
जम्मा	२३७३७	५४२७	४८७१	११८४	५८८	३७५
प्रतिशत	६५.६०	१५.००	१३.४६	३.२७	१.६३	१.०४

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

नोटः *अन्यमा याक्खा, गुरुङ, याम्फु/याम्फे, बान्तवा, राजवंशी, शेर्पा, चाम्लिङ, भुजेल, भोजपुरी, खालिङ, सांकेतिक भाषा, थुलुङ, आदि पर्दछन्।*

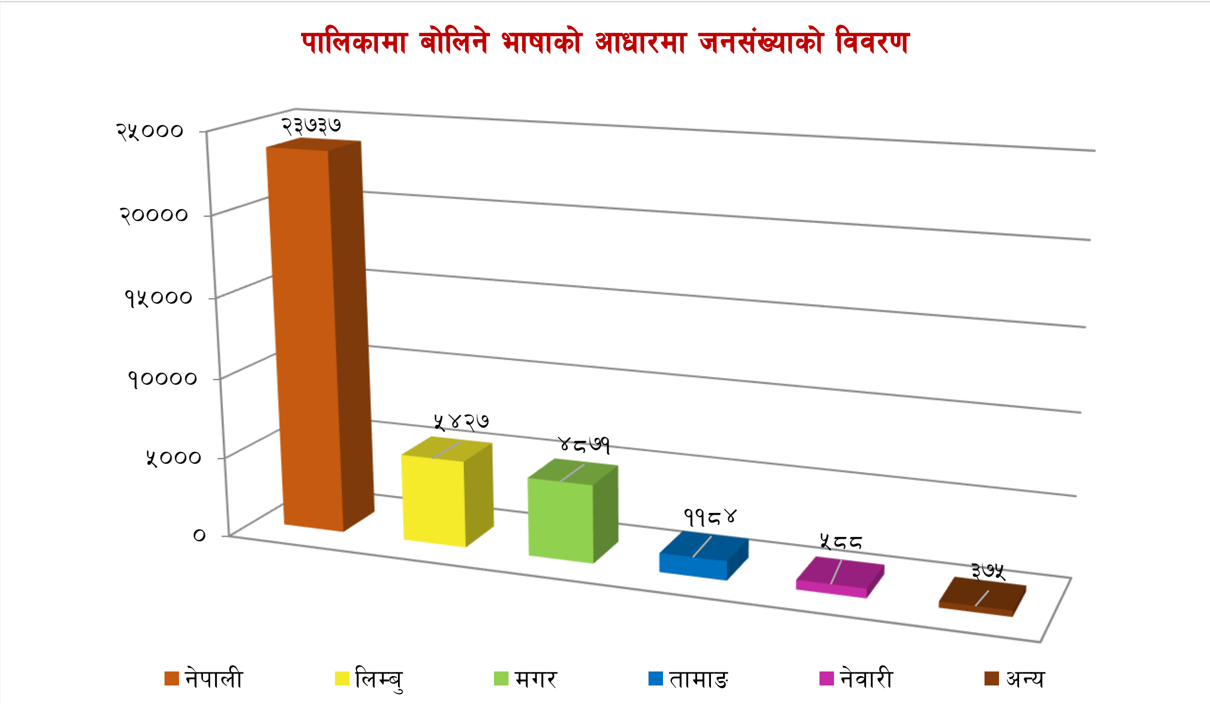

(क) आदिबासी

आदिवासी/जनजाती उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन, २०५८ अनुसार आदिवासी जनजाती भन्नाले आफ्नो मातृभाषा र परम्परागत रीतिरिवाज, छुट्टै साँस्कृतिक पहिचान, छुट्टै सामाजिक संरचना र लिखित वा अलिखित इतिहास भएका ५८ जाति वा समुदायलाई बुझिन्छ ।

यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ३६,१८२ मध्ये ९,७७१ अर्थात २७.०१ प्रतिशत जनसंख्या मगर समुदायका रहेका छन् । यसैगरी गाउँपालिकामा कुल जनसंख्याको २,७८७ अर्थात ७.७ प्रतिशत तामाङ, ६.५९ प्रतिशत कामी, ३.३९ प्रतिशत नेवार, २.७४ प्रतिशत दमाई/ढोली समुदायका व्यक्तिहरुको बसोबास रहेको पाउन सकिन्छ। यी समुदायद्वारा गाउँपालिकाको मौलिक संस्कृतिलाई जीवन्त राख्न सहयोग पुऱ्याएको देखिए तापनि यो समुदाय सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक विकासको दृष्टिकोणले पछाडि परेको देखिन्छ। गाउँपालिकाको विकासको लागि यो समुदायलाई अहिलेको अवस्थाबाट माथि उठाउन क्षमता विकास, सशक्तिकरण जस्ता विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

(ख) उत्पीडित तथा सिमान्तकृत समुदाय

नेपालको संविधानको भाग ३४ अन्तर्गत धारा ३०६ को (ड) मा सीमान्तकृत समुदाय भन्नाले राजनितिक, आर्थिक र सामाजिक रुपले पछाडि पारिएका विभेद र उत्पीडन तथा भौगोलिक विकटताको कारणले सेवा सुविधाको उपभोग गर्न नसकेका वा त्यसबाट बञ्चित रहेका संघीय कानून बमोजिमको मानव विकासको स्तर भन्दा न्यून स्थितिमा रहेका समुदाय सम्झनु पर्दछ भनी उल्लेख गरेको छ ।

सामाजिक विभेदका रुपमा छुवाछुत जस्तो अमानवीय भेदभाव भोगिरहेको यो समुदायले राजनैतिक, आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा समेत उपेक्षाको अनुभूत गर्नु परेको छ। यस समुदायका आधारभूत र मा.वि. मा अध्ययन गर्ने छात्र छात्राहरूको संख्या तुलनात्मक रुपमा कम रहेको छ। परम्परागत सिपको धनी यो समुदायले आफ्नो सिपलाई आर्थिक विपन्नता र सामाजिक उपेक्षाका कारण पनि अघि बढाउन नसकेको पाइन्छ। निजामती सेवा र गैरसरकारी सेवामा पनि यो समुदायको उपस्थिति अत्यन्तै न्युन छ। त्यसैगरी राजनीतिक क्षेत्रमा २०४६, साल यता यो समुदायले आफ्ना सामुदायिक संगठनहरू समेत निर्माण गरेको पाइन्छ। राजनीतिक नेतृत्वमा भने सिमित व्यक्तिहरू मात्र यस समुदायको प्रतिनिधित्व गरिरहेका छन्। यस समुदायका अधिकांश व्यक्तिहरू अदक्ष र अर्धदक्ष जनशक्ति कै रुपमा ज्याला, मजदुरी गरेर जीवनयापन गरिरहेको पाइन्छ। यस गाउँपालिकाको विकासको लागि यो समुदायलाई अहिलेको अवस्थाबाट माथि उठाउन विशेष अभियानको थालनी गर्नुपर्ने अवस्था देखिन्छ।

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र विविधता रहेको छ। अझै विधिवत रुपमा नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, ले मिति २०६३ जेष्ठ ४ मा पुर्नस्थापित संसदको ऐतिहासिक घोषणाले नेपाललाई एक धर्म निरपेक्ष राष्ट्रको रुपमा घोषणा गऱ्यो। त्यस्तै नेपालको संविधान, २०७२ को प्रस्तावनामा नेपाललाई एक बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधता बिचको एकता,

सामाजिक साँस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गर्ने उल्लेख गरिएको छ । फलस्वरुप नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र सौहार्दता रहेको पाइन्छ ।

गाउँपालिकामा विभिन्न समुदायका मानिसहरूको बसोबास रहेको हुनाले उनीहरूका आ-आफ्नै चाडपर्वहरू छन् । जस्तैः हिन्दू धर्मावलम्बीहरूले बडादशैँ, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, होली, चैते दशैँ, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औँसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णीमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, नयाँवर्ष, सोह्रश्राद्ध, कूल-थानी पूजा, बौद्ध धर्मावलम्बीहरूले बुद्धजयन्ती तथा विभिन्न ल्होसार पर्व, तिहार आदि मनाउने गर्दछन् । क्रिश्चियनहरूले क्रिशमस डे, अंग्रेजी नयाँ वर्ष आदि मनाउने गर्दछन् ।

तालिका नं. ९: धर्म अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

वडा	हिन्दू	बौद्ध मार्गी	क्रिश्चियन	प्रकृति	अन्य	बोन	जम्मा
१	११२०	६४४	३७४				२१३८
२	९८९	५८९	३८९	१३६			२१०३
३	२२०२	६७१	४४९	३	२६		३३५१
४	९१६	६४१	८०				१६३७
५	२३३४	१५७५	१६१	२६	१८		४११४
६	२५१९	१३६८	१४७	३	१८		४०५५
७	३४४२	२१७१	२९७	१६	६२		५९८८
८	२९०३	२२८	१०६	४			३२४१
९	३९८६	१३४१	२५३	५	३	१०	५५९८
१०	२५२६	९३५	४५२	१५	२९		३९५७
जम्मा	२२९३७	१०१६३	२७०८	२०८	१५६	१०	३६१८२
प्रतिशत	६३.३९	२८.०९	७.४८	०.५७	०.४३	०.०३	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेका कुल ३६,१८२ जनसंख्या मध्ये २२,९३७ अर्थात ६३.३९ प्रतिशत जनसंख्याले हिन्दु धर्म मान्दछन् भने दोस्रोमा बौद्धमार्गी धर्म मान्नेको संख्या १०,१६३ अर्थात २८.०९ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी क्रिश्चियन २,७०८ अर्थात ७.४८ प्रतिशत रहेका छन् भने प्रकृति धर्मावलम्बी ०.५७ प्रतिशत रहेका छन् । गाउँपालिकामा धार्मिक विविधता रहे तापनि हिन्दु र बौद्धमार्गी धर्मावलम्बीहरूको प्रधानता रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ । नेपालमा सदियौंदेखि रहि आएको धार्मिक सहिष्णुता यस गाउँपालिकामा पनि कायमै रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

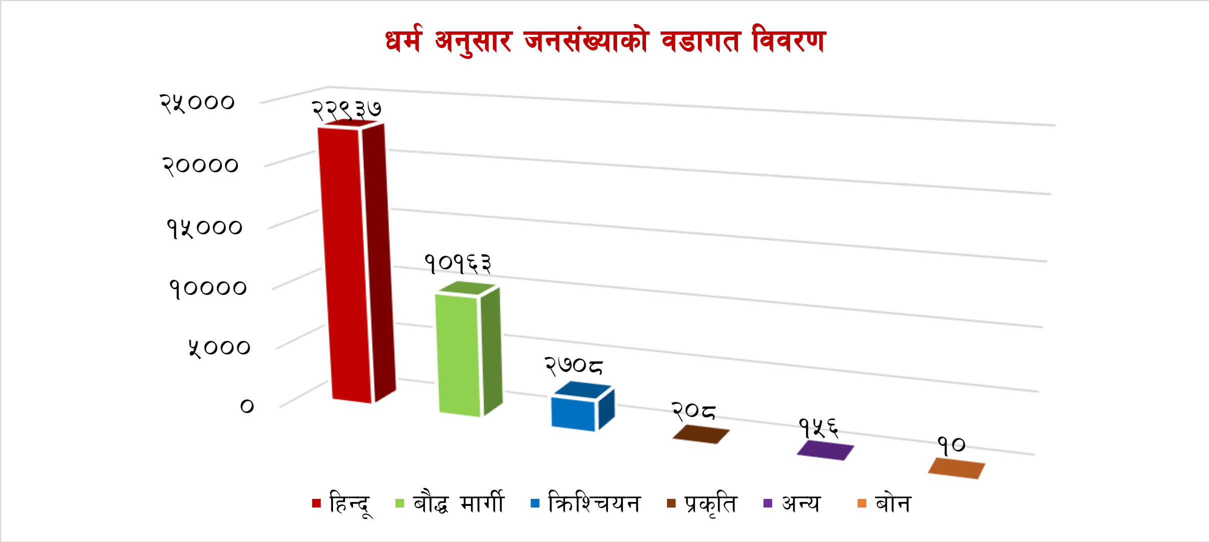

३.६ जातजातीको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण

गाउँपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै १२,४९६ अर्थात ३४.५४ प्रतिशत क्षेत्री, दोस्रोमा ९,७७१ अर्थात २७.०१ प्रतिशत मगर, तेस्रोमा ३,३१५ अर्थात ९.१६ प्रतिशत ब्राह्मण पहाड, चौथोमा तामाङ २,७८७ अर्थात ७.७ प्रतिशत र पाचौँमा २,३८४ अर्थात ६.५९ प्रतिशत कामी रहेका छन् । त्यसैगरी गाउँपालिकामा नेवार, दमाई, ठकुरी, सार्की, गुरुङ, याम्फु, घर्ती, कुमाल, थारु, यादव, तेली, मुसलमान, खवास लगायतका जातजातिहरूको पनि बसोबास रहेको छ। यसरी जातीय हिसाबले विविधतायुक्त समाजमा स्थानीयहरू सामाजिक सहिष्णुताका साथ बसेको पाइन्छ । आफ्नो छुट्टै भाषा, संस्कृति र रहनसहन भएका नेपालको सीमान्तकृत जाति लगायत गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिको मौलिक संस्कृति, परम्परा, भाषा र रहनसहनलाई संरक्षण गरी उनीहरूको पहिचान कायम राख्ने कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्नु आवश्यक छ । विस्तृत विवरण वडागत रुपमा तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १०: जातजातीको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण

जातजाति	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
क्षेत्री	८२५	१३२४	६८६	२३३	११९५	१०३०	२५५७	१४५६	१९२७	१२६३	१२४९६	३४.५४
मगर	१०७९	२९९	८२५	७३७	१७८७	१३१६	१५४६	१८३	१०५५	९४४	९७७१	२७.०१
ब्राह्मण पहाड	३३	४०	१७१		१३०	१११	७९१	७१६	१०४१	२८२	३३१५	९.१६
तामाङ	९१		३५८	३०१	२१९	५७४	२८०	२३४	३४०	३९०	२७८७	७.७
कामी	८४	१२	२९०	३४	५०७	३९३	३९४	१३६	१०८	४२६	२३८४	६.५९
नेवार	१	३	५४७		३५	१५३	१४	२३५	१५७	८१	१२२६	३.३९
दमाई/ढोली	१५	१६	२९		१०४	२६१	१४२	१३१	१५०	१४४	९९२	२.७४
ठकुरी		३९३	३६			९	८	७	१०७	९०	६५०	१.८
सार्की			३५१		४९	२३	१३	३१	५	१३२	६०४	१.६७
गुरुङ	१	१४			१०	३	१		३३५	८	३७२	१.०३
अन्य ...	९	२	५८	३३२	७८	१८२	२४२	११२	३७३	१९७	१५८५	४.३७
जम्मा	२१३८	२१०३	३३५१	१६३७	४११४	४०५५	५९८८	३२४१	५५९८	३९५७	३६१८२	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

जातजातिको विवरणलाई स्तम्भ चित्रमा समेत प्रस्तुत गरिएको छ ।

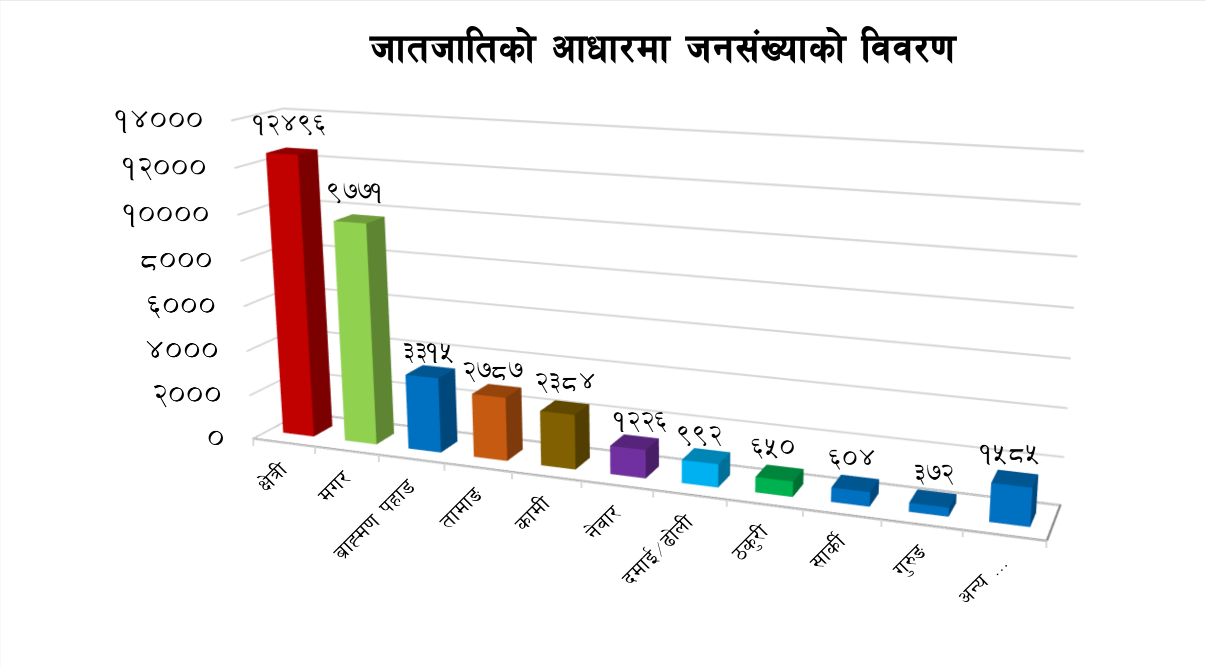

३.७ महिलाको स्वामित्व अनुसार सम्पत्तीको विवरण

गाउँपालिकामा रहेको कुल घरपरिवार संख्या मध्ये महिलाको नाममा घर, जग्गा भएको परिवार संख्या २,०३० अर्थात २२.९० प्रतिशत रहेका छन् भने ५,८४९ अर्थात ६५.९९ प्रतिशत महिलाको नाममा घर, जग्गा दुवै नभएको परिवार संख्या रहेको छ त्यसैगरी जग्गा मात्र महिलाको नाममा भएको परिवार संख्या ७३४ अर्थात ८.२८ प्रतिशत रहेका छन् भने घर मात्र महिलाको नाममा भएको परिवार संख्या २५१ यर्थात २.८३ प्रतिशत रहेका छन् । विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ११: महिलाको नाममा भएको घरजग्गाको विवरण

वडा नं.	घर र जग्गा दुवै नभएको	घर र जग्गा दुवै भएको	जग्गा मात्र भएको	घर मात्र भएको	जम्मा परिवार संख्या
१	४०९	१६	६५	२	४९२
२	४९७	३८	३६	९	५८०
३	५८७	२११	३४	८	८४०
४	३५०	५८	२०	१	४२९
५	६०९	२७६	९९	६	९९०
६	७४३	१४०	४८	७०	१००१
७	४९०	२६४	११८	९	८८१
८	७२५	३८७	१६	१००	१२२८
९	८९६	३३३	२३२	२६	१४८७
१०	५४३	३०७	६६	२०	९३६
जम्मा	५८४९	२०३०	७३४	२५१	८८६४
प्रतिशत	६५.९९	२२.९०	८.२८	२.८३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

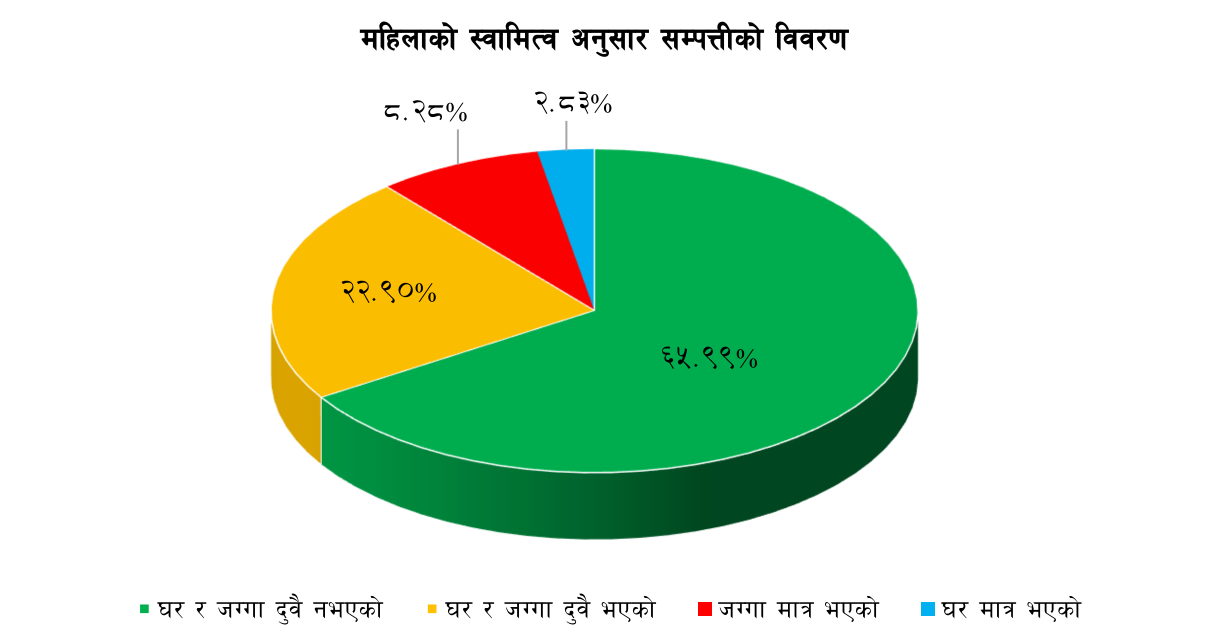

३.८ पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. १२: मुख्य पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

परिवारको मुख्य पेशा	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
वैदेशिक रोजगारी	२३४	२२७	२८२	७०	५१२	३१७	५८७	१५४	७७४	५२६	३६८३	२४.१९
गृहणी	२९३	१४१	२०७	२९	११८	२	५७३	३०	६४४	१६०	२१९७	१३.१५
उद्योग, व्यापार, कृषि	२१०	३७५	२२७	२९	१०१	१५६	५८५	१३५	८८	१८१	२०८७	१२.६४
ज्याला/ मजदुरी	९३	३३७	३१०	२०	३३६	१८०	१८०	५४	३६१	१८६	२०५७	२०.३६
विद्यार्थी	२	१६१	२३८	३७	८	२३	५४२	१४८	२१	६७	१२४७	६.६५
पशुपालन	१७४	४४	१२६	२	२९	९	५८९	२०	२४	७२	१०८९	४.८०
व्यापार	२४३	३१	५३	१३	५२	७०	१६	८	२५३	४०	७७९	४.५७
अन्य रोजगारी	१७	४२	७१	६	६३	५६	७१	५४	११८	२५०	७४८	३.६३
सरकारी नोकरी/जागिर	१४०	२	३६	५	५५	११	२२८	२५	२१	६३	५८६	३.२६
गैरसरकारी नोकरी/जागिर	५६	६२	५०	९	५६	२६	६९	२१	९८	७८	५२५	२.९९
अन्य स्वरोजगार	७	२७	४६	२४	९५	३२	५८	२२	१००	९८	५०९	२.४३
अन्य बेरोजगार	५	१५	८७	२९	१६	१७	३०	२७	१२०	८५	४३१	१.३३
जम्मा	१४७४	१४६४	१७३३	२७३	१४४१	८९९	३५२८	६९८	२६२२	१८०६	१५९३८	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेका जम्मा जनसंख्या मध्ये बैदेशिक रोजगार पेशालाई मुख्य पेशा बनाएका सबैभन्दा बढी अर्थात ३,८५६ जना (२४.१९ प्रतिशत) रहेका छन् । दोस्रोमा गृहणी पेशाको संलग्न संख्या २,१९७ अर्थात १३.१५ प्रतिशत रहेको छ। तेस्रोमा उद्योग/व्यापार/कृषिलाई मुख्य पेशाको रुपमा लिने संख्या २,०८७ अर्थात १२.६४ प्रतिशत रहेका छन् । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

३.९ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. १३: आर्थिक रुपले सक्रिय तथा आश्रित जनसंख्याको विवरण

वडा	लिङ्ग	०-१४ वर्ष (आश्रित जनसंख्या)	१५ वर्ष-५९ वर्ष (सक्रिय जनसंख्या)	६० वर्ष र सोभन्दा माथि (आश्रित जनसंख्या)	जम्मा
१	पुरूष	२४५	७३८	१२५	११०८
	महिला	२१८	६७५	१३७	१०३०
	जम्मा	४६३	१४१३	२६२	२१३८
२	पुरूष	१८४	६८५	२०५	१०७४
	महिला	१७३	६८७	१६९	१०२९
	जम्मा	३५७	१३७२	३७४	२१०३
३	पुरूष	३६३	११७४	१६२	१६९९
	महिला	३९३	१०९३	१६६	१६५२
	जम्मा	७५६	२२६७	३२८	३३५१
४	पुरूष	१९२	५६४	११८	८७४
	महिला	१९३	४८४	८६	७६३
	जम्मा	३८५	१०४८	२०४	१६३७
५	पुरूष	४०८	१४४०	२२३	२०७१
	महिला	३८७	१४१५	२४१	२०४३
	जम्मा	७९५	२८५५	४६४	४११४
६	पुरूष	४१७	१३८०	२४६	२०४३
	महिला	४०२	१३४१	२६९	२०१२
	जम्मा	८१९	२७२१	५१५	४०५५
७	पुरूष	६०८	२०२८	४२४	३०६०
	महिला	६१२	१९३९	३७७	२९२८
	जम्मा	१२२०	३९६७	८०१	५९८८
८	पुरुष	३१७	१०६६	२३२	१६१५
	महिला	३३४	१०४६	२४६	१६२६
	जम्मा	६५१	२११२	४७८	३२४१
९	पुरुष	६१७	१८८२	३०१	२८००
	महिला	५७०	१८८३	३४५	२७९८
	जम्मा	११८७	३७६५	६४६	५५९८
१०	पुरुष	४५०	१३३२	१९५	१९७७
	महिला	३६६	१३८५	२२९	१९८०
	जम्मा	८१६	२७१७	४२४	३९५७
जम्मा	पुरुष	३८०१	१२२८९	२२३१	१८३२१
	महिला	३६४८	११९४८	२२६५	१७८६१
	जम्मा	७४४९	२४२३७	४४९६	३६१८२

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेको कुल जनसंख्यामध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय पुरुषको जनसंख्या १२,२८९ र महिलाको जनसंख्या ११,९४८ जना गरी जम्मा २४,२३७ रहेका छन्। जसको वडागत विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

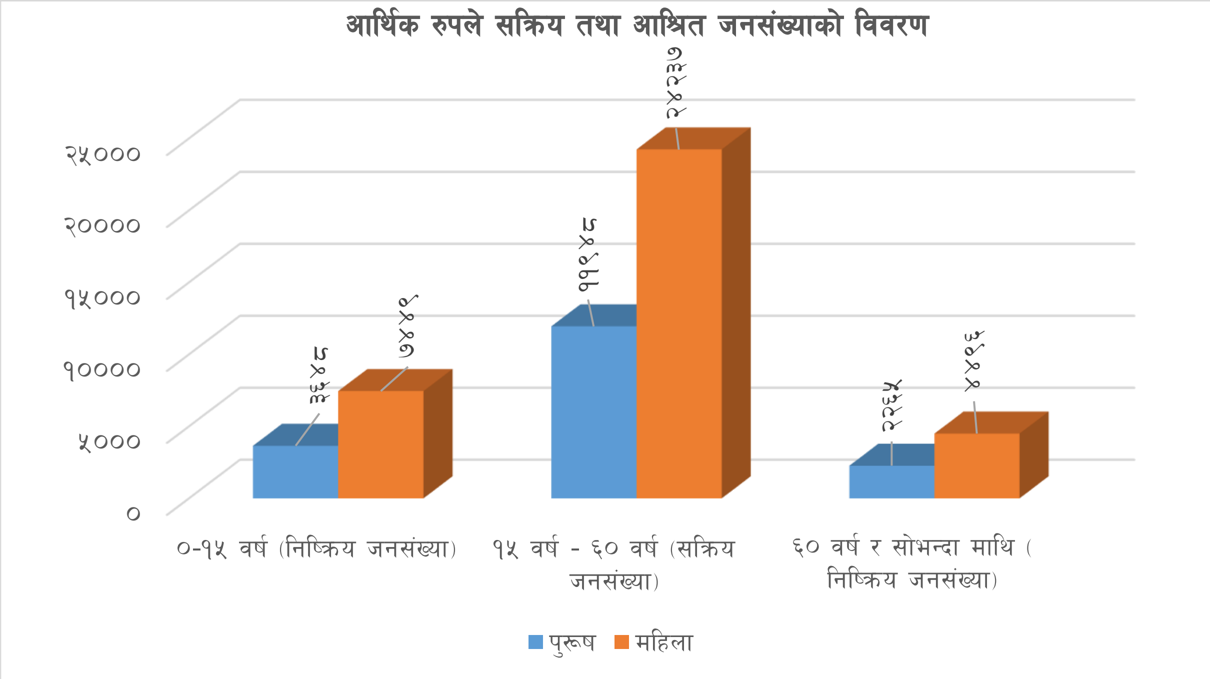

३.१० अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको विवरण

शरीरका अङ्गहरू र शारीरिक प्रणालीमा भएको समस्याका कारण भौतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक वातावरणका साथै सञ्चार समेतबाट सिर्जना भएको अवरोध समेतले दैनिक क्रियाकलाप सामान्य रूपमा सञ्चालन गर्न एवं सामाजिक जीवनमा पूर्ण सहभागी हुन कठिनाई हुने अवस्थालाई अपाङ्गता भनिन्छ। खासगरी व्यक्तिहरूमा अपाङ्गता हुने कारण आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोगको कमी, ग्रामिण क्षेत्रमा मुख नधुने समस्याका कारण उत्पन्न (Trachoma) रोग, दुर्घटना, जन्मजात, प्राकृतिक प्रकोप, कुपोषण, स्वास्थ्य उपचार नपाएर, द्वन्द्व वा युद्ध वा विस्फोटक पदार्थको प्रयोग आदि देखिएका छन्। जसलाई घटाउन प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक दुवै कार्यहरू गरिनुपर्दछ। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालबालिकाहरूको हक, हित र अधिकारको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन र विकास गर्न १९ वटा क्षेत्रलाई समेटी अपाङ्ग संरक्षण तथा कल्याण ऐन, २०३९ र अपाङ्गता सम्बन्धी कार्ययोजना, २०६३ तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। त्यसै गरी २०६६ पुस १२ गते नेपालले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धी, २००६ लाई अनुमोदन गरेको छ।

क) अपाङ्गताका कारणका आधारमा जनसंख्याको विवरण

घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१ को तथ्याङ्क अनुसार गाउँपालिकामा रहेको कूल जनसंख्या मध्ये ६३३ जनामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता रहेको छ। जसमध्ये जन्मजात अपाङ्गता भएका ३०९ जना अर्थात ४८.८२ प्रतिशत, रोगको कारण अपाङ्गता भएका १६३ जना अर्थात २५.७५ प्रतिशत, दुर्घटना पछि अपाङ्गता भएका १२४ अर्थात १९.५९ प्रतिशत रहेको छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १४: अपाङ्गताको कारण अनुसार जनसंख्या विवरण

वडा	जन्मजात	दुर्घटना	रोगको कारण	कुपोषण	अन्य	जम्मा
१	१८	११	६	०	१	३६
२	२५	१०	१६	२	०	५३
३	२४	१६	४१	०	६	८९
४	३२	६	४	०	४	४६
५	३०	२२	२०	०	६	७८
६	३३	९	११	१	४	५८
७	३३	११	१३	०	२	५९
८	२२	२	७	०	२	३३
९	५३	२४	१९	०	३	९९
१०	३९	१३	२६	०	४	८२
जम्मा	३०९	१२४	१६३	३	३२	६३३
प्रतिशत	४८.८२	१९.५९	२५.७५	०.४७	५.०६	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

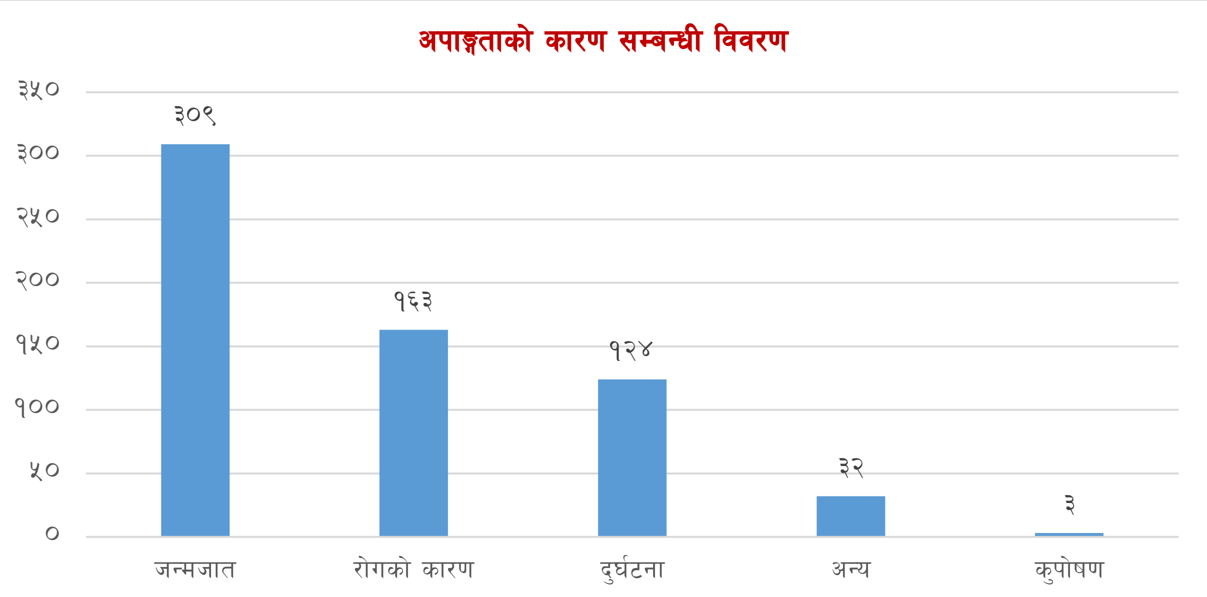

३.११ बसाईंसराई सम्बन्धी विवरण

क) जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका नं. १५: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण

वडा	जन्मस्थान				जम्मा
	यही गाउँपालिकामा	अर्को जिल्ला	यही जिल्लाको अर्को गा.पा./न.पा.	विदेश	
१	५२९	२	२	०	५३३
२	४१०	१	३	०	४१४
३	४२९	२९८	५०	३	७८०

वडा	जन्मस्थान				जम्मा
	यही गाउँपालिकामा	अर्को जिल्ला	यही जिल्लाको अर्को गा.पा./न.पा.	विदेश	
४	३९०	२४	१	०	४१५
५	५९६	५०९	८	६	१११९
६	६८९	३८७	७५	६	११५७
७	६६८	५९०	२६	८	१२९२
८	५२५	७१	१९	१	६१६
९	५८७	७७४	१०७	२८	१४९६
१०	७४५	२६६	३०	१	१०४२
जम्मा	५५६८	२९२२	३२१	५३	८८६४
प्रतिशत	६२.८२	३२.९६	३.६२	०.६०	१००.००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

केराबारी गाउँपालिकाको कुल परिवार संख्या ८८६४ मध्ये (परिवारमूली) यही गाउँपालिकामा सबैभन्दा धेरै ५,५६८ अर्थात ६२.८२ प्रतिशत जन्मेको पाइयो । दोस्रोमा अर्को जिल्लामा जन्मेर यस गाउँपालिका बसोबास गर्नेको परिवार संख्या २९२२ अर्थात ३२.९६ प्रतिशत रहेको छ। यसै जिल्लामा जन्मेका परिवारमूलीको संख्या ३२१ अर्थात ३.६२ प्रतिशत र विदेशमा जन्मेकाहरूको हाल बसोबास यसै पालिकामा रहेको संख्या ५३ अर्थात ०.६० रहेको छ। गाउँपालिकाको आर्थिक, भौतिक, सामाजिक क्षेत्रहरूको विकास हुँदा अन्य स्थानबाट बसाइँ सरेर आउने जनसंख्यामा वृद्धि हुने देखिन्छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

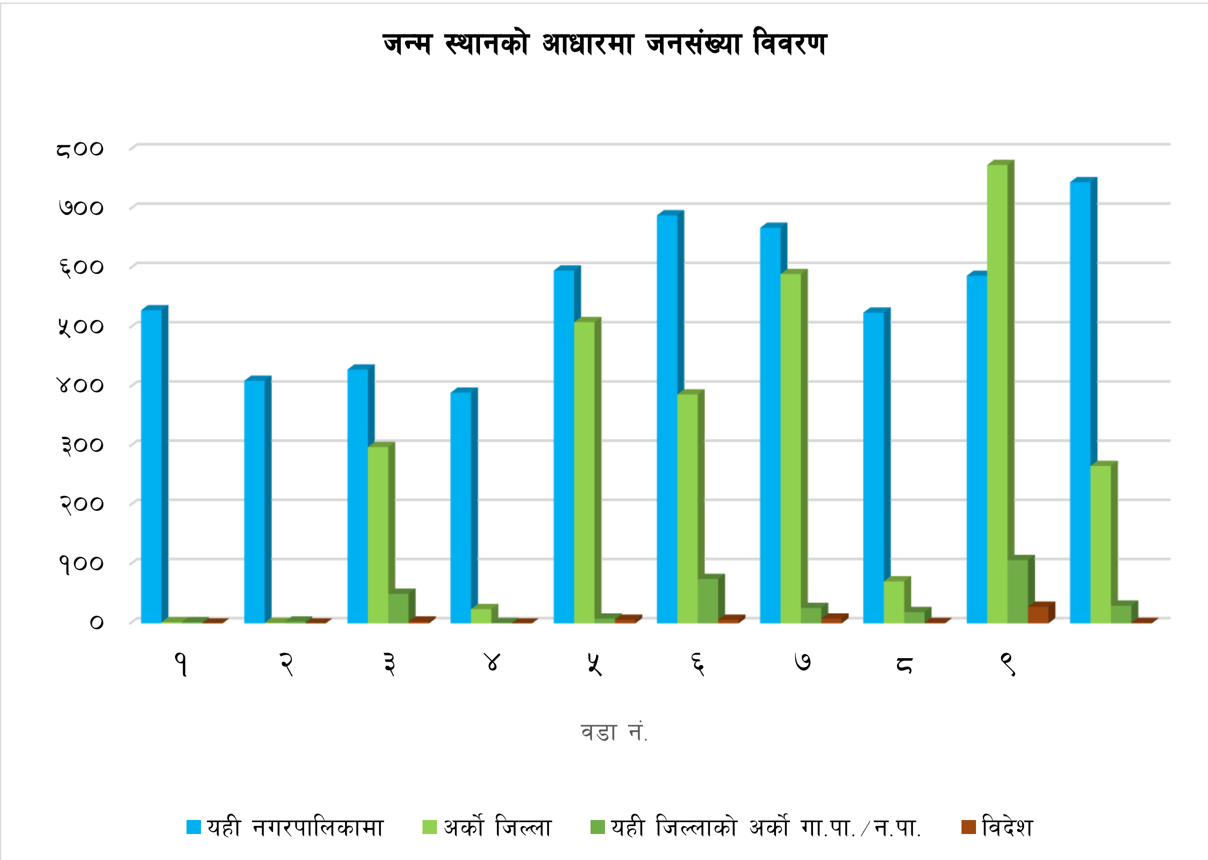

३.१२ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

नागरिकले आफ्नो व्यक्तिगत अधिकार उपयोग गर्न कानूनी प्रक्रियाहरू पालना गर्नुपर्ने हुन्छ। नागरिकता, राहदानी, वा अन्य परिचयपत्र लिन, रोजगारी वा उद्यम गर्न, विदेश जान निश्चित कानूनी प्रक्रिया पुरा गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि सरकारले आधिकारीक प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउँछ। जन्म, मृत्यु, बसाइँसराई विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता घटना समयमा नै दर्ता गर्नुपर्ने हुन्छ। संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ। त्यसको प्रस्थानविन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो। ती व्यक्तिगत घटना दर्ताका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क बनाउने यसको विश्वव्यापी मान्यता हो। कहाँ ? कति जन्मे ? कतिको मृत्यु भयो ? कतिले बसाइँसराई गरे ? कतिको सम्बन्ध बिच्छेद भयो ? जस्ता कुराको जानकारी राज्यले पाउनु पर्छ। यसको आधारमा सरकारले सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति बनाउने हुँदा व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमा नै गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ।

क) पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको आधारमा वडागत विवरण

गाउँपालिकामा जन्म भएका पाँच वर्ष मुनिका २२८८ बालबालिकाहरू मध्ये २१५८ अर्थात् ९४.३२ प्रतिशतको जन्मदर्ता गरिएको भने १३० जना अर्थात ५.६८ प्रतिशतको जन्मदर्ता नभएको तथ्याङ्क रहेको छ। जन्म, मृत्यु, बसाइँसराई र विवाह जस्ता जीवनका प्रमुख व्यक्तिगत घटनाको अनिवार्य र समयमै दर्ता गर्नुपर्दछ। यसबाट स्थानीय सरकारलाई यकिन तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्न सहयोग पुग्दछ भने अर्कोतर्फ नागरिकहरूले राज्यबाट प्राप्त गर्ने सेवा सुविधाका लागि नागरिकको पहिचान कायम गर्न र अन्य कानूनी क्रियाकलापहरूमा यसको आवश्यकता पर्दछ तसर्थ जन्मदर्तालाई समयमै अनिवार्य रुपमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने स्थानीय सरकारले पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १६: पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको आधारमा वडागत विवरण

वडा	जन्मदर्ता भएको	जन्मदर्ता नभएको	पाँच वर्षमुनिका जम्मा बालबालिका
१	११५	२४	१३९
२	५३६	११	५४७
३	३२५	१७	३४२
४	४०	२१	६१
५	८	९	१७
६	१६	९	२५
७	७६५	१०	७७५
८	१९५	२	१९७
९	६०	९	६९
१०	९८	१८	११६
जम्मा	२१५८	१३०	२२८८
प्रतिशत	९४.३२	५.६८	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

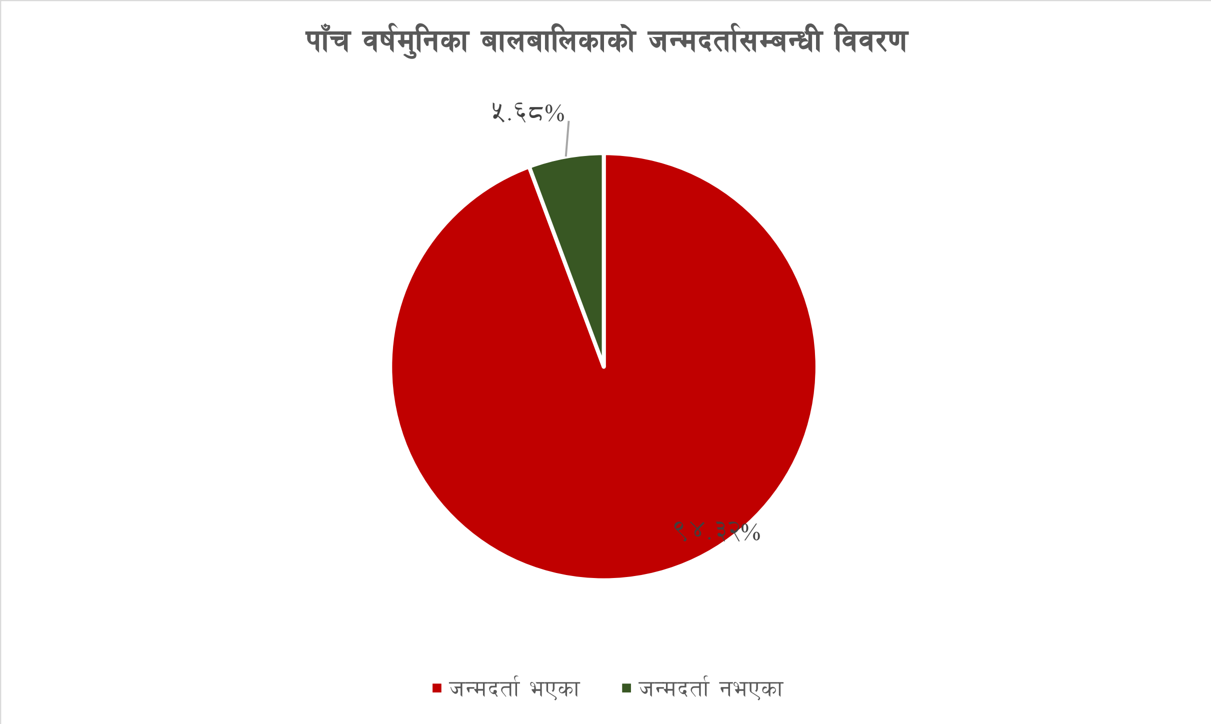

ख) विगत १२ महिनाको मृत्यु सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका कूल ३६,१८२ जनसंख्या मध्ये विगत १२ महिनामा १३३ जनाको मृत्यु भएको छ । जसमध्ये ८२ जना अर्थात ६१.६५ प्रतिशत पुरुष र ५१ अर्थात ३८.३५ प्रतिशत महिलाको मृत्यु भएको देखिन्छ । सबैभन्दा धेरै मृत्युको अभिलेख भएको वडा ९ मा ३६ जना रहेको छ भने वडा नं. ४ र ८ मा सबैभन्दा कम ३/३ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ । वडागत विस्तृत तथ्याङ्क तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

$$\text{कोरा मृत्युदर} = \frac{\text{विगत १२ महिनामा भएको मृत्यु संख्या}}{\text{मध्य वर्षको जनसंख्या}} \times १०००$$

अर्थात प्रतिहजार जनसंख्यामा प्रतिवर्ष ३.६८ जनाको मृत्यु हुने तथ्याङ्कले देखाउँछ । यद्यपी, कोरा मृत्युदरले मृत्युको अवस्थाबारे यथार्थ चित्रण गर्न भने सक्दैन् ।

ग) लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

तालिका नं. १७: लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

वडा नं.	लिङ्ग	मृतकको उमेर समूह																	जम्मा
		०-१ वर्ष	२-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९	७०-७४ वर्ष	७५ वर्ष माथि	
१	जम्मा	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	१	१	०	०	१	६
	पुरुष	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	४
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	२
२	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१	४	६
	पुरुष	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	३	४

वडा नं.	लिङ्ग	मृतकको उमेर समूह																	जम्मा
		०-१ वर्ष	२-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९	७०-७४ वर्ष	७५ वर्ष माथि	
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१	२
३	जम्मा	०	०	१	०	१	०	१	१	१	१	०	०	२	१	१	१	३	१४
	पुरुष	०	०	१	०	१	०	१	१	१	१	०	०	२	०	०	०	१	९
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	२	५
४	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	२	३
	पुरुष	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	२
५	जम्मा	०	०	०	१	०	०	०	०	१	१	०	१	१	२	१	३	५	१६
	पुरुष	०	०	०	१	०	०	०	०	१	१	०	१	१	१	०	१	२	९
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	३	७
६	जम्मा	०	०	०	०	०	०	१	१	१	२	२	०	०	२	०	०	५	१४
	पुरुष	०	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	०	०	२	०	०	१	७
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	०	४	७
७	जम्मा	०	२	०	०	०	०	०	०	१	०	१	१	१	१	०	२	६	१५
	पुरुष	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	०	०	०	४	७
	महिला	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	०	२	२	८
८	जम्मा	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	३
	पुरुष	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
	महिला	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२
९	जम्मा	१	०	१	१	०	१	०	१	२	२	१	३	०	३	२	०	१८	३६
	पुरुष	१	०	०	१	०	०	०	१	१	२	१	३	०	२	१	०	११	२४
	महिला	०	०	१	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	१	१	०	७	१२
१०	जम्मा	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१	२	१	२	२	०	३	८	२०
	पुरुष	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	२	१	२	०	०	३	७	१६
	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	२	०	०	१	४
जम्मा	जम्मा	२	२	२	२	२	३	२	३	६	८	७	७	७	१२	४	१०	५४	१३३
	पुरुष	२	०	१	२	१	२	२	३	४	६	४	६	६	५	१	५	३२	८२
	महिला	०	२	१	०	१	१	०	०	२	२	३	१	१	७	३	५	२२	५१

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

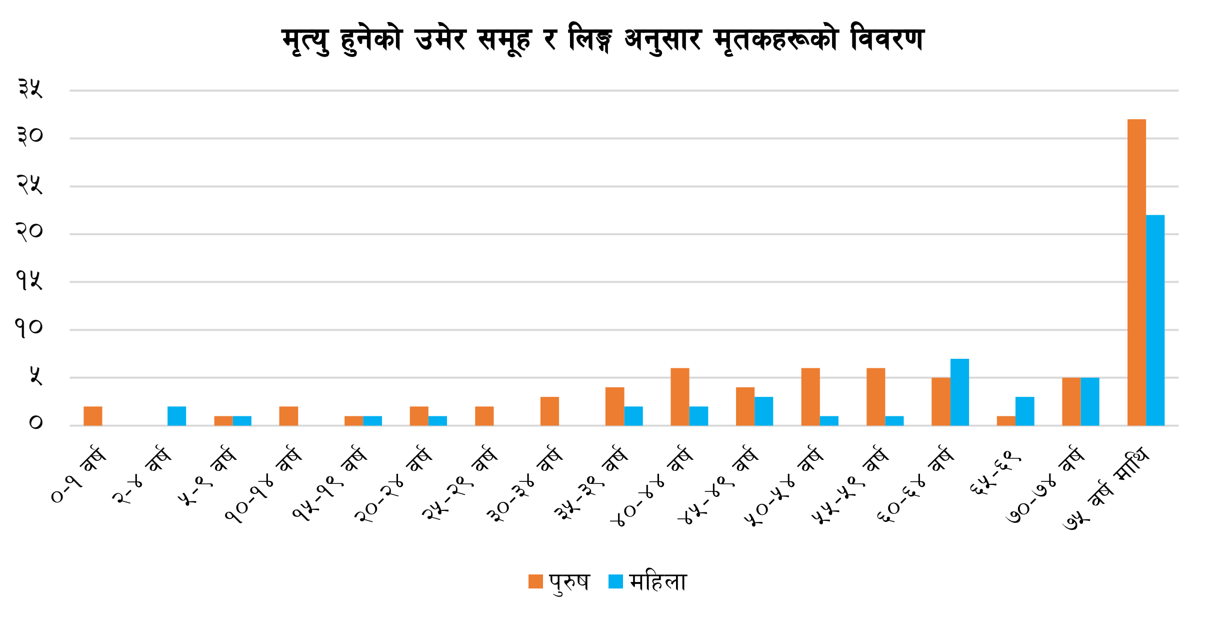

गाउँपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु हुनेहरूको संख्यालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी ७५ वर्ष र सो भन्दा माथि उमेर समूहका ३३ जना पुरुष र सोही उमेर समूहका २२ जना महिलाहरु रहेका छन्। उमेर समूह अनुसारको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। सोह्रौं आवधिक योजनाका अनुसार नेपालीको औषत आयु ७०.४ वर्ष उल्लेख गरिएको छ। सामान्यतया उमेर पुगेर हुने प्राकृतिक मृत्युलाई स्वाभाविक मान्न सकिन्छ तसर्थ यस गाउँपालिकामा बढी मृत्यु हुने उमेर समूह हेर्दा ६० वर्ष माथिको नै देखिन्छ।

घ) मृत्युको कारण अनुसार मृतकको संख्या

तालिका नं. १८: मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसंख्याको विवरण

मृत्युको कारण	वडा न.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
कालगतिले मर्नु			१		१	१		२	१६	२	२३	१७.२९
अन्य कारण	१		१		३	४	६	१	२	२	२०	१५.०४
क्यान्सर	२		२	१	३		४		८		२०	१५.०४
रक्तचाप (उच्च तथा निम्न रक्तचाप)		४	१		२	२	२		४	३	१८	१३.५३
मुटुसम्बन्धी रोगहरू					१		१		३	२	७	५.२६
निमोनिया	२					१	१			३	७	५.२६
कलेजोसम्बन्धी रोग		१	१							३	५	३.७६
जण्डीस (कमलपित्त)					१	२				१	४	३.०१
अन्य दुर्घटना	१					१				२	४	३.०१
मधुमेह (डाइबिटिज)			२		२						४	३.०१
आत्महत्या			२		१				१		४	३.०१
दम			२	१							३	२.२६
मृगौलासम्बन्धी रोग						१			१	१	३	२.२६
ग्यास्ट्रिक अल्सर/आन्द्राको रोग							१		१		२	१.५०
प्राकृतिक प्रकोप					२						२	१.५०

मृत्युको कारण	वडा न.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
कालाज्वरो										१	१	०.७५
क्षयरोग				१							१	०.७५
मलेरिया						१					१	०.७५
यातायात दुर्घटना			१								१	०.७५
श्वास प्रश्वाससम्बन्धी रोगहरू		१									१	०.७५
हेपाटाइटिस			१								१	०.७५
हैजा/झाडा पखाला/आउँ						१					१	०.७५
जम्मा	६	६	१४	३	१६	१४	१५	३	३६	२०	१३३	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु भएका परिवारका सदस्यहरूको विवरणलाई हेदा १३३ जनाको मृत्यु भएको छ । यस मध्ये सबैभन्दा धेरै २३ जना कालगतिका कारण मृत्यु भएको छ । दोस्रोमा क्यान्सर र अन्य कारण क्रमशः २०/२० जना मृत्यु भएको देखिन्छ । तेस्रोमा रक्तचापको कारण १८ जनाको कारणले मृत्यु भएको देखिन्छ भने मुटुरोग र निमोनियाको कारणले मृत्यु हुनेको संख्या ७/७ रहेको छ । समग्र तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्दा उमेर र दीर्घरोगका कारण मर्नेको संख्या उच्च देखिन्छ। यसको प्रमुख कारणहरूमा अस्वस्थकर जीवनशैली, खानपानको असन्तुलन, नियमित व्यायामको अभाव, मानसिक स्वास्थ्यमा सजगताको कमी, वंशाणुगत कारण तथा समयमै स्वास्थ्य जाँच गराउने परिपाटी आदि हुन्। सरुवा रोगका कारण बालबालिका मर्नु भनेको व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा सामुदायीक स्वास्थ्य र सरसफाई तथा प्राथमिक स्वास्थ्य जस्तै पोषण, खोप र नियमित स्वास्थ्य जाँचको बारेमा जनचेतनामा कमी, उपचार पहुँच र स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धतामा कमी हुनाले हो । मृत्युको कारण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

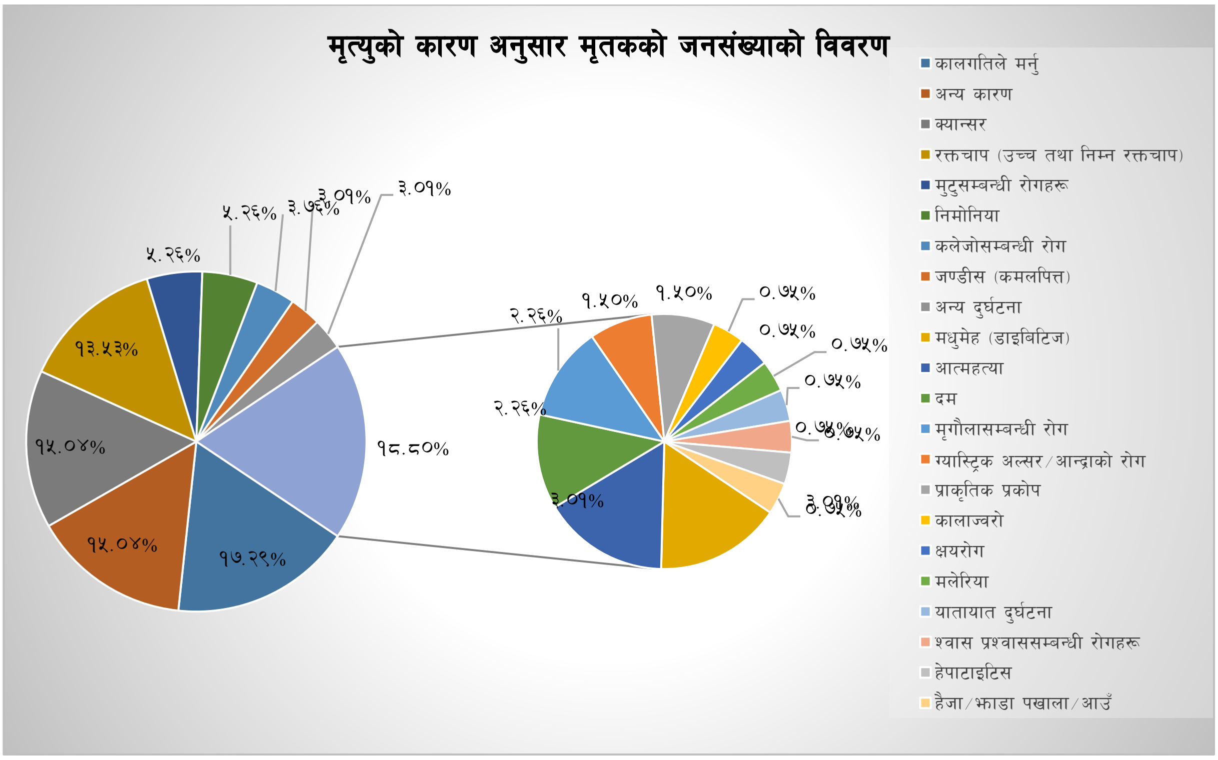

३.१३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

तालिका नं. १९: सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको संख्यात्मक विवरण

क्र.सं.	विवरण शिर्षक	जम्मा
१.	ज्येष्ठ नागरिक (७० वर्ष माथि)	२३९
२.	ज्येष्ठ नागरिक दलित	२९
३.	एकल महिला	२६
४.	विधुवा	३५
५.	पूर्ण अपाङ्ग	११
६.	अति अशक्त	१६
७.	दलित बालबालिका	४०
जम्मा		३९६

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

यस गाउँपालिकामा आ.व. २०८१/०८२ मा अन्य ज्येष्ठ नागरिक भत्ता प्राप्त गर्नेको संख्या २३९ जना, दलित समुदायबाट ज्येष्ठ नागरिक भत्ता प्राप्त गर्नेको संख्या २९ जना, एकल महिला भत्ता प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या २६ जना, विधवा भत्ता प्राप्त गर्ने महिलाको संख्या ३५ जना, पूर्ण अपाङ्गता भत्ता प्राप्त गर्ने ११ जना, अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता प्राप्त गर्ने १६ जना, दलित बालबालिका भत्ता प्राप्त गर्ने ४० जना गरी जम्मा ३९६ जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरेका छन् जसको वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । समाजमा पछाडि पारिएका तथा परेका ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नाममा राज्यकोषबाट सहयोग गर्ने अवधारणा कल्याणकारी राज्यको अवधारणा हो । वि.सं. २०५१ देखि ज्येष्ठ नागरिकलाई मासिक १०० रूपैयाँ भत्ता दिने नारा सहित शुरु गरिएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता अहिले ज्येष्ठ नागरिकका साथसाथै एकल महिला, अपाङ्गता भएका र दलित ज्येष्ठ नागरिकलाई समेत प्रदान गरिदै आएको छ । यसले समाजमा पछाडि परेका अशक्तहरूलाई सम्मानपूर्वक बाँच्न प्रोत्साहन हुने विश्वास गरिएको छ ।

सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५ अनुसार देहाय बमोजिमका नेपाली नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने उल्लेख गरिएको छ :-

(क) ज्येष्ठ नागरिक, (ख) आर्थिक रूपले विपन्न, (ग) अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका व्यक्ति, (घ) असहाय एकल महिला (ङ) अपाङ्गता भएका, (च) बालबालिका (छ) आफ्नो हेरचाह आफैं गर्न नसक्ने (ज) लोपोन्मुख जाति आदि ।

ज्येष्ठ नागरिक भत्ता: (१) दलित र एकल महिला ज्येष्ठ नागरिकले साठी वर्ष उमेर पूरा गरेपछि र अन्य ज्येष्ठ नागरिकले अठ्सठ्ठी वर्ष उमेर पूरा गरेपछि सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको ज्येष्ठ नागरिक भत्ता पाउँछन् ।

विपन्न नागरिक भत्ता: आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकले तोकिए बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको रकम विपन्न नागरिक भत्ता पाउँछ ।

अशक्त र असहाय भत्ता: अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेको नागरिकले तोकिए बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको रकम अशक्त र असहाय भत्ता पाउँछन् ।

असहाय एकल महिला भत्ता: विधवा महिलाहरू र नेपाल सरकारले राजपत्रमा सूचना प्रकशन गरी तोकेको भन्दा न्यून आय भएका र पालन पोषण तथा हेरचाह गर्ने परिवारको कुनै सदस्य नभएका वा त्यस्तो सदस्य भएपनि आर्थिक रूपले विपन्न अवस्थामा रहेका वा त्यस्तो सदस्यले पालनपोषण नगरेका अन्य एकल महिलाले समेत यस्तो भत्ता पाउँछन् ।

अपाङ्गता भत्ता: पूर्ण अशक्त अपाङ्गता र अति अशक्त अपाङ्गता भएको नागरिकले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको अपाङ्गता भत्ता पाउँछन् ।

बाल पोषण भत्ता: अति विपन्न, लोपोन्मुख र नेपाल सरकारले तोकेका पाँच वर्ष उमेर पूरा नगरेका बालबालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको बालपोषण भत्ता पाउँछन् ।

लोपोन्मुख जाति भत्ता: लोपोन्मुख जातिका नागरिकले नेपाल सरकारले तोकेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउँछन् ।

आफ्नो हेरचाह आफैं गर्न नसक्नेलाई स्याहार भत्ता: आफ्नो हेरचाह आफैं गर्न नसक्ने नागरिकले नेपाल सरकारले तोकेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउँछन् ।

परिच्छेद - ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

आर्थिक समृद्धिका आधारहरू गाउँपालिकामा हुने मुख्य आर्थिक क्रियाकलापहरू नै हुन् । जति आर्थिक क्रियाकलापहरूमा तीव्रता आउँछ त्यति नै गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र चलायमान र सुदृढ हुँदै जान्छ। मुख्यतया: नेपाली अर्थतन्त्र कृषि, पर्यटन, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगार, बैङ्किङ, व्यापार, सेवा क्षेत्र आदिमा केन्द्रीत छ। उच्च प्रविधिमा आधारित अन्तराष्ट्रियस्तरका उद्योगहरूको विकास भइनसकेको अवस्थामा धेरैजसो आर्थिक क्रियाकलापहरू निर्वाहमूखी नै रहेका छन् ।

४.१.१ प्राविधिक, सिपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

तालिका नं. २०: औपचारिक तालिमको विषयको आधारमा वडागत विवरण

तालिमको विषय	वडा नं.										जम्मा संख्या	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
शिक्षण शिकाई सम्बन्धी	४३	५७२	३५१	८२	६९	४७	८७९	१९७	१३०	१८९	२५५९	५६.२८
अन्य	७	१२	११२		५७	२०	२८	२५	४३	४०	३४४	७.५७
सवारी चालक सम्बन्धी	७	१९	४६	५	३५	५६	१४	६	६६	५१	३०५	६.७१
कृषि, पशुपालन, माछापालन, मौरी पालन सम्बन्धी	५९	९	३७	२	४२	३४		३	३८	१०	२३४	५.१५
पोशाक बनाउने / सिउने	१०	१२	२३	१	१	३०	३	६	४४	४९	१७९	३.९४
होटल तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी	११	९	४१		१९	२०	४	५	३१	३०	१७०	३.७४
सिकर्मी, डकर्मी सम्बन्धी	१३	१३	३०	२	११	१६		७	१५	१६	१२३	२.७१
मानव स्वास्थ्यसँग सम्बन्धी	१०	२	११	४	३	३	१२	४	२२	२१	९२	२.०२
विशेष सीप / दक्षता नभएको	१	४७	७	२	४	३	१	३	६	१८	९२	२.०२
केश सजावट / श्रृंगार सम्बन्धी	२		४		९	११	३	६	१९	२३	७७	१.६९
बिजुली जडान सम्बन्धी	८		८		१२	१९	२	१	२१	३	७४	१.६३
कम्प्युटर विज्ञान सम्बन्धी	१		५		१०	२	३	२	१४	१०	४७	१.०३
आत्मसुरक्षा सम्बन्धी / शारीरिक सुगठन	१	२	१७		६	१	१		१०	४	४२	०.९२
पशुचिकित्सा तथा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी	१		९	२	१०	२	२	१	३	८	३८	०.८४
हस्तकला / चित्रकला सम्बन्धी	१	२	७		४		४	२	३	८	३१	०.६८
प्लम्बिङ सम्बन्धी			११		१	४			३	२	२१	०.४६
गरगहना बनाउने / मर्मत गर्ने			३		६	१		२	२	५	१९	०.४२
यान्त्रिक (मेकानिक्स) सम्बन्धी	१		७		१	२	३		२		१६	०.३५
मूर्तिकला, प्रस्तरकला, काष्ठकला					५	१	८	२			१६	०.३५
इन्जिनियरिङ डिजाईन सम्बन्धी		१				१	५	१		६	१४	०.३१
गीत, संगीत, नाटक तथा कलाकारिता	६				१	१		१	२	२	१३	०.२९
फर्निचर बनाउने सम्बन्धी		२	२		५	१		१	१	१	१३	०.२९

तालिमको विषय	वडा नं.										जम्मा संख्या	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
रेडियो, टेलिभिजन, मोबाईल, तथा अन्य ईलेक्ट्रिक बस्तुको मर्मत					२			२	५	१	१०	०.२२
श्रव्यदृष्य तथा फोटोग्राफी सम्बन्धी			१				२	१	२		६	०.१३
जुत्ता चप्पल बनाउने			२				२				४	०.०९
जमिनको सर्भेक्षण सम्बन्धी			२		१						३	०.०७
छपाई सम्बन्धी			२						१		३	०.०७
साहित्य सृजना सम्वन्धी		१						१			२	०.०४
जम्मा	१८२	७०३	७३८	१००	३१४	२७५	९७६	२७९	४८३	४९७	४५४७	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेको कुल जनसंख्यामध्ये ४,५४७ जनामा कुनै न कुनै किसिमको विशेष सीप वा दक्षता भएको देखिन्छ । यी मध्ये सबैभन्दा बढी शिक्षण सिकाई सम्बन्धी दक्षता भएकाहरूको संख्या २,५५९ अर्थात् ५६.२८ प्रतिशत, दोस्रोमा अन्य कारण सम्बन्धी दक्षता भएकाहरूको संख्या ३४४ अर्थात् ७.५७ प्रतिशत रहेको छ । तेस्रोमा सवारी चालक सम्बन्धी सीप भएकाहरूको संख्या ३०५ जना अर्थात् ६.७१ प्रतिशत रहेका छन् । यी पशुपालन, माछापालन, मौरीपालन, पोशाका बनाउने, होटल तथा रेष्टुरेन्ट, गरगहना बनाउने/मर्मत गर्ने, छपाई सम्बन्धी, साहित्य श्रृजना सम्बन्धी र मूर्तिकला, प्रस्तरकला, काष्ठकला सम्बन्धी संख्या नगण्य रहेको छ । समग्रमा हेर्दा कुनैपनि प्रकारको सीप वा दक्षता हुनु आफैमा राम्रो भएतापनि गाउँपालिकामा आधुनिक समाजमा आवश्यक पर्ने खालका विशेष सीपहरू तथा विश्वविद्यालयबाट प्राज्ञिक सर्टिफिकेट (प्रमाणपत्र) लिएर तयार भएको दक्ष जनशक्ति जस्तैः डाक्टर, इन्जिनियर, मेकानिक्स, विषयगत विशेषज्ञहरूको संख्या अत्यन्त न्यून देखिन्छ । दक्ष जनशक्तिको आयस्तर उच्च हुने हुनाले विकास निमार्णमा सहयोग पुग्नुका सबै उक्त जनशक्तिको जीवनयापन गुणस्तरीय हुन्छ । यस प्रकारको जनशक्तिले दिगो विकासमा प्रत्यक्ष भूमिका खेल्दछ । गाउँपालिकामा अधिकांश जनसंख्या अदक्ष वा अर्धदक्ष हुनाले गाउँपालिकाको दिगो विकासमा ठूलो प्रयास गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै मानव संसाधन विकासलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१.२ औषत आम्दानीको विवरण

गाउँपालिका वा गाउँपालिका बाहिरबाट हुने विभिन्न आम्दानीका श्रोतहरूबाट प्राप्त आम्दानी रकमलाई सो आम्दानीको श्रोतमा संलग्न घरपरिवारको संख्याले भाग गर्दा आउने वार्षिक रकमको आधारमा गाउँपालिकामा भइरहेका प्रमुख आर्थिक गतिविधिहरूको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

क) कृषि पेशामा संलग्न कृषकको विवरण

वडा नं.	कृषि पेशामा आबद्ध भएका	कृषि पेशामा आबद्ध नभएका	जम्मा कृषक संख्या
१	३२३	११२	४३५
२	२५०	८९	३३९
३	४७०	१६७	६३७
४	३०४	३५	३३९
५	५६०	३५४	९१४

वडा नं.	कृषि पेशामा आबद्ध भएका	कृषि पेशामा आबद्ध नभएका	जम्मा कृषक संख्या
६	३४७	५९८	९४५
७	६३१	४२४	१०५५
८	१८८	३१५	५०३
९	७२५	४९७	१२२२
१०	३७२	४७९	८५१
जम्मा	४१७०	३०७०	७२४०
प्रतिशत	५७.६	४२.४	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

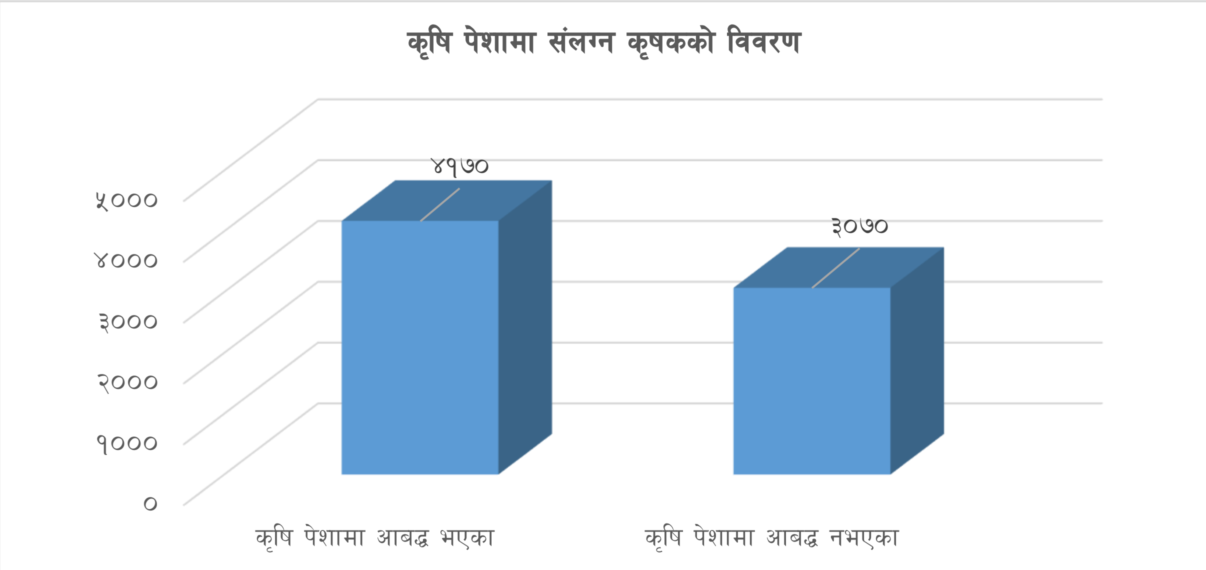

ख) वार्षिक कृषि उत्पादनले परिवार चलाउन पुग्नेको विवरण

पछिल्लो १२ महिना यताको तथ्याङ्क हेर्दा जम्मा कृषि कार्यमा संलग्न ४,१७० घरपरिवार मध्ये १० देखि १२ महिना सम्म नै खान पुग्ने परिवार १,४२९ अर्थात ३४.२७ प्रतिशत रहेको छ। यसैगरी आफ्नो आम्दानीले ७ देखि ९ महिना पुग्ने परिवार ४८७ अर्थात ११.६८ प्रतिशत र १ देखि ३ महिना मात्र खान पुग्ने परिवार संख्या १,१४८ अर्थात २७.५३ प्रतिशत रहेको छ भने ४ देखि ६ महिना सम्म पुग्ने परिवार संख्या १,१०६ अर्थात २६.५२ प्रतिशत रहेको छ। जसको वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २१: आफ्नो वार्षिक कृषि उत्पादनले परिवार चलाउन पुग्नेको विवरण

वडा नं.	१० - १२ महिना	१ - ३ महिना	४ - ६ महिना	७ - ९ महिना	जम्मा
१	८५	१४४	८८	६	३२३
२	६	१३४	४३	६७	२५०
३	१३६	१५३	१४०	४१	४७०
४	३९	८७	१६७	११	३०४
५	७४	१९६	२१७	७३	५६०
६	१२३	७९	९३	५२	३४७
७	२४१	१३९	१६७	८४	६३१

वडा नं.	१० - १२ महिना	१ - ३ महिना	४ - ६ महिना	७ - ९ महिना	जम्मा
८	१५२	२५	५	६	१८८
९	४२९	७४	११९	१०३	७२५
१०	१४४	११७	६७	४४	३७२
जम्मा	१४२९	११४८	११०६	४८७	४१७०
प्रतिशत	३४.२७	२७.५३	२६.५२	११.६८	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

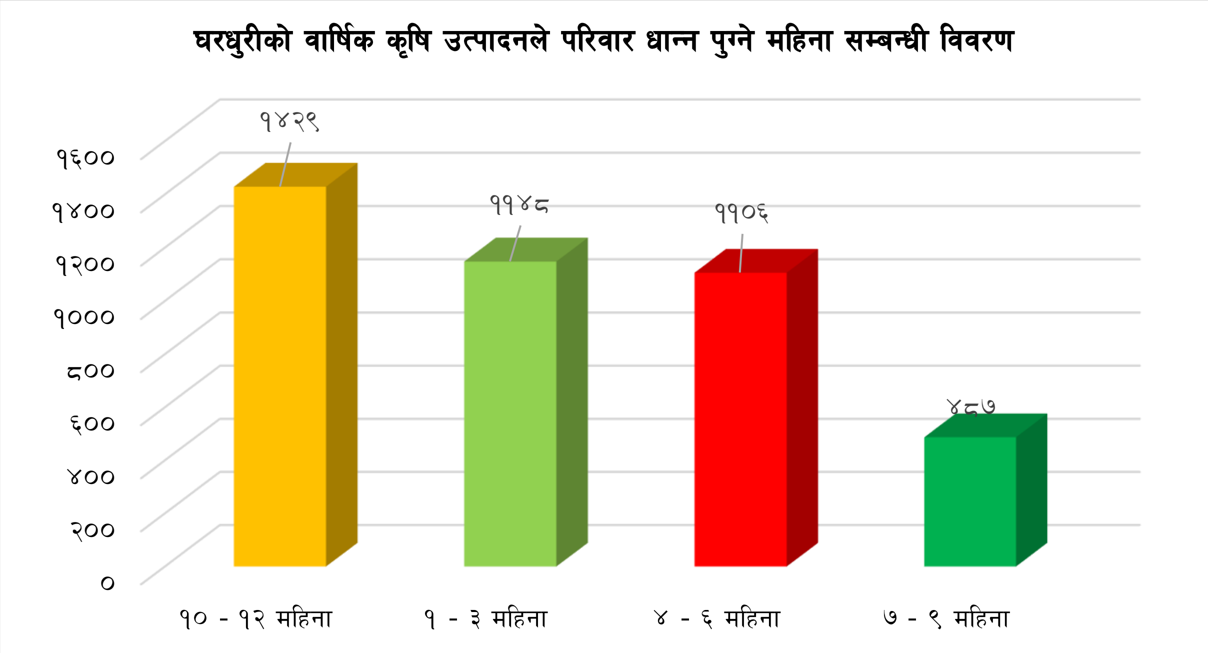

४.१.३ आवास संरचना विवरण

क) घरको स्वामित्वको आधारमा घरधुरीको विवरण

यस गाउँपालिकामा घरको स्वामित्वको आधारमा ४ प्रकारका आवास संरचनाहरूको प्रयोग गरेको पाउन सकिन्छ । निजी स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेका घरधुरीहरू ७,३०५ अर्थात ८२.४१ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी सार्वजनिक/ऐलानीमा बसोबास गर्नेको संख्या १,४६३ अर्थात १६.५० प्रतिशत रहेको छ । गुठीमा बसोबास गर्नेहरू ६४ परिवार अर्थात ०.७२ प्रतिशत रहेका छन् भने स्रोत नखुलेको अवस्थाका घरपरिवारहरू ३० अर्थात ०.३४ प्रतिशत, गाउँ ब्लकमा बसोबास गरिरहेका घरधुरीहरु २ रहेका छन् । भूकम्पीय दृष्टिकोणले संवेदनशील रहेको नेपालमा घरहरू निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी बनाउनु आवश्यक छ । अति विपन्न परिवारका लागि एकीकृत बस्ती निर्माण गरी सरकारले उनीहरूको आवास सुरक्षाको अधिकार सुनिश्चित गरेको खण्डमा राज्यको लोककल्याणकारी भूमिका पुष्टी हुन्छ ।

तालिका नं. २२: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा नं.	निजी	सार्वजनिक/ऐलानी	गुठी	अन्य (खुलाउने)	गाउँ ब्लक	जम्मा
१	४९७	४	०	०	०	५०१
२	५८९	०	०	०	१	५९०

वडा नं.	निजी	सार्वजनिक/ऐलानी	गुठी	अन्य (खुलाउने)	गाउँ ब्लक	जम्मा
३	७४३	४२	१	७	०	७९३
४	३७९	३३	०	८	०	४२०
५	८९५	१०१	१	०	१	९९८
६	७३७	२६२	६	०	०	१००५
७	८०२	२४९	४०	०	०	१०९१
८	८८७	१७३	९	९	०	१०७८
९	९२२	५२१	४	४	०	१४५१
१०	८५४	७८	३	२	०	९३७
जम्मा	७३०५	१४६३	६४	३०	२	८८६४
प्रतीशत	८२.४१	१६.५०	०.७२	०.३४	०.०२	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

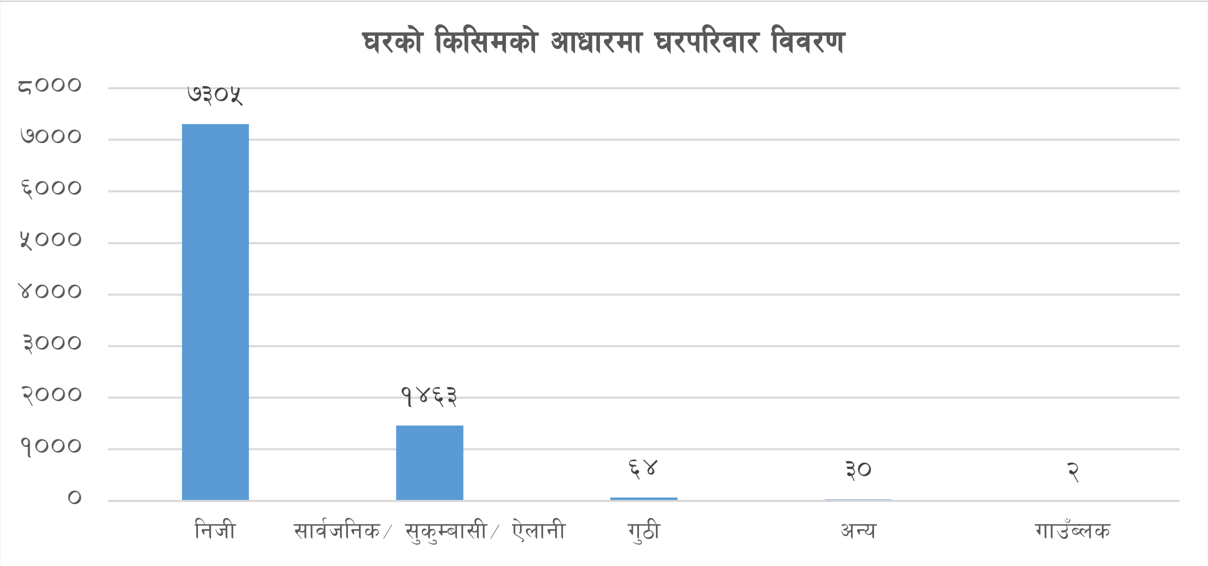

४.१.४ आयात तथा निर्यातको अवस्था

कुनै पनि गाउँपालिका आर्थिकरूपले सबल हुनका लागि आयातभन्दा निर्यात बढी हुनु अनिवार्य छ । आयातभन्दा निर्यातको आयतन ठूलो हुँदा यसले व्यापार नाफा वृद्धि भई आर्थिकस्तर माथि उठ्न मद्दत गर्दछ । गाउँपालिकाभित्र उत्पादन हुने उपजहरूलाई प्रवर्द्धन गरी स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने उपजमा आत्मनिर्भर भई निर्यात बढाउन सके मात्र गाउँपालिकाको आर्थिक हैसियत वृद्धि हुन सक्छ ।

गाउँपालिकाबाट नगदे बालीका उपजहरु जस्तैः अम्लिसो (कुचो), अदुवा, चिया, पशुजन्य उत्पादनमा खसी बोका, बंगुर, लगायतका उत्पादनहरू विराटनगर, दमक, धरान लगायतका स्थानमा निर्यात गर्ने गरिन्छ भने अतिरिक्त खाद्य सामाग्री लत्ता कपडा, घरायसी विद्युतीय उपकरण, निर्माण सामाग्रीहरू, शिक्षण सामाग्री, रसायनिक मल, फलफूल स्वास्थ्य औषधी तथा उपकरण जस्ता वस्तुहरूको आयात हुने गरेको छ। निर्यातभन्दा आयात बढी हुनुले गाउँपालिकाको व्यापार घाटा स्पष्ट अनुमान गर्न सकिन्छ। यद्यपि यकिन तथ्याङ्कका लागि भने गाउँपालिकाले विशेष पहलकदमी लिन जरुरी छ ।

४.१.५ औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था

स्थानीय श्रोतमा आधारित कच्चा पदार्थको प्रचुरताका हिसाबले नेपाल सम्पन्न रहेतापनि यसको दिगो सदुपयोगमा भने निकै पछाडि परेको यथार्थ हामी सामु छ । हामी कहाँ उपलब्ध श्रोतहरूमा काठ, जडिबुटी, फलफूल, खाद्यान्न, तरकारी तथा अदुवा, अम्लिसो लगायतका नगदे बाली आदि पर्दछन् । यस प्रकारका कच्चा पदार्थहरूको व्यवसायिक उत्पादन र दिगो सदुपयोग गर्दा गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रमा प्रत्यक्ष सकारात्मक योगदान पुग्दछ । गाउँपालिकामा प्रशस्त मात्रामा वनक्षेत्र भएकाले वनपैदावरमा आधारित उद्योगहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ । साथै व्यवसायिक पशुपालनबाट पनि प्रशस्त लाभ उठाउन सकिन्छ ।

४.१.६ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाबाट विभिन्न देशहरूमा वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरू संख्या २९९३ रहेको छ । वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढी अर्थात ५९९ जना वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् भने वडा नं २ मा सबैभन्दा कम अर्थात ६१ जना वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् । जसको वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. २३: देशका आधारमा विदेश गएकाहरुको विवरण

देश	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
दुवैइ	४९	१२	५३	३७	९५	६२	२४	७२	१११	६८	५८३	१९.४८
मलेशिया	५३	८	३०	२४	७०	४१	१३	६७	८५	५८	४४९	१५
कतार	२८	९	३१	१८	६०	३७	२८	५२	११६	६९	४४८	१४.९७
साउदी अरेबिया	२९	१३	६०	१८	५५	४९	२३	५७	८२	५३	४३९	१४.६७
कूवेत	६	४	२२		४७	६	१३	२८	७	४३	१७६	५.८८
भारत	४	३	२१	७	७	२८	२	४	३४	१२	१२२	४.०८
बहराईन	१०	१	३	४	२४	२	१	७	१५	१९	८६	२.८७
जापान	११	२	४		१४	१	२	२७	१४	९	८४	२.८१
हङकङ	८		७	२	८	६		३	७	३२	७३	२.४४
रोमानिया	४		६		११	५	१	६	१७	५	५५	१.८४
दक्षिण कोरिया	१	१	२	४	९	९	१	२	५	१४	४८	१.६
पोर्चुगल		१	१	२	५	६	२	१	१४	९	४१	१.३७
माल्दिभ्स		१	५		१०	१	२	३	१६	२	४०	१.३४
क्रोएसिया		२	८	४	५	३	३	१	९	३	३८	१.२७
संयुक्त अरब इमिरेट्स								६	१३	१३	३२	१.०७
साईप्रस	२		४		४	३	१	४	३	९	३०	१
संयुक्त राज्य अमेरिका	१			१	३	१	२	१	१३	४	२६	०.८७
पोल्याण्ड	३		१	१	७				२	६	२०	०.६७
अन्य	१२	४	१६	३	४२	१७	१०	२४	३६	३९	२०३	६.७३
जम्मा	२२१	६१	२७४	१२५	४७६	२७७	१२८	३६५	५९९	४६७	२९९३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

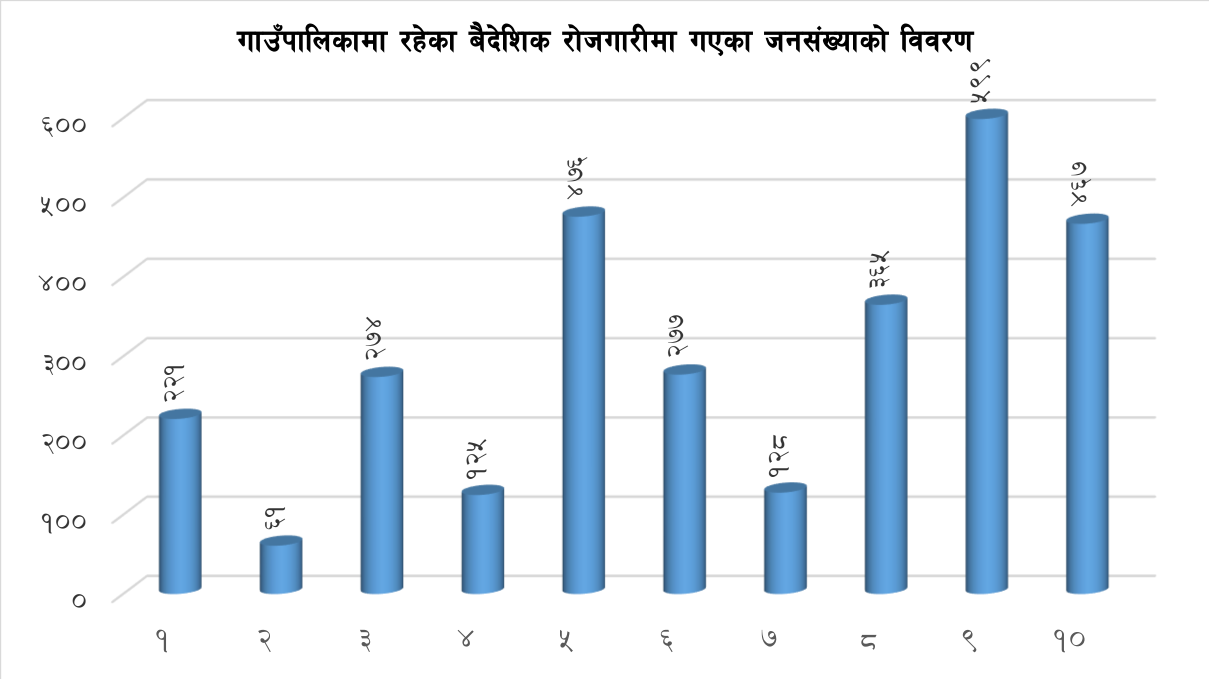

४.१.७ वैदेशिक रोजगारीबाट पठाएको रेमिट्यान्सको उपयोग सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

यस गाउँपालिकाबाट रोजगारीमा जानेहरू हरुले विभिन्न माध्यमबाट आफ्नो परिवारमा पठाएको रकम कुन शिर्षकमा खर्च भएको छ भनि स्वास्थ्य उपचारको लागि परिवारलाई प्राप्त रकम मध्ये सबैभन्दा बढी अर्थात २७.३ प्रतिशतले पठाएको रकम घरायसी उपयोगमा खर्च भएको पाइन्छ भने दोस्रोमा २१.८ प्रतिशतले शिक्षा क्षेत्रमा उपयोग गरेको भन्ने उत्तर दिएका छन् । यसैगरी तेस्रोमा २०.०९ प्रतिशतले शिक्षामा खर्च गरेका बताएका छन् । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २४: रेमिट्यान्सको उपयोग सम्बन्धी विवरण

रेमिट्यान्सको उपयोग	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
घरायसी उपभोग	९५	८९	३०५	४५	३३६	१५७	२५०	१२१	४२५	३४६	२१६९	२७.३
स्वास्थ्य उपचारमा खर्च	७९	३५	२९१	१०	१६२	१०५	१८१	११७	४१७	३३९	१७३६	२१.८५
शिक्षामा खर्च गरेको	६३	२७	२७१	१८	२०२	११६	१७२	९९	३९४	२७२	१६३४	२०.५७
ऋण तिरेको	८८	४२	१५५	४४	१७९	६२	१७१	३३	३६८	१८६	१३२८	१६.७१
बचत गरेको	१०	२६	१२७	४	७२	१७	१५	१	१२०	४५	४३७	५.५
विवाह/ब्रतबन्ध/चाडबाड मनाएको	४		१५		६६	५	३३		२६	९३	२४२	३.०५
घर बनाएको	११	६	२०	१	२६	१०	६		२५	३२	१३७	१.७२
जग्गा किनेको	१३	७	६	१	१०	४	१		१४	३०	८६	१.०८
वस्तुभाउ खरिद गरेको		१	१		४१	४	२		५	१	५५	०.६९
अन्य		१	२४			१७		१	३	३	४९	०.६२
अरुलाई ऋण दिएको	५	५	७		५	१			४	३	३०	०.३८
गरगहना खरिद गरेको	४	१	१		८					७	२१	०.२६
व्यापार/व्यवसायमा लगानी गरेको		१	५		३		१			४	१४	०.१८
थाहा छैन		२			१	२	१	१			७	०.०९
जम्मा	३७२	२४३	१२२८	१२३	११११	५००	८३३	३७३	१८०१	१३६१	७९४५	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

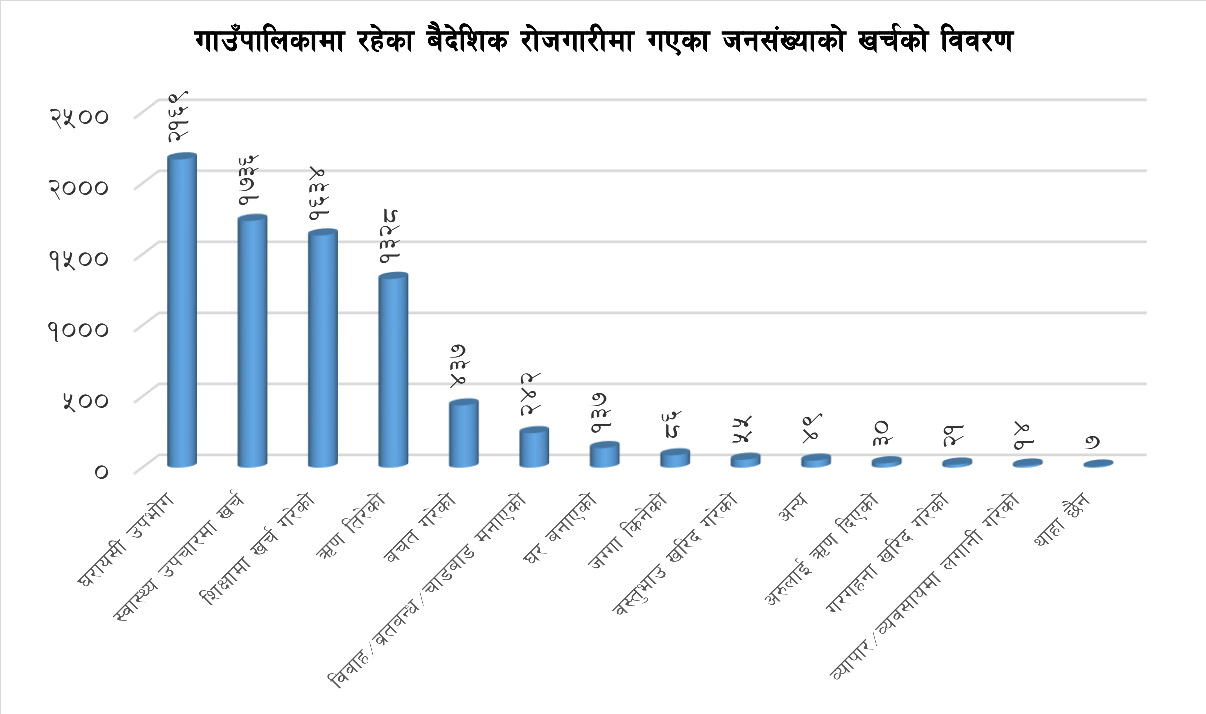

४.१.८ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

नेपालमा परिवारको जमिन माथिको स्वामित्वको विषयलाई आर्थिक हैसियतसँग गाँसेर हेरिन्छ । नेपालको अर्थतन्त्र कृषिमा आधारित हुँदा जमिनमाथिको स्वामित्वलाई आर्थिक हैसियतसँग गाँसेर हेर्नु स्वाभाविक भए तापनि पछिल्लो समयमा वैदेशिक रोजगार लगायत अन्य सेवा क्षेत्रमा मानिसहरूको पहुँच वृद्धि हुँदा गैह्र कृषि क्षेत्रबाट आफ्नो आर्थिक हैसियत निर्माण गर्ने परिपाटी सुरु भएको पाईन्छ । अर्कोतर्फ जमिनमाथिको स्वामित्वलाई आफ्नो थातथलो वा आवास स्थलका रुपमा समेत हेरिन्छ । यसर्थ हरेक नागरिकको जमिनमाथिको स्वामित्वलाई सदियौंदेखि एक प्रमुख आर्थिक सामाजिक तथा राजनैतिक मुद्दाको रूपमा हेरिँदै आएको छ । त्यस्तै नेपालमा जमिनको वितरण अवैज्ञानिक रहेको छ ।

यस गाउँपालिकाभित्र बसोबास गर्नेहरू मध्ये ८२.४२ प्रतिशत घरपरिवारको आफ्नो स्वामित्वमा जग्गा रहेको छ भने बाँकी १६.७५ प्रतिशत घरपरिवारको आफ्नो स्वामित्वमा जग्गा रहेको छैन । १६.७५ प्रतिशत जग्गा सार्वजनिक तथा ऐलानी, गुठीको जग्गा भएकाले सबै स्थानीय बासीहरू उक्त जग्गामा बसोबास गर्ने तथा भोगचलन गर्दै आएका हुनाले विशुद्ध सुकुम्बासीको रुपमा तथ्याङ्क नभेटिएको अवस्था रहेको छ ।

४.२ भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२.१ भू-उपयोगको विवरण

मानव जातिको सृष्टि र जनजीवन भू-धरातलमा उपलब्ध प्राकृतिक श्रोतहरूको उपयोगका आधारमा अडेको छ । मानवीय अस्तित्व भित्रका समग्र मानवीय गतिविधिहरू उसले उपयोग गर्ने जमिन तथा जमिनमा उपलब्ध श्रोतहरूमा पूर्णतः निर्भर गर्दछ । तसर्थ भू-आवरण अन्तर्गत मानिसले उपयोगमा ल्याउने वन क्षेत्र, खेतीयोग्य जमिन, जल, बालुवा, हिमाल, पहाड आदिको तथ्याङ्कलाई भू-उपयोग अन्तर्गत उल्लेख गरिएको छ । केराबारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगसम्बन्धी विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

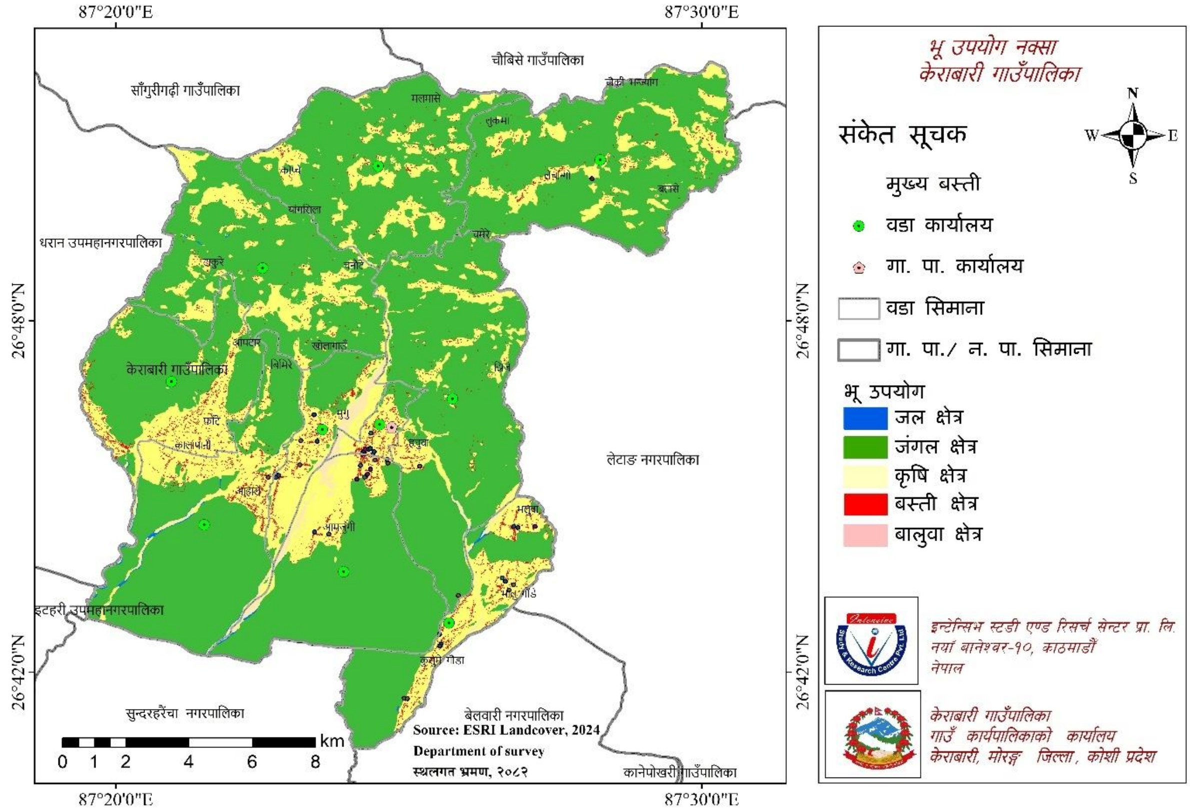

नक्सा नं. ५ : *गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा*

तालिका नं. २५: गाउँपालिकाको भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

भू-उपयोगका क्षेत्र	गाउँपालिकाको भू-उपयोगको विवरण क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशतमा
जल क्षेत्र	०.९७	०.४४
वन तथा बुट्यान क्षेत्र	१६२.२३	७४.०३
वस्ती तथा आवास क्षेत्र	१३.१७	६.०१
कृषि	३९.८६	१८.१९
बालुवा क्षेत्र	२.९०	१.३३
जम्मा	**२१९.१४**	**१००**

स्रोतः भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८१

यस गाउँपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगलाई हेर्दा ७४.०३ प्रतिशत अर्थात् सबैभन्दा धेरै वन तथा बुट्यान क्षेत्रले ओगटेको छ भने दोस्रोमा कृषि क्षेत्रले १८.१९ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ। सम्पूर्ण खेतीयोग्य जमिनमा वैज्ञानिक कृषि प्रणाली अवलम्बन गर्न सके उत्पादनको राम्रो सम्भावना देखिन्छ। यस गाउँपालिकाको भू-उपयोगको अर्को उल्लेखनीय पक्ष भनेका यहाँको वनजंगल तथा वनस्पतीले ढाकेको क्षेत्र हो। समग्र भूभागको ७४.०३ प्रतिशत वनक्षेत्र रहनु गाउँपालिकाबासीको लागि सुखद रहेको छ। नदी तथा खोलानालाले गाउँपालिकाको ०.४४ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ। यहाँको अन्य भू-उपयोगको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ :-

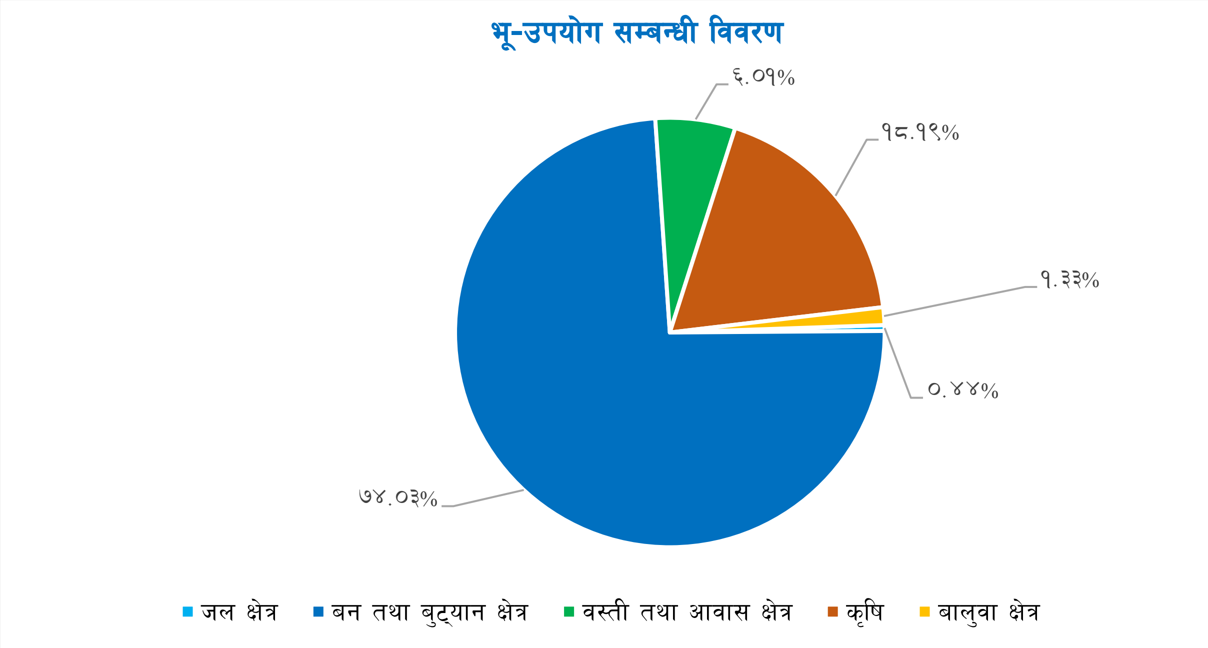

४.२.२ भू-स्वामित्व

क) घर भएको जग्गाको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण

यस गाउँपालिकास्थित ८,८६४ घरपरिवारहरू मध्ये ७,३०५ अर्थात ८२.४१ प्रतिशत घरपरिवारहरू बसोबास गर्ने घर निजी स्वामित्वको जमिनमा निर्माण भएको, १,४६३ अर्थात् १६.५० प्रतिशत घरपरिवारहरू बसोबास गर्ने घरको जमिन सार्वजनिक/सुकुम्बासी/ऐलानी जग्गामा रहेको छ। त्यसैगरी ६४ घरपरिवार अर्थात ०.७२ प्रतिशत गुठीको जमिनमा रहेको छ । घर भएको जग्गाको स्वामित्व सम्बन्धी वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २६: परिवार बसोबास गरिरहेको घर रहेको जग्गाको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	निजी	सार्वजनिक/ सुकुम्बासी/ ऐलानी	गुठी	अन्य	गाउँब्लक	जम्मा घरपरिवार संख्या
१	४९७	४	०	०	०	५०१
२	५८९	०	०	०	१	५९०
३	७४३	४२	१	७	०	७९३
४	३७९	३३	०	८	०	४२०
५	८९५	१०१	१	०	१	९९८
६	७३७	२६२	६	०	०	१००५
७	८०२	२४९	४०	०	०	१०९१
८	८८७	१७३	९	९	०	१०७८
९	९२२	५२१	४	४	०	१४५१
१०	८५४	७८	३	२	०	९३७
जम्मा	७३०५	१४६३	६४	३०	२	८८६४
प्रतिशत	८२.४१	१६.५०	०.७२	०.३४	०.०२	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

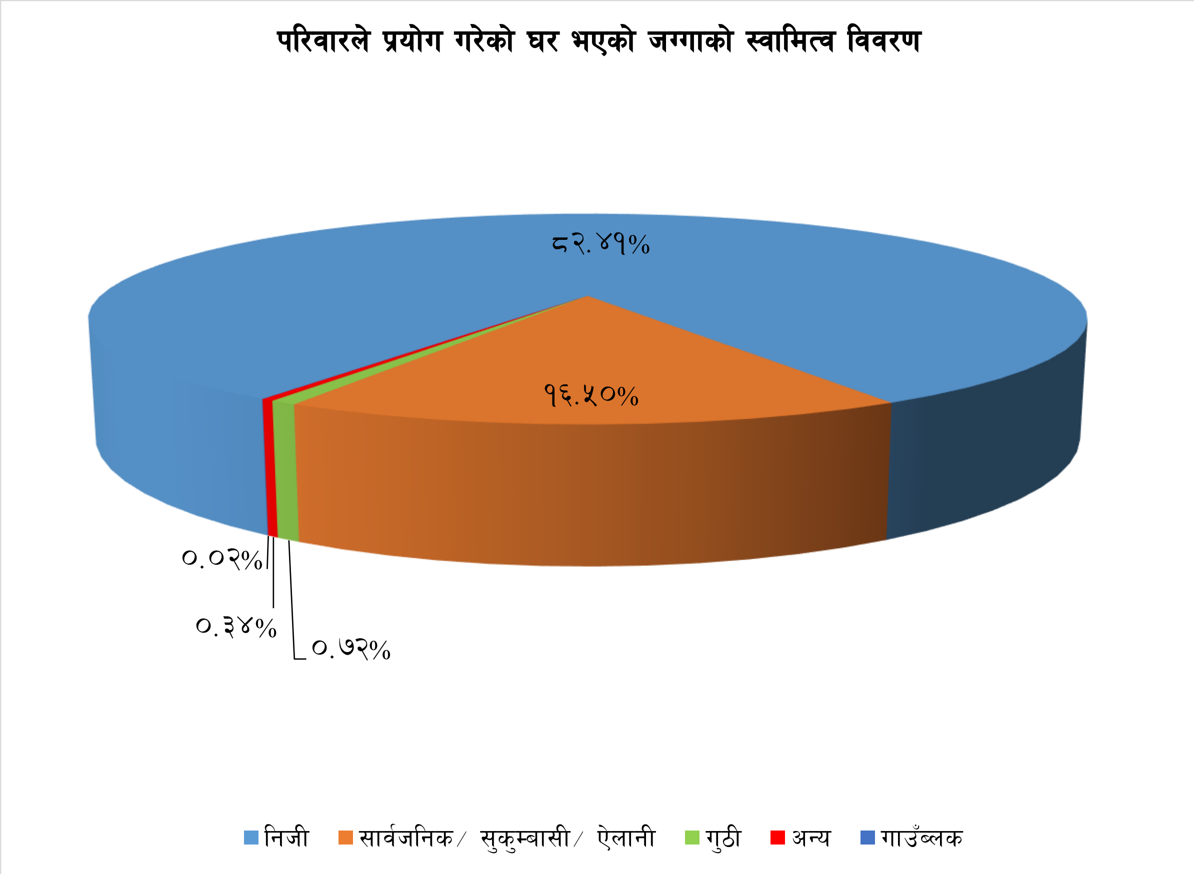

४.२.३ खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धि विवरण

वैज्ञानिक र व्यवसायिक ढङ्गले भू-उपयोग नहुँदा कृषि क्षेत्रमा ठुलो घाटा व्यहोर्नु परेको अवस्था छ। गाउँमा उपलब्ध सम्पूर्ण खेतियोग्य जमिनको वैज्ञानिक र व्यवसायिक ढङ्गले सदुपयोग हुन सकेको पाइँदैन। खेतीयोग्य जमिनको उपलब्धता भएपनि पूर्ण सदुपयोग नहुँदा एकातर्फ जमिन बाँझो हुँदै जाने त अर्कोतर्फ कृषि उत्पादनमा कमी भई आयात गर्नुपर्ने अवस्था श्रृजना हुन सक्छ। भू-सूचना प्रणालीबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार गाउँपालिकामा ३९.८६ वर्ग कि.मि. अर्थात १८.१९ प्रतिशत जमिन खेतीयोग्य रहेको छ।

जमिन खेतियोग्य भएर मात्र हुँदैन त्यसमा सिँचाईको सुविधा हुनुपर्दछ। खेतीयोग्य जमिनमा खेतीपाती गरी पूर्ण सदुपयोग गर्न त्यसमा सिँचाईको सुविधा पुऱ्याउनु अनिवार्य हुन्छ। तसर्थ स्थानीय तहहरूले आफ्नो क्षेत्रमा रहेको खेतीयोग्य जमिनको यथार्थ विवरण तयार पारी त्यसमध्ये सिँचाई पुगेको र नपुगेको जमिनको समेत सही तथ्याङ्क हुनुपर्दछ। यसपश्चात् सिँचाई नपुगेको जमिनमा एक वा वैकल्पिक उपायले सिँचाई पुऱ्याउन प्राथमिकता केन्द्रीत गर्नु आवश्यक हुन्छ।

४.२.४ बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण

गाउँघरमा कतिपय क्षेत्रहरू प्रयोगहीन अवस्थामा बाँझो रहेका हुन्छन्। सबै प्रकारका जमिनहरूको एक वा अर्को प्रकारले सदुपयोग गर्न सकिन्छ। जमिन आफैमा एक अमूल्य प्राकृतिक सम्पदा हो। खेती नहुने क्षेत्रमा डालेघाँस वा जडिबुटी लगाउन सकिन्छ भने उपयुक्त स्थानहरू भए खुल्ला क्षेत्र, मनोरञ्जन स्थल, पार्क वा बगैंचाको रुपमा समेत विकास गर्न सकिन्छ। खेती नहुने अवस्थामा आवास विकासका लागि समेत यस्तो जमिनको सदुपयोग गर्न सकिन्छ।

४.३ कृषि तथा पशु विकास

आज उच्चतम विकास हासिल गरेका औद्योगिक राष्ट्रहरूको विकासको मेरुदण्ड कृषि नै रहेको इतिहासले देखाउँछ । यूरोप, अमेरिका तथा एसियाली महाशक्ति राष्ट्रहरूको सम्पन्नताको आधारशिला समेत कृषि क्रान्तिमा आधारित भएको पाईन्छ। तसर्थ तत्कालका लागि कृषि बाहेकका अन्य विकल्पहरू न्यून रहेको र कृषिमा पर्याप्त सम्भावना रहेको हाम्रो देशमा विकासका अन्य महत्वाकांक्षी योजना कार्यान्वयन गर्नुपूर्व खाद्यान्न, फलफूल तरकारी साथै समग्र कृषि उपजहरूमा आत्मनिर्भर बनी निर्यात समेत वृद्धि गर्न कृषि क्षेत्रमा क्रान्ति नै गर्नुपर्ने पहिलो अनिवार्य आवश्यकता रहेको छ। उच्च प्रविधिहरू विकास भईसकेको आजको यूगमा समेत हाम्रो निर्वाहमूखी परम्परागत खेती प्रणालीमा सिमित रहिरहनु एक प्रकारको विडम्बना नै हो । तसर्थ स्थानीय सरकारले सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यवसायिक र वैज्ञानिक कृषिका लागि आवश्यक सम्पुर्ण कृषि पूर्वाधारहरूको विकासमार्फत् कृषि उत्पादन र विकासमा क्रान्ति गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ।

४.३.१ सिँचाई सुविधाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

जमिन खेतीयोग्य भएर मात्र हुँदैन त्यसमा सिँचाईको सुविधा अनिवार्य पुगेको हुनपर्दछ। खेतीयोग्य जमिनमा खेतीपाती गरी पूर्ण सदुपयोग गर्न त्यसमा सिँचाईको सुविधा पुर्‍याउनु अनिवार्य हुन्छ। तसर्थ स्थानीय तहहरूले आफ्नो क्षेत्रमा रहेको खेतीयोग्य जमिनको यथार्थ विवरण तयार पारी त्यसमध्ये सिँचाई पुगेको र नपुगेको जमिनको समेत सही तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्नुपर्दछ । यसपश्चात् सिँचाई नपुगेको जमिनमा एक वा अर्को प्रकारले सिँचाई पुर्‍याउन प्राथमिकता केन्द्रीत गर्नु आवश्यक हुन्छ। यस गाउँपालिकामा खेतीपाती गर्ने ४१७० परिवार संख्या मध्ये ३००० परिवार अर्थात ७१.९४ प्रतिशतले सिँचाई सुविधा प्राप्त गरिरहेका छन् भने ११७० अर्थात २८.०६ प्रतिशत परिवार सिँचाई सुविधाबाट बञ्चित रहेको पाउन सकिन्छ। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २७: सिँचाई सुविधाको उपलब्धता सम्बन्धी वडागत विवरण

वडा	सिँचाई सुविधा प्राप्त गर्ने संख्या	सिँचाई सुविधा प्राप्त नगर्ने संख्या	जम्मा घरपरिवार संख्या
१	५२	२६९	३२१
२	१३	१३९	१५२
३	२१०	३०१	५११
४	२१	२४७	२६८
५	३४९	१३६	४८५
६	३३९	१३	३५२
७	५८७	२७	६१४
८	२७१	३	२७४
९	८८८	४	८९२
१०	२७०	३१	३०१
जम्मा	३०००	११७०	४१७०
प्रतिशत	७१.९४	२८.०६	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

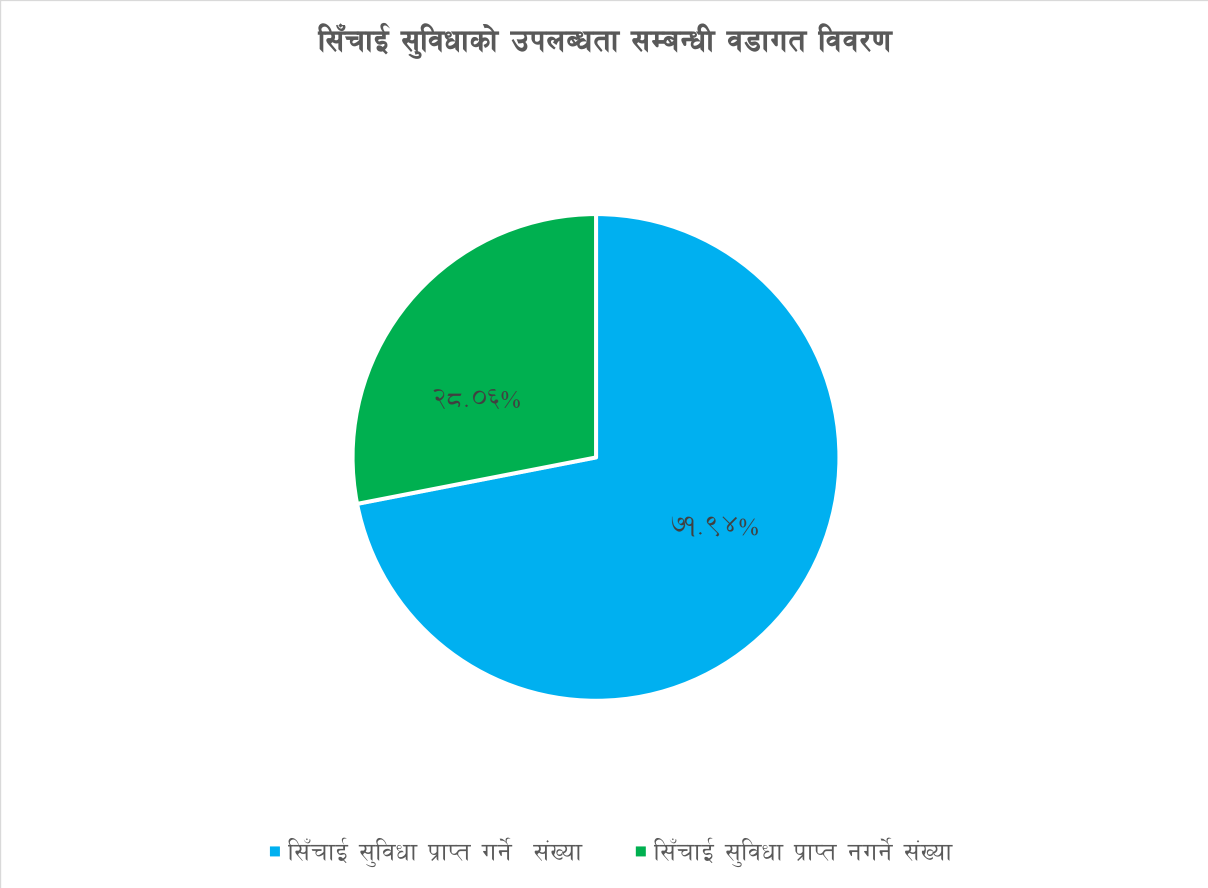

४.३.२ सिँचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २८: सिँचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण

वडा न.	सिँचाई कुलो	सिँचाई नभएको	पम्पिङ सेट/मोटर	अन्य	भूमिगत सिँचाई (स्यालो ट्यूबेल/डिपट्यूबेल)	पोखरी/रिजरभ्वायर	लिफ्ट सिँचाई	जम्मा
१	४	२९९		५३				३५६
२	९	१५७		२		२		१७०
३	२३०	३३५		२				५६७
४	२३	२७४						२९७
५	३५५	१५०	२०	१२		१		५३८
६	३६१	१४	१	६	८		१	३९१
७	६४५	२९	२	५				६८१
८	२९६	३	१	३		१		३०४
९	९१२	४	६४		१०			९९०
१०	२९३	३४	१	४	२			३३४
जम्मा	३१२८	१२९९	८९	८७	२०	४	१	४६२८
प्रतिशत	६७.५९	२८.०७	१.९२	१.८८	०.४३	०.०९	०.०२	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

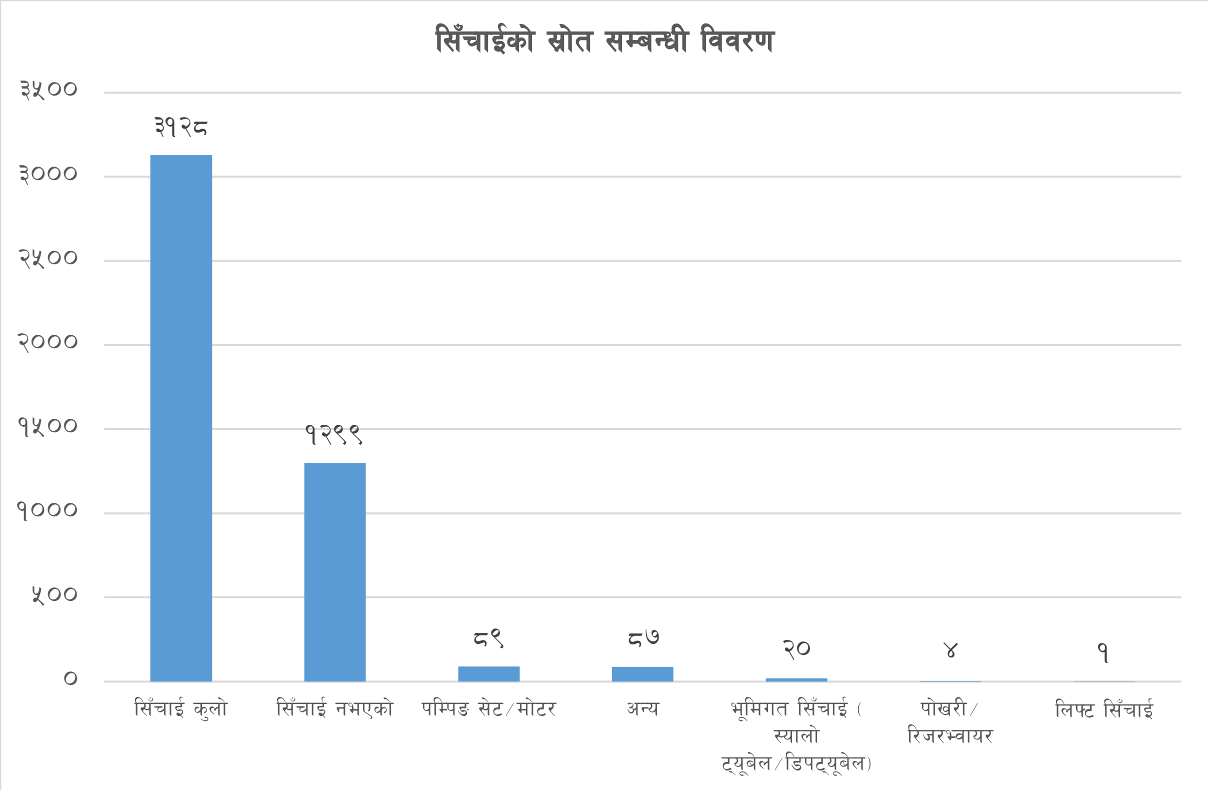

४.३.३ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

(क) अन्नबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २९: अन्नबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

अन्नबाली	क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (टन)
मकै	३६९.८७	९२४.७२
वर्षे धान	३६९.८९	११०९.६७
कोदो	२६४.२१	३१७.०५
चैते धान	३६९.८९	१०३५.६९
गहुँ	३६९.८९	८८७.७३
अन्य खाद्यान्न बाली	२६४.२१	३९६.३१
फापर	२६४.२१	२६४.२१
जुनेलो	२६४.२१	२६४.२१
जौ	२६४.२१	३१७.०५
जम्मा	२८००.५९	५५१६.६३

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका अन्नको जम्मा उत्पादन ५५१६.६३ टन भएको देखिन्छ। वर्षे धान उत्पादन ११०९.६७ टन, चैते धान १०३५.६९ टन उत्पादन भएको छ। यहाँ लगाउने मुख्य अन्नबालीमा धान, गहुँ, मकै, जौ, फापर, कोदो लगायत रहेका छन्। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ।

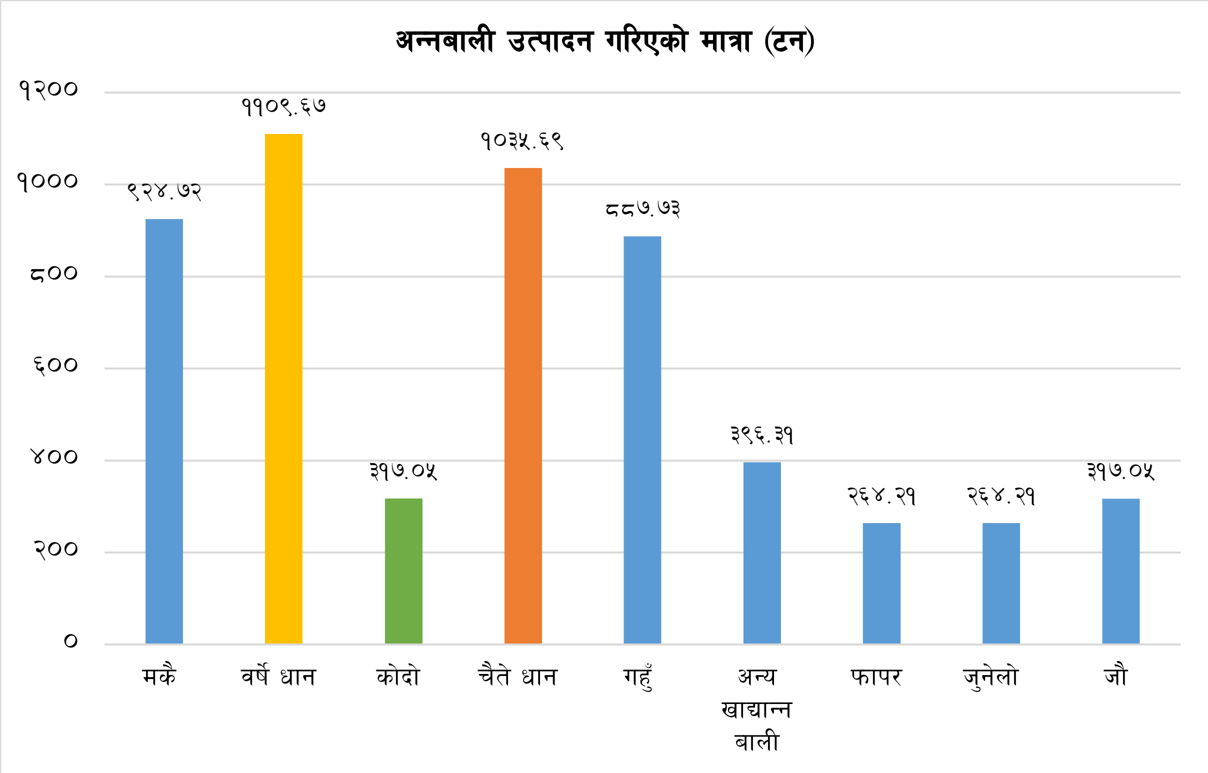

(ख) दलहनबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३०: दलहनबाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

दलहनबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (टन)
मास	२०७	१८६
अन्य दाल (मस्याङ् आदि)	१९५	१५६
बोडी	१२५	८८
सिमी	३८	३०
रहर	१७	१०
मसुरो	१२	१२
चना	८	७
केराउ	५	५
गहत	३	२
जम्मा	६१०	४९६

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका दलहनबालीको जम्मा उत्पादन ४९६ टन भएको देखिन्छ । यहाँ लगाउने मुख्य दलहनबालीमा मास, मस्याङ्, बोडी, सिमी लगायत रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

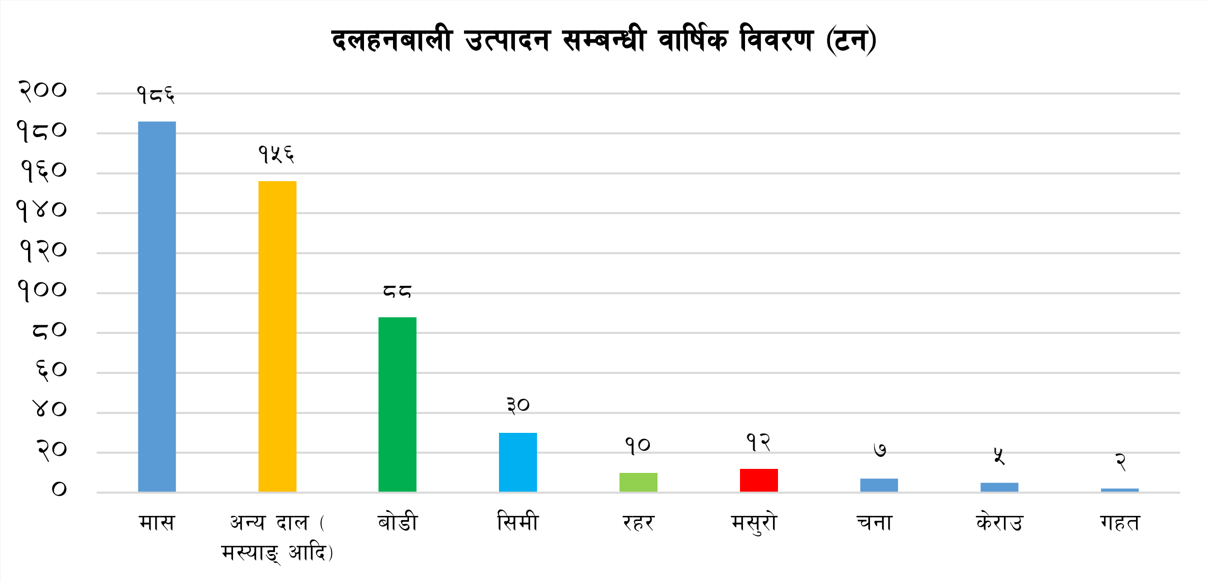

(ग) तेलहनबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३१: तेलहनबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

तेलहनबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (टन)
तोरी/सस्युँ	९६	७६.८
सूर्यमूखी	०.८	०.५६
आलस	०.१	०.०८
अन्य तेलबाली	०.२	०.१५
भटमास	३४०	४०८
जम्मा	४३७.१	४८५.५९

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका तेलहनबालीको जम्मा उत्पादन ४८५.५९ टन भएको देखिन्छ । यहाँ लगाउने मुख्य तेलहन बालीमा तोरी/सस्युँ, सूर्यमूखी, आलस लगायत रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

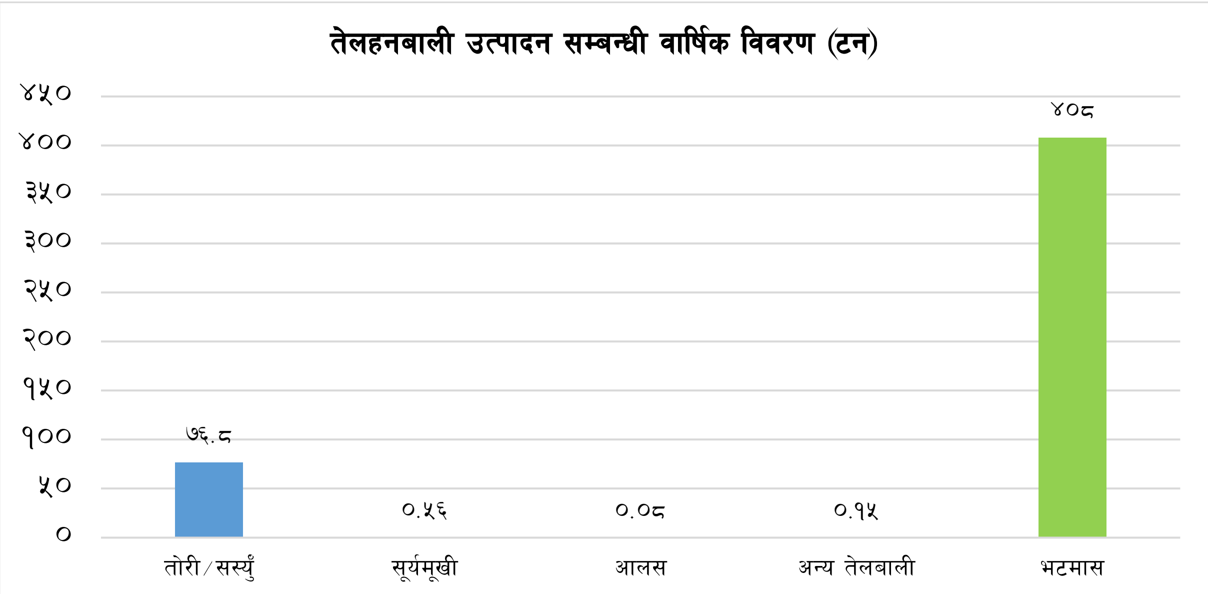

(घ) तरकारीबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३२: तरकारीबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

तरकारीबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (टन)
आलु	३३७.८३	५०६७.४०
गोलभेडा/टमाटर	७५.७२	११३५.८०
प्याज	६९.९	९०८.६४
स्कुस	४९.५१	५९४.११
मुला	२६.२१	३६६.९५
रायोको साग	२५.०५	२९७.०५
फर्सी	११.६५	१७४.७४
घ्यू सिमी	९.९	१३३.९७
काउली	९.९	१५७.२६
काक्रो	८.१५	११०.६७
बन्दा	८.१५	१५१.४४
राज्मा सिमी	७.५७	८७.३७
भेडे खुर्सानी	६.९९	५८.२५
भिन्डी	५.८२	७५.७२
भण्टा	४.९५	६४.०७
करेला	४.९५	६९.९०
गाँजर	३.४९	५२.४२
पालुङ्गो साग	२.९१	२९.१२
घिरौला	२.३३	३४.९५
अन्य तरकारी बाली	२९.०२	३६६.३७
जम्मा	७००	९९३६.१८

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका तरकारीको जम्मा उत्पादन ९९३६.१८ टन भएको देखिन्छ। यहाँ लगाउने मुख्य तरकारीमा आलु, गोलभेडा, प्याज, स्कुस, मुला, रायोको साग लगायत रहेका छन् भने न्यून संख्याका परिवारले अन्य विभिन्न मौषमी तथा बेमौषमी तरकारी बालीहरु लगाउने गरेका छन्। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ।

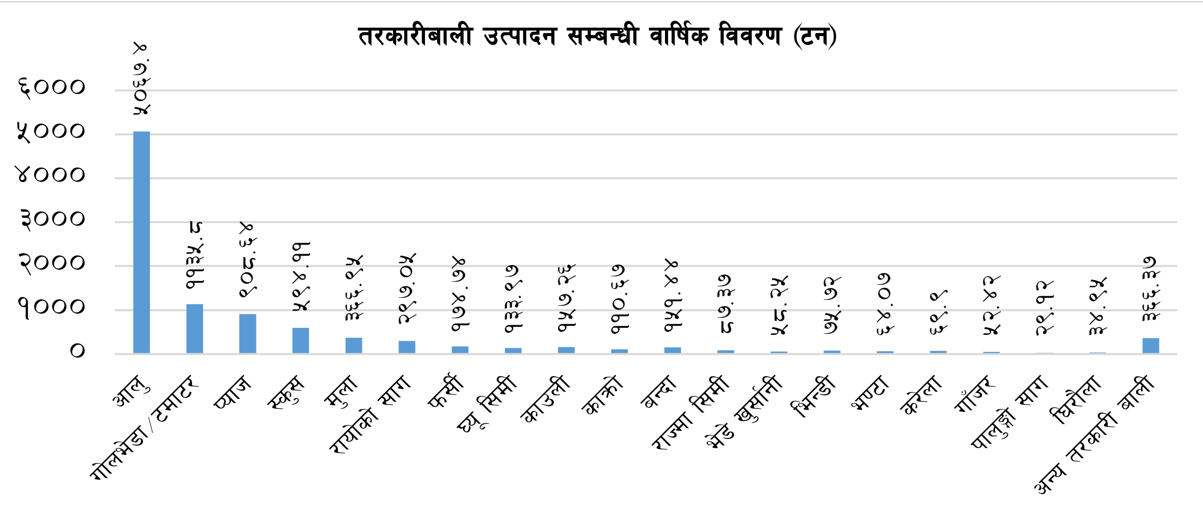

(ङ) मसलाबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३३: मसलाबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

मसलाबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (टन)
लसुन	६.१	२४.३९
धनिया	०.६८	०.४१
खुर्सानी	०.४७	०.३७
अदुवा	०.३९	३.९५
बेसार	०.२२	२.३७
अन्य मसलाबाली	०.१४	०.४३
जम्मा	८	३१.९२

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका मसलाबालीको जम्मा उत्पादन ३१.९२ टन भएको देखिन्छ । यहाँ लगाउने मुख्य मसलाबालीमा लसुन, धनिया, बेसार, खुर्सानी, अदुवा लगायत रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

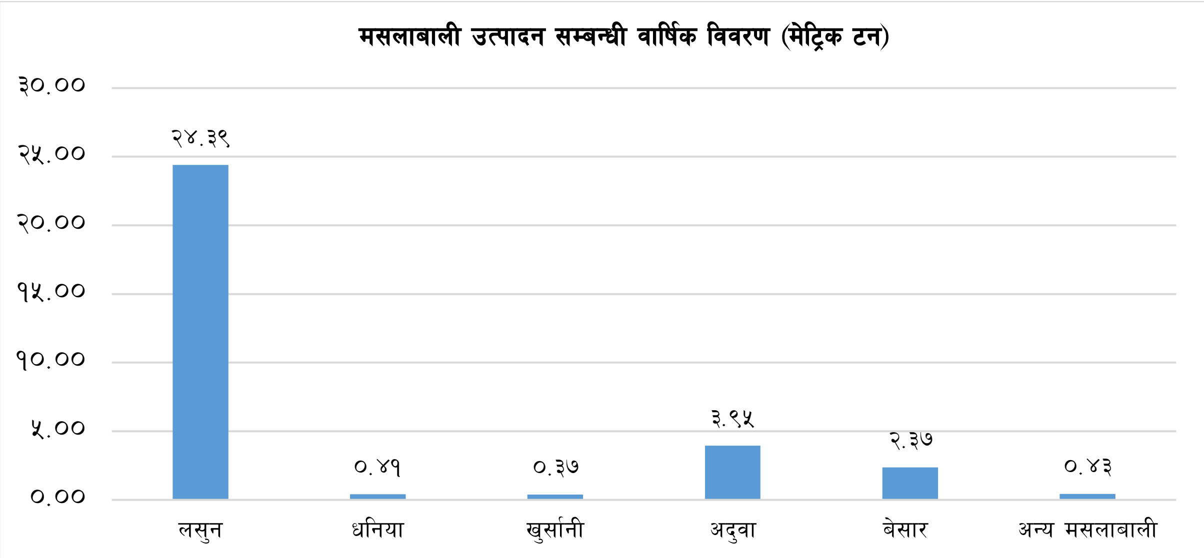

(च) फलफूलबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३४: फलफूलबाली उत्पादन सम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

फलफुलबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (के.जी.)
आँप	९.९७	९९६९३.८१
लिची	५.६५	४५२३३.१२
केरा	४.१३	१२३८९३.५३
कागती	२.०३	२४३७१.६१
रुखकटहर	१.२७	८८६५.६९
अम्बा	०.९५	१८९०७.४५
भोगटे	०.४४	२६३२.५७
अनार	०.४६	६९२०.६७

फलफुलबाली	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (के.जी.)
भूईकटहर	०.३५	१७४१.४८
एभोकाडो	०.३२	२५६९.२४
मेवा	०.०७	२७१.४०
आरु	०.१६	११३९.८७
निबुवा	०.०५	३६१.८६
सुन्तला	०.०७	१०१७.७५
नासपती	०.०२	२७१.४०
जुनार	०.०२	१३५.७०
किवी	०.०२	४५२.३३
हलुवावेद	०.०२	६७.८५
जम्मा	२६	३३८५४७.३२

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका फलफूलको जम्मा उत्पादन ३,३८,५४७.३२ के.जी. उत्पादन भएको छ । यहाँ लगाउने मुख्य फलफुलमा आँप, केरा लिची, कागती, रुखकटहर लगायतका रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

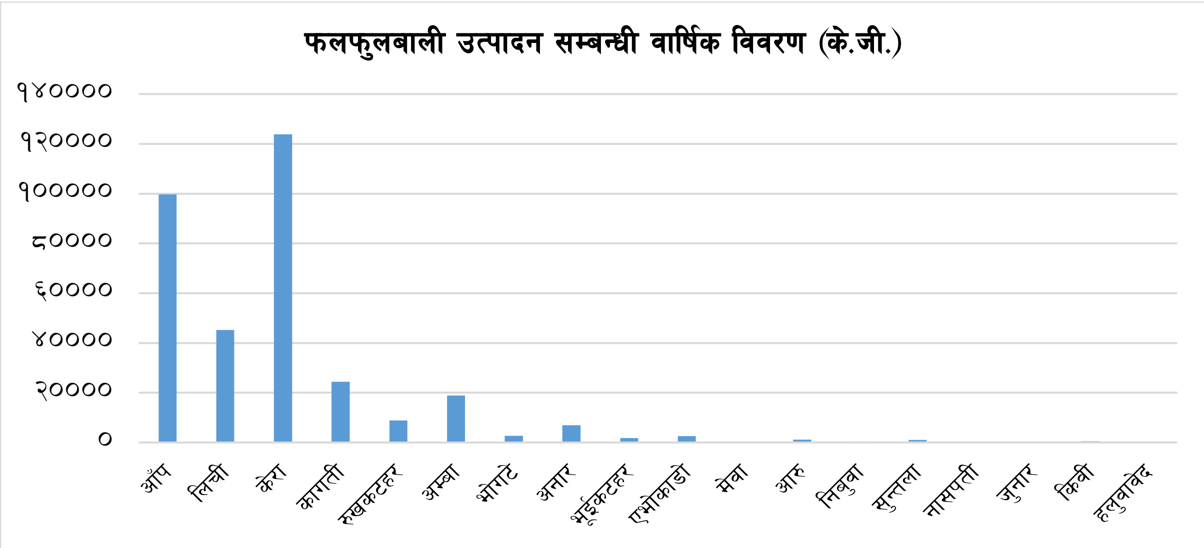

(छ) नगदेबालीजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३५: नगदेबालीजन्य वस्तुको उत्पादनसम्बन्धी विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

बालीको प्रकार	उत्पादन क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादन मात्रा (के.जी.)
सुपारी	२७.१४	८१४२०
अन्य नगदेबाली	५.७१	११४२०
उखु	०.४६	३२२००
कफी	७	७०००
जम्मा	४०.३१	१३२०४०

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

कृषि कार्यमा संलग्न घरपरिवारमध्ये सबैभन्दा बढि घरपरिवारले नगदेबालीको रुपमा सुपारी लगाउने गरेका छन् । तथ्याङ्क संकलनका विगत १२ महिनामा सबै प्रकारका नगदे बालीको जम्मा उत्पादन १,३२,०४० के.जी. उत्पादन भएको देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

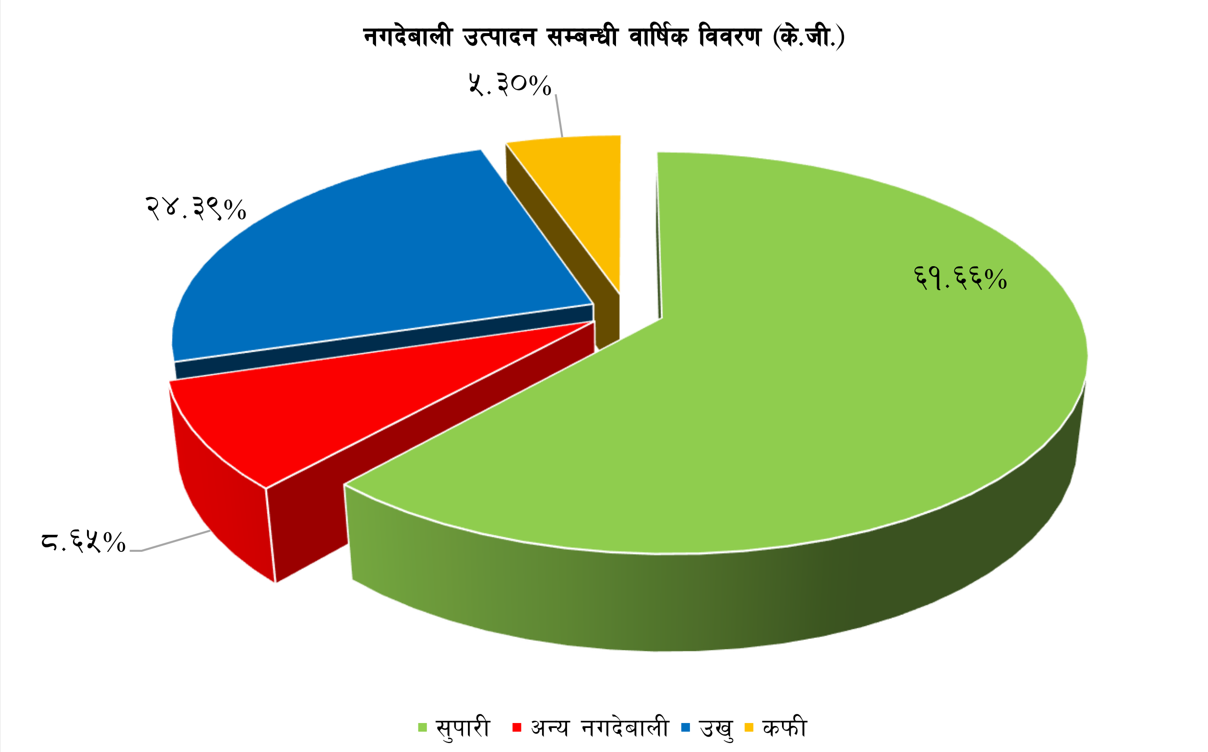

४.३.४ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषि बालीबाट अपेक्षित उत्पादन लिनका लागि बालीनालीको उचित स्याहार सम्भार आवश्यक छ । विशेषत बालीनालीलाई रोग तथा किराले आक्रमण गर्ने हुँदा रोग तथा किराबाट बच्न समयमै उच्च सतर्कता अपनाउने र रोकथाम बारे जानकारी हासिल गर्नु अति आवश्यक छ । अर्कोतर्फ बालीनालीमा लाग्ने र लाग्न सक्ने रोग तथा किराको सही ढङ्गले पहिचान हुन समेत जरुरी छ । रोग तथा किराको सही पहिचान हुन सके समयमै त्यसको रोकथाम हुन गई उत्पादनलाई सुरक्षित तथा वृद्धि गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ३६: खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग विवरण

क्र.सं.	बाली	प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
१	धान	फड्के, फट्याङ्ग्रा गवारो, हिस्पा	मरुवा, डढुवा, खैरे रोग
२	गहुँ	कीटकिटे, धमिरा, लाहि	कालो पोके, पहेलो सिन्दुरे, खैरो सिन्दुरे, डढुवा, गन्हाउने कालो पोके आदि ।
३	मकै	अमेरिकी फौजी कीरा, खुर्मे किरा, गबारो, फेदकटुवा आदि	ध्वाँसे थोप्ले रोग, उत्तरी पाते डढुवा, दक्षिणी पाते डढुवा, डाँठ कुहिने रोग आदि ।
४	तोरी	करौते झिङ्गा, लाहि	करौते झिङ्गा, लाहि आदि
५	आलु	फेदकटुवा, आलुको पुतली, रातो कमिला, लाहि आदि	फेदकटुवा, आलुको पुतली, रातो कमिला, लाहि आदि ।

स्रोत: केराबारी गाउँपालिका, २०८१

४.३.५ तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा

तालिका नं. ३७: तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा

क्र.सं.	बाली	प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
१.	गोलभेडा	टुटायप्सूलूटा, सेतो झिंगा, लाही, फलको गवारो, पतेरो आदि ।	उडुवा– अगौटे, पछौटे आईलाउने, ममाजाईक आदि ।
२.	काउली, बन्दा	डाईमण्ड ब्याक मोथ, टोवाको क्याटरपिलर, लाही, उफ्रने फडके आदि ।	सफ्टरट , ब्लाक रट, अल्टरवेरिया, क्लव रुट डेम्पीङ अफ आदि ।
३.	आलू	पि.टी.एम., लाही, पात खाने लाभ्रे आदि ।	डढुवा, मोजाइफ खैरो पिप, चक्के आदि ।
४.	रायो	डाईमण्ड ब्याक मोथ, टोवाको क्याटरपिलर, लाही, उफ्रने फडके आदि ।	सफ्टरट , ब्लाक रट, अल्टरवेरिया, क्लव रुट डेम्पीङ अफ आदि ।
८.	अदुवा	ढुसी, लाही, पात खाने लाभ्रे आदि	गानो कुहिने रोग (Rhizome rot) आदि ।

स्रोत: केराबारी गाउँपालिका, २०८१

४.३.६ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषकहरूको मुख्य आम्दानीको स्रोतको रूपमा रहेको पशुपन्छीहरूको पालन यस गाउँपालिकाको प्रमुख पेशा मध्ये एक हो । गाउँपालिकामा देखिने पशु रोगहरूमा रेबिज, खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर, भ्यागुते, चरचरे, नाम्ले, माटे, थुनेलो, प्रजनन् सम्बन्धी र जुका पर्दछन्। गाउँपालिकाको वनजंगलसँग जोडिएका वडाहरूमा एन्टी रेजिव खोप लगाउनुपर्ने देखिन्छ भने खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर जस्ता अत्यन्त संक्रामक रोगको प्रकोप पनि यस गाउँपालिकामा एदाकदा देखिने गरेको छ। यसका कारणहरूलाई हेर्दा पशुको अवैध आवत जावत, दयनीय व्यवस्थापन, खोप लगाउनुपर्छ भन्ने चेतनाको कमी आदि मान्न सकिन्छ। यी रोगको नियन्त्रणका लागि गाउँपालिकाबाट निरन्तर प्रयास भैरहेको देखिन्छ।

जिवाणुबाट हुने रोगहरूमध्ये भ्यागुत्ते, चरचरे विरूद्ध यस गाउँपालिकाका किसानहरूले खोप लगाउने गरेको पाइन्छ। तापनि यी रोगहरू फाटफुट रूपमा देखिने गरेका छन्। गाउँपालिकामा स्वाइन फिवर, खोरेत, रेविज विरुद्धको खोपकार्य विभिन्न वडाहरूमा सञ्चालन गर्न सकेमा धेरै हदसम्म रोग नियन्त्रण गर्न सफल हुने देखिन्छ। सामान्यतया पशुपंक्षीमा ठूलो माहामारी फैलिएको पाइँदैन । तथापि यहाँका पशुपंक्षीहरूमा खोरेत, भ्यागुते, चरचरे, नाम्लेजुका, रेवीज जस्ता रोगहरूको र पंक्षीहरूमा मुलत रानीखेत, गम्बोरा, सिआरडी र बर्डफ्लू मुख्य रूपमा लाग्ने गरेको पाइन्छ ।

४.३.७ व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण

नेपालका अधिकांश क्षेत्रमा निर्वाहमूखी, परम्परागत र असंगठित खेती गर्ने प्रणाली विद्यमान छ । कृषि व्यवसायलाई सम्मानित, प्रतिफलमूखी र वैज्ञानिक बनाउन यसलाई संगठित र संस्थागत ढङ्गले विकास गर्न जरुरी छ । हाल देशका विभिन्न स्थानहरूमा व्यवसायिक कृषि फर्महरू दर्ता भई संगठित र संस्थागत हिसाबले

खेतीपाती गर्ने अभ्यासको सुरुवात भएको छ । यसरी वैज्ञानिक हिसाबले फर्म दर्ता गरी कृषि व्यवसाय सञ्चालन गर्दा राज्यद्वारा दिइने अनुदान र प्रविधिहरू सहयोग प्रदान गर्न समेत सहयोग पुग्दछ । यसले कृषि व्यवसायलाई संगठित र व्यवसायिक बनाउन पनि मद्दत पुऱ्याउँछ । हाल गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका कृषि तथा पशुपालन फर्महरुको विवरण अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ ।

४.३.८ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन

तालिका नं. ३८: कृषि जनशक्तिको विवरण

क्र.स	कर्मचारीको नाम थर	श्रेणी/तह	फोन नं.	कैफियत
१.	टेक प्रसाद वास्तोला	कृषि अधिकृत	९८४५७७०५०५	स्थाई
२.	प्रवास भण्डारी	कृषि स्नातक	९८२३७४३७०५	करार
३.	पूजन घिमिरे	ना.प्रा.स	९८१५७९०१२६	स्थाई
४.	निर्मला मगर	ना.प्रा.स	९८६६४४२२२६	करार
५.	सुमिना श्रेष्ठ	ना.प्रा.स	९८४२५१४३१०	करार
६.	सन्ध्या बजगाँई	ना.प्रा.स	९८११०५८९४९	करार

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

४.३.९ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण

क) कृषक समूहको विवरण

परम्परागत कृषिको व्यवसायिकरण तथा आधुनिकीकरण गर्न अहिले विभिन्न कृषि समूहहरू सञ्चालित छन् । यसले कृषि व्यवसायलाई सहजीकरण गर्नुको साथै कृषि व्यवसायमा केही सेवा सुविधाहरू दिँदै व्यवसायीहरूलाई उर्जा प्रदान गरेको छ । कृषक समूहको विवरणले कुनै पनि गाउँपालिका कृषि क्षेत्रमा रहेको कृषकको संलग्नता र कृषि क्रियाकलापको अवस्थाको जानकारी गराउनुको साथै आगामी दिनहरूमा के कस्ता कार्यक्रमहरू ल्याउन आवश्यक छ भन्ने कुरालाई सहज बनाउने देखिन्छ । केराबारी गाउँपालिकामा नवीकरण भएका कृषक समूहहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ३९: २०८१ को अन्त्यसम्ममा नवीकरण भएका कृषक समूहहरुको विवरण

क्र.सं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं			सदस्य संख्या
			अध्यक्ष	सचिव	कोषअध्यक्ष	
१	कोपिला बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - ८	९८४२२९५१०१	९८०७३७२०८३	९८४२२९३९८९	२१
२	नमुना सन्तानेश्वर कृषक समूह	केराबारी - ९	९८०३७४३७४०		९८४२४५६४४९	४४
३	हिम उज्वल कृषक समूह	केराबारी -३	९८६०४८२४३४	९८०३६४३९२३	९८११३४८१२८	१५
४	लगनशिल सहारा मिश्रित कृषक समूह	केराबारी - ७	९८४२३७५२७५	९८२६४५७१९०	९८११०३१४५१	१७
५	ताजा तरकारी उत्पादक उद्यमशिल कृषक समूह	केराबारी - ७	९८४२०७१९१०			२३

क्र.सं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं			सदस्य संख्या
			अध्यक्ष	सचिव	कोषअध्यक्ष	
६	नौरङ्गे कृषि तथा पशुपालक समूह	केराबारी - ९	९८२९३६४४७३	९८१२३४१११४		२९
७	गरमझोडा कृषक समूह	केराबारी - ९	९८१७३१७६३५	९८१३८५६१२४		१९
८	सातपत्रे कृषक समूह	केराबारी - ९	९८१४३२०८०२	९८४२५८५५४१२	९८१६३९९७५३	
९	उद्यमशिल कृषि तथा पशुपंक्षी उत्पादक कृषक समूह	केराबारी - ९	९८२५३०४७९८			२५
१०	धुस्कुटे थुम्की बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - ५	९८४२२५६४९५	९८६४४८९७८०		३१
११	नवसृजना कृषक समूह	केराबारी - ५	९८४३९३३६७१			३२
१२	अजम्बरी कृषक समूह	केराबारी - ५	९८०८५०८६८०	९८१७३२७६७७		५१
१३	लालीगुराँस महिला कृषक समूह	केराबारी -१	९८६२२८३६५९			२१
१४	लामीटार बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - ४	९८६५५५६०५१	९८६६७९१४२५		२९
१५	पाटिगाउँ बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - १	९८६१७०८७३५	९८२८७९०१६१		२१
१६	जनजागृती बहुउद्देश्यी कृषक समूह	केराबारी - ४	९८२५०३९२३१	९८४४१०९७४७		१८
१७	याङ्शिला बहुउद्देश्यी कृषक समूह	केराबारी -४	९७६२५०५९३७			२५
१८	भोगटेनी बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी -३	९८४६२२८९१९	९७४५८७११७५	९८६९३४४६४६	२४
१९	फुलबारी बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी -३	९७४५२३४०१८			२५
२०	आपटार बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी -५	९८४२१६९८७०	९७४५८७१६३५		२५
२१	टाकुरे बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी -४				२२
२२	बिराजे कृषक समूह	केराबारी - ९	९८१५३८८३२८			२०
२४	लालुपाते कृषक समूह	केराबारी - ५				२२
२५	घंगरु बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - ९				२६
२६	ज्वाला चोक बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	केराबारी - ९	९८२७३४३६२६			३३
	जम्मा					६१८

स्रोतः गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

४.३.१० संकलन केन्द्र तथा चिस्यान केन्द्र

ठुलोस्तरको कृषि उत्पादन तथा संकलन केन्द्रको व्यवस्था नभएको ग्रामीण परिवेशमा सानो परिमाणमा उत्पादन हुने उपजहरूलाई विभिन्न पायक पर्ने स्थानहरूमा संकलन केन्द्रको रुपमा विकास गर्दा बजारीकरण गर्न सहयोग पुग्दछ । यसरी विभिन्न स्थानमा संकलन केन्द्रको विकास गर्दा व्यापारीहरूलाई निश्चित स्थानबाट निश्चित परिमाणमा उपजहरूमा खरिद गर्न सहयोग पुग्ने हुँदा यसले बजार प्रणालीको विकास गर्न सहयोग पुग्दछ ।

कृषि उत्पादन वृद्धि गर्नु जति जरुरी छ त्यति नै उत्पादित सामाग्रीहरूको सूरक्षित भण्डारण गर्नु जरुरी हुन्छ । उचित ढङ्गले भण्डारण गर्दा कृषि उपजमा रहेको पोषक तत्वलाई कायम राख्न समेत मद्दत पुग्दछ । भण्डारण वैज्ञानिक नहुँदा एकातर्फ उत्पादित उपजको गुणस्तर कमजोर हुने र नष्ट समेत हुन जान्छ । तसर्थ कृषि उपजलाई वैज्ञानिक तवरले भण्डारण गरी बेमौसममा समेत बजारमा उपलब्धता भए बजार मूल्य सन्तुलनमा राख्न सहयोग पुग्दछ । यसका लागि आवश्यकताका आधारमा विभिन्न स्थानमा चिस्यान केन्द्र, भण्डारण केन्द्र र डेरीहरू स्थापना गर्नु आवश्यक छ । हाल यस गाउँपालिकामा व्यापारीहरूले निजी रूपमा भण्डारणको व्यवस्था गरी खाद्यान्न व्यापार गर्ने गरेका छन् ।

४.३.११ कृषि बजार तथा हाटबजार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा कृषि बजार तथा हाट बजारका लागि साप्ताहिक हाट बजारहरू लाग्ने गरेका छन् । जसको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ४०: गाउँपालिकामा लाग्ने साप्ताहिक हाटबजार सम्बन्धी विवरण

सि.नं	हाट बजारको नाम	वडा नं	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	आईतबारे हाट	९	रुद्र प्रसाद सापकोटा	९८१०५०२६१५
२	सोमबारे हाट	२	मान बहादुर राई	९८१३५६३०७७
३	मंगलबारे हाट	१०	किशन शाही	९८१२३३४४३७
४	बिहीबारे हाट	२	युवराज खड्का	९८१४३४६२१९
५	बिहिबारे हाट	५	धन बहादुर खड्का	९८४२४५६९७६
६	शनिबारे हाट	६	अमर बहादुर बि.क.	९८४०९९१९०१

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय २०८१

४.४ पर्यटन विकास

एउटा विशिष्ट भौगोलिक संरचनाले सिर्जना गरेको हावापानी, जनजीवन, वन, वनस्पति र वन्यजन्तु तथा साँस्कृतिक विविधताको कारण नेपाल विश्वमा नै एउटा चित्ताकर्षक पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा परिचित छ । पर्यटन हाम्रो लागि प्रकृतिले प्रदान गरेको वरदान हो । यी सम्पूर्ण पर्यटकीय सम्पतिको पूर्ण सदुपयोग गरेमा देशको आर्थिक समृद्धिमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याई देशको अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउन सकिने निश्चित छ । तसर्थ पर्यटन नीति, २०६५ ले मुलभूत रूपमा पर्यटनमार्फत् स्वरोजगार सिर्जना, गरिबी निवारण, मूर्त तथा अमूर्त सम्पदाको खोज अनुसन्धान, हवाई तथा स्थलमार्गको थप विकास र विस्तार गर्ने र पर्यटन पूर्वाधारलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप अगाडि बढाउने उद्देश्य लिएको छ । यस गाउँपालिकामा पनि पर्यटन विकासका प्रचुर सम्भावनाहरू रहेका छन् ।

तोपथुम्की किल्ला

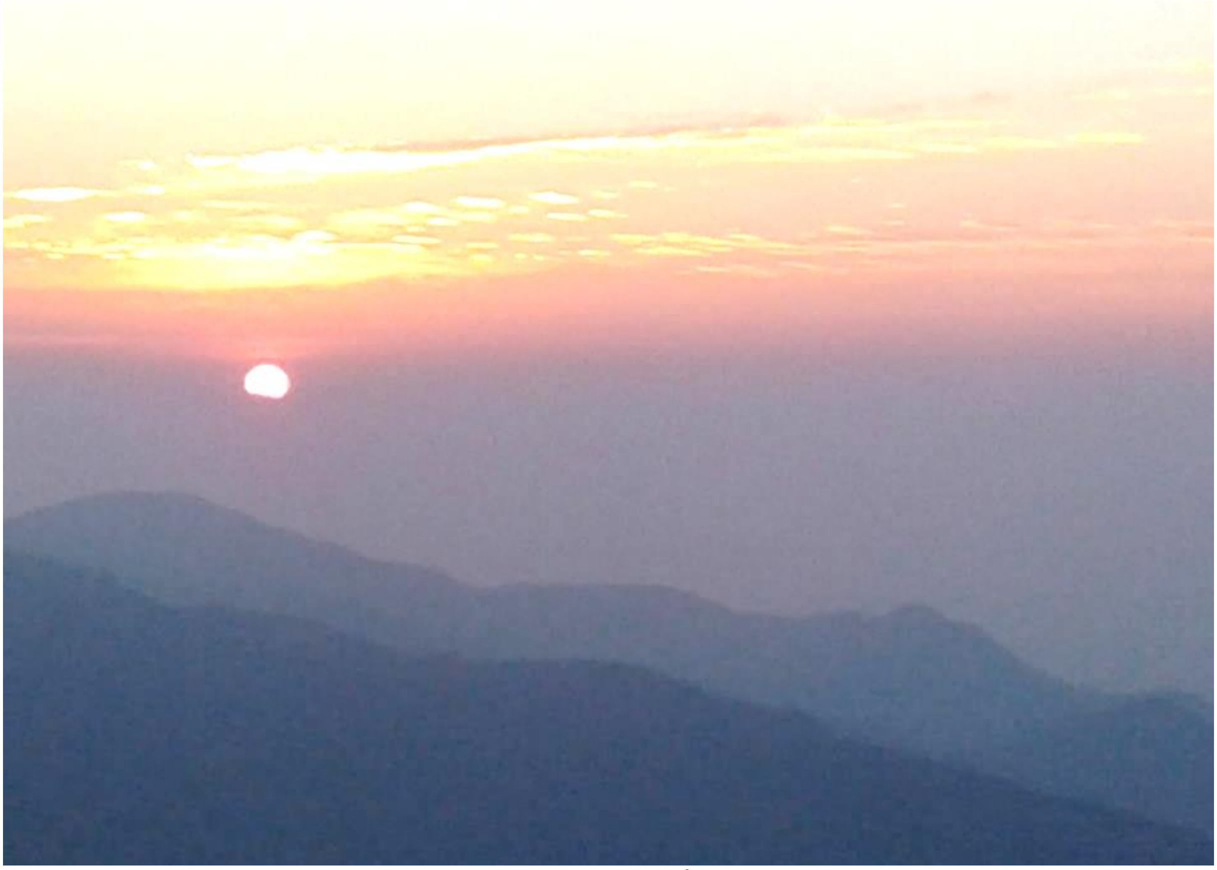
जेफालेबाट सूर्योदय

४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

जेफाले भ्यूटावर

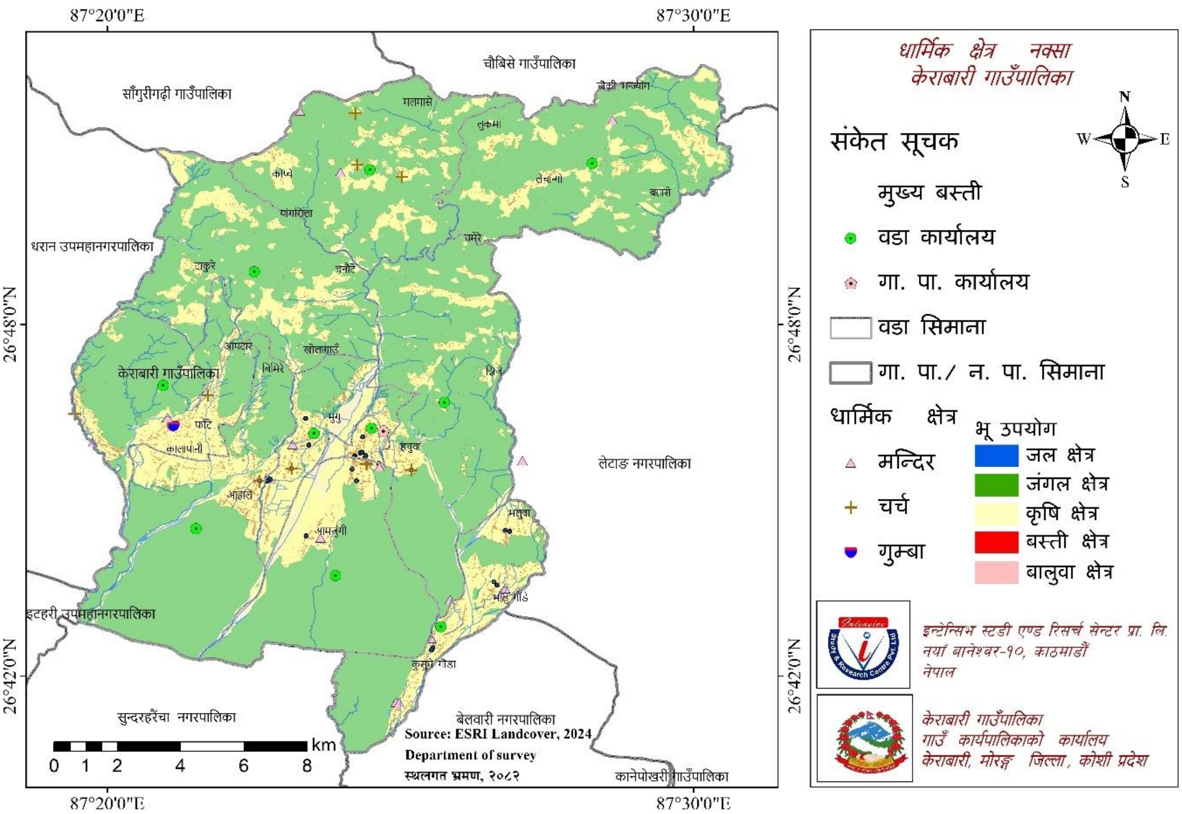

नक्सा नं. ६ : *गाउँपालिकाको धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको नक्सा*

अनुपम प्राकृतिक सौन्दर्य, प्रचुर जैविक विविधता, बहुजातीय, बहुभाषीय बहुधर्म र सामाजिक विविधता एवं केराबारी गाउँपालिकामा हरियाली उच्च पहाडी मनोरम दृश्यहरूका साथै जेफाले एकिकृत पर्यटकीय क्षेत्र, जाल्पा देवि मन्दिर, राम पोखरी क्षेत्र, तामा झरना, मगर संग्रहालय, केराबारी भ्यू, चिउरी भञ्जाङ, बिमिरे सिमसार लगायतका महत्वपूर्ण पर्यटकीय क्षेत्रहरु रहेका छन् । जसको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ४१: पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण

क.सं.	धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको नाम	ठेगाना	पर्यटकीय महत्व
१.	ध्वजे डाँडा	वडा नं. १, थामडाँडा	दृश्य अवलोकन
२.	महादेव पार्वती गुफा	वडा नं. १, समला	गुफा अवलोकन
३.	जैतुन पार्क	वडा नं. १, थाम डाँडा	दृश्य अवोलकन
४.	सेती झरना	वडा नं. १, सेलेङ	झरना अवलोकन
५.	नामदीङ्ग, गोरी झरना	वडा नं. १, निङला थापा	धार्मिक
६.	ईसाइ जागृती चोक	वडा नं. १, थामडाँडा	धार्मिक
७.	अनुग्रह चर्च	वडा नं. १, पाटीगाउँ	धार्मिक
८.	हिमालय ख्रिश्टेन चर्च	वडा नं. १, कुमाल	धार्मिक
९.	किराँतेश्वर हामसाङ फाल्गुनन्द माङ्हिम	वडा नं. १, कुमाल	धार्मिक
१०.	तेराजी मन्दिर	वडा नं. १, फेदी	धार्मिक
११.	पञ्चकन्या मन्दिर	वडा नं. १, किकिदुम	धार्मिक
१२.	जेफाले पर्यटकीय क्षेत्र	वडा नं. २ जेफाले	दृश्य अवलोकन
१३.	राजाथान देवीस्थान	वडा नं. २ चिसापनी टोल	पोखरी अवलोकन
१४.	महाँकाली देवीस्थान	वडा नं. २ ताकचुवा खोला	धार्मिक
१५.	पाथिभारा मन्दिर	वडा नं. २, काफल	धार्मिक
१६.	माङहिम मन्दिर	वडा नं. २, सोमबारे	धार्मिक
१७.	सिंहदेवी मन्दिर	वडा नं. २, सिंहदेवी	धार्मिक
१८.	एथेन्स प्राथना भवन	वडा नं. २, तिनजुरे	धार्मिक
१९..	पवित्र बप्तिस चर्च	वडा नं. २, प्रतिभा टोल	धार्मिक
२०.	मेथोडिस सृजना चर्च	वडा नं. २, चिसापानी	धार्मिक
२१.	ईमानुयल चर्च	वडा नं. २, चिसापानी	धार्मिक
२२.	भ्यू पोइन्ट क्षेत्र	वडा नं. ३, देउराली	दृश्य अवलोकन
२३.	काली पोखरी पिकनिक स्थल	वडा नं. ३, आमडाँडा कालीपोखरी	दृश्य अवलोकन
२४.	भोगटेनी पर्यटकीय स्थल	वडा नं. ३, भोगटेनी	मगर संग्रहालय रहेको
२५.	रामपुर गुफा	वडा नं. ३, रामपुर	गुफा अवलोकन
२६.	सन्तानेश्वर सिवालय मन्दिर	वडा नं. ३, हँचुवा	धार्मिक

क.सं.	धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको नाम	ठेगाना	पर्यटकीय महत्व
२७.	किराँत मन्दिर (महागुरु फाल्गुनन्द माङहिम)	वडा नं. ३, भ्यू पोइन्ट	धार्मिक
२८.	राष्ट्रिय विभुति	वडा नं. ३, भ्यू पोइन्ट	धार्मिक
३०.	ओखे भ्यू टावर	वडा नं. ४ याङसीला	दृश्य अवलोकन
३१.	सप्त कन्या गुफा	वडा नं. ४, गोगुने पुच्छर	गुफा अवलोकन
३२.	तामा झरना	वडा नं. ४, सिम्ले पाटा	झरना अवलोकन
३३.	तोप थुम्का	वडा नं. ४, टाकुरे	उदाउँदो सुर्य, अस्ताउँदो सुर्य दृष्य अवलोकन
३४.	सिद्ध थुम्का	वडा नं. ४, सिद्रा थुम्का	दृश्य अवलोकन
३५.	सिवालय मन्दिर	वडा नं. ४, याङशिला	धार्मिक
३६.	सङ्गेनाङसाल छेलिङ् गुम्बा	वडा नं. ४, चनौटे	धार्मिक
३७.	छेलिङ गुम्बा	वडा नं. ४, लामिटार	धार्मिक
३८.	वडा भित्र ३ वटा चर्च रहेको	वडा नं. ४,	
३९.	थुम्की	वडा नं. ५, धुस्कुटे	दृश्य अवलोकन
४०.	राजारानी लामिछाने	वडा नं. ५, राजारानी	हिन्दु धार्मिक पार्क रहेको
४१.	नाङसाल देउराल, गुम्बा	वडा नं. ५, छेदुङ चोक	धार्मिक
४२.	शिवालय मन्दिर	वडा नं. ५, चोक्टी	धार्मिक
४३.	देविथान	वडा नं. ५, देविटार	धार्मिक
४४.	साकेला थान	वडा नं. ५, खल्याङ	धार्मिक
४५.	चर्चहरु (२ वटा)	वडा नं. ५,	धार्मिक
४६.	जलकन्या मन्दिर	वडा नं. ५, राङ्चा	धार्मिक
४७.	रतनदेवी मन्दिर	वडा नं. ५, फाँट	धार्मिक
४८.	चम्पावती देवी मन्दिर	वडा नं. ६, चम्पाखोली	धार्मिक
४९.	जलकन्या मन्दिर	वडा नं. ६, कालोपानी	धार्मिक
५०.	संगमपथ देवी स्थान	वडा नं. ६, संगमपथ	धार्मिक
५१.	किराँत भाङहीम	वडा नं. ६, विमिरे	धार्मिक
५२.	तेह्रथुमे जलकन्या देवीथान	वडा नं. ६, तेह्रथुमे	धार्मिक
५३.	डाले देवीथान	वडा नं. ६, डाले	धार्मिक
५४.	नयाँ फिलीप्स चर्च	वडा नं. ६, डाल	धार्मिक
५५.	राङ्चा चर्च	वडा नं. ६, राङ्चा	धार्मिक
५६.	अमृत चोक चर्च	वडा नं. ६, अमृत चोक	धार्मिक
५७.	छेयालुङ गुम्बा	वडा नं. ६, तामाङ टोल	धार्मिक

क्र.सं.	धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको नाम	ठेगाना	पर्यटकीय महत्व
५८.	ओखलढुङ्गा मंसिरे सिमसार क्षेत्र	वडा नं. ७, ओखल ढुङ्गा ज्याविरे	सिमसार क्षेत्र
५९.	गोकुलटार पिकनिक स्थल	वडा नं. ७, गोकुलटार	पिकनिक स्थल
६०.	ठूलो ढुङ्गा पिकनिक स्थल	वडा नं. ७, ठूलो ढुङ्गा	पिकनीक स्थल
६१.	कल्याणश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ७, डाँगी	धार्मिक
६२.	दुर्गा मन्दिर	वडा नं. ७, कालिका भालुकुडे	धार्मिक
६३.	फाल्गुनन्द मिङ्सो माङहिम	वडा नं. ७, खदम मुगु टोल	धार्मिक महत्वपूर्ण
६४.	२ वटा चर्चहरु रहेको		धार्मिक
६५.	राधा कृष्ण मन्दिर	वडा नं. ८, राधाकृष्ण मार्ग	धार्मिक
६६.	दुर्गा मन्दिर	वडा नं. ८, रोटेपिङ	धार्मिक
६७.	सिमीनाक्छी पाथिभारा मन्दिर	वडा नं. ८, शुक्रबारे टोल	धार्मिक
६८.	सेती देवी मन्दिर	वडा नं. ८, क्लव टोल	धार्मिक
६९.	विश्वकर्मा मन्दिर	वडा नं. ८, आमजुंगी	धार्मिक
७०.	राधाकृष्ण मन्दिर	वडा नं. ८, आमजुंगी	धार्मिक
७१.	मानाराथा मण्डली	वडा नं. ८, प्रतिभा टोल	धार्मिक
७२.	पवित्र दर्शन मण्डली	वडा नं. ८, सुकन्या टोल	धार्मिक
७३.	कुसुमे सिमसार क्षेत्र	वडा नं. ९, कुसुमे	सिमसार अवलोकन
७४.	सातपत्रे सिमसार क्षेत्र	वडा नं. ९, देवीझोडा सिरान	सिमसार अवलोकन
७५.	कुसुमे पिकनिक स्थल	वडा नं. ९, कुसुमे	पिकनिक स्थल
७६.	भलुवा खोला, झोलुङ्गे पुल	वडा नं. ९, भलुवा	झोलुङ्गे पुल अवलोकन
७७.	सिवालय मन्दिर	वडा नं. ९, देवीझोडा	धार्मिक
७८.	भुवनेश्वर महाँदेव मन्दिर	वडा नं. ९, भलुवा	धार्मिक
७९.	तमु गुम्बा	वडा नं. ९, वेलचौरी	पुस १ देखि १५ सम्म मेला तमु लोसार
८०.	हिमालय तेन्तीको स्थल चर्च	वडा नं. ९, मलुबा	धार्मिक
८१.	भ्यू पोइन्ट	वडा नं. १०, आँपटार	दृश्य अवलोकन
८२.	किराँत मन्दिर	वडा नं. १०, आँपटार	धार्मिक
८३.	शिवालय मन्दिर	वडा नं. १०, कुबापानी	धार्मिक
८४.	कुवापानी देवीथान	वडा नं. १०, कुबापानी	धार्मिक
८५.	मानरथा चर्च	वडा नं. १०, ज्ञानोदय टोल	धार्मिक

स्रोत : वडास्तरीय छलफल, २०८१

४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

कुनै पनि क्षेत्रको विकासका लागि सो क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण पूर्वाधारहरूको समुचित विकास गर्नु अनिवार्य हुन्छ । नेपालमा पर्यटनको प्रचुर संभावना भएतापनि पर्यटन पूर्वाधारको अभावका कारण पर्यटन क्षेत्रको व्यापक विकासमा बाधा सिर्जना भएको छ । पर्यटन पूर्वाधार अन्तर्गत सहज यातायात सुविधा, होटल, लज तथा रेष्टुरेन्ट, पर्यटन गाईड, सूचना केन्द्रहरू, उद्धार संयन्त्र, सञ्चार, सुरक्षा तथा पर्यटकीय गतिविधिहरू नै हुन् । पर्यटनको संभावना हेरी यी पूर्वाधारहरूको आवश्यकताका आधारमा क्रमशः विकास गर्नु पर्यटन विकासका लागि अपरिहार्य छ । हाल यस गाउँपालिकामा रहेका होटल, रिर्सोट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४२: गाउँपालिकामा रहेका होटल, रिर्सोट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

सि.नं	लज/होम-स्टेको नाम	लज रहेको स्थान	संचालक/व्यवस्थापकको नाम	सम्पर्क नं	उपलब्ध सेवा
१	जैतुन	केराबारी १, पाटी गाउँ जैतुन पार्क	विजय राई	९८४२१४०६००	खाना र बस्न (कोठा-१२)
२	जेफाले होम स्टे-१	केराबारी २, जेफाले	युवराज खड्का	९८१४३४६२१९	खाना र बस्न
३	जेफाले होम स्टे-२	केराबारी २, जेफाले	भिम बहादुर ठकुरी	९८१७३६०९८३	खाना र बस्न
४	जेफाले होम स्टे-३	केराबारी २, जेफाले	मायाश्वरी कट्वाल अधिकारी	९८५२०२८५४१	खाना र बस्न
५	जेफाले होम स्टे-४	केराबारी २, जेफाले	ललित लिम्बु	९८०७०३०३१९	खाना र बस्न
७	जेफाले होम स्टे-५	केराबारी २, जेफाले	यदुनिधि अधिकारी	९८२०३१६१५३	खाना र बस्न
८	जेफाले होम स्टे-६	केराबारी २, जेफाले	खगेन्द्र प्रसाद जमरकट्टेल	९८१५९०८७०९	खाना र बस्न
९	जेफाले होम स्टे-७	केराबारी २, जेफाले	नर बहादुर खड्का		खाना र बस्न
१०	जेफाले होम स्टे-८	केराबारी २, जेफाले	विना कुमारी खड्का	९८१५३३७६२७	खाना र बस्न (कोठा-४)
११	दिवस खाजा घर	केराबारी २, जेफाले	खड्ग माया लिम्बु	९८१९३८३३३७	खाना र बस्न (कोठा-२)
१२	सोडारी कटेज	केराबारी ३, भोगटेनी	सुनिल सोडारी	९८६३५२१४१५	खाना र बस्न (कोठा-३)
१४	गुराँस होटल	केराबारी ८, सुकुना टोल	गीता काप्री	९८४२३४३८७२	खाना र बस्न (कोठा-७)
१५	कोपिला होटल	केराबारी १०, मच्छिन्द्र	हेप प्रसाद लिम्बु	९८०५३४०४५७	खाना र बस्न (कोठा-९)

स्रोतः केराबारी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

४.४.३ उपलब्ध पर्यटकीय सेवा तथा सुविधा सम्बन्धी विवरण

यस केराबारी गाउँपालिका क्षेत्र सहासिक पर्यटकीय दृष्टिकोणबाट निकै सम्भावना बोकेको गाउँपालिकाको रूपमा रहेको छ । यहाँ आउने पर्यटकहरू विशेष गरी दृश्यावलोकन र जंगल सफारी, ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलको भ्रमण, पदयात्रा आदिको लागि आउने गर्दछन् ।

४.५ उद्योग व्यापार तथा बैङ्किङ

कृषिको विकास पश्चात् कुनै पनि देशको आर्थिक क्रान्तिका लागि आवश्यक क्षेत्र भनेको उद्योग नै हो । औद्योगिक विकासका लागि राणा शासन कालदेखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आए तापनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द हुनु अर्को दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था छ । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुऱ्याउन सके मात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ। उद्योगलाई प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

औद्योगिक विकासका लागि राणाशासन कालदेखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएतापनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द हुनु अर्को दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था छ । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुऱ्याउन सकेमात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ । उद्योगलाई प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

साना उद्योग, कृषिमा आधारित सबै प्रकारका उद्योगहरू, घरेलु उद्योग, मझौला उद्योग, ठूला उद्योग, सेवामूलक उद्योग, सरकारी उद्योग, समुदायमा आधारित उद्योग, संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी ठुला उद्योगहरू सञ्चालनमा आउन नसके पनि यहाँ उपलब्ध स्थानीय स्रोत र साधनको उपयोग गरी विभिन्न साना तथा घरेलु, कृषिजन्य उद्योगहरू रहेका छन् जसले यहाँको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याएको छ ।

कृषि र उद्योग क्षेत्रको विकाससँग अनोन्याश्रित सम्बन्ध भएको क्षेत्र हो व्यापार । कृषि र उद्योगमार्फत उत्पादित सामाग्रीहरूलाई राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय बजारमा पुऱ्याउने माध्यम व्यापार भएकाले व्यापार र वाणिज्यको विकास अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ । स्थानीय तहहरू आर्थिक रुपले सवल हुन स्थानीय उत्पादनमा सवल भई निर्यात गर्न सक्ने अवस्थामा पुग्नु पर्दछ । आफ्नो क्षेत्रभन्दा बाहिर उत्पादित सामाग्रीहरूको व्यापार गरेर अर्थतन्त्र माथि उठ्न सक्दैन् । यसका लागि कुनै न कुनै प्रकारले स्थानीय उत्पादनमा केन्द्रीत भई यस्ता उत्पादनहरूलाई निर्यात गर्न सक्नुपर्दछ । हाल यस गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकृतिका गरि ६५३ वटा उद्योग तथा व्यापार व्यवसायहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । जसमध्ये सबैभन्दा धेरै ३५४ वटा खाद्यान्न बिक्री तथा मालसामान सम्बन्धी व्यवसायहरु रहेका छन् । ग्रोसरी तथा प्रोभिजन पसल तथा सेवाको बिक्री सम्बन्धी २३८ वटा, वस्तुको उत्पादन सम्बन्धी १४ वटा सञ्चालनमा रहेका छन् । उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विस्तृत वडागत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४३: गाउँपालिकामा संचालित उद्योग, व्यापार व्यवसायहरु सम्बन्धी विवरण

उद्योग, व्यापार व्यवसायहरु सम्बन्धी विवरण	संख्या
कृषि, पशुपन्छी, माछा तथा मौरी पालन फार्म	४७
वस्तु (मालसामाान) को बिक्री	३५४
वस्तुको उत्पादन	१४
सेवाको बिक्री	२३८
जम्मा	६५३

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

४.५.१ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण

खनिज तथा खानीको अध्ययन र उत्खनन् साथै प्रशोधनका क्षेत्रमा नेपाल अत्यन्त पछाडि परेको छ। प्रविधि, जनशक्ति र ठोस योजनाको अभावका कारण नेपालको खानी तथा खनिज क्षेत्र झण्डै कुमारी अवस्थामा नै छ। यस क्षेत्रबाट लाभ लिन स्थानीय तहहरूले आफ्नो क्षेत्रमा यस सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान गराउनु आवश्यक छ।

यहाँका स्थानीय खोलाबाट उपलब्ध हुने कच्चा पदार्थमा रोडा, ढुंगा, बालुवा आदि प्रशस्त मात्रामा पाइन्छ। त्यसैले गाउँपालिकामा रहेको सम्भावना पहिल्याएर विभिन्न प्राकृतिक साधनको प्रशोधन गरी उद्योगको विकास तथा अर्थतन्त्रको बलियो सम्भावना देखिन्छ। हाल सञ्चालित आयोजनाहरूले पनि यसलाई थप पुष्टि गर्दछन् तर, यिनीहरूको वैज्ञानिक व्यवस्थापन हुन जरुरी देखिन्छ।

४.५.२ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

देशका ठुला शहरहरू बाहेक ग्रामीण इलाकाहरूमा सघन बस्तीहरू भएका क्षेत्रमा मानवीय गतिविधिहरू जस्तैः शिक्षा, स्वास्थ्य, अन्य सेवा, व्यापार तथा वाणिज्य केन्द्रीत भएको पाईन्छ। यस्ता केन्द्रहरूलाई नै बजार केन्द्रहरू भनिन्छ। शहरी विकास र सुविधाका दृष्टिकोणले पूर्णरुपमा विकास हुन नसकेता पनि भविष्यमा विकसित हुन सक्ने क्षेत्रका रुपमा यस्ता केन्द्रहरूमा मानवीय गतिविधिहरू केन्द्रीत र विकसित भईरहेको पाईन्छ। उपयुक्तता हेरी नयाँ क्षेत्रमा बजारको विकास गर्न नसकिने होइन। तथापि केही मात्रामा विकसित भईसकेका यस्ता क्षेत्रहरूमा थप विकास गर्न सहज भने हुन्छ। यहाँ रहेका मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरू निम्न अनुसार रहेका छन्।

तालिका नं. ४४: गाउँपालिकामा रहेका मूख्य बजार केन्द्रहरुको विवरण

क्र.सं.	बजार केन्द्रको नाम	वडा नं.
१	पाटी गाउँ	१
२	बिहिबारे हटिया बजार	२
३	हँचुवा	३
४	भोगटेनी	३
५	आँपटार	५
६	शनिबारे हाटबजार	६

क्र.सं.	बजार केन्द्रको नाम	वडा नं.
७	मुगु चोक	७
८	कालिका, भालुकुडे	७
९	मच्छिन्द्र चोक	८
१०	देउराली चोक	८
११	शुक्रबारे चोक	८
१२	आमजुंगी चोक	८
१३	आइतबारे	९
१४	कुसुमे	९
१५	स्कुल चोक	९
१६	ज्ञानोदय टोल	१०
१७	मच्छिन्द्र टोल क्षेत्र	१०

स्रोत: गाउँपालिका छलफल, २०८१

४.५.३ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

आधुनिक अर्थव्यवस्थामा आर्थिक कारोबार बैङ्कबाट हुँदा त्यो व्यवस्थित र सहज हुन जान्छ । बैङ्किङ प्रणालीहरूमा व्यापक विकास भइरहँदा उनीहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू समेत विस्तार हुँदै गईरहेका छन् । हाल विभिन्न बैङ्कहरूले ए.टी.एम. सेवा, भिसा कार्ड सेवा महशुल भुक्तानी सेवा लगायत बीमाहरूको समेत व्यवस्था गरेका छन् । यसर्थ आधुनिक आर्थिक प्रणालीमा ग्रामीण जनताहरूको समेत बैङ्किङ सेवामा पहुँच पुऱ्याउन अपरिहार्य जस्तै भइसकेको छ । यहाँ, एन आई सी एसिया बैङ्क, सप्तकोशी विकास बैङ्क, एन. एम. बि बैङ्क, कामना सेवा विकास बैङ्क सञ्चालनमा रहेका छन् । डाँगी बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि., नव उदय बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि., लक्षित सम्वृद्धि बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि., सतिसाले बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि. र फरवार्ड बहुउद्देश्य सहकारी संस्था रहेका छन् । त्यस्तै एन आई सी एसिया लघुवित्त, जिवन विकास, साना किसान जस्ता वित्तीय संस्थाहरु लगायत प्रशस्तै बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । पछिल्लो समय बचत तथा ऋण परिचालनमा महिला समूहहरुको पनि सकृयता बढ्दै गइरहेको छ ।

क) बैङ्क तथा सहकारी संस्थासम्म पुग्न लाग्ने समयको विवरण

तालिका नं. ४५: नजिकको बैङ्कसम्म पुग्न लाग्ने समयको विवरण

वडा	१५ मिनेट सम्म	३० मिनेट सम्म	१ घण्टा भित्र	१ घण्टा भन्दा बढी	जम्मा
१	५५	१०३	११५	२३६	५०९
२	९१	६६	२०६	९८	४६१
३	१७३	३८७	६५	१५०	७७५
४	२	३	७	४०१	४१३
५	३७२	५६३	११४	३	१०५२

वडा	१५ मिनेट सम्म	३० मिनेट सम्म	१ घण्टा भित्र	१ घण्टा भन्दा बढी	जम्मा
६	५१६	५५५	९५	१०	११७६
७	४३५	३१६	२६३	३३	१०४७
८	४२९	१७६	२५४	१	८६०
९	५४६	७९६	१६३	११	१५१६
१०	८२०	११७	१०९	९	१०५५
जम्मा	३४३९	३०८२	१३९१	९५२	८८६४
प्रतिशत	३८.८०	३४.७७	१५.६९	१०.७४	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

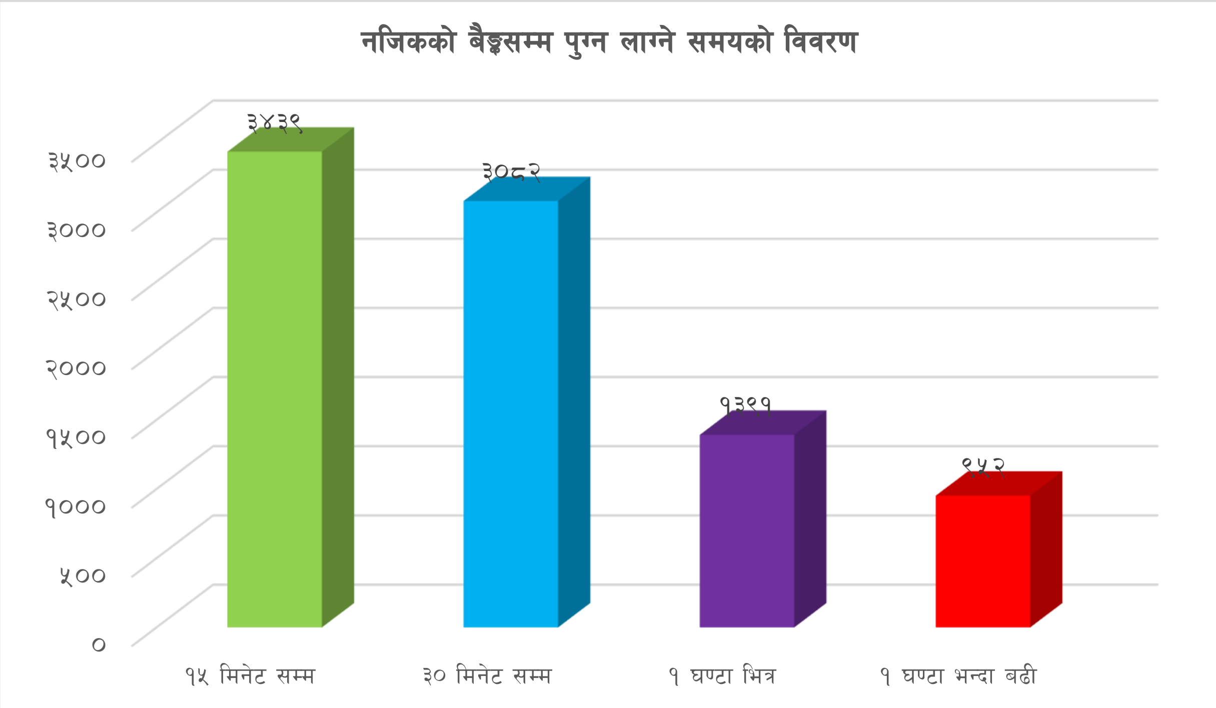

ख) बैङ्क खाता भएका घरपरिवारको संख्याको आधारमा घरपरिवारको विवरण

तालिका नं. ४६: परिवारको सदस्यको बैङ्क खाता भएको आधारमा घर परिवारको विवरण

वडा	बैङ्कमा खाता भएको घरपरिवार	सहकारीमा खाता भएको परिवार	कुनैमा पनि छैन	लघुवित्तमा खाता भएको परिवार	फाइनान्स	जम्मा
१	२३	३४८	१३७	१	१	५१०
२	७९	२२२	९७	१०	०	४०८
३	३९३	८४	२०७	५८	५	७४७
४	९२	५६	२४४	५	०	३९७
५	२३३	२८२	४८६	८४	३	१०८८
६	३५६	१९८	४६४	५८	१५	१०९१
७	३३६	३६३	२२२	८३	११	१०१५
८	४३१	२७३	२८१	१४६	२	११३३
९	५१३	७६७	१८४	९	४	१४७७

वडा	बैङ्कमा खाता भएको घरपरिवार	सहकारीमा खाता भएको परिवार	कुनैमा पनि छैन	लघुवित्तमा खाता भएको परिवार	फाइनान्स	जम्मा
१०	७३३	३७	२०२	१०	१६	९९८
जम्मा	३१८९	२६३०	२५२४	४६४	५७	८८६४
प्रतिशत	३५.९८	२९.६७	२८.४७	५.२३	०.६४	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

यस गाउँपालिकामा रहेका कुल ८,८६४ घरपरिवार मध्ये ३५.९८ प्रतिशत घरपरिवारको बैङ्कमा खाता रहेको देखिन्छ भने २९.६७ प्रतिशत सहकारीमा खाता रहेको, २८.४७ प्रतिशत कुनैमा पनि खाता नै नरहेको पाइयो, ५.२३ प्रतिशत लघुवित्तमा खाता रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका ग्रामिण जनतालाई आधुनिक बैङ्किङ सुविधा प्रदान गर्न धेरै काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसो गर्दा नागरिकले गर्ने सबै आर्थिक कारोबारको पूर्ण अभिलेख रहन्छ र राज्यद्वारा प्राप्त हुने विभिन्न सुविधाहरू बैङ्किङ प्रणालीबाट गर्दा त्यो लक्षित वर्गमा पुग्ने सुनिश्चितता समेत हुनजान्छ । राज्यलाई वित्तीय व्यवस्थापन गरी सम्पूर्ण जनसाधारणहरूमा बैङ्किङ प्रणालीप्रति सकारात्मक धारणा विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउनु पर्ने देखिन्छ । वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

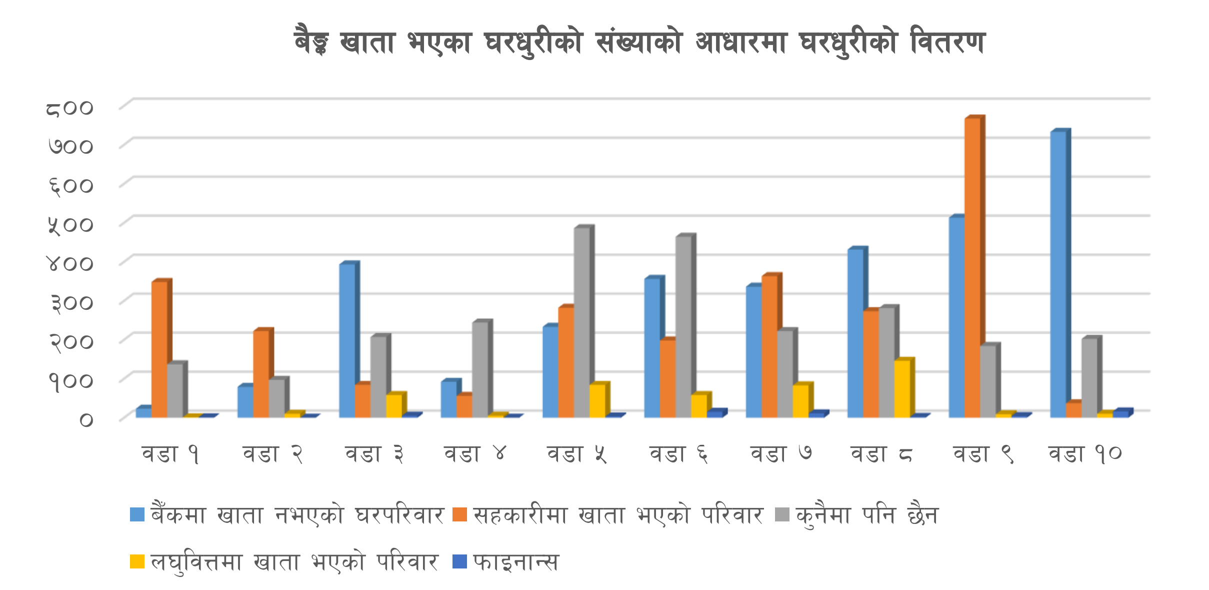

ग) बैङ्क तथा वित्तिय संस्थावाट ऋण लिने घरपरिवारको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

वडा	ऋण नलिने परिवार संख्या	सहकारीबाट ऋण लिने परिवार संख्या	बैङ्क (बाणिज्य/विकास) बाट ऋण लिने परिवार संख्या	लघु वित्तबाट ऋण लिने परिवार संख्या	व्यक्ति बाट लिने परिवार संख्या	फाइनान्स बाट लिने परिवार संख्या	अन्य बाट ऋण लिने परिवार संख्या	जम्मा परिवार संख्या
१	२११	२५०	१	५	१	०	९	४७७
२	१४२	२०५	१२	२९	४८	०	३	४३९
३	४४६	१२३	४४	७८	२४	१०	१०	७३५
४	१५९	१९३	३	६	१०	१	१	३७३
५	४५२	४१८	३२	१२८	२८	३	२४	१०८५
६	५२०	३२७	२१४	८१	२०	३६	६	१२०४

वडा	ऋण नलिने परिवार संख्या	सहकारीबाट ऋण लिने परिवार संख्या	बैङ्ग (बाणिज्य/विकास) बाट ऋण लिने परिवार संख्या	लघु वित्तबाट ऋण लिने परिवार संख्या	व्यक्ति बाट लिने परिवार संख्या	फाइनान्स बाट लिने परिवार संख्या	अन्य बाट ऋण लिने परिवार संख्या	जम्मा परिवार संख्या
७	३७२	३३७	६२	१२९	९२	१८	३	१०१३
८	५२१	१९३	१२७	१२०	३२	४	५	१००२
९	५६३	६६१	६४	२४	२३७	७	४	१५६०
१०	५३१	१४८	१६४	७५	१९	३४	५	९७६
जम्मा	३९१७	२८५५	७२३	६७५	५११	११३	७०	८८६४
प्रतिशत	४४.१९	३२.२१	८.१६	७.६२	५.७६	१.२७	०.७९	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

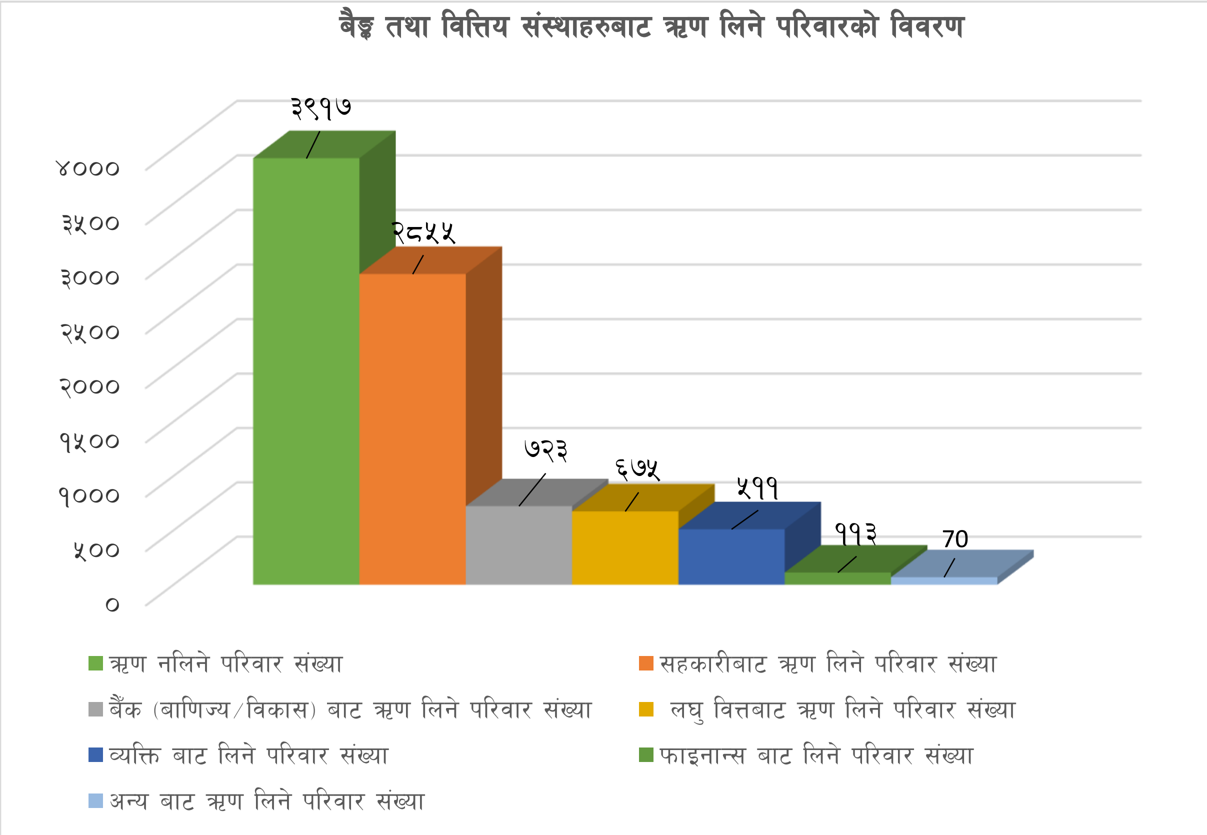

घ) बैङ्क तथा वित्तिय संस्थाबाट लिएको ऋणको प्रयोगको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

विवरण	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
घरायसी उपभोग गर्न	४२	२४३	७४	८९	२५९	७३	१२४	१९८	१६८	६९	१३३९	२९.९४
घर बनाउन/जग्गा जमिन किन्न	२०	६४	४३	३१	६९	५७	१५१	९१	१४९	११३	७८८	१७.६२
कृषि व्यवसायको लागि	१६६	२८	२८	३१	६४	२३८	३९	२१	८२	३०	७२७	१६.२६
परिवारका सदस्यलाई विदेश पठाउन	२३	१४	५८	२८	८५	२४	९५	४३	१८६	४७	६०३	१३.४८

विवरण	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
व्यापार/उद्योग व्यवसायको लागि	८	१८	२७	३४	३२	३४	६७	५९	६५	११२	४५६	१०.२०
औषधी उपचारको लागि	१७	४९	२८	३४	१८	१९	२६	१२	६६	९	२७८	६.२२
शैक्षिक शुल्क तिर्न तथा शैक्षिक सामाग्री किन्न		७	८		५	४	१३	१०	६१	७	११५	२.५७
अन्य प्रयोजनका लागि	२	३	२८	१	४	१६	५	२२	१८	६	१०५	२.३५
जन्म/मृत्यु/विवाह/व्रतबन्धको लागि			२		४	४	१	४	२५	१	४१	०.९२
चाडपर्व मनाउन		४	४	२		१	८		१		२०	०.४५
जम्मा	२७८	४३०	३००	२५०	५४०	४७०	५२९	४६०	८२१	३९४	४४७२	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

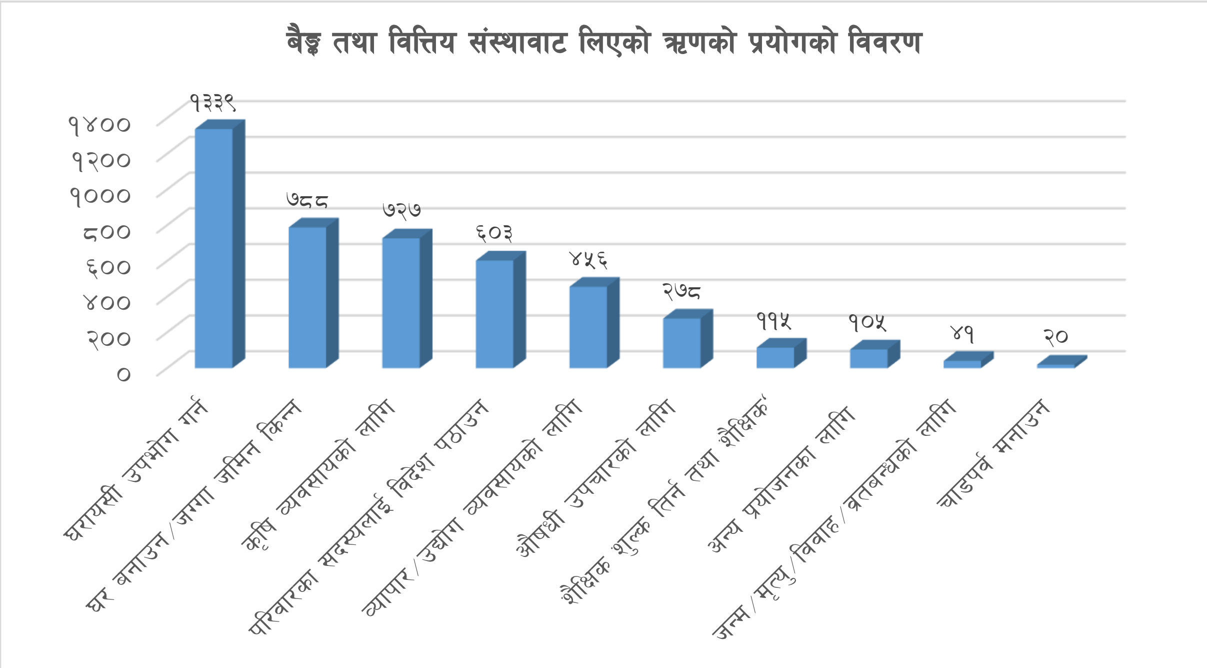

४.५.४ सहकारी संस्थाहरूको विवरण

गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । सहकारी संस्थाले स्थानीय स्तरको बचतलाई यहाँबाट बाहिर जानबाट रोकी स्थानीय क्षेत्रमा विभिन्न आयमूलक कार्यमा लगानी गरिरहेका छन् । सहकारी संस्थाप्रति जनताको अपनत्व बढी र प्रशासनिक झन्झट कमी हुने हुँदा वित्तीय क्षेत्रमा यहाँका जनताको पहुँच समेत बढेको छ । गाउँको उद्योग व्यापार क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यका साथ बचत तथा ऋण, कृषि, उपभोक्ता र बहुद्देश्यीय आदि प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरूबाट कर्जा लगानी हुने गरेको छ। साथै यी संस्थाहरूले नियमित रुपमा सदस्यहरूबाट बचत संकलन पनि गर्दै आएको देखिन्छ। यी सहकारी संस्थाहरूबाट कृषि, उद्योग व्यापार क्षेत्रमा लगानी हुने गरेको छ । गाउँपालिकामा हाल सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ४७: गाउँपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

नाम	ठेगाना	फोन नं	इमेल
याडशिला ग्रामिण विद्युत सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका ५	९८५२०५४१९४	graminbidhut@gmail.com
महाभारत जेफाले बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	सिंहदेवी	९७४२१३१९४७	mhabharatsacoss@gmail.com
एकता भलुवा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१-६२१३११	bhaluwasaccoss@gmail.com
केराबारी नारी विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१-४०३०९४	kerabarinaribikashsaccos@gmail.com
खदम कृषि सहकारी संस्था लि.			khadamkrishisahakari@gmail.com
नव उदय सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८४२३४३११०	nawadaya7@gmail.com
मिलिजुली महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८०३५०५६२८	shakarimilijuli598@gmail.com
चिराइतो जडिबुटी उत्पादक सहकारी संस्था लि.	केराबारी-१०	९८१९०४९८८९	cheraito.jussl@gmail.com
डांगी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	डाँगी	९८६४१८७९९५	dangimultipurpose@gmail.com
नव पाइला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१-४०३१४५	nawapaila2073@gmail.com
पाटिगाउँ महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८१३८६४५१३	sahakarimahila258@gmail.com
बुढासुब्बा याङशिला महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८१४३७४३६३	bymsc063@gmail.com
मुगु कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८४२१५३१८५	shakarimugukirsi@gmail.com
आकृति कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका - ६, डाँगी	९८४२०५३१७९	aakritisahakari6@gmail.com
आकाश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका		sahakariaakash@gmail.com
आदान प्रदान कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८१७३८२९७०	Morang242@gmail.com
आमजुगी कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८००९०५२६७	amjungikrishi@gmail.com
आयात बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१-४०३१४१	aayatsakos41@gmail.com
इन्द्रेणी कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८४२१४०३४०	Morang244@gmail.com
केराबारी साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१४०३१३२	kerabarisfacl@gmail.com
कुसुमे बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८५२०२८२४०	kusumesahakari@gmail.com
खदम कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८४२२९१४६६	Morang245@gmail.com

नाम	ठेगाना	फोन नं	इमेल
लेचाङ्गे बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८१४३४२९६२	Morang261@gmail.com
वेलचौरी सामुदायिक कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८५२२६७४७१४	Morang247@gmail.com
विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८०४०९६२६६	Morang262@gmail.com
सुनधारा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका (सिंहदेवी	९८०४३०५२२४	shundharakrishi@gmail.com
साना किसान सहकारी संस्था लि. पाटी	केराबारी गाउँपालिका-१ पाटी		sfaclpati1@gmail.com
केराबारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	०२१-४०३११९	samudayikbachat@gmail.com
हितकारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	केराबारी गाउँपालिका	९८४४०००९००	hitkari2049@gmail.com

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

कुनै पनि देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा शिक्षाले ठूलो भूमिका खेलेको हुन्छ । यसलाई मानव विकासको सूचकको रूपमा लिइन्छ । यसै सिलसिलामा यहाँ गाउँपालिकाको शैक्षिक स्थिति देखाउन खोजिएको छ । विकासको प्रमुख आधारशिला शिक्षा नै हो, शिक्षाको माध्यमबाट व्यक्तिमा अर्न्तनिहित प्रतिभाहरूको विकास हुन गई समग्र समाज र राष्ट्रमा नै सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सकिन्छ भन्ने सर्वमान्य सिद्धान्त रहि आएको छ । सचेत, अनुशासित तथा उत्पादनशील जनशक्ति निर्माण गर्नका लागि शिक्षा क्षेत्रको नै सर्वोपरि भूमिका अनिवार्य रहन्छ । योजना निर्माणमा गरिबी निवारण तथा चौतर्फी विकासका लागि शिक्षा क्षेत्रलाई मानव संसाधन विकासको एक सशक्त माध्यमको रुपमा नीतिगत रुपमा अवलम्बन गरिएको छ। राज्यको नीति समेत शिक्षालाई विकासको प्रमुख पूर्वाधारको रुपमा विकसित, सर्वसुलभ र प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने रहेको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ को भाग ३, धारा ३१ शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हकमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिएको छ :

१. प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ ।

२. प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ ।

३. अपाङ्गता भएका र आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकलाई कानून बमोजिम निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउनेहक हुनेछ ।

४. दृष्टिविहीन नागरिकलाई ब्रेललिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानून बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ ।

५. नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।

संविधान तथा योजनाको ठूला ठूला वहस भएता पनि विश्व सामु तुलनात्मक अध्ययन गर्दा हाम्रो शिक्षा क्षेत्रमा उल्लेखनीय विकास भने भएको देखिँदैन् । शिक्षाले ज्ञान र सिपको प्रयोगात्मक परिवर्तन ल्याउने, पिछडिएको, विपन्न र अभावग्रस्त वर्गको पक्षपोषण गर्ने, अवोध बालबालिका एवं आवाज विहिनका पक्षमा रही देशलाई समृद्ध बनाउने परिकल्पनालाई साकार पार्नुपर्दछ । देशका लागि आवश्यक नेतृत्वदायी क्षमताको विकास, अथकरूपमा सिक्ने र सिकाउने प्रवृति, सामाजिक र मानवीय मूल्यमान्यता र आत्मविश्वास जस्ता आधारभूत समग्र पक्षको विकास गर्न सघाउनु नै गुणस्तरीय शिक्षाको विशेषता हो । यस्तो शिक्षामा विश्लेषणात्मक र मौलिक सोचको पर्याप्तता हुनुपर्छ । निर्दिष्ट सिकाई मात्र स्तरीयता होइन । आज व्यावहारिक परिवर्तन, श्रमसँगको आस्था, जीवनोपयोगी खोज अनुसन्धान, सान्दर्भिकता देश र संस्कृतिप्रति प्रेम, नैतिक जिम्मेवारी, मौलिक रूपमा विज्ञानको उपयोग गर्न स्तरीय शिक्षाको आवश्यकता छ । शिक्षाको स्तरीय विकासले रोजगारीको अवसर, कलकारखानाको विकास, सुविधाको पहुँच, प्रविधिको विस्तार, उत्पादनमूखी कृषि, आयमूखी व्यवसाय, स्थानीय साधन श्रोतको प्रचुर सदुपयोगले जनताको जीवनस्तर उकास्न सकिन्छ जसले गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र बलियो हुनुको साथै सामाजिक विकासमा महत्वपूर्ण टेवा पुऱ्याउँछ ।

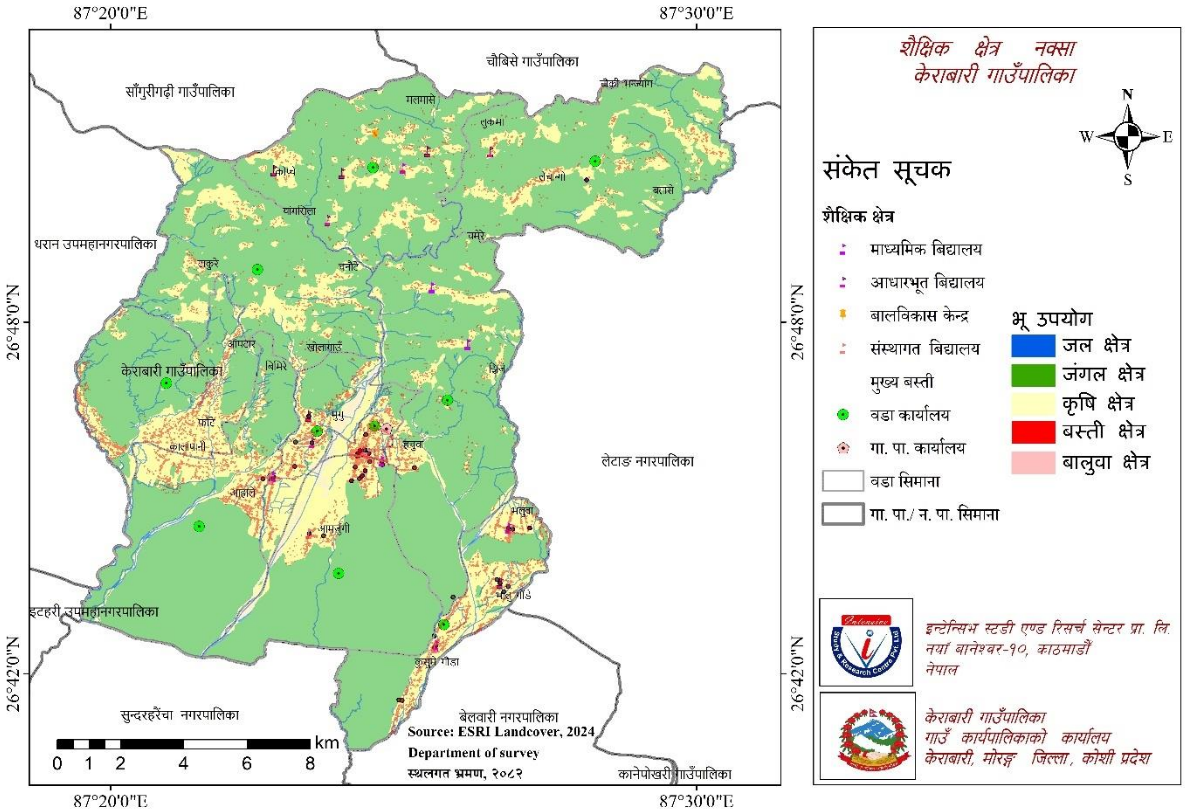

नक्सा नं. ७ : *गाउँपालिका शिक्षा क्षेत्र नक्शा*

तालिका नं. ४८: शैक्षिक तथा मानव संसाधन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१.	विद्यालय	४५	
	सामुदायिक	३८	
	संस्थागत	७	
२.	बालविकास केन्द्र	४७	
	विद्यालयमा आधारित	४०	
	समुदायमा आधारित	६	
३.	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	२	
४.	पुस्तकालय	१	राष्ट्रिय पुस्तकालय
५.	प्राविधिक धार सञ्चालित विद्यालय	१	पशु विज्ञान
६.	क्याम्पस	१	त्रि.वि.वि.

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

यस गाउँपालिकाको शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास सम्बन्धी विवरणलाई हेर्दा यहाँ ४७ वटा बालविकास केन्द्र मध्ये ४१ वटा विद्यालयमा र ६ वटा समुदायमा सञ्चालनमा रहेका छन्। सार्वजनिक माध्यमिक विद्यालय र बुद्ध माध्यमिक विद्यालयमा २/२ वटा बालविकास केन्द्र रहेका छन् भने अन्य प्रत्येक विद्यालयमा १/१ वटा बालविकास केन्द्रहरु सञ्चालनमा छन्। सामुदायिक सिकाई केन्द्र एउटा वडा नं. १० मा राष्ट्रिय पुस्तकालयको

भवनमा सञ्चालित छ र प्राविधिक धार (पशुविज्ञान) को पठन पाठन श्री मच्छिन्द्र मा.वि.मा हुने गर्दछ । गाउँपालिकामा १ मात्र क्याम्पसको रुपमा रहेको खदम क्याम्पसमा स्नातक तह पठन पाठन हुँदै आएको छ ।

५.१.१ पाँच वर्ष माथिको जनसंख्याको साक्षरता विवरण

तालिका नं. ४९: ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसंख्याको वडागत साक्षरताको विवरण

वडा	पढ्न लेख्न जानेका	पढ्न लेख्न नजानेका	पढ्न मात्र जानेका	जम्मा
१	१५९८	४०८	०	२००६
२	१६४३	३४६	४५	२०३४
३	२५३९	५६१	५८	३१५८
४	१११४	३८८	१४	१५१६
५	३३९६	५०३	३	३९०२
६	२७९१	९३१	१४९	३८७१
७	४७१७	९२३	७८	५७१८
८	२४६६	६२८	११	३१०५
९	४४९६	८०१	१६	५३१३
१०	३२६७	५०१	५	३७७३
जम्मा	२८०२७	५९९०	३७९	३४३९६
प्रतिशत	८१.४८	१७.४१	१.१०	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

साक्षरताले पढ्न र लेख्न सक्ने सीपभन्दा माथि समग्र मानव विकास सूचकलाई इंगित गर्दछ। गाउँपालिकामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहका कुल ३४,३९६ जनसंख्या मध्ये २८,०२७ अर्थात् ८१.४८ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । गाउँपालिकामा पढ्न मात्र सक्ने साक्षर जनसंख्या ३७९ जना अर्थात १.०१ प्रतिशत छन् भने पढ्ने र लेख्न नजान्ने (दुवै सिप नभएका अर्थात निरक्षर) जनसंख्या ५,९९० अर्थात १७.४१ प्रतिशत रहेको छ । वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

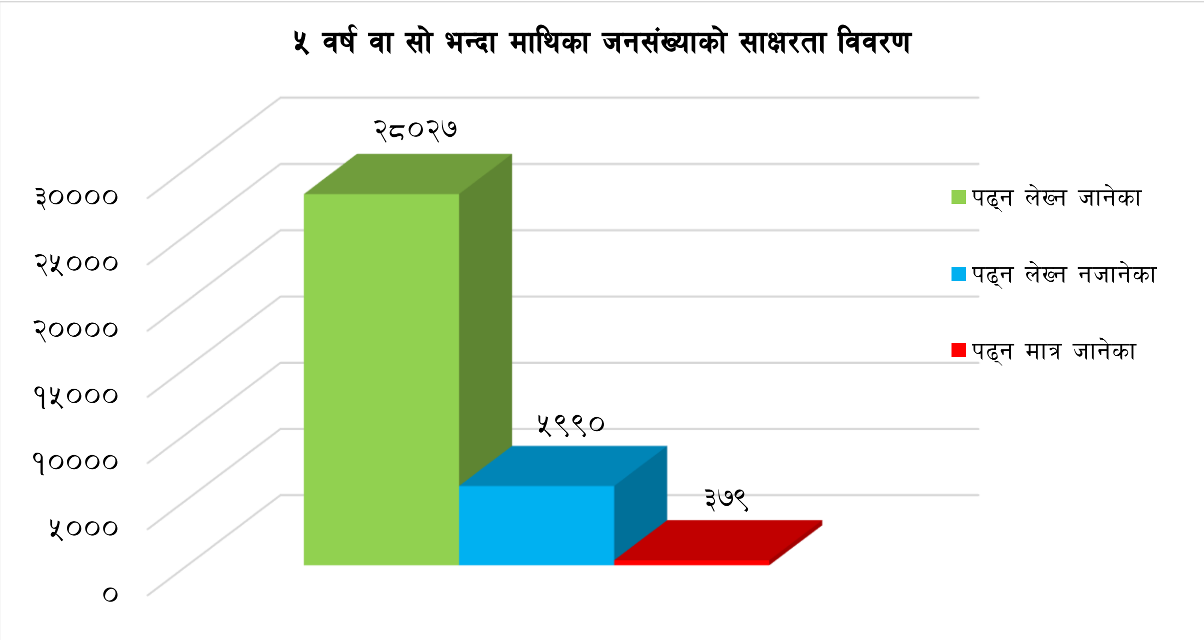

५.१.२ तहगत रुपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

क) सामुदायिक विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

तालिका नं. ५०: शैक्षिक सत्र २०८२ अनुसार विद्यार्थी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १ - ५			कक्षा ६ - ८			कक्षा ९ - १०			कक्षा ११ - १२			कुल जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	अहाले आधारभूत विद्यालय	६	१	७	६	४	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	५	१७
२	बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय	७	७	१४	१३	१३	२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०	२०	४०
३	बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय	८	१४	२२	१३	१७	३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२१	३१	५२
४	बाल कल्याण आधारभूत विद्यालय	५	७	१२	१४	२०	३४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९	२७	४६
५	कुमालपाटी आधारभूत विद्यालय	०	२	२	१०	६	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	८	१८
६	बिमिरे आधारभूत विद्यालय	२	०	२	१०	६	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	६	१८
७	बुद्ध सेकेण्डरी स्कुल	१२	४	१६	७२	५९	१३१	७०	६८	१३८	४३	३१	७४	२६	२४	५०	२२३	१८६	४०९
८	दुर्गा आधारभूत विद्यालय	४	३	७	४	११	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८	१४	२२
९	जगदम्बी आधारभूत विद्यालय	३	८	११	२५	२९	५४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२८	३७	६५
१०	जलकन्या आधारभूत विद्यालय	४	३	७	११	९	२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	१२	२७
११	जनसहयोग आधारभूत विद्यालय	६	४	१०	११	७	१८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१७	११	२८
१२	जनजागरण आधारभूत विद्यालय	४	१२	१६	२२	१७	३९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२६	२९	५५
१३	जनकल्याण सेकेण्डरी स्कुल	४	८	१२	१७	२६	४३	३०	३२	६२	२८	२०	४८	०	०	०	७९	८६	१६५
१४	जनसेवा आधारभूत विद्यालय	२	२	४	१६	२१	३७	४	६	१०	०	०	०	०	०	०	२२	२९	५१
१५	जन्मभूमी आधारभूत विद्यालय	२	६	८	१५	१०	२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१७	१६	३३
१६	कल्याणकारी आधारभूत विद्यालय	१	५	६	२	३	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	८	११
१७	कल्याणकारी सेकेण्डरी स्कुल	८	६	१४	११	१०	२१	२४	२५	४९	१८	२७	४५	१२	७	१९	७३	७५	१४८
१८	कपना आधारभूत विद्यालय	४	४	८	२	४	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	८	१४
१९	किकिदुम समला आधारभूत विद्यालय	३	२	५	१६	१४	३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९	१६	३५

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १ - ५			कक्षा ६ - ८			कक्षा ९ - १०			कक्षा ११ - १२			कुल जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२०	लक्ष्मी आधारभूत विद्यालय	२	१०	१२	२२	२४	४६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२४	३४	५८
२१	लक्ष्मी सेकेण्डरी स्कुल	९	७	१६	३६	४९	८५	५३	५३	१०६	३४	३३	६७	९	७	१६	१४१	१४९	२९०
२२	पञ्चकन्या आधारभूत विद्यालय	३	२	५	९	५	१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	७	१९
२३	पञ्चायत आधारभूत विद्यालय	७	३	१०	१५	१४	२९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२	१७	३९
२४	फैवा सेकेण्डरी स्कुल	१०	६	१६	४६	४६	९२	१८	१६	३४	१५	२०	३५	०	०	०	८९	८८	१७७
२५	रामवीर आधारभूत विद्यालय	४	४	८	१३	१५	२८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१७	१९	३६
२६	रामपुर सेकेण्डरी स्कुल	३	५	८	१२	२५	३७	१६	२२	३८	१२	९	२१	०	०	०	४३	६१	१०४
२७	रान्चा आधारभूत विद्यालय	३	२	५	१	६	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४	८	१२
२८	सरस्वती आधारभूत विद्यालय	३	५	८	११	१६	२७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४	२१	३५
२९	सरस्वती सेकेण्डरी स्कुल	३	५	८	२४	२८	५२	४२	५८	१००	२८	२२	५०	०	०	०	९७	११३	२१०
३०	शान्ती बालशिक्षा आधारभूत विद्यालय	४	६	१०	११	१३	२४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	१९	३४
३१	शान्ती आधारभूत विद्यालय	२	२	४	७	९	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	९	११	२०
३२	श्री अमजुङ्गी आधारभूत विद्यालय	१३	६	१९	४३	२७	७०	२२	२१	४३	०	०	०	०	०	०	७८	५४	१३२
३३	श्री कुवापानी आधारभूत विद्यालय	१३	१६	२९	२८	३०	५८	१९	२६	४५	०	०	०	०	०	०	६०	७२	१३२
३४	श्री माच्छिन्द्र सेकेण्डरी स्कुल	२७	२७	५४	७२	१०१	१७३	१०६	९६	२०२	१२६	१०७	२३३	६३	६३	१२६	३९४	३९४	७८८
३५	श्री मुगु आधारभूत विद्यालय	४२	८६	१२८	७२	६७	१३९	६८	४५	११३	०	०	०	०	०	०	१८२	१९८	३८०
३६	श्री सावित्री सेकेण्डरी स्कुल	४	३	७	५७	३६	९३	६१	५७	११८	४४	४१	८५	३५	२९	६४	२०१	१६६	३६७
३७	श्री सार्वजनिक सेकेण्डरी स्कुल	२३	२३	४६	४५	४३	८८	७५	५७	१३२	४२	३०	७२	०	०	०	१८५	१५३	३३८
३८	सिंहबाहिनी आधारभूत विद्यालय	५	८	१३	१३	२०	३३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१८	२८	४६
	जम्मा	२६५	३२४	५८९	८२७	८६०	१६८७	६०८	५८२	११९०	३९०	३४०	७३०	१४५	१३०	२७५	२२३५	२२३६	४४७१

स्रोतः गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय EMIS

ख) संस्थागत विद्यालय र विद्यार्थी विकवरण

तालिका नं. ५१: शैक्षिक सत्र २०८२ अनुसार विद्यार्थी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२			कुल जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	केयु एकेडेमी	९१	८८	१७९	२१९	२२९	४४८	८४	११८	२०२	७०	६५	१३५	३०	११	४१	४९४	५११	१००५
२	मिनिल्याण्ड एकेडेमी इङ्गलिस स्कुल	४९	४३	९२	९६	९७	१९३	३०	४१	७१	०	०	०	०	०	०	१७५	१८१	३५६
३	मोरङ आदर्श सेकेण्डरी स्कुल	२२	६१	८३	६१	६९	१३०	२७	३४	६१	१२	१३	२५	०	०	०	१२२	१७७	२९९
४	फेवा इङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	८४	९९	१८३	१७१	१८८	३५९	१११	११३	२२४	४३	४६	८९	०	०	०	४०९	४४६	८५५
५	स्कुल अफ सोसाइटी	२७	२९	५६	३४	३८	७२	२१	१९	४०	०	०	०	०	०	०	८२	८६	१६८
६	श्री भालुवा पब्लिक एकेडेमी	०	०	०	४१	४२	८३	२१	२१	४२	१०	१०	२०	०	०	०	७२	७३	१४५
७	जेनिथ इङ्गलिस मिडिएम स्कुल	५०	५६	१०६	७३	८८	१६१	४१	४०	८१	१९	२३	४२	०	०	०	१८३	२०७	३९०
	जम्मा	३२३	३७६	६९९	६९५	७५१	१४४६	३३५	३८६	७२१	१५४	१५७	३११	३०	११	४१	१५३७	१६८१	३२१८

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय EMIS

५.१.३ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

तालिका नं. ५२: ५ वा सो भन्दा माथिका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह अनुसार विवरण

वडा नं.	बालविकास केन्द्र/ मण्टेश्वरी	नर्सरी/ के.जी.	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८	कक्षा ९	कक्षा १०	एसईई/ एसएलसी/सो सरह	कक्षा १२ वा PCL वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	साक्षर	थाहा नभएको	अनौपचारिक शिक्षा	पीएचडी वा सो सरह	जम्मा
१	२	१६	५४	८०	८९	८३	१२८	१२५	१४७	१३५	९३	२१५	९१	२११	२९	८	३४	२४	३	१	१५६८
२	२	१८	५८	५५	६२	७८	९९	९१	१०५	१६८	१०२	१९७	१५४	२०८	५७	१६	२६	८	२०८	०	१७१२
३	६	७८	६४	८५	११०	१३७	२३४	१२५	१७५	१७६	१५०	२४७	३००	३२२	७९	२४	२०३	७	११०	११	२६४३
४	१०	११	३९	३७	६६	७८	१३२	९०	१०९	१३७	६७	१५७	२०	१२३	३	०	३	०	३४	३	१११९
५	७	९३	६४	७९	१००	१३५	२५२	१८६	२१७	२९९	२०८	३७६	४१२	४१२	५०	१७	४१५	९	४	१	३३३६

वडा नं.	बालविकास केन्द्र/ मण्टेश्वरी	नर्सरी/ के.जी.	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८	कक्षा ९	कक्षा १०	एसईई/ एसएलसी/सो सरह	कक्षा १२ वा PCL वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	साक्षर	थाहा नभएको	अनौपचारिक शिक्षा	पीएचडी वा सो सरह	जम्मा
६	३	९४	७५	९४	९४	९४	२१७	१७०	१८५	२९२	१७५	३४८	२९९	४२१	८७	८	४५	१९	१२	८	२७४०
७	४	११८	९४	१३१	१३९	१५६	२५७	२२७	२८२	४११	२७३	५४६	५२४	७०४	१०४	३५	५२०	७३	१८९	१४	४८०१
८	१	८२	६०	५८	६९	९४	१७१	१०७	१३७	२४९	१४४	३१२	३५७	३६८	९५	२५	३६	३७	३५	९	२४४६
९	४	११७	९८	१०७	१४४	१४१	२९०	१९४	२४५	४४५	२४६	५३५	५३९	७१२	२२७	५०	२३७	१७	६५	९	४४२२
१०	७	८०	५७	७९	१३७	१३४	२२९	१५७	२२०	२७०	२०१	३९३	३०८	५२७	१३८	५६	१४९	२१	६८	९	३२४०
जम्मा	४६	७०७	६६३	८०५	१०१०	११३०	२००९	१४७२	१८२२	२५८२	१६५९	३३२६	३००४	४००८	८६९	२३९	१६६८	२१५	७२८	६५	२८०२७
प्रतिशत	०.१६	२.५२	२.३७	२.८७	३.६०	४.०३	७.१७	५.२५	६.५०	९.२१	५.९२	११.८७	१०.७२	१४.३०	३.१०	०.८५	५.९५	०.७७	२.६०	०.२३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

तालिका नं. ५३: कक्षागत विद्यार्थी संख्या विवरण

शैक्षिक तह	सामुदायिक विद्यार्थी संख्या	संस्थागत विद्यार्थी संख्या	कुल जम्मा विद्यार्थी संख्या
बालकक्षा	७८१	८१५	१५९६
कक्षा १	३५८	२५३	६११
कक्षा २	३५२	२६४	६१६
कक्षा ३	४०९	२६७	६७६
कक्षा ४	४०३	३२०	७२३
कक्षा ५	४२४	२४९	६७३
कक्षा ६	४१४	२१६	६३०
कक्षा ७	४१५	१८४	५९९
कक्षा ८	४१४	१७३	५८७
कक्षा ९	३७७	१३१	५०८
कक्षा १०	१३१	१११	४४२
कक्षा ११	१९७	३१	२२८
कक्षा १२	२१२	३१	२४३
जम्मा	५०८७	३०४५	८१३२
सामुदायिक विद्यालयको जम्मा विद्यार्थी संख्या (प्रतिशत)			६२/५६
संस्थागत विद्यालयको जम्मा विद्यार्थी संख्या (प्रतिशत)			३७/४४

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.१.४ हाल विद्यालय गइरहेका र विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाको विवरण

गाउँपालिकामा भएका जम्मा ११,९९२ विद्यार्थीहरुमध्ये ८,२२१ अर्थात् ६८.५५ प्रतिशत विद्यार्थी हाल विद्यालय तथा कलेज गइरहेका छन् भने ३,७७१ अर्थात् ३१.४५ प्रतिशत विद्यार्थी विद्यालय तथा कलेज बाहिर रहेको पाइन्छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५४: विद्यालय तथा कलेज गइरहेका विद्यार्थीहरुको विवरण

वडा	विद्यालय तथा कलेज गइरहेका विद्यार्थीहरुको संख्या	विद्यालय तथा कलेज नगइरहेका विद्यार्थीहरुको संख्या	५ देखि २५ वर्षसम्मको जम्मा जनसंख्या
१	५०७	२६६	७७३
२	४६२	११३	५७५
३	६८८	३९३	१०८१
४	३५९	२११	५७०
५	९२६	४७४	१४००

वडा	विद्यालय तथा कलेज गइरहेका विद्यार्थीहरुको संख्या	विद्यालय तथा कलेज नगइरहेका विद्यार्थीहरुको संख्या	५ देखि २५ वर्षसम्मको जम्मा जनसंख्या
६	९२६	५३४	१४६०
७	१२७५	५४२	१८१७
८	७४८	२८८	१०३६
९	१४०४	५६४	१९६८
१०	९२६	३८६	१३१२
जम्मा	८२२१	३७७१	११९९२
प्रतिशत	६८.५५	३१.४५	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

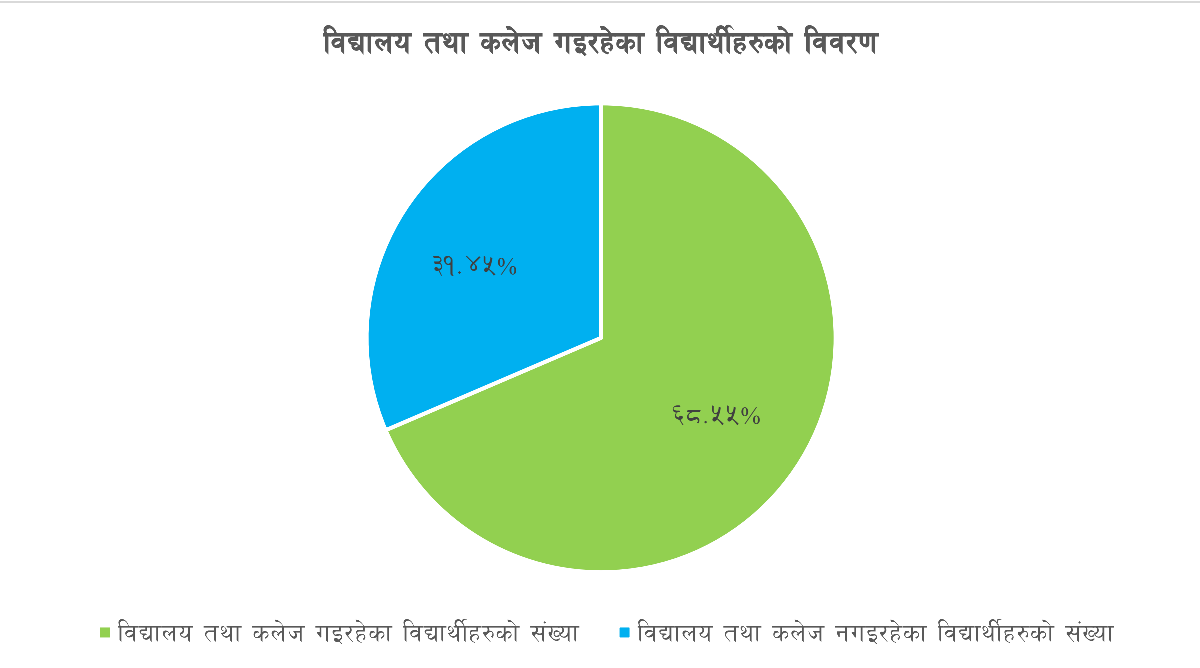

तालिका नं. ५५: विद्यालय तथा कलेज नजानुको कारणको आधारमा बालबालिकाहरु विवरण

वडा नं.	आर्थिक कारण	विवाह भएकाले	अन्य	चाहेजति पढिसकेकोले	काम शुरु गरेको/ जागिर पाएर	घरमा काम सघाउनु परेकोले	धेरै टाढा भएकोले	धेरै महँगो भएकोले	बाबु/ आमाले नचाहेकोले	अरु पढ्ने ठाउँ नभएकोले	जम्मा
१	७	१११	४४		२१	५४	३७				२७४
२	५४२	५०	१७	६	३२	३७	३	३		७	६९७
३	३२५	१३५	१८१	१५	३५	११	७९	४			७८५
४	६४	६१	३	१२७	११	३	१५	१	२		२८७
५	१९	१६१	५६	८९	१२२	३३	४	८	३	१	४९६
६	२४	१२९	२२०	९१	४५	३२	४	१८	२		५६५
७	७५४	२०१	१८२	१११	४४	११३	५	९	३		१४२२

वडा नं.	आर्थिक कारण	विवाह भएकाले	अन्य	चाहेजति पढिसकेकोले	काम शुरु गरेको/ जागिर पाएर	घरमा काम सघाउनु परेकोले	धेरै टाढा भएकोले	धेरै महँगो भएकोले	बाबु/ आमाले नचाहेकोले	अरु पढ्ने ठाउँ नभएकोले	जम्मा
८	१७३	१००	१५६	८	२७	१२			१	१	४७८
९	४४	१३८	११३	२१५	३८	८	७	४४	३	२	६१२
१०	१३२	१०३	९९	१४०	१५	२७	२	७	१	२	५२८
जम्मा	२०८४	११८९	१०७१	८०२	३९०	३३०	१५६	९४	१५	१३	६१४४
प्रतिशत	३३.९२	१९.३५	१७.४३	१३.०५	६.३५	५.३७	२.५४	१.५३	०.२४	०.२१	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

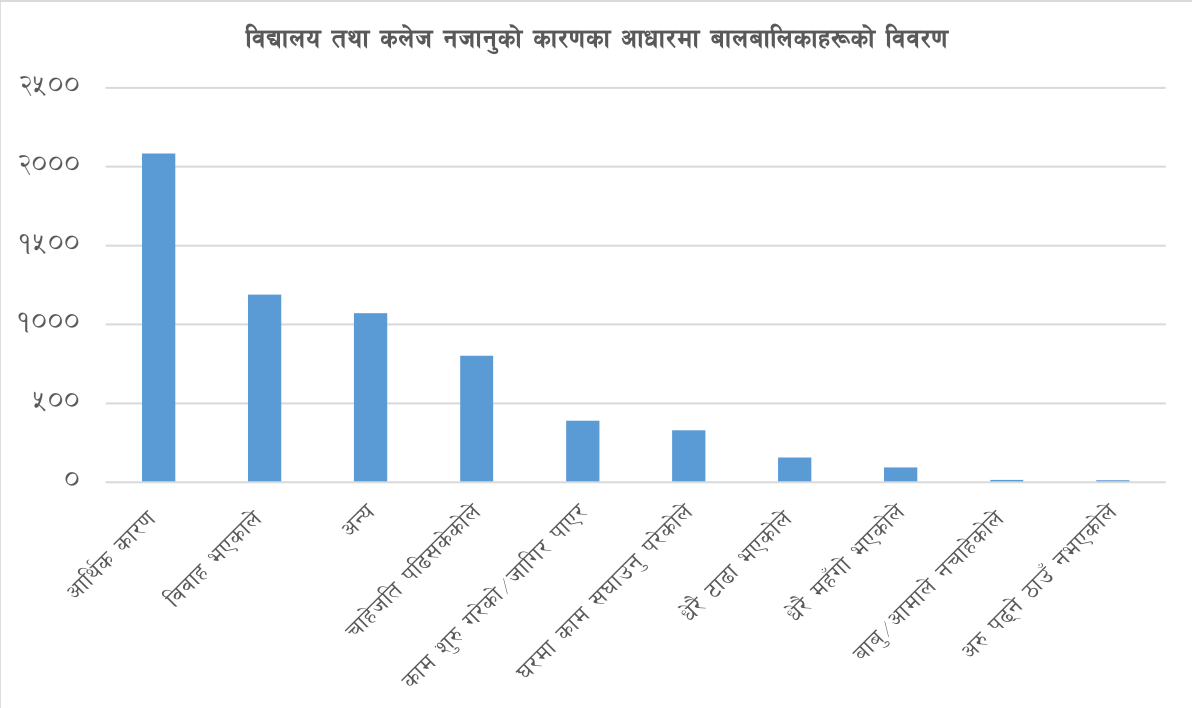

५.१.५ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५६: शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	सञ्चालित कक्षा	प्रा वि		नि.मा.वि			मा.वि			उच्च मा.वि.		जम्मा शिक्षक
				दरवन्दी	राहत	दरवन्दी	राहत	संघीय अनुदान	दरवन्दी	राहत	संघीय अनुदान	दरवन्दी	राहत	
१	कल्याणकारी आ.वि.	३	३	०	२	०	०		०	०		०	०	२
२	रामपुर मा.वि.	३	१०	३	२	०	१		०	०	३	०	०	९
३	शान्तिबाल शिक्षा आ.वि.	३	५	१	२	०	०		०	०		०	०	३
४	सिंहवाहिनी आ.वि.	३	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३
५	आमजुंगी आ.वि.	८	८	४	०	०	१		०	०		०	०	५
६	आहाले आ.वि.	६	१	१	०	०	०		०	०		०	०	१
७	बालकल्याण आ.वि.	७	५	१	२	०	०		०	०		०	०	३
८	बिमिरे आ.वि.	६	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३

क्र. स.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	सञ्चालित कक्षा	प्रा वि		नि.मा.वि			मा.वि			उच्च मा.वि.		जम्मा शिक्षक
				दरवन्दी	राहत	दरवन्दी	राहत	संघीय अनुदान	दरवन्दी	राहत	संघीय अनुदान	दरवन्दी	राहत	
९	बुद्ध मा.वि.	९	११	६	१	०	४		०	०	२	०	०	१३
१०	जनजागरण आ.वि.	७	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३
११	कुवापानी आ.वि.	३	८	६	०	०	०	१	०	०		०	०	७
१२	लक्ष्मी मा.वि.	९	१२	५	२	५	०		१	३		०	०	१६
१३	मच्छिन्द्र मा.वि.	८	१२	४	४	५	०		६	०		२	०	२१
१४	दुर्गा आ.वि.	९	३	२	०	०	०		०	०		०	०	२
१५	मुगु आ.वि.	७	८	५	०	१	०		०	०		०	०	६
१६	रामवीर आ.वि.	९	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३
१७	राङ्चा आ.वि.	६	३	२	०	०	०		०	०		०	०	२
१८	सार्वजनिक मा.वि.	७	१२	७	१	५	०		३	१		०	२	१९
१९	बालकल्याण आ.वि.	९	३	०	२	०	०		०	०		०	०	२
२०	बालकल्याण आ.वि.	१	५	०	३	०	०		०	०		०	०	३
२१	जनसहयोग आ.वि.	१	५	३	०	०	०		०	०		०	०	३
२२	प्रा.वि.किकिदुम	१	५	३	०	०	०		०	०		०	०	३
२३	प्रा.वि. कुमालपाटी	१	५	२	०	०	०		०	०		०	०	२
२४	सरस्वती मा.वि.	१	१०	४	०	१	२		०	२		०	०	९
२५	जलकन्या आ.वि.	२	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३
२६	कल्याणकारी मा.वि.	२	१०	४	०	२	१		१	२		०	०	१०
२७	लक्ष्मी आ.वि.	२	५	2	1	0	0		0	0		0	0	३
२८	पञ्चकन्या आ.वि.	२	५	२	०	०	०		०	०		०	०	२
२९	पच्यायत आ.वि.	२	५	१	१	०	०		०	०		०	०	२
३०	आ.वि. फाइदा	२	८	४	०	०	१		०	०		०	०	५
३१	सरस्वती आ.वि.	२	५	३	०	०	०		०	०		०	०	३
३२	जगदम्वी आ.वि.	४	५	२	२	०	०		०	०		०	०	४
३३	जनकल्याण मा.वि.	४	१०	४	१	०	१		०	०	3	०	०	९
३४	जन्मभूमी आ.वि.	५	५	२	१	०	०		०	०		०	०	३
३५	जनसेवा आ.वि.	५	६	२	२	०	०		०	०		०	०	४
३६	सावित्री मा.वि.	५	१२	६	१	४	१		४	१		०	०	१७
३७	शान्ति आ.वि.	४	५	२	०	०	०		०	०		०	०	२
३८	कपना आ.वि.	५	३	१	०	०	०		०	०		०	०	१
जम्मा				१०४	३५	२३	१२	१	१५	९	८	२	२	२११

स्रोतः गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, EMIS

५.१.६ बालविकास केन्द्रको विवरण

केराबारी गाउँपालिकामा सामुदायिकतर्फ ४७ वटा र संस्थागत विद्यालयतर्फ ८ वटा गरी जम्मा ५५ वटा बालविकास केन्द्रहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । यसरी संचालमा रहेका बालविकास केन्द्रहरुमा ८१०२ जना बालवालिका अध्ययनरत छन् । बालविकास केन्द्र सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ५७: बालविकास केन्द्रहरुको विवरण

क्र.स.	विवरण	सामुदायिक (सरकारी)	संस्थागत (निजी)
१	बाल विकास केन्द्र	४७	८
२	विद्यालय	३८	७
३	भवन तथा कक्षा कोठा	४०३	

स्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय, २०८१

तालिका नं. ५८: केराबारी गाउँपालिका अन्तर्गत सामुदायिक विद्यालयमा आधारित बालविकास केन्द्रहरु सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.
१	कल्याणकारी आ.वि.	वडा नं., ३
२	रामपुर मा.वि.	वडा नं., ३
३	शान्तिबाल शिक्षा आ.वि.	वडा नं., ३
४	सिंहवाहिनी आ.वि.	वडा नं., ३
५	आमजुँगी आ.वि.	वडा नं., ८
६	आहाले आ.वि.	वडा नं., ६
७	बालकल्याण आ.वि.	वडा नं., ७
८	बिमिरे आ.वि.	वडा नं., ६
९	बुद्ध मा.वि.	वडा नं., ९
१०	जनजागरण आ.वि.	वडा नं., ७
११	कुवापानी आ.वि.	वडा नं., ३
१२	लक्ष्मी मा.वि.	वडा नं., ९
१३	मच्छिन्द्र मा.वि.	वडा नं., ८
१४	दुर्गा आ.वि.	वडा नं., ९
१५	मुगु आ.वि.	वडा नं., ७
१६	रामवीर आ.वि.	वडा नं., ९
१७	राङ्चा आ.वि.	वडा नं., ६
१८	सार्वजनिक मा.वि.	वडा नं., ७

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.
१९	बालकल्याण आ.वि.	वडा नं., ९
२०	बालकल्याण आ.वि.	वडा नं., १
२१	जनसहयोग आ.वि.	वडा नं., १
२२	प्रा.वि.किकिदुम	वडा नं., १
२३	प्रा.वि. कुमालपाटी	वडा नं., १
२४	सरस्वती मा.वि.	वडा नं., १
२५	जलकन्या आ.वि.	वडा नं., २
२६	कल्याणकारी मा.वि.	वडा नं., २
२७	लक्ष्मी आ.वि.	वडा नं., २
२८	पञ्चकन्या आ.वि.	वडा नं., २
२९	पच्यायत आ.वि.	वडा नं., २
३०	आ.वि. फाइदा	वडा नं., २
३१	सरस्वती आ.वि.	वडा नं., २
३२	जगदम्वी आ.वि.	वडा नं., ४
३३	जनकल्याण मा.वि.	वडा नं., ४
३४	जन्मभूमी आ.वि.	वडा नं., ५
३५	जनसेवा आ.वि.	वडा नं., ५
३६	सावित्री मा.वि.	वडा नं., ५
३७	शान्ति आ.वि.	वडा नं., ४
३८	कपना आ.वि.	वडा नं., ५

स्रोतः गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.१.७ शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

तालिका नं. ५९: शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

क्र.सं.	विवरण	संख्या
१.	विद्यालय भवन	
	पक्की	४२
	अर्ध पक्की	६२
	कच्ची	२८
२.	शौचालय कोठा संख्या	११६
३.	जम्मा कोठा	४१६

क्र.सं.	विवरण	संख्या
	कक्षाकोठा	४०३
	थप आवश्यक	४६
	मर्मतयोग्य	१६२
४.	फर्निचर (डेस्क बेन्च थप गर्नुपर्ने)	४४०
५.	घेरावारा	
	भएका	२५
	नभएका	१३
	अधुरो	७
६.	खानेपानी सुविधा	३८
७.	विद्युत सेवा उपलब्ध	३७
८.	विज्ञान प्रयोगशाला	८
९.	कम्प्युटरको उपलब्धता	३५
१०.	इन्टरनेटको सुविधा	३८
११.	शुद्ध पिउने पानीको लागि फिल्टर उपलब्ध	२९

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.१.८ नमूना तथा इन्टरनेट सुविधा उपलब्ध विद्यालय विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१	कल्याणकारी आ.वि.	वडा न. ३
२	रामपुर मा.वि.	वडा न. ३
३	शान्ती बाल शिक्षा आ.वि.	वडा न. ३
४	सिंहबाहिनी आ.वि.	वडा न. ३
५	आमजुँगी आ.वि.	वडा न. ८
६	आहाले आ.वि.	वडा न. ६
७	बालकल्याण आ.वि.	वडा न. ७
८	बिमिरे आ.वि.	वडा न. ६
९	बुद्ध आ.वि.	वडा न. ९
१०	जनजागरण आ.वि.	वडा न. ७
११	कुवापानी आ.वि.	वडा न. ३

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१२	लक्ष्मी आ.वि.	वडा न. ९
१३	मछिन्द्र आ.वि.	वडा न. ८
१४	दुर्गा आ.वि.	वडा न. ९
१५	मुगु आ.वि.	वडा न. ७
१६	रामविर आ.वि.	वडा न. ९
१७	राङ्चा आ.वि.	वडा न. ६
१८	सार्वजनिक मा.वि.	वडा न. ७
१९	बालकल्याण आ.वि.	वडा न. ९
२०	बालकल्याण आ.वि.	वडा न. १
२१	जनसहयोग आ.वि.	वडा न. १
२२	आ.वि. किकिदुम	वडा न. १
२३	आ.वि. कुमालपाटी	वडा न. १
२४	सरस्वती मा.वि.	वडा न. १
२५	जलकन्या आ.वि.	वडा न. २
२६	कल्याणकारी मा.वि.	वडा न. २
२७	लक्ष्मी आ.वि.	वडा न. २
२८	पञ्चकन्या आ.वि.	वडा न. २
२९	पञ्चायत आ.वि.	वडा न. २
३०	फाइवा मा.वि.	वडा न. २
३१	सरस्वती आ वि	वडा न. २
३२	जगदम्बी आ.वि.	वडा न. ४
३३	जनकल्याण मा.वि.	वडा न. ४
३४	जन्मभूमि आ.वि.	वडा न. ५
३५	जनसेवा आ.वि.	वडा न. ५
३६	सावित्री मा.वि.	वडा न. ५
३७	शान्ती मा.वि.	वडा न. ४
३८	कपना मा.वि.	वडा न. ५

स्रोत: गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०८१

५.१.९ प्राविधिक तथा विशेष सिपयुक्त मानव संसाधन

क्र.स.	नाम	विद्यालयको नाम	पद
१.	डा. दिप्तीमान चौधरी	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	उ मा प्र शि
२.	विनिता पौडेल	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	उ मा प्र शि

क्र.स.	नाम	विद्यालयको नाम	पद
३.	डा. मानदेव सुवेदी	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	प्रशिक्षक
४.	रजनी कुमार शाह	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	प्रशिक्षक
५.	लिलाराज दहाल	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	स.प्रशिक्षक
६	रोशन दहाल	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	वि. शिक्षक
७	रोशन रिजाल	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	स.प्रशिक्षक
८	जयप्रकाश सिंह	श्री मछिन्द्र आ वि केराबारी	वि. शिक्षक

५.१.१० अपाङ्गता तथा विशेष सिपयुक्त मानव संसाधन

क्र.स.	नाम	विद्यालयको नाम	पद	अपाङ्ग
१.	सोहन कुमार शाह	श्री सावित्री मा.वि.	नि.मा.वि.	न्यून दृष्टि
२.	मिक्का भोटे	श्री रामपुर मा.वि.	प्रा शि	दृष्टि विहिन
३.	विष्णु कुमार लिम्बु	श्री जनसहयोग आ.वि.	प्रा शि	खुट्टा छोटो

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.१.११ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

- विद्यालय सहयोग संयन्त्र
- परीक्षा व्यवस्थापन
- शिक्षकहरुको क्षमता विकास तालिम
- नियमित रुपमा अनुगमन सुपरिवेक्षण
- ऐन नियमावली कार्यविधि निर्माण

५.१.१२ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

हाल केराबारी गाउँपालिकाले बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी गरेका प्रयासहरु निम्न बमोजिम रहेका छन्।

- बालसंरक्षण नीति
- दण्डरहित शिक्षा
- बालविकासमा खेल सामाग्रीको व्यवस्था
- कक्षा १-३ ग्रेड शिक्षणको व्यवस्था
- क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था
- बालमैत्री खानेपानी तथा शौचालयको व्यवस्था
- बालक्लवहरुको गठन
- बाल शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

नेपालको संविधानको धारा ३५ मा स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरिएको छ। उपधारा १ मा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नि:शुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित गरिने छैन भनि उल्लेख गरिएको छ। यसै हकको कार्यान्वयन गराउने दायित्व स्थानीय सरकारको भएकोले गाउँपालिकामा आधारभूत स्वास्थ्य पूर्वाधार र सेवाहरूको प्रबन्ध हुन अपरिहार्य छ।

गाउँपालिकामा हाल सामान्यस्तरको स्वास्थ्य सेवाहरू यहाँ रहेका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरु मार्फत प्रदान भइरहेको पाइन्छ भने थप उपचार सेवाको लागि विराटनगर, इटहरी, दमक लगायतका शहरहरुमा जानुपर्ने बाध्यता रहेको छ। हाल गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी थप विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

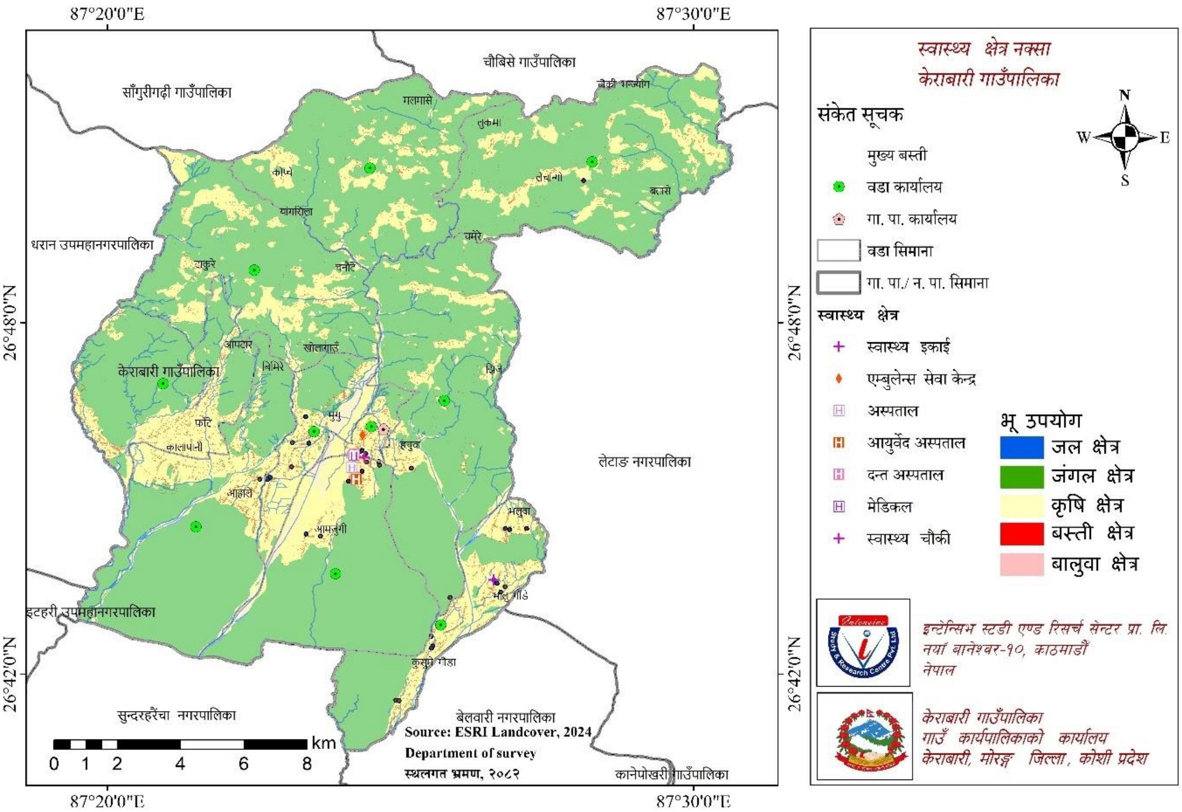

नक्सा नं. ८ : *गाउँपालिका स्वास्थ्य क्षेत्र नक्शा*

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

तालिका नं. ६०: गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या	ठेगाना
१	अस्पताल	१	वडा नं. १०
२	स्वास्थ्य चौकी	३	वडा नं. १,२,५ र १०
३	बर्थिङ सेन्टर	२	वडा नं. ९ र १०

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या	ठेगाना
४	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	७	वडा नं. २, ३, ४, ६, ७, ८ र ९
५	खोप केन्द्र	२	
६	निजी स्वास्थ्य संस्था	१२	

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.२.२ स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण

तालिका नं. ६१: गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	पद	अस्पताल	हेल्थपोष्ट	आधारभूत स्वास्थ्य	सर्पदंश	निशुल्क क्षयरोग कार्यक्रम	पोषण कार्यक्रम	पालिका स्वास्थ्य इकाई	विद्यालय नर्स	जम्मा
१	मेडिकल अधिकृत	१	०	०	०	०	०	०	०	१
२	जनस्वास्थ्य अधिकृत	०	०	०	०	०	०	१	०	१
३	सि.अ.हे.व. छैटौं	१	१	०	१	०	०	०	०	३
४	सि.अ.न.मि. छैटौं	१	२	१	०	१	०	१	०	६
५	हे.अ./सि.अ.हे.व. पाँचौ	५	३	४	०	०	०	१	०	१३
६	स्टाफनर्स/सि.अ.न. मि पाँचौ	६	१	२	०	०	०	०	०	९
७	ल्या.टे. पाँचौ	२	०	०	०	०	०	०	०	२
८	ल्या.अ. चौथो	१	३	१	०	१	०	०	०	६
९	अ.हे.व. चौथो	०	१	३	०	०	०	०	०	४
१०	अ.न.मि. चौथो	५	२	६	१	१	१	०	०	१६
११	का.स.	३	३	७	१	०	०	०	०	१४
१२	स्वास्थ्य बीमा	२	०	०	०	०	०	०	०	२
१३	सुरक्षा गार्ड	१	०	०	०	०	०	०	०	१
१४	विद्यालय नर्स	१	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा		२९	१६	२४	३	३	१	३	०	७९

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.२.३ स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न लाग्ने समयको विवरण

तालिका नं. ६२: नजिकको संस्थासम्म पुग्न लाग्ने समयको आधारमा परिवारको विवरण

वडा	१५ मिनेट भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	३० मिनेट भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	१ घण्टा भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	१ घण्टा वा सो समयभन्दा बढी समय पुग्न लाग्ने परिवार संख्या	जम्मा परिवार संख्या
१	५४	१३६	१२२	१९७	५०९
२	८१	७२	१७५	१३३	४६१
३	१७९	३९६	१६६	३४	७७५

वडा	१५ मिनेट भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	३० मिनेट भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	१ घण्टा भित्र पुग्न सक्ने परिवार संख्या	१ घण्टा वा सो समयभन्दा बढी समय पुग्न लाग्ने परिवार संख्या	जम्मा परिवार संख्या
४	२	१०	४	३९३	४०९
५	३८७	५४३	१२०	२	१०५२
६	२२९	७२०	१८८	४०	११७७
७	१७२	५८७	२१८	७०	१०४७
८	४३२	११३	३१५	०	८६०
९	७५५	६२२	१०२	४०	१५१९
१०	८३१	१०७	१०९	८	१०५५
जम्मा	३१२२	३३०६	१५१९	९१७	८८६४
प्रतिशत	३५.२२	३७.३०	१७.१४	१०.३५	१००

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

केराबारी गाउँपालिकामा रहेका जम्मा ८८६४ घरधुरी मध्ये ३१२२ घरधुरी अर्थात ३५.२२ प्रतिशत १५ मिनेट भित्रमा आफु बसोबास गरेको स्थानबाट स्वास्थ्य संस्था पुग्ने गर्दछन् । ३० मिनेट भित्रमा स्वास्थ्य संस्था पुग्ने परिवारको संख्या ३३०६ अर्थात ३७.३० प्रतिशत रहेको छ भने १ घण्टाभन्दा बढी समय लाग्ने परिवारको संख्या ९१७ अर्थात १०.३५ प्रतिशत रहेको छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

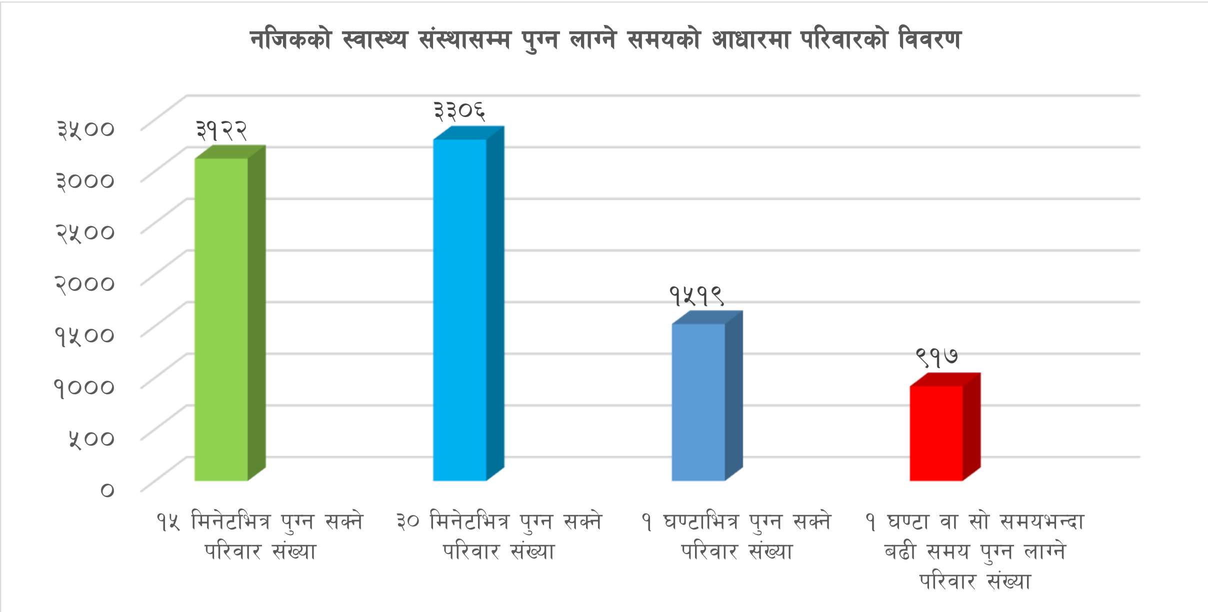

५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधाहरु

क) स्वास्थ्य बीमा गर्ने घरपरिवारको विवरण

वडा	स्वास्थ्य बिमा गर्ने परिवार संख्या	स्वास्थ्य बिमा नगर्ने परिवार संख्या	जीवन बीमा गर्ने परिवार संख्या	कृषि बीमा गर्ने परिवार संख्या	जम्मा
१	९७	३३८	८३	३४	५५२
२	१३०	४०५	६९	३	६०७

वडा	स्वास्थ्य बिमा गर्ने परिवार संख्या	स्वास्थ्य बिमा नगर्ने परिवार संख्या	जीवन बीमा गर्ने परिवार संख्या	कृषि बीमा गर्ने परिवार संख्या	जम्मा
३	२०२	५०३	२०१	५	९११
४	५६	३२७	३५	२१	४३९
५	२६१	५२६	२६०	२४	१०७१
६	३५२	५९०	२५०	१	११९३
७	३८२	४१३	१४२	३	९४०
८	६०६	५६१	२०४	५	१३७६
९	४७१	९१८	१५६	४५	१५९०
१०	३१४	४३०	३३४	२	१०८०
जम्मा	२८७१	५०११	१७३४	१४३	९७५९
प्रतिशत	२९.४२	५१.३५	१७.७७	१.४७	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

केराबारी गाउँपालिकामा स्वास्थ्य बीमा गर्ने परिवार संख्या भन्दा नगर्ने घरपरिवारको संख्या अत्यन्त धेरै रहेको छ। यहाँका २,८७१ परिवार अर्थात २९.४२ प्रतिशतले स्वास्थ्य बीमा गरेका छन् भने बाँकी ५,०११ अर्थात ५१.३५ प्रतिशत परिवारले स्वास्थ्य बीमा नगरेको अवस्था छ। वडागत हिसाबमा अध्ययन गर्दा गाउँपालिकाको वडा नं. ८ मा सबैभन्दा धेरै ६०६ घरपरिवारले स्वास्थ्य बीमा गरेको पाउन सकिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा न. १ मा ९७ परिवारले स्वास्थ्य बीमा गरेका छन्। यसैगरी पालिकामा जीवन बीमा गर्ने परिवार संख्या १,७३४ अर्थात १७.७७ प्रतिशत रहेका छन् भने कृषि बीमा गर्ने परिवार संख्या १४३ अर्थात १.४७ प्रतिशत रहेका छन्। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

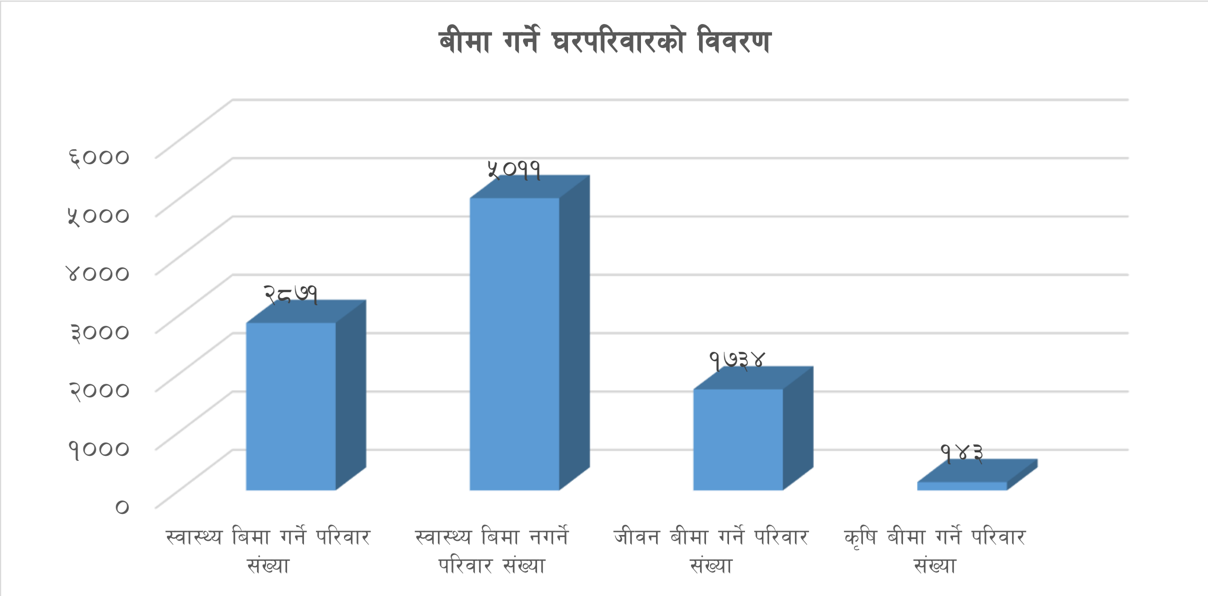

५.२.५ खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

क) खोपको विवरण

बालबालिका भविष्यका निर्माता हुन्। यसको लागि यिनीहरू स्वस्थ र निरोगी हुनु आवश्यक छ। बाल्य अवस्थामा उनीहरूलाई बी.सी.जी. एक पटक, डी.पी.टी. तीन पटक, दादुरा एक पटक, पोलियो र भिटामिन

तोकिएको मात्रामा दिनै पर्दछ । बालबालिकाहरूको लागि पाँच वटै खोपहरू नियमित र पुरा मात्रामा दिनु पर्दछ । नेपाल सरकारले राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ । खोप कार्यक्रम कम खर्चिलो तथा मितव्ययी रुपमा गरिने स्वास्थ्य क्षेत्रको एउटा प्रभावकारी प्रयत्न हो। खोप कार्यक्रमले उल्लेख्य रुपमा बालमृत्युदर घटाउन र विभिन्न रोगलाई रोकथाम गर्न सहयोग पुऱ्याइएको छ। जसले गर्दा दिगो विकास लक्ष्यको बालमृत्युदर घटाउने लक्ष्य (एम.डी.जी.-४) प्राप्त गर्न सहयोग पुगेको छ।

तालिका नं. ६३: खोप सम्बन्धी विवरण

सुचकहरू	चौमासिक	प्रगती	प्रतिशत
वि.सि.जि.	१८८	१३८	७३
डि.पि.टि. ⁄ हेप बि ⁄ हिप ३ कभरेज	१८८	११२	५९
दादुरा रुबेला १(९-११महिना) कभरेज	१८८	१४०	७४
टि.डि. २ र टि.डि. २+ कभरेज	२२९	३७	१६

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

बाल्यकाल तथा उमेर पुगेपछि लाग्न सक्ने प्राणघातक रोगहरू जस्तै क्षयरोग, भ्यागुते रोग, लहरे खोकी, धनुष्टंकार, हेपाटाइटिस बी, इन्फ्लुयन्जा टाइप बी, पोलियो, न्यूमोनिया, दादुरा, रुबेला र जापानीज इन्सफ्लाइटिस् विरुद्ध चरणबद्ध रुपमा समयमै खोपहरू अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्दछ । ती खोपहरू क्रमश: BCG, DPT, OPV, PCV, IPV, MR, JE/ID हुन् । यसरी खोपहरू समयमै लगाउँदा सीमित लगानीमा ठूला रोगहरूको जोखिमबाट मुक्त भई बाल मृत्यूदर नियन्त्रण गर्ने प्रभावकारी उपाय हुन्छ ।

ख) सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण

बालबालिकालाई गर्भमा रहँदादेखि र जन्मेपछि स्याहार तथा रेखदेख गर्न सकिएन भने उनीहरू विभिन्न रोगबाट संक्रमित हुने जोखिम हुन्छ । गर्भमा रहँदा मूलत: आमाको उमेर, पोषण, आराम, मादक तथा सुर्तिजन्य पदार्थको सेवन लगायतका अवस्थाले बालबालिकाको स्वास्थ्य निर्भर रहन्छ। बालबालिका स्वस्थ जन्मनका लागि गर्भवती महिलाले कम्तीमा पनि चारपटक नियमित स्वास्थ्य जाँच गराउनुपर्दछ र आवश्यक खोप (टि.टि.) तथा आइरन, भिटामिन चक्कीहरू नियमित सेवन गर्नुपर्दछ। कम उमेरमै गर्भवती हुँदा आमा र शिशु दुवैको स्वास्थ्यमा हानी नोक्सानी पुग्ने भएकाले सरकारले कानूनी रुपमा विवाह गर्ने न्यूनतम उमेर २० वर्ष तोकेको छ। तर, १७ प्रतिशत किशोरीहरू १५ देखि १९ वर्ष उमेरमा गर्भवती भएका वा आमा भइसकेका हुन्छन् (नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०११)। सरकारले स्वास्थ्य सेवा विभाग मार्फत सुरक्षित मातृत्व तथा नव शिशु स्वास्थ्यका लागि समुदायमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ।

तालिका नं. ६४: सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण

विवरण	चौमासिक लक्ष्य	प्रगती	प्रतिशत
Anytime Visit	२२९	१३५	५९%
4th Visit	२२९	६९	३०%
8th Visit	२२९	५५	२४%

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.२.६ बालस्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

कुनै पनि ठाउँको पोषणको अवस्था त्यस ठाउँका बालबालिकालाई हेरेर सजिलै अनुमान लगाउन सकिन्छ। पोषित बालबालिकालाई कुनै पनि ठाउँको सामाजिक र आर्थिक विकासको सूचकको रुपमा हेर्न सकिन्छ। सरकारले पनि पोषणलाई प्राथमिकता दिई ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरूलाई नियमित रुपमा बालवृद्धि अनुमान गर्दै आएको छ। बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी, १९८९ ले समेत बालबालिकालाई अवहेलना, बेवास्ता, हेलचेक्राई, दुव्र्यवहार, हिंसा लगायतबाट जोगाई खाना र पोषणको अधिकार सुनिश्चित गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ। नेपालको संविधान (२०७२) ले पनि खाद्य सम्प्रभुतालाई मौलिक हकका रुपमा राखेको छ।

स्वास्थ्य र पोषण मानव जीवनको पहिलो महत्वपूर्ण आवश्यकता भएको र स्वस्थ नागरिक बिना राष्ट्रका अन्य विकास क्रियाकलापहरू प्रभावकारी हुन नसक्ने भएको हुँदा जनस्वास्थ्यको अध्ययन योजना तर्जुमा प्रक्रियाको एक महत्वपूर्ण हिस्सा हुन आउँछ। यस गाउँपालिकामा राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रममा आधारित भई बालस्वास्थ्य कार्यक्रम, परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम, व्यवस्थापन कार्यक्रम, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पुर्नजागरण कार्यक्रम, रोग नियन्त्रण कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम, महामारी तथा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम तथा क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्। स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी कार्य गर्नका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरू समेत कार्यरत रहेका छन्।

तालिका नं. ६५: बाल पोषण सम्बन्धी विवरण

सूचकहरू	वार्षिक लक्ष्य	प्रगती	प्रतिशत
०-२३ महिना सम्मका बालबालिकाहरुको वृद्धि अनुगमन	११३७	९३८	८२ %
सामान्य कुपोषण	६० (कुपोषित)	१५	२५%
कडा कुपोषण	११	१	९%

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.२.७ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाका ओपिडीमा दर्ता भएका बिरामीको संख्या अनुसार पछिल्लो समय देखा परेका १० प्रमुख स्वास्थ्य समस्याहरुको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ६६: प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरुको विवरण

क.सं.	प्रमुख रोगहरू	रोगीको संख्या	प्रतिशत
१	Hypertension	१५५६	१३.९६
२	Gastritis	१५१०	१३.५५
३	Diabetes Mellitus (DM)	११०८	९.९४
४	Fungal Infection	९११	८.१७
५	General health check up	७५७	६.७९
६	Conjunctivitis	३०६	२.७४
७	UTI	२१२	१.९०
८	Asthma	१८९	१.६९
९	Dengue	१८२	१.६३
१०	URTI	१६७	१.४९

स्रोत: केराबारी गाउँ कार्यपालिका, २०८१

५.२.८ स्वास्थ्य परामर्श लिन सबैभन्दा पहिला जाने स्थान सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा बिरामी भएको अवस्थामा स्वास्थ्य परामर्श लिन सबैभन्दा पहिला जाने स्थानको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी ४,१०८ अर्थात ४६.३४ प्रतिशत सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेका छन् । निजी अस्पताल/क्लिनिक जाने ३,७२२ अर्थात ४१.९९ प्रतिशत, औषधि पसल (फार्मेसी) जाने ५४७ अर्थात ६.१७ प्रतिशत, धामी/झाँक्रीको मा जाने ४७६ अर्थात ५.३७ प्रतिशत र आयुर्वेद औषधालय जानेको संख्या ११ अर्थात ०.१२ प्रतिशत रहेको छ । वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६७: स्वास्थ्य परामर्श लिन सबैभन्दा पहिला जाने स्थान सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	सरकारी स्वास्थ्य संस्था	निजी/सामुदायिक अस्पताल/क्लिनिक	औषधि पसल (फार्मेसी)	धामी/झाँक्री	आयुर्वेद औषधालय	जम्मा
१	२५७	२१३	१	२१		४९२
२	४५८	७१		५१		५८०
३	३६२	३२१	२१	१३६		८४०
४	२६५	१२६		३८		४२९
५	४७४	३४०	१७६			९९०
६	५०८	१२४	१९२	१७२	५	१००१
७	६२६	२१६	३	३५	१	८८१
८	३३७	८८४	१	२	४	१२२८
९	४९३	८५२	१२१	२०	१	१४८७
१०	३२८	५७५	३२	१		९३६
जम्मा	४१०८	३७२२	५४७	४७६	११	८८६४
प्रतिशत	४६.३४	४१.९९	६.१७	५.३७	०.१२	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

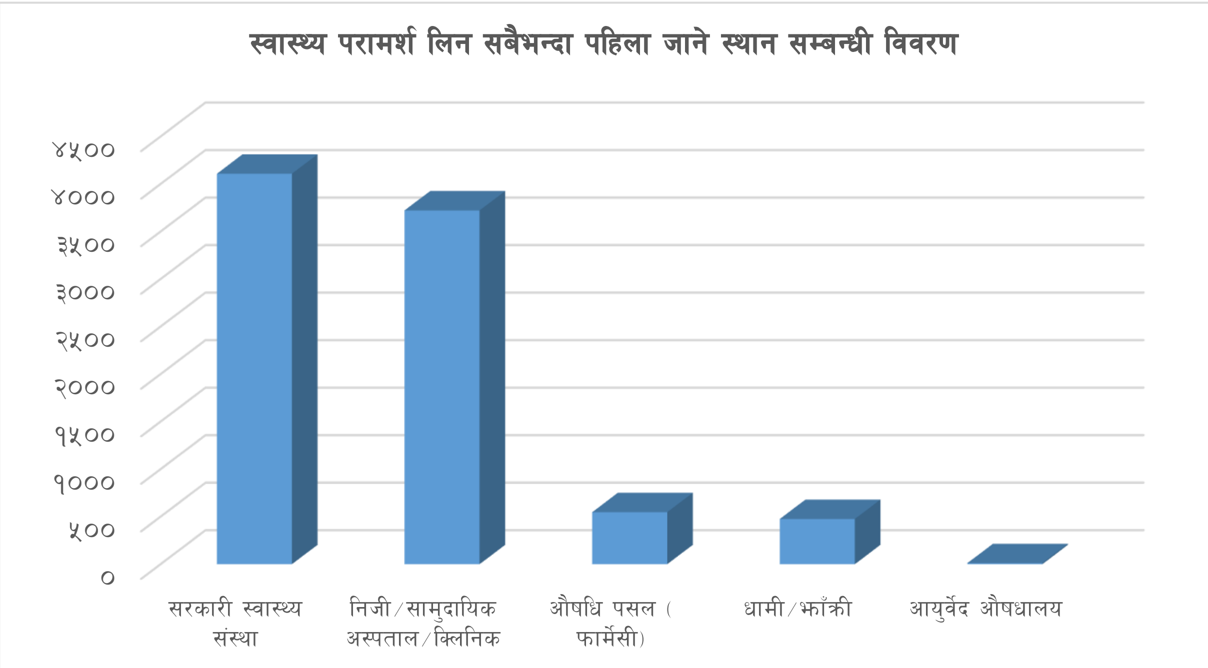

५.२.९ सुरक्षित मातृत्व

क) परिवार नियोजन

परिवार नियोजनबाट हुने फाईदाका बारेमा विभिन्न संघसंस्थाबाट गरिएका अध्ययन अनुसन्धानबाट आमा, बच्चा र नवजात शिशुको स्वास्थ्य सुधार गर्न उल्लेखनीय भूमिका खेल्ने कुरा प्रमाणित भएको छ। साथै यसले लैङ्गिक समानता, महिलाको शिक्षा र बृद्धि विकास गर्नको लागि सहयोग पुऱ्याउँछ। त्यस कारण गुणस्तरीय परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सन् १९९१ देखि प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम र परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई विस्तार गरी अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरू र गाउँघर क्लिनिकहरूमा विस्तार गरी महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाद्वारा सेवा पुऱ्याउँदै आएको छ।

तालिका नं. ६८: परिवार नियोजनका साधन प्रयोगकर्ता सम्बन्धी विवरण

सुचकहरू	चौमासिक लक्ष्य	प्रगती	प्रतिशत
नयाँ प्रयोगकर्ता	२६४२ प्रजनन उमेरका महिलाहरु	२०७	८%
हाल अपनाइरहेका	२६४२	७५०	२८%

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

ख) सुत्केरी गराएको स्थान सम्बन्धी विवरण (१२ महिनाभित्र)

गाउँपालिकामा विगत १२ महिनामा सुत्केरी भएका २,५६१ जना मध्ये १८० जना अर्थात ७.०३ प्रतिशत महिलाले सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा र २,३५३ अर्थात ९१.८८ प्रतिशतले निजी स्वास्थ्य संस्थामा, २० अर्थात ०.७८ प्रतिशतले घरमा सुत्केरी गराएका छन् भने ८ अर्थात ०.३१ प्रतिशतले अन्य तरिकाले सुत्केरी गराएको तथ्याङ्क छ। सुत्केरी भएका महिलाहरूको सुत्केरी गराएको स्थान सम्बन्धी वडागत विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. ६९: सुत्केरी भएका महिलाहरूको सुत्केरी गराएको स्थान सम्बन्धी विवरण

वडा	सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका	निजी स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका	घरमा सुत्केरी भएका	अन्य	विगत १२ महिनामा सुत्केरी भएका महिलाहरुको जनसंख्या
१	१२	८			२०
२	८	५८०	१		५८९
३	१९	३८९	३		४११
४	५	७५	१		८१
५	२१	२२			४३
६	२४	३०	३		५७
७	२८	८७१	६		९०५
८	५	१८९		६	२००
९	३६	४८	५	१	९०
१०	२२	१४१	१	१	१६५
जम्मा	१८०	२३५३	२०	८	२५६१
प्रतिशत	७.०३	९१.८८	०.७८	०.३१	१००

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

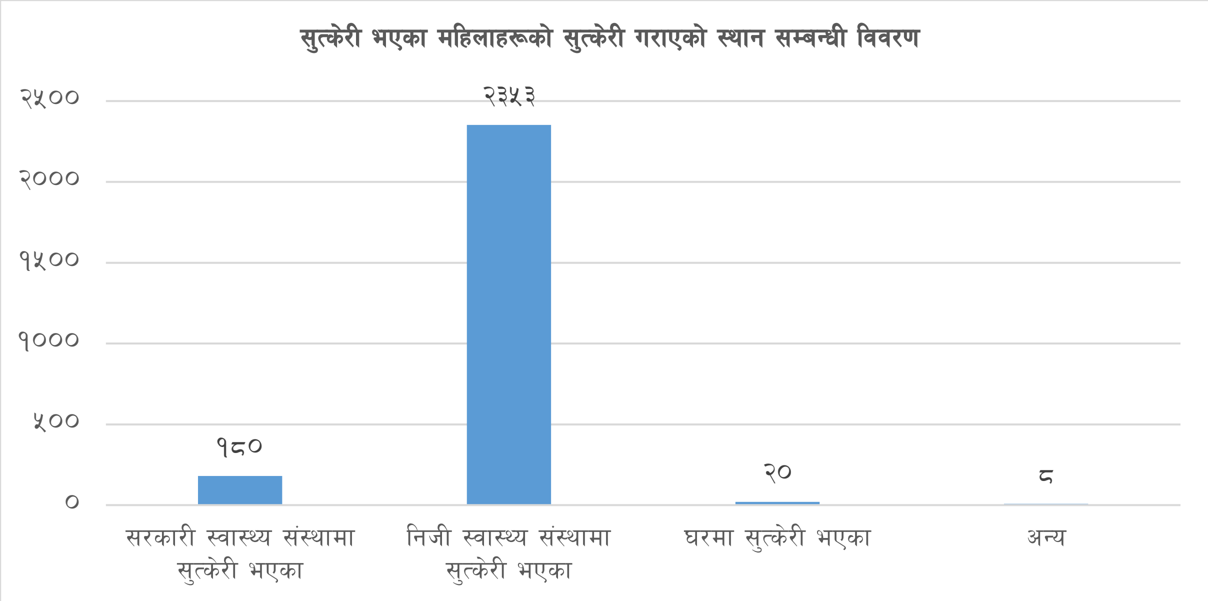

ग) १५ देखि ४९ वर्षका महिलाले जीवित शिशुलाई जन्म दिएको विवरण

तालिका नं. ७०: १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले जीवित शिशुलाई जन्म दिएको विवरण

वडा नम्बर	लिङ्ग	०-१ शिशु	२-४ शिशु	५-९ शिशु	जम्मा
१	छोरा	२३५	७३	७	३१५
	छोरी	२४६	७१	०	३१७
	जम्मा	४८१	१४४	७	६३२
२	छोरा	७६७	५७	३	८२७
	छोरी	७५८	७०	०	८२८
	जम्मा	१५२५	१२७	३	१६५५
३	छोरा	७४४	७२	१	८१७
	छोरी	७३०	९०	०	८२०
	जम्मा	१४७४	१६२	१	१६३७
४	छोरा	२६५	५५	०	३२०
	छोरी	२५३	६६	१	३२०
	जम्मा	५१८	१२१	१	६४०
५	छोरा	४६७	१२३	०	५९०
	छोरी	४९०	१०३	३	५९६
	जम्मा	९५७	२२६	३	११८६
६	छोरा	३७३	११३	०	४८६
	छोरी	३७८	११०	५	४९३
	जम्मा	७५१	२२३	५	९७९
७	छोरा	१०३३	४४	०	१०७७

वडा नम्बर	लिङ्ग	०-१ शिशु	२-४ शिशु	५-९ शिशु	जम्मा
	छोरी	१०४८	३३	०	१०८१
	जम्मा	२०८१	७७	०	२१५८
८	छोरा	३००	१६	०	३१६
	छोरी	२९५	२४	०	३१९
	जम्मा	५९५	४०	०	६३५
९	छोरा	८३९	१९९	०	१०३८
	छोरी	८१९	२१६	५	१०४०
	जम्मा	१६५८	४१५	५	२०७८
१०	छोरा	७०१	११८	०	८१९
	छोरी	७१९	१२३	४	८४६
	जम्मा	१४२०	२४१	४	१६६५
जम्मा	छोरा	५७२४	८७०	११	६६०५
	छोरी	५७३६	९०६	१८	६६६०
	जम्मा	११४६०	१७७६	२९	१३२६५
प्रतिशत		८६.३९	१३.३९	०.२२	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेका १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले पछिल्लो १२ महिनामा जिवित जन्म दिएका जम्मा १३,२६५ बच्चाहरु मध्ये वडा नं. १ मा ६३२ जना, वडा नं. २ मा १,६५५ जना, वडा नं. ३ मा १,६३७ जना, वडा नं. ४ मा ६४० जना, वडा नं. ५ मा १,१८६ जना, वडा नं. ६ मा ९७९ जना, वडा नं. ७ मा २,१५८ जना, वडा नं. ८ मा ६३५ जना, वडा नं. ९ मा २,०७८ र वडा नं. १० मा १,६६५ जना रहेका छन् । लैङ्गिक आधारमा वडागत विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

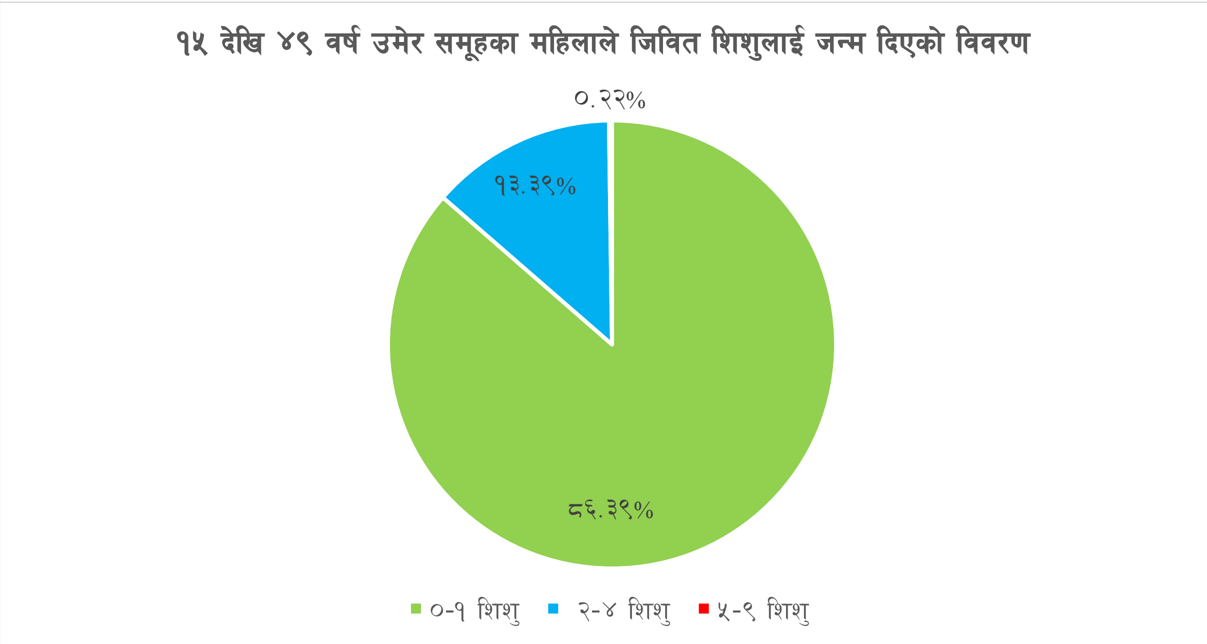

परिवार नियोजन कार्यक्रमको प्रभावकारिता, प्रजनन् स्वास्थमा आएको चेतना र शिक्षाको सामाजिक र पारिवारिक जागरणमा परेको सकारात्मक प्रभावका कारण परिवारको आकार घट्ने क्रममा रहेको छ । मुख्यतया महिलाको प्रजनन् स्वास्थमा भएको जटिलता, प्रजनन् स्वास्थ्य बारेको चेतनाको कमी, औषधोपचारमा पहुँचको कमी, पोषणको कमी, चुरोट तथा नशालु पदार्थको प्रयोग, वंशाणुगत कारण आदिले महिलामा बाँझोपन आउन सक्ने तथ्यलाई मनन् गरी त्यसतर्फ उचित कदम चाल्नुपर्ने देखिन्छ । महिलामा बाँझोपन हुँदा देखापर्ने महिला हिंसा तथा नकारात्मक सामाजिक व्यवहारले लैङ्गिक हिंसा बढाएको तथ्य हामी सामु रहेको छ ।

घ) शिशु तथा ५ वर्ष मुनिका बाल मृत्युदर

राष्ट्रिय जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०२२ (National Demographic and Health Survey, 2022) का अनुसार नवजात शिशु मृत्युदर प्रतिहजार २१, शिशु मृत्युदर प्रतिहजार २८ र पाँच वर्षमुनिको बाल मृत्युदर प्रतिहजार ३३ रहेको तथ्याङ्क सार्वजनिक भएको छ ।

ङ) पहिलो बच्चा जन्मदिदा महिलाको उमेरको विवरण

कानूनी र प्रजनन् स्वास्थको दृष्टिकोणबाट २० वा सो वर्षभन्दा कम उमेरमा आमा बन्नु गैरकानूनी र मातृ तथा शिशु दुवैको स्वास्थ्यका दृष्टिकोणबाट जोखिमपूर्ण मानिन्छ । शारीरिक, मानसिक, आर्थिक रुपमा अपरिपक्व अवस्थामा गर्भाधान र सन्तान जन्माउँदा एकातर्फ अपरिपक्व, कम तौलको, शारीरिक र बौद्धिक रुपमा विकलाङ्ग शिशु जन्मन सक्ने जोखिम उच्च रहन्छ भने अर्कोतर्फ गर्भावस्थाको हेरविचार, मातृ तथा शिशुको स्याहार, खानपान, सरसफाई जस्ता विषयमा पर्याप्त जानकारी नहुँदा आमा र शिशु विभिन्न प्रकारका संक्रमणको सिकार हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ ।

नेपालले सहश्राब्दी विकास लक्ष्य २०००-२०१५ का बिचमा मातृ तथा शिशु स्वास्थको क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ । सन् १९९० लाई आधार वर्ष मान्दा नेपालमा कूल १००० जीवित जन्म भएका शिशु मध्ये १०८ जनाको मृत्यु हुने गरेकोमा यो संख्यामा सारभूत रुपमा गिरावट आई सन् २०१५ सम्म ३३ मा झरेको छ भने ५ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रति हजार) ३८ मा झरेको छ । त्यसैगरी सन् १९९० लाई आधार वर्ष मान्दा मातृमृत्यु (प्रति एकलाख) मा ८५० रहेकोमा सन् २०१५ सम्म २५८ मा झरेको देखिन्छ भने तालिम प्राप्त स्वास्थकर्मीबाट प्रसुति गराउने महिलाको अनुपात ५५.६ प्रतिशत पुगेको तथ्याङ्क देखिन्छ (Nepal and the Millennium Development Goals Final Status Report, 2000-2015) । यसरी हेर्दा समग्र मातृ तथा शिशु स्वास्थको क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तनका संकेतहरू देखा परिरहेका छन् ।

गाउँपालिकामा रहेका कुल विवाहित महिला मध्ये २,१४१ अर्थात ३२.०६ प्रतिशत महिलाले १५ वर्ष भन्दा कम उमेरमा पहिलो बच्चालाई जन्म दिएका छन् । त्यसैगरी १,४६० अर्थात २१.८६ प्रतिशत महिलाले १५-१९ वर्ष, २,१७७ अर्थात ३२.५९ प्रतिशत महिलाले २०-२४ वर्ष, ६८० अर्थात १०.१८ प्रतिशत महिलाले २४-२९ वर्ष, १५९ अर्थात २.३८ प्रतिशत महिलाले ३०-३४ वर्ष र ६२ अर्थात ०.९३ प्रतिशत महिलाले ३५ वर्ष भन्दा माथिको उमेर पहिलो बच्चालाई जन्म दिएको देखिन्छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७१: विवाहित महिलाहरूले पहिलो बच्चा जन्म दिदाको उमेर सम्बन्धी विवरण

वडा	१५ वर्ष भन्दा कम	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२४-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५ वर्ष वा सो भन्दा बढी	जम्मा
१	७	७९	१७२	४८	७	५	३१८
२	४९२	७६	२१२	३९	७	२	८२८
३	३३५	१३९	२५१	७३	१६	८	८२२
४	६४	१०९	१०९	३१	३	४	३२०
५	२१	२०३	२४६	९१	३४	८	६०३
६	३१	१८९	१९५	६२	१२	५	४९४
७	८४४	६९	११९	३६	११	२	१०८१
८	१९१	२७	७५	२०	५	१	३१९
९	४१	३४०	४६२	१५२	३२	१७	१०४४
१०	११५	२२९	३३६	१२८	३२	१०	८५०
जम्मा	२१४१	१४६०	२१७७	६८०	१५९	६२	६६७९
प्रतिशत	३२.०६	२१.८६	३२.५९	१०.१८	२.३८	०.९३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

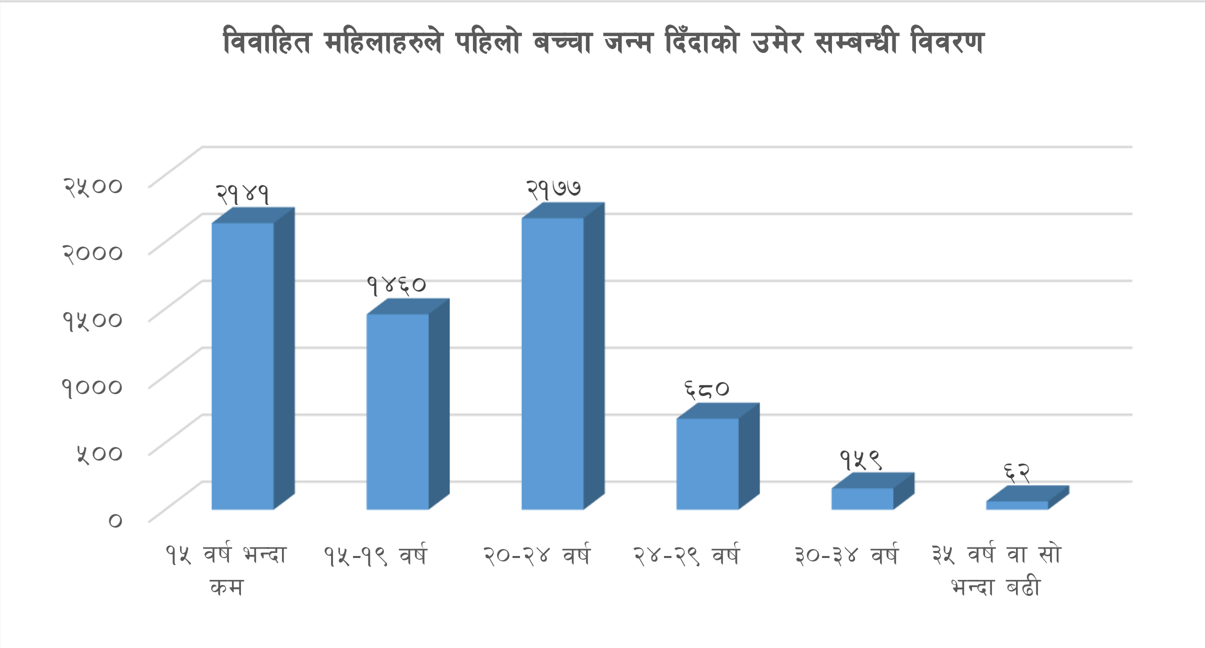

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

स्वच्छ पानी तथा सरसफाई मानवीय स्वास्थ्य लाई प्रभाव पार्ने प्रमुख तत्वहरू भएको र दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं. ६ ले खानेपानी तथा सरसफाईलाई सुनिश्चितता गर्नुका साथै नेपालको संविधानले पनि खानेपानी तथा सरसफाई सुविधालाई नागरिकको मौलिक हकको रुपमा व्याख्या गरेको हुनाले स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा योगदान पुर्‍याउन गुणस्तरीय खानेपानी र सरसफाईको क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी थप खानेपानी आयोजनाहरू निर्माण गर्नुपर्ने साथै वैज्ञानिक विधिहरूको प्रयोग गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको विवरण

तालिका नं. ७२: खानेपानीको मुख्य श्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	पाइप धारा (घरपरिसर भित्र)	पाइप धारा (घरपरिसर बाहिर)	मूल धारा	ट्युवेल/हातेपम्प	खुला ईनार/कुवा	ढाकिएको ईनार/कुवा	नदी/खोला	जार/बोतल	जम्मा
१	१०१	३५३	१	०	१४	१	२	०	४७२
२	४	३६६	१	०	१	०	०	०	३७२
३	२७७	४२७	१	०	९	०	०	५	७१९
४	१२३	२२८	२	०	१	०	१२	१	३६७
५	१५४	७७९	२८	०	४२	३	१०	०	१०१६
६	३८२	५७०	३६५	१	२	०	०	०	१३२०
७	५९	८२८	७७	०	१७	०	९	१	९९१
८	६२२	३२२	०	०	०	०	०	०	९४४
९	१२३	८०५	२९२	३४३	५१	१	२	७	१६२४
१०	२३४	७१३	५	३	०	०	०	८४	१०३९
जम्मा	२०७९	५३९१	७७२	३४७	१३७	५	३५	९८	८८६४
प्रतिशत	२३.४५	६०.८२	८.७१	३.९१	१.५५	०.०६	०.३९	१.११	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन,२०८१

यस गाउँपालिकामा रहेका ८,८६४ घरपरिवारहरू मध्ये धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) बाट पानी पिउने परिवारको संख्या ५,३९१ अर्थात ६०.८२ प्रतिशत, धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) बाट पानी पिउनेको संख्या २,०७९ अर्थात २३.४५ प्रतिशत रहेको छ। सामान्यतया धेरैजसो घरपरिवारले धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) बाट खानेपानी प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो भने दोस्रोमा धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) बाट पानी पिउने गरेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। मूल धाराको पानी पिउनेको संख्या ७७२ अर्थात ८.७१ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी ट्युवेल/हातेपम्पको पानी प्रयोग गर्नेको संख्या ३४७ अर्थात ३.९१ प्रतिशत, खुला ईनार/कुवा प्रयोग गर्ने १३७ अर्थात १.५५ प्रतिशत, जार/बोतलको पानी प्रयोग गर्ने ९८ अर्थात १.११ प्रतिशत रहेका छन्। जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

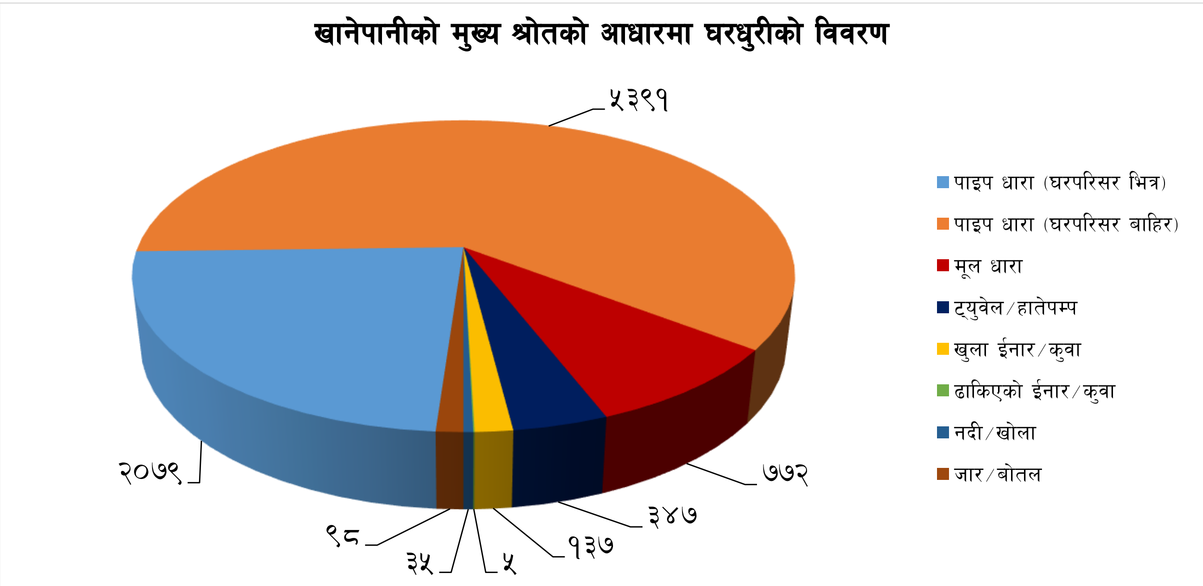

Sustainable Development Goals Status & Roadmap: २०१६- २०३० का अनुसार (SDG – 6) आधार वर्ष २०१५ मा सुरक्षित पिउने पानी उपभोग गर्ने जनसंख्या १५% मात्र देखिन्छ। दिगो विकास लक्ष्य अनुगमन ढाँचासमेत उल्लेख भएको उक्त दस्तावेज अनुसार यो जनसंख्या क्रमश: वृद्धि गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। जस अनुसार २०१९ मा ३५%, २०२२ मा ५०%, २०२५ मा ६५% हुँदै सन् २०३० सम्म सुरक्षित पिउने पानी प्रयोग कर्ता कूल जनसंख्याको ९०% हुने महत्वाकांक्षी लक्ष्य राखिएको छ। उक्त राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा टेवा पुऱ्याउन तथा आम जनसाधारणको जनस्वास्थमा सुधार गर्न पानी प्रयोग गर्दा पानीको उपयुक्तताको परीक्षण र सुरक्षाको उपायहरूबारे व्यापक जनचेतना फैलाउनुपर्ने देखिन्छ।

क) खानेपानी शुद्ध बनाउने तरिकाको आधारमा वर्गीकरण

तालिका नं. ७३: खानेपानी शुद्ध बनाउने तरिकाको आधारमा वर्गीकरण

वडा	केही नगर्ने र सिधै खाने	उमाल्ने	फिल्टर गर्ने	औषधी (पिउस आदि राख्ने)	अन्य विधि अपनाउने (जस्तै सोडिस)	जम्मा
१	२४७	२३९	७५		१	५६२
२	२२०	१२७	२६	३		३७६
३	२४४	१९४	४७६	६३	१	९७८
४	२६५	२१	३७		२१	३४४
५	२८६	१७३	५९३			१०५२
६	५३७	२९१	४३८	४	३	१२७३
७	२३१	१०९	६५७		१	९९८
८	१२८	२७३	५८१	३	१	९८६
९	८०७	४४८	५६६	२	१४	१८३७
१०	६२	५३७	७६९	९	१	१३७८
जम्मा	३०२७	२४१२	४२१८	८४	४३	९७८४
प्रतिशत	३०.९४	२४.६५	४३.११	०.८६	०.४४	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकाका कुल घरपरिवार मध्ये ४,२१८ अर्थात ४३.११ प्रतिशत घरपरिवारहरूले पानी शुद्धिकरणका लागि फिल्टर गरी खानेपानी प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ। त्यसैगरी ३,०२७ अर्थात ३०.९४ प्रतिशत घरधुरीले शुद्धीकरण बिनानै पानी पिउने गरेका छन् भने २,४१२ अर्थात २४.६५ प्रतिशतले पानी उमालेर पिउने गरेका छन्। प्राकृतिक श्रोतहरूमा प्राप्त पानीलाई शुद्धीकरण नगरी पिउनु जनस्वास्थ्यको दृष्टिकोणले अत्यन्त जोखिमपूर्ण हुन्छ। यसबाट संक्रामण रोगहरू जस्तै: आउँ, झाडा पखाला, जुका, टाइफाईड लाग्नुका साथै दीर्घ रोगहरू जस्तै: पत्थरी, क्यान्सर जस्ता प्राणघातक रोगहरूको सम्भावना प्रवल रहन्छ। तसर्थ स्थानीय सरकार र गाउँपालिकाबासीहरूको सहकार्यमा पानी शुद्धीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरी प्रयोग गर्ने र जनस्तरमा स्वास्थ्य शिक्षाको व्यापक प्रचारप्रसार गर्नु पर्दछ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

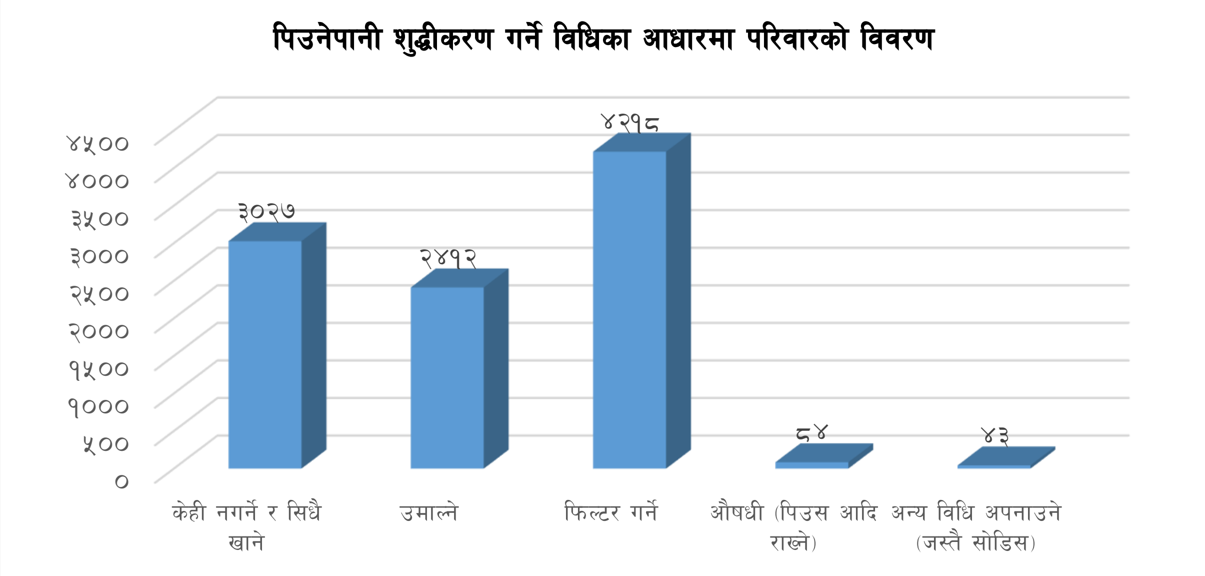

५.३.२ शौचालयको प्रयोगको अवस्था

कतिपय दुर्गम गाउँबस्तीमा अहिले पनि मानिसहरू पानीका श्रोत तथा खुला ठाउँमा दिसा पिसाब गर्ने गर्दछन् । सभ्य समाजको निम्ति यो अभ्यास असभ्यताको प्रतीक हो । खुला क्षेत्रमा गरिने मलमुत्र विर्सजनले मानिसको शरीरमा खाना, पानी र श्वासप्रश्वास मार्फत किटाणुको प्रवेश हुन्छ । त्यसकारण प्रत्येक घरमा शौचालय निर्माण अनिवार्य आवश्यकता हो । सरकार तथा विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूले हाल आएर शौचालय निर्माणलाई प्राथमिकता दिएको पाईन्छ । निजी घर तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हातधुने पानी सहित शौचालय हुनुपर्दछ । विपन्न समुदायका परिवारहरूले आफै शौचालय निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा सरकार विशेष गरी स्थानीय सरकारले शौचालय निर्माणमा अनुदान दिनुपर्ने हुन्छ ।

तालिका नं. ७४: परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण

वडा	साधारण चर्पी	फ्लस भएको (सेप्टि ट्याङ्क)	सार्वजनिक चर्पी	चर्पी नभएको	जम्मा
१	३५०	१३२	२	८	४९२
२	५४४	३१		५	५८०
३	८१९	८	१	१२	८४०
४	११८	२६८	२	४१	४२९
५	७६९	२१८	२	१	९९०
६	८५६	१३०		१५	१००१
७	८३७	३८	२	४	८८१
८	११२४	१०२		२	१२२८
९	१४१२	४९	१४	१२	१४८७
१०	७५७	१७६	२	१	९३६
जम्मा	७५८६	११५२	२५	१०१	८८६४
प्रतिशत	८५.५८	१३.००	०.२८	१.१४	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा कुल घरपरिवारहरू मध्ये ७,५८६ अर्थात ८५.५८ प्रतिशतले साधारण चर्पीको प्रयोग गर्ने गरेका छन् । त्यसैगरी १,१५२ अर्थात १३ प्रतिशतले फ्लस भएको (सेप्टि ट्याङ्क), २५ अर्थात ०.२८ प्रतिशतले सार्वजनिक चर्पीको प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने १०१ अर्थात १.१४ प्रतिशतले भने चर्पीको प्रयोग नगरी खुला स्थानहरुमा दिसा पिसाब गर्ने गरेको तथ्याङ्कमा देखिन्छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

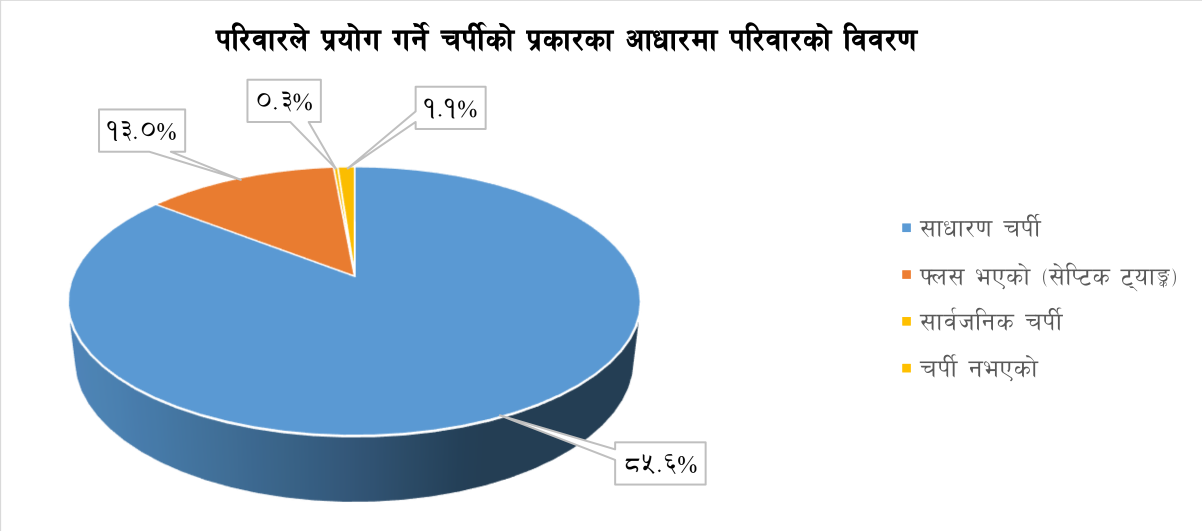

५.३.३ सार्वजनिक शौचालयको विवरण

निजी घर तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हात धुने पानी सहित शौचालय हुनुपर्दछ । विपन्न समुदायका परिवारहरूले आफै शौचालय निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकारले शौचालय निर्माणमा अनुदान दिनुपर्ने हुन्छ । यस गाउँपालिकाको घर आँगन, सडक, बजार तथा सार्वजनिक क्षेत्रहरुलाई सरसफाई युक्त बनाउनका लागि विभिन्न स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण भएका छन् । सार्वजनिक शौचालयहरुलाई सरसफाई युक्त राख्नका लागि टोल स्वास्थ्य समिति तथा गाउँपालिकाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु गर्दछ । सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गरेबापत केही शुल्क लिई शौचालयहरु सरसफाई र व्यवस्थापनमा खर्च गर्न सकिन्छ यसका साथै घर आँगन, बजार, सडकहरु सफा रहन्छन् भने गाउँपालिकाको राजश्वमा समेत केही टेवा पुऱ्याउन सकिन्छ । यस गाउँपालिकामा भएका सार्वजनिक शौचालयको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७५: सार्वजनिक शौचालयको विवरण

क.सं.	शौचालय रहेको स्थान	संख्या	ठेगाना	कैफियत
१.	बिहिबारे	१	२	म.पु. दुवै
२.	बगैंचा	१	१०	म.पु. दुवै
३.	पिपल चोक	१	५	म.पु. दुवै
४	मंगलबारे	१	१०	म.पु. दुवै
५	मच्छिन्द्र रंगशाला	१	८	म.पु. दुवै
६	रोटेपिङ	१	८	निर्माणाधिन

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.३.४ फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी घरपरिवारको विवरण

विशेष गरी शहरी क्षेत्र र बजार केन्द्रहरूमा जनघनत्व बढी हुने भएका कारण मानव उत्सिर्जित तथा उद्योगधन्दा र कलकारखानाबाट निस्कने फोहोरले बस्तीको सौन्दर्यलाई विरुप पार्नुको साथै सार्वजनिक स्वास्थ्यमा नकारात्मक प्रभाव पार्दछ । यस्तो अवस्थामा सरकार तथा समुदाय दुवैको तर्फबाट फोहोर व्यवस्थापन प्रणालीलाई दीर्घकालीन रुपमा सम्बोधन गर्नुपर्दछ । फोहोरले स्वास्थ्य र सौन्दर्य दुवैलाई हानी गर्दछ भन्ने कुरा हृदयंगम गर्दै फोहोरको समुचित व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक छ । कतिपय कुहिने प्रकृतिको फोहोरबाट प्राङ्गारिक मल पनि बनाउन सकिन्छ ।

तालिका नं. ७६: फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने स्थानको आधार विवरण

वडा	आफ्नै घर कम्पाउण्ड भित्र (बाल्ने)	आफ्नै घर कम्पाउण्ड भित्र (गाड्ने/थुपार्ने)	घरमा नै लिन आउँछ	फोहर थुपार्ने ठाउँमा/ क्यानमा	नदी वा खोल्सामा फाल्ने	सडक/ सार्वजनिक स्थलमा फाल्ने	कम्पोष्ट मल बनाउने	जम्मा
१	२३८	१०३	१	१२२	२७		१	४९२
२	२४३	७८		६१	२		१९६	५८०
३	५३२	३३	२२३	१४	१३	२२	३	८४०
४	३५२	२६		४४	७			४२९
५	७८६	११		१४६	४१		६	९९०
६	७९३	३७		२३	१३६		१२	१००१
७	७४७	६	२५	१४	४१		४८	८८१
८	६६६	४७	१२९	६४	२९०	११	२१	१२२८
९	१३८३	४९	१	९	३४		११	१४८७
१०	१४३	२	७२६	३८	१	२५	१	९३६
जम्मा	५८८३	३९२	११०५	५३५	५९२	५८	२९९	८८६४
प्रतिशत	६६.३७	४.४२	१२.४७	६.०४	६.६८	०.६५	३.३७	१००

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा रहेका कुल ८,८६४ घरपरिवारहरू मध्ये ५,८८३ अर्थात ६६.३७ प्रतिशतले आफ्नै घरको कम्पाउण्ड भित्र (बाल्ने), ३९२ अर्थात ४.४२ प्रतिशतले आफ्नै घर कम्पाउण्डभित्र (गाड्ने/थुपार्ने), ५९२ अर्थात ६.६८ प्रतिशतले नदी वा खोल्सामा फाल्ने, ५३५ अर्थात ६.०४ प्रतिशतले फोहर थुपार्ने ठाउँ/क्यानमा राख्ने, २९९ अर्थात ३.३७ प्रतिशत परिवारले कम्पोष्ट मल बनाउने गरेको पाइयो भने १,१०५ अर्थात १२.४७ प्रतिशतको फोहोर घरमा नै लिन आउने गरेको पाईयो । ग्रामिण इलाका तथा कृषि मुख्य पेशाको रुपमा रहेकोले यहाँका घरपरिवारले फोहोरलाई कम्पोष्ट मलको रुपमा प्रयोग गर्नु सर्वोत्तम हुने भएकोले यो फोहोर व्यवस्थापनको उत्तम उपाय रहेतापनि फोहोरको प्रकृति अनुसार प्लाष्टिक जन्य तथा अन्य नसड्ने फोहोरहरू खेतीयोग्य जमिनमा पर्न जाँदा क्रमशः भू-प्रदुषण बृद्धि भई उत्पादकत्वमा ह्रास आउन सक्ने देखिन्छ । अर्कोतर्फ जलाउने, खोल्सामा फाल्ने साथै सार्वजनिक स्थलमा समेत फाल्ने कार्यहरूले प्रदुषण वृद्धि गराई जनस्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष असर गर्दछ । तसर्थ, फोहोरको उचित व्यवस्थापनमा सजग बनाई गाउँपालिकामा अव्यवस्थित फोहोर व्यवस्थापनलाई समयमै सम्बोधन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

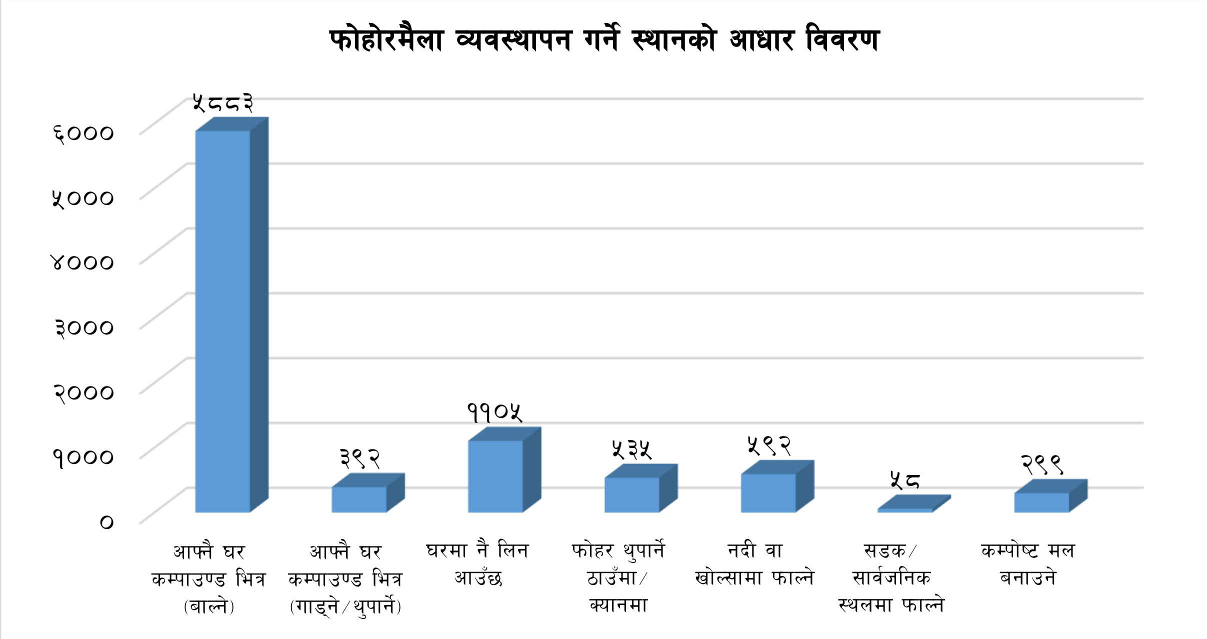

फोहोर व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू :

हाल यस गाउँपालिकामा देखिएका समस्याहरू देहाय बमोजिम रहेको छ :

- फोहोर व्यवस्थापनका नाममा फोहोरहरू खोला-खोल्साका होचा भागमा अनियन्त्रित तरिकाले फाल्ने प्रवृति यत्रतत्र देखिन्छ। यसरी फालिएको फोहोर वर्षातका समयमा पानीले बगाएर खोला खोल्सा तथा नदीका तल्लो भाग सम्म पुऱ्याएर प्रदुषणलाई विस्तारित गर्दछ।
- जमीनका होचा भाग पानीका स्रोत पनि हुने भएका र तिनै पानी सतहमा देखिने एवं जमीनको भित्र पानी छिरेर जाने हुँदा होचा भागमा फालिएको फोहोरले सतहको पानी तथा जमीन भित्रको पानी समेतलाई प्रदुषित गर्दछ।

फोहोरमैला व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू :

- भान्छा कोठाबाट निस्केको फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने गरी छुट्याउने।
- कुहिनेलाई मलमा प्रयोग गर्न तालिम तथा हरेक घरधनीलाई उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रम गाउँपालिकाले गर्ने।
- नकुहिने फोहोरलाई पुनः विभिन्न तहमा छुट्याउने जस्तै काठ, प्लाष्टिक, धातु, सीसा। यी फोहोरलाई आवश्यकतानुसार पहिचान गरिसकेपछि पुनः प्रयोगमा आउनेलाई सम्बन्धित सेवा व्यवस्थापनतर्फ जोड दिने। यस गाउँपालिका क्षेत्रका खुला स्थान जहाँ पानीको स्रोत छैन् त्यहाँ वैज्ञानिक तवरबाट छनौट गर्न व्यवस्था गर्ने।

५.३.५ ढल निकासको तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था

बजार केन्द्र र एकीकृत बस्ती भएका ठाउँमा ढल निकासको राम्रो प्रबन्ध हुनु आवश्यक छ। ढल निकास पनि भौतिक विकासको एक महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो। सडक निर्माणसँगै ढल निकासको व्यवस्थापन भएको खण्डमा सरकार पूर्वाधार विकासमा गरिने दोहोरो खर्चबाट बच्दछ। यसका अलावा मानव बस्तीबाट उत्सर्जित

फोहोरलाई मानव बस्तीभन्दा निश्चित टाढाको दुरीमा ल्याण्डफिल साईट बनाएर व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । फोहोररहित स्वच्छ र सफा वातावरण सभ्यताको परिचायक हो । गाउँपालिकामा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि निश्चित ल्याण्डफिल साइट नरहेको अवस्था छ भने पालिकाले यथोचित रूपमा ढल निकासको उचित प्रबन्ध गर्न सकेको छैन । यद्यपि शहरी विकास योजना निर्माण गरी अगाडि बढ्न गाउँपालिका प्रतिबद्ध रहेको छ ।

गाउँपालिकामा स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच उपलब्ध रहेका घरपरिवार २३.४५ प्रतिशत रहेको छ भने १३ प्रतिशत घरधुरीमा सेफ्टी ट्याङ्की सहितको शौचालय रहेको तथ्याङ्क छ । तसर्थ गाउँपालिका भित्र चर्पीबाट सिर्जित फोहोरमैला व्यवस्थापन समस्याको रुपमा रहेको छ। सेफ्टी ट्याङ्की भरिएको खण्डमा त्यसलाई सुरक्षित तवरले विसर्जन गर्न ट्याङ्करको प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ भने सो व्यवस्थाको अभाव रहेको छ । यहाँको लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्य हाललाई सबैभन्दा ठुलो समस्या नभएता पनि यसको दिर्घकालिन समाधानको उपाय भने समयमा नै खोज्न जरुरी रहेको छ ।

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१ लिङ्ग अनुसार बालविवाह

तालिका नं. ७७: १० वर्षभन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	लिङ्ग	१०-१५ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२४-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४० वर्ष वा सोभन्दा बढी	जम्मा
१	जम्मा	२५	४०३	५६७	१९३	३७	१४	४	१२४३
	पुरुष	७	१३५	२९१	१२९	२५	८	०	५९५
	महिला	१८	२६८	२७६	६४	१२	६	४	६४८
२	जम्मा	२८५	३७४	५३५	१६३	५५	२८	१२	१४५२
	पुरुष	१३५	१५१	२५१	१०९	४०	१९	९	७१४
	महिला	१५०	२२३	२८४	५४	१५	९	३	७३८
३	जम्मा	२०३	७३५	७९९	३२०	७२	१९	७	२१५५
	पुरुष	८५	२१०	४६०	२१५	५५	१०	५	१०४०
	महिला	११८	५२५	३३९	१०५	१७	९	२	१११५
४	जम्मा	७०	३१६	३९०	१३९	३८	१६	६	९७५
	पुरुष	३१	१०९	२०७	९५	२८	११	५	४८६
	महिला	३९	२०७	१८३	४४	१०	५	१	४८९
५	जम्मा	७९	८७४	९७१	३६०	११९	३१	१७	२४५१
	पुरुष	१२	२७६	५२७	२३५	८४	१९	१०	११६३
	महिला	६७	५९८	४४४	१२५	३५	१२	७	१२८८
६	जम्मा	९४	९३२	८४५	३४६	१०७	३९	५४	२४१७
	पुरुष	२२	२७७	४६२	२४९	७८	२५	१९	११३२
	महिला	७२	६५५	३८३	९७	२९	१४	३५	१२८५

वडा नं.	लिङ्ग	१०-१५ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२४-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४० वर्ष वा सोभन्दा बढी	जम्मा
७	जम्मा	४६६	११६४	१३७१	६०८	१९५	६५	२५	३८९४
	पुरुष	२२५	४२०	६४१	४२२	१४५	४५	१५	१९१३
	महिला	२४१	७४४	७३०	१८६	५०	२०	१०	१९८१
८	जम्मा	१६१	७३७	७१९	३१२	७९	३४	१०	२०५२
	पुरुष	६१	१९९	३८१	२३१	५९	२३	५	९५९
	महिला	१००	५३८	३३८	८१	२०	११	५	१०९३
९	जम्मा	१४२	१२७१	१२१३	५१३	१५२	३६	२१	३३४८
	पुरुष	२९	३६५	६४०	३८०	११९	२५	१५	१५७३
	महिला	११३	९०६	५७३	१३३	३३	११	६	१७७५
१०	जम्मा	१२५	९१३	८३५	३७४	१२६	२४	८	२४०५
	पुरुष	४४	२९८	४२९	२६१	९१	१७	५	११४५
	महिला	८१	६१५	४०६	११३	३५	७	३	१२६०
जम्मा	**जम्मा**	१६५०	७७१९	८२४५	३३२८	९८०	३०६	१६४	२२३९२
	पुरुष	६५१	२४४०	४२८९	२३२६	७२४	२०२	८८	१०७२०
	महिला	९९९	५२७९	३९५६	१००२	२५६	१०४	७६	११६७२
	प्रतिशत	७.३७	३४.४७	३६.८२	१४.८६	४.३८	१.३७	०.७३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

लैङ्गिक आधारमा विवाहित जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेरको विवरण हेर्दा पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १५ वर्षभन्दा कम भएका पुरुष ६५१ जना र महिला ९९९ जना रहेको पाइयो । यसैगरी पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १५ देखि १९ हुने पुरुषको संख्या २,४४० र महिलाको संख्या ५,२७९ रहेको छ अर्थात् कुल विवाहित महिलाहरू मध्ये लगभग ४५ प्रतिशत महिलाहरूको १९ वर्ष नपुग्दै वा पुग्दा पुग्दै विवाह भैसकेको देखिन्छ । अर्कोतर्फ २०-२४ वर्षको उमेरभित्र पहिलो विवाह गर्ने पुरुषको जनसंख्या महिलाको भन्दा बढी छ अर्थात् सो उमेर समूहमा नपुग्दै अधिकांश किशोरीहरूको विवाह भैसकेको देखिन्छ । कानूनी रूपमा हेर्दा समेत मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ को प्रावधान अनुसार २० वर्षभन्दा कम उमेरमा विवाह गर्न बन्देज रहेतापनि त्यसको कार्यान्वयनको अवस्था नाजुक देखिन्छ । छिटो विवाह गर्नाले अध्ययन तथा रोजगारीमा पर्ने नकारात्मक प्रभावका साथै शारीरिक तथा मानसिक विकास समेत पूर्णरूपमा नभैसकेको अवस्थामा विवाह गर्दा त्यसले शारीरिक, पारिवारिक र सामाजिक रूपमा जटिलता थप्ने निश्चित छ । तसर्थ उपयुक्त समयमा विवाह गर्न अनिवार्य गर्नुपर्ने र छिटो विवाह गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपले निरुत्साहित गर्नुपर्ने देखिन्छ । समग्र विकासलाई मध्यनजर गर्दा २५ देखि २९ वर्षको उमेर विवाहका लागि उपयुक्त मान्न सकिन्छ । उमेर समूह अनुसारको वैवाहिक स्थितिको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

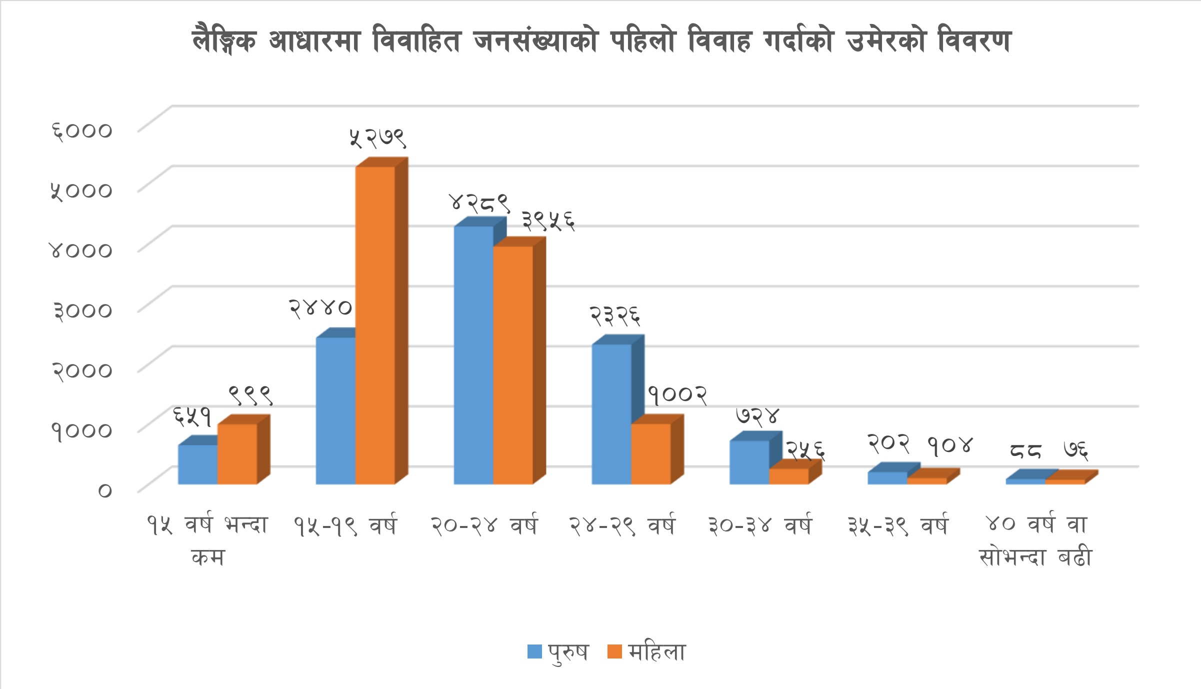

५.४.२ बालक्लव तथा संजालको विवरण

बालबालिकाहरू संगठित भई आफुसँग सरोकार राख्ने विषयमा छलफल गर्न, प्रतिनिधित्व गर्न र आफ्नै क्षमता विकास, सचेतना लगायत बाल अधिकारको संरक्षण प्रवर्द्धनमा विविध क्रियाकलाप गर्न नेपालमा बाल-समूह, बाल क्लव, बालअधिकार मञ्च आदिका रुपमा बालबालिकाहरू क्रियाशिल रहेका छन्। बालक्लव, बाल-सहभागिताको एक शसक्त माध्यम बनेको छ । जसलाई बालबालिकासँग सम्बन्धित थुप्रै नीतिगत दस्तावेजहरूमा पनि उल्लेख गरिएको छ। बालबालिकालाई समूहमा आवद्ध गराउन र उनीहरूसँग सरोकार राख्ने विषयमा मत व्यक्त गर्नका लागि विभिन्न स्तरका नीति तथा योजना निर्माणदेखि कार्यान्वयन र अनुगमनसम्म बालक्लवको प्रतिनिधित्वलाई मान्यता दिइएको छ। गाउँपालिकाबाट प्राप्त पछिल्लो तथ्याङ्क अनुसार हाल यस गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न वडाहरुमा १२ वटा बाल सञ्जाल गठन भएको जसमा १५६ जना बालबालिका आवद्ध छन् । बालबालिकाहरुको अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि गाउँपालिकामा रहेका विद्यालयहरुमा बालक्लवहरु गठन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । बालक्लव सञ्जालको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७८: बाल सञ्जालको विवरण

सि.नं.	बाल सञ्जालको विवरण	सदस्य संख्या					जम्मा
		लैङ्गिक आधार		सामाजिक आधार			
		बालक	बालिका	दलित	जनजाति	अन्य	
१.	१२	७२	८४	३०	९८	२८	१५६
जम्मा	१२	७२	८४	३०	९८	२८	१५६

स्रोतः गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.४.३ घरपरिवारविहिन बालबालिकाको अवस्था

नेपालको संविधानको धारा ३९ अन्तर्गत उपधारा ९ बमोजिम मौलिक हकमा, असहाय, अनाथ, अपाङ्गता भएका, द्वन्द्व पिडित, विस्थापित एवं जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउने हक हुनेछ भनी उल्लेख छ भने धारा ४३ मा आर्थिक रुपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका, असहाय एकल महिला, अपाङ्गता भएका, बालबालिका, आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने तथा लोपोउन्मुख जातिका नागरिकलाई कानून बमोजिम सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ भनी उल्लेख गरिएको छ। यसर्थ स्थानीय सरकारको रुपमा रहेको गाउँपालिकाले यस प्रकारको बेसहारा अवस्थामा रहेका बालबालिका र अन्य नागरिकलाई अनिवार्य संरक्षण गर्नुपर्ने दायित्व रहेको छ।

५.४.४ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या

तालिका नं. ७९: अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको वडागत विवरण

वडा	अपाङ्गता नभएको जनसंख्या	अपाङ्गता भएको जनसंख्या	जम्मा जनसंख्या
१	२१०१	३७	२१३८
२	२०५१	५२	२१०३
३	३२५९	९२	३३५१
४	१५८७	५०	१६३७
५	४०३५	७९	४११४
६	३९९४	६१	४०५५
७	५९४२	४६	५९८८
८	३२११	३०	३२४१
९	५४९८	१००	५५९८
१०	३८७१	८६	३९५७
जम्मा	३५५४९	६३३	३६१८२
प्रतिशत	९८.२५	१.७५	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

यस गाउँपालिकामा जम्मा जनसंख्या मध्ये ६३३ अर्थात १.७५ प्रतिशत व्यक्तिहरु कुनै न कुनै किसिमको अपाङ्गता भएका छन्। यहाँ वडागत रुपमा तुलनात्मक अध्ययन गर्दा सबैभन्दा बढी वडा नं. ९ मा १०० जनामा कुनै न कुनै किसिमको अपाङ्गता भएका देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा न. ८ मा ३० जनामा अपाङ्गता भएको देखिन्छ। जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

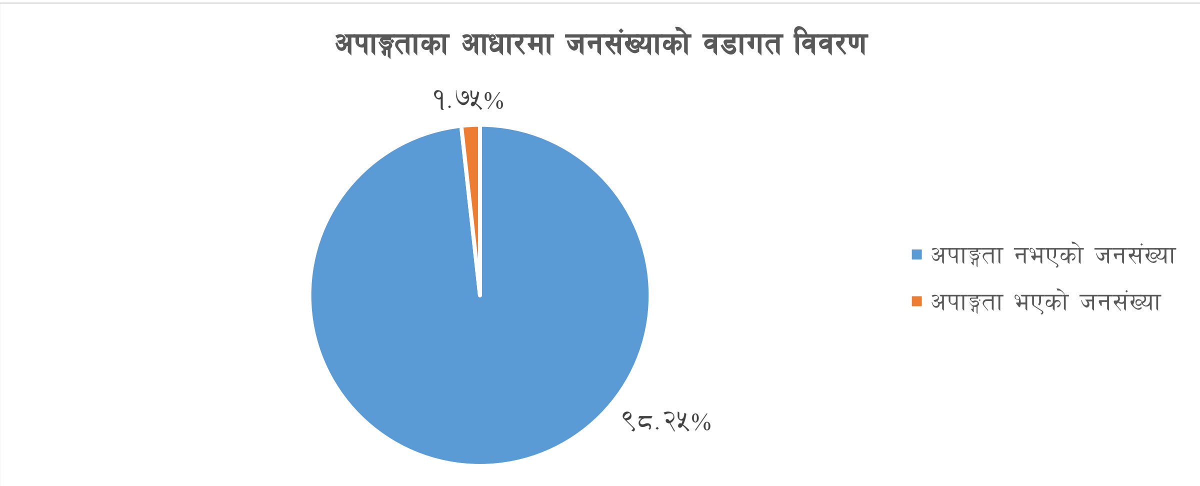

५.४.५ ज्येष्ठ नागरिक तथा एकल महिला

तालिका नं. ८०: ज्येष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाको वडागत विवरण

वडा	ज्येष्ठ नागरिक (पुरुष)	ज्येष्ठ नागरिक (महिला)	एकल महिला	जम्मा
१	१३७	१२५	१२	२७४
२	१६९	२०५	३४	४०८
३	१६६	१६२	२५	३५३
४	८६	११८		२०४
५	२४१	२२३	१२८	५९२
६	२६९	२४६	९७	६१२
७	३७७	४२४	७६	८७७
८	२४६	२३२	५५	५३३
९	३४५	३०१	१७०	८१६
१०	२२९	१९५	८०	५०४
जम्मा	२२६५	२२३१	६७७	५१७३
प्रतिशत	४३.७९	४३.१३	१३.०९	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क सङ्कलन, २०८१

यस गाउँपालिकाको जम्मा जनसंख्या मध्ये २,२६५ अर्थात ४३.७९ प्रतिशत पुरुष ज्येष्ठ नागरिकको संख्या रहेको छ । यसैगरी २,२३१ अर्थात ४३.१३ प्रतिशत महिला ज्येष्ठ नागरिकको संख्या र ६७७ अर्थात १३.०९ प्रतिशत एकल महिला रहेका छन् । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

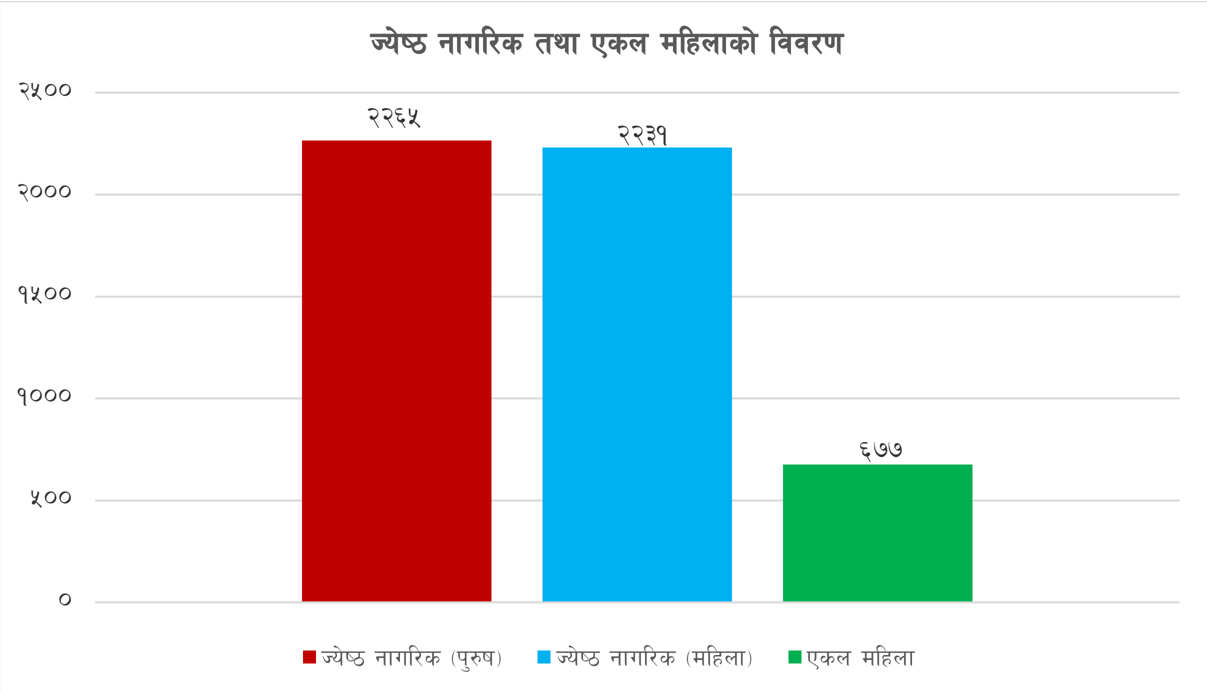

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

खेलकुद क्षेत्रमा स्वस्थ, प्रतिस्पर्धी जनशक्ति उत्पादन गरी गाउँपालिकाको खेल अनुशासन र खेलकुद विकासलाई बल पुऱ्याउन सकिन्छ भन्ने मान्यता अनुसार यस गाउँपालिकामा खेलकुदको विकास भएको पाइन्छ। यसको लागि गाउँपालिकाले विभिन्न खुला स्थानहरू छोडेको छ। तर, ती स्थानहरूमा खेलकुदको लागि केही मात्र पूर्वाधार तयार भएको देखिन्छ। समग्रमा भन्नुपर्दा बालबालिका एवं युवा जनशक्तिको स्वस्थ शारीरिक विकासको लागि नभई नहुने खेलकुदको क्षेत्रमा अत्यन्त न्यून लगानी हुने गरेको देखिन्छ। विगतमा निर्मित खेलकुद सम्बन्धी पूर्वाधारहरूको मर्मत गर्न निकै ठुलो लगानी गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ।

गाउँपालिकामा रहेका पार्क तथा उद्यानहरू सार्वजनिक सम्पत्तिहरू हुन् । गाउँपालिकाको पर्यावरणीय प्रणालीलाई सुरक्षित गरी हरित क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्न यी क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्नु आवश्यक देखिन्छ। दैनिक नियमित कामकाजबाट पर रही मानसिक स्फूर्ति र स्वच्छताका लागि मनोरञ्जनको आवश्यकता पर्न जान्छ। मनोरञ्जनका विभिन्न उपायहरू मध्ये स्वच्छ तथा प्राकृतिक वातावरणमा रमाउने तथा वनभोज गर्ने प्रचलन रहि आएको छ। सार्वजनिक सम्पदाको रुपमा रहेका उद्यान, पार्क तथा खेलमैदानहरूको दिगो रुपमा संरक्षण, विकास र विस्तार गर्न सके मात्र हरित क्षेत्रको रुपमा विश्रामस्थल तथा गाउँपालिकाको प्राकृतिक सुन्दरतामा टेवा पुग्ने देखिन्छ। गाउँपालिकामा मनोरञ्जनका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलकुद मैदानहरु नभएपनि फुटबल मैदानहरु, खुल्ला जमिन तथा चौरहरुमा यहाँका मानिसहरुले मनोरञ्जन लिने गरेको पाइन्छ। हाल गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका खेलमैदानहरुको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. ८१: रंगशाला, खेल मैदान, व्यायामशाला, पौडी पोखरी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	खेलमैदानको नाम
१	पाटी गाउँ खेल मैदान, समला खेल मैदान, लामेचौरी खेल मैदान, सेल्लेङ खेल मैदान, जैजुन पार्क तथा पिकनिक स्थल
२	जेफाले खेल मैदान, हिलेथाम खेल मैदान, फाइवा खेल मैदान लक्ष्मीपुर खेल मैदान, माङथाना खेल मैदान, चुलीडाँडा खेल मैदान, फाङदुवा खेल मैदान, जेफाले पिकनिक स्थल, चिया बगान पिकनिक स्थल, जेफाले भ्यू टावर आस पासको क्षेत्र
३	हचुवा खेल मैदान, रामपुर खेल मैदान, कालीपोखरी खेल मैदान
४	लामीटार खेल मैदान, छ घरे खेल मैदान, टाकुरे खेल मैदान, याङशिला खेल मैदान, तोप थुम्का पिकनिक स्थल
५	राङ्चा खेल मैदान, भकारे खेल मैदान, साकेला थान खेल मैदान, धुस्कुटे खेल मैदान, राङचा पार्क
६	तेह्रथुमे खेल मैदान, चम्पाखोली खेल मैदान
७	गोकुलेटार खेल मैदान, डिपु खेल मैदान, गोकुलेटार पिकनिक स्थल, ठूलो ढुंगा पिकनिक स्थल
८	मच्छिन्द्र सङ्गसाला, राई चौरी खेल मैदान, हजारविघा सामुदायिक वन पिकनिक स्थल
९	भलुवा खेल मैदान, वेल चौरी खेल मैदान, सातपत्रे सिमसार पिकनिक स्थल, कुसुमे पिकनिक स्थल

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति

५.६.१ सार्वजनिक स्थल, पाटी, पौवा र चौतारा

पाटी, पौवा, धर्मशाला चौतारा तथा विश्रामस्थलहरू हाम्रा साँस्कृतिक चिनारी हुन् । यी परम्परागत संरचनाले हाम्रो पुर्ख्यौली संस्कृतिलाई प्रतिनिधित्व गर्दछन् । त्यसैले यी संरचनाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र स्तरोन्नति गरी भावी पुस्तालाई समेत हाम्रो परम्परा र संस्कृतिसँग परिचित गराउनु पर्दछ । यसो गरेको खण्डमा हाम्रो परम्परागत मौलिक पहिचान बच्दछ । विकासका आधुनिक संरचना बनाउने क्रममा हामीले मौलिक साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिनु आवश्यक छ ।

कसैको हक वा स्वामित्वमा नभएको परापूर्व कालदेखि सार्वजनिक रुपमा प्रयोग हुँदै आएको बाटो, वस्तुभाउ निकाल्ने निकास, वस्तुभाउ चराउने चौर, कुलो, नहर, पोखरी, पाटी, पौवा, अन्त्येष्टि स्थल, धार्मिक स्थल वा अन्य कुनै सार्वजनिक प्रयोगको स्थल वा सम्पत्ति नै सार्वजनिक सम्पत्तिहरू हुन् । विगतमा सडक यातायातको विस्तार र विकास नहुँदा यी पाटी, पौवा तथा चौताराहरू बटुवाहरूका विश्रामस्थल (Refresh Center) वा थकान मेटाउने महत्वपूर्ण स्थलको रुपमा विकसित भएको र हाल यी स्थलहरू सार्वजनिक बहस र सामुदायिक अन्तरकृया हुने अनौपचारिक स्थलको रुपमा रहेका छन् भने सडक सञ्जालको समुचित विकास नभएको स्थानहरूमा यी विश्राम स्थलकै रुपमा प्रयोग हुँदै आइरहेका छन् । यस्ता क्षेत्रहरूको विकास र संरक्षण गर्ने दायित्व हामी सबैको हो ।

५.६.२ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

यस गाउँपालिकामा विभिन्न जाति, धर्म सम्प्रदाय र भेषभुषाका मानिसहरू बसोबास गर्दछन् । यहाँ अधिकांश हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरू रहेका छन् भने किराँत, बौद्ध, क्रिश्चियन, इस्लाम धर्म मान्ने केही मानिसहरु पनि बसोबास गर्दछन् । सबै जातजाति र सम्प्रदायका आ-आफ्नै खाले धर्म संस्कृति र चालचलनहरू छन् । जसमा माघी, बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, विवाह पञ्चमी, होली, चैते दशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशेऔंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णिमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, कर्कट संक्रान्ति, बुद्धजयन्ती, विभिन्न ल्होसार पर्वहरू, उभौली पर्व, ईद, वकरईद, इदुलफितर, क्रिशमस डे, अंग्रेजी नयाँ वर्ष, असारे १५ आदि चाडपर्वहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा मनाइने स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८२: स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चाडपर्व/जात्रा/मेला	कहिले मनाइन्छ	मनाउने जातजाति/समुदाय
१.	दशै, तिहार, तीज, माघे संक्रान्ति, होली पूर्णिमा, कृष्णअष्टमी लगायतका पर्वहरु		हिन्दु धर्मावलम्बी
२.	शिवरात्री, साउने संक्रान्ति, होली, चैतेदशैं		हिन्दु धर्मावलम्बी
३.	माघे संक्रान्ति, तिज, कृष्ण जन्माष्टमी	भाद्र कृष्ण जन्माष्टमी	हिन्दु धर्मावलम्बी
४.	होली (फागु पूर्णिमा)	फाल्गुण	हिन्दु
५.	क्रिसमस		क्रिश्चियन धर्मावलम्बी
६.	इद, वकरइद		मुस्लिम
७.	उधौली उभौली पर्व, बुद्ध जयन्ती, साकेला		बौद्ध धर्मावलम्बी

स्रोत: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको विवरण

संविधानमा उल्लेख भए अनुरुप राज्यले नागरिकलाई सुरक्षित आभास गराउन सक्नु पर्दछ । हरेक राष्ट्रका नागरिकहरूलाई नागरिक सुरक्षा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो । नागरिकले आफ्नो राज्यमा सुरक्षित महशुस गर्न पाउनुपर्छ । यसलाई चुस्त बनाउन नागरिक समाजको पनि त्यतिकै महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ ।

गाउँपालिकाको शान्ति सुरक्षाको अवस्था हेर्दा सामान्य रहेको छ । गाउँपालिकामा शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्न वडा नं. ६ मा नेपाली सेनाको काली शक्ति गण, वडा नं.७ मा सामुदायिक वनको लागि १ जना वन रक्षक रहेको र वडा नं. ८ मा ईलाका प्रहरी कार्यालय रहेको छ । प्रत्येक वडामा शान्ति सुरक्षा र अमनचैन कायम गर्न प्रहरी चौकी सहित सुरक्षा निकायहरूलाई विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

परिच्छेद - ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

केराबारी गाउँपालिकाको कूल भू-भाग मध्ये उल्लेख्य क्षेत्र अर्थात ७४.०३ प्रतिशत भूभाग वनजंगलले ओगटेको छ । दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष नं. १५ मा वनको दिगो व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण विरुद्ध लड्ने, भू-क्षयीकरण रोकेर त्यस्तो प्रक्रियालाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । तसर्थ पर्यावरणीय प्रणाली सन्तुलन, वायुमण्डलको स्वच्छता तथा जीवजन्तुको वासस्थान कायम राख्न वनजंगलको संरक्षण प्राथमिकतामा राख्नु जरुरी छ । अर्कोतर्फ यस गाउँपालिकामा वनजंगल क्षेत्र बाहेक रहेको बाँझो जमिन, नदीको किनारका बगरहरुमा ब्यापक जनपरिचालन गरी बृक्षारोपण गरेमा गाउँपालिकालाई एक प्रकारको हरित बगैंचाको रुपमा विकास गरी सिमित मात्रामै भएपनि वनलाई आयआर्जनसँग जोड्न सकिन्छ। त्यसैगरी भू-संरक्षणका हिसाबले अति संवेदनशील क्षेत्रहरुमा बृक्षारोपण, बाँध निर्माण, तारजाली, तटबन्ध तथा परम्परागत बाढी तथा डुवान नियन्त्रण र भू-संरक्षणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै भू-संरक्षणको प्रभावकारी उपाय बृक्षारोपण भएकोले सो कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्नु अति आवश्यक छ ।

६.१.१ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजी वन)

क. सामुदायिक वन

सामुदायिक वन भन्नाले सामूहिक हितको लागि वनको विकास, संरक्षण र उपयोग गर्न उपभोक्ता समूहलाई सुम्पिएको राष्ट्रिय वनलाई जनाउँछ । स्थानीय बासिन्दालाई वन संरक्षण र उपयोगमा सहभागी बनाउने नेपाल सरकारको नीति अनुसार यस गाउँपालिकामा जिल्ला वन कार्यालय मार्फत सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन गरी वन हस्तान्तरण गर्ने काम पनि भइरहेको छ। वन ऐन, २०४९ तथा वन नियमावली, २०५१ ले व्यवस्था गरे बमोजिम सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जवाफदेही सम्बन्धित वन उपभोक्ता समूहहरू नै हुन्छन् । यो कार्यक्रम शुरुमा लागू हुँदा यसको उद्देश्य नाङ्गा डाँडा पाखाहरूमा हरियाली बढाउने र सर्वसाधारण जनतालाई, काठ, दाउरा र डालेघाँस लगायत वन पैदावारको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने रहेको थियो । तर, अहिले यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्यमा विपन्न परिवारहरूको गरिबी निवारण, जीविकोपार्जन, जैविक विविधताको संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, समावेशीकरण, लैङ्गिक समानता, विशेष गरी महिला, दलित तथा जनजातिको सहभागिता जस्ता नयाँ नयाँ सवालहरू समेत समावेश भएकोले यस कार्यक्रमले गरिबी न्यूनीकरणमा समेत सहयोग पुऱ्याउन सक्ने विश्वास गरिएको छ। जिल्ला वन कार्यालयको प्राविधिक सहयोगमा समूहको स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना बमोजिम उपभोक्ता समूहको क्रियाकलापहरू सञ्चालन तथा सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन, व्यवस्थापन तथा वन पैदावारको सदुपयोग हुने गरेको छ। विगतको समयमा थोरै जनसंख्याको तुलनामा प्रशस्त वन क्षेत्र भएकोले पनि वन संरक्षण भन्दा उपयोगमा मात्र जोड दिएको पाइन्छ तर गएको केही वर्षदेखि वन क्षेत्र वरिपरिका जनतामा नयाँ जागरण देखिएको छ। सामुदायिक वनहरूमा विद्यमान संरक्षण र आफ्नो सामुदायिक वन प्रतिको लगावको परिणाम स्वरुप उजाड र मरुभूमीकरणतर्फ उन्मुख हुँदै खोला र खहरेहरूले ग्रसित भएका वनक्षेत्रहरू आज प्राकृतिक रुपमा संरक्षित भएका छन्। सामुदायिक वनका

उपभोक्ताहरूसँग प्राविधिक ज्ञान र वनको उत्पादकत्व बढाउन आवश्यक पर्ने प्रविधिको अभाव खड्किएको छ। तसर्थ वन व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक वनहरूलाई स्रोत, साधन र प्रविधियुक्त जनशक्तिको उपलब्धता हुनु जरुरी छ। उपभोक्ताहरूमा रहेका परम्परागत वन संरक्षण विधिहरूका अतिरिक्त नयाँ विधि र कार्यशैलीहरूको विकास गराउन जरुरी देखिन्छ। दक्षता अभिवृद्धिका निमित्त सामुदायिक वन उपभोक्ताहरूलाई तालिम, गोष्ठी, सेमिनार र अवलोकन भ्रमणका अवसरहरू प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ।

गाउँपालिका र सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको सहभागितामा सामुदायिक वनभित्र गैरकाष्ठ वनपैदावारको उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्न र विभिन्न तालिम गोष्ठी अध्ययन भ्रमणहरू गरिदै आएका छन्। यसले स्थानीयस्तरबाट वन व्यवस्थापनका सम्पूर्ण पक्षहरूलाई अघि बढाउन र वन क्षेत्रको उत्पादन बढाउन थप मद्दत मिल्ने देखिन्छ। सामुदायिक वनहरूको सुदृढीकरणका निमित्त जिल्ला वन कार्यालयको जनशक्ति मात्रले सम्भव नदेखिएकाले उक्त कार्यका निमित्त वनसँग आवद्ध विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूलाई गाउँपालिकामा परिचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. ८३: सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वनको नाम	ठेगाना
१.	एकता सामुदायिक वन	केराबारी-१०
२.	हजार विघा सामुदायिक वन	केराबारी-८
३.	कालिपोखरी सामुदायिक वन	केराबारी-१०
४.	हिमचुली सामुदायिक वन	केराबारी-३
५.	आमजुङ्गी सामुदायिक वन	केराबारी-८
६.	दिपज्योती सामुदायिक वन	केराबारी-७
७.	आहाले सामुजदायिक वन	केराबारी-६
८.	शान्तीदेवी सामुदायिक वन	केराबारी-६
९.	जनता सामुदायिक वन	केराबारी-७
१०.	भलुवा सामुदायिक वन	केराबारी-९
११.	जलकन्या सामुदायिक वन	केराबारी-९
१२.	गरमभोडा सामुदायिक वन	केराबारी-९
१३.	धर्धरे सामुदायिक वन	केराबारी-९
१४.	सिंहदेवी सामुदायिक वन	केराबारी-९
१५.	देवीभोडा सामुदायिक वन	केराबारी-९
१६.	बेलचौरी सामुदायिक वन	केराबारी-९
१७.	सालघारी सामुदायिक वन	केराबारी-५
१८.	सिक्ती सामुदायिक वन	केराबारी-५
१९.	एकबारी सामुदायिक वन	केराबारी-३

क्र.सं.	वनको नाम	ठेगाना
२०.	सयपत्री सामुदायिक वन	केराबारी-५
२१.	जलकन्या सामुदायिक वन	केराबारी-५
२२.	नवश्रृजना सामुदायिक वन	केराबारी-४
२३.	छतिवन सामुदायिक वन	केराबारी-३
२४.	रामपुर सामुदायिक वन	केराबारी-३
२५.	सानोहचुवा सामुदायिक वन	केराबारी-३
२६.	त्रिवेणी सामुदायिक वन	केराबारी-५
२७.	छेलढुङ्गे सामुदायिक वन	केराबारी-४
२८.	समला सामुदायिक वन	केराबारी-१
२९.	किभेदूम सामुदायिक वन	केराबारी-१

स्रोतः गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

क. राष्ट्रिय वन

राष्ट्रिय वन भन्नाले वातावरण सन्तुलन कायम राखी वनको विकास, संरक्षण तथा वन पैदावारको उपयोग र बिक्री वितरण गर्न तयार गरिएको वन सम्बन्धी कार्ययोजना भन्ने बुझिन्छ ।

राष्ट्रिय वन भन्नाले निजी वन बाहेक नेपाल भित्रको वन सिमाना लगाइएको वा नलगाइएको सबै वन सम्झनु पर्छ र सो शब्दले वनले घेरिएको वा वनको छेउछाउमा रहेको पर्ती वा ऐलानी जग्गा तथा वनभित्र रहेको बाटो, पोखरी, ताल वा खोलानाला र बगर समेत जनाउँछ ।

ख. चकला वन

चकला वन भन्नाले कम्तिमा पाँच सय हेक्टर क्षेत्रफल भएको सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको कुनै भाग भन्ने बुझिन्छ ।

ग. साझेदारी वन

साझेदारी वन भन्नाले डिभिजन वन कार्यालय, स्थानीय तह र उपभोक्ताको साझेदारीमा व्यवस्थापन गरिने राष्ट्रिय वनको कुनै भाग बुझिन्छ ।

घ. धार्मिक वन

धार्मिक वन भन्नाले वनको विकास, संरक्षण र उपयोग गर्न कुनै धार्मिक निकाय, समूह वा समुदायलाई सुम्पिएको राष्ट्रिय वनलाई सम्झनु पर्छ । यहाँ दर्ता भएका धार्मिक वनहरुको विवरण तपसिलमा उल्लेख गरिएको छ ।

ङ. निजी वन

निजी वन भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम कुनै व्यक्तिको हक पुग्ने निजी जग्गा लगाई हुर्काइएको वा संरक्षण गरिएको वनलाई जनाउँछ । केराबारी गाउँपालिकामा दर्ता भएका निजी वनको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

छ. कवुलियति वन

कबुलियती वन भन्नाले (केही नेपाल संसोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा थप गरिएको समेत), विभिन्न उद्देश्य प्राप्तिका लागि प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित कुनै संस्था वन पैदावारमा आधारित कुनै उद्योग वा समुदायलाई कबुलियत गरी प्रदान गरिएको राष्ट्रिय वनलाई जनाउँछ। राष्ट्रिय वन ऐन, २ (४) को परिच्छेद-६ मा उल्लेख भए अनुसारको राष्ट्रिय वनको भागलाई नै कबुलियती वन भनिन्छ। कबुलियती वन देहाय बमोजिमको उद्देश्य प्राप्तिको लागि छुट्याइएको हुन्छ :

(क) वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरूलाई आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ उत्पादन गर्न,

(ख) बृक्षारोपण गरी वन पैदावारको उत्पादनमा अभिवृद्धि गरी बिक्रि वितरण गर्न वा उपयोग गर्न,

(ग) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी पर्यटन व्यवसाय सञ्चालन गर्न,

(घ) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी कृषि वन बाली कार्य सञ्चालन गर्न,

(ङ) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी कीट, पतङ्ग तथा वन्यजन्तुको फार्म सञ्चालन गर्न।

६.१.२ जडिबुटी उत्पादन, संकलन तथा निकासी सम्बन्धी विवरण

जडिबुटी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको वन क्षेत्रमा पाइने जडिबुटीहरूमा सिउँडी, घ्युकुमारी, तुलसी, बाबरी, रिट्ठा, टिमुर, हर्रो, बर्रो, अमला, रुदिलो, तितेपाती आदि पाईन्छ। यी जडिबुटीहरू संकलन तथा बिक्री हुने प्रशस्त सम्भावना रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ८४: केराबारी क्षेत्रमा पाइने महत्वपूर्ण स्थानीय जडिबुटीहरू

क्र.सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम
१.	अशोक	Asoka tree	*Saraca asoca* (Roxb.) De Wilde
२.	अश्वगन्धा	Aswagandha	*Withania somnifera* (Linn.) Dunal
३.	असुरो	Malabar nut	*Adhatoda vasica* Nees
४.	अदुवा	Ginger	*Zingibar officinale* Rose
५.	आँक	Madar	*Calotropis procera*
६.	आँप	Mango	*Mangifera indica* Linn.
७.	डुम्री	Cluster fig	*Ficus gromerata* (Art) R.Br.
८.	उशिर	Khaskhas grass	*Vertiveria zizanioidis* (Linn.)
९.	ऐसेलु	Golden raspberry	*Rubus ellipticus Smith*
१०.	करेला	Bitter Gourd	*Memordia charantia* Linn.
११.	कागती	Lemon	*Citrus eurantifolia* (Christm) Swingle
१२.	काँस	Thatch grass	*Saccharum spontareum* Linn.
१३.	कुरिलो	Asparagus	*Asparagus racemosus* Willd.
१४.	कुश	Kus-grass	*Desmostachya bipinnata* Staff
१५.	केरा	Banana	*Musa parasiciaca* Linn.

क्र.सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम
१६.	गुर्जो		*Tinosphora cordifolia Willd Miers*
१७.	गुलाफ	Rose	*Rosa sp.*
१८.	घण्टिफूल (बाऱ्हमास)	China rose	*Hibiscus rosa-sinensis* Linn.
१९.	घोरथाप्रे	Water pennywort	*Centella asistica* (Linn.) Vrbm
२०.	ध्यूकुमारी	Aloe	*Aloe barbadensis* Mill
२१.	चरीअमिलो	India sorrel	*Oxalis carniculata* Linn.
२२.	चितु (चित्रक)	Leadwort	*Plumbago zeylaris* R.Br.
२३.	झुसे तिल	Nizer-seed	*Guizofia obysimia (L.F) Cass.*
२४.	टाप्रे	Ringworm plant	(Sickle senna) *Cessia tora L*
२५.	तिल	Sesamum	*Sesamum indicum* Linn.
२६.	तितेपाती	Mug-wort	*Artemisia vulgaris* Linn.
२७.	तुलसी	Holy basil	*Ocimum sanctum Linn.*
२८.	दुधेझार		*Euphorbia thymifolia* L
२९.	दुबो	Conch grass	*Cynodon dactylon Pers*
३०.	धतुरो	Datura	*Datura metel* Linn.
३१.	धनिया	Coriender	*Corienfrum sativum* Linn.
३२.	धगेरी	Fire flame bush	*Woodforbia fruiticosa* Kutz.
३३.	सिमली (निर्गुण्डी)	Fire-leaved chaste	*Vitex negundo* Linn.
३४.	नीम	Neem tree	*Azadhiracta indica* A.Juss
३५.	पारिजात	Night Jusmine	*Nyctantanthes arbor-tristis* Linn
३६.	पालुङ्गो	Spinas	*Spicia oleracea* Linn.
३७.	पिप्ला	Long pepper	*Piper longum* Linn.
३८.	पुदिन	Garden mint	*Mentha spicata* Linn.
३९.	बकाइनो	China berry	*Melia azadhirach* Linn.
४०.	बयर	Futhill jujube	*Zizyphus oenaplia (L.)Mill*
४१.	बर्रो	Basrard	*Terminalia bellirica Roxb.*
४२.	बाटुलपाते		*Cissampelos pareira* Linn.
४३.	विहीं		*Solanum indicum Linn.*
४४.	बेथे	Lambs quarters	*Chenopoidium album* L
४५.	बेल	Bel	*Aegle marmelos* Crn.
४६.	बोझो	Sweet flag	*Acorus calamus* Linn.
४७.	भलायो	Marking nut	*Semecarpus anacardium* L.
४८.	भृङ्गराज		Elipta alba Hassk
४९.	भूईं अमला		*Phyllanthus urinaria* L.

क्र.सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम
५०.	मुला	Radish	*Raphanus sativus* Linn.
५१.	मेनकाँडा	Emetic nut	*Randia spinose* Poir
५२.	मोथे	Nut Grass	*Cyperus rotundus* Linn.
५३.	लज्जावती	Sensitive plant	*Mimosa pudica* Linn
५४.	लसुन	Garlic	*Allium sativum* Linn.
५५.	लाहा	Lac insect	Laccifer lacca Kerr.
५६.	लुँडे	Pickly amaranth	*Amaranthus spinosus L.*
५७.	वंशलोचन	Bamboo shoot	*Bambosa arundinacea* Willd.
५८.	सर्पगन्धा	Serpentina	*Rauwolfia serpentine* Bethex Kurz
५९.	सयपत्री	Marigold	*Tagetus erecta* Linn.
६०.	सीमल	Silk cotton tree	*Bombax malaberium ceiba* L.
६१.	सिधुरे	Kamala	*Mallotus Phillipinensis* Muell.Arg.
६२.	सिस्नु	Neetle	*Urtica dioca* Linn.
६३.	सुँप	Dill	*Anethum sowa* Kurz
६४.	हर्रो	Chebulic myrobalan	*Terminalia chebula* Retz.
६५.	हलेदो	Turmeric	*Curcuma longa* Linn.

६.१.३ गाउँपालिकाका क्षेत्रबाट निकासी हुने वन पैदावारको विवरण

सामान्यतया: वनपैदावारको रुपमा प्रयोग हुने वस्तुहरू भनेका काठ, दाउरा, जडिबुटी आदि हुन् । वनको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गरी वा हरितक्षेत्रको विकास गरी यस प्रकारका वन पैदावारहरूको व्यवसायिक उत्पादन तथा निकासी गरी आर्थिक उपार्जन गर्न सकिन्छ । विशेषगरी वनले ओगटेको क्षेत्रफल बढी भएको क्षेत्रहरूमा वनलाई नै स्थानीय विकासको मेरुदण्डको रुपमा लिन सकिन्छ ।

केराबारी गाउँपालिकाबाट उत्पादन भएका वनपैदावारको बिक्री वितरण उपभोगको स्थितिलाई हेर्दा यहाँको उत्पादन यस गाउँपालिकाको आपूर्तिलाई पुऱ्याई जिल्ला भित्रकै अन्य क्षेत्र तथा अन्य जिल्लामा पनि जाने गरेको छ । यस गाउँपालिकामा काठ/दाउरा खपत मुख्य वनपैदावारमा आधारित उद्योगहरूमा हुने गर्दछ । यस अलावा यहाँको बढ्दो जनसंख्या र बसाइँसराई तथा शहरीकरणले आवश्यक पर्ने काठ/दाउरा तथा विकास निर्माणमा काठको माग बढ्दै गएको छ । वनजंगलको नजिकका परिवारले बढी काठ/दाउरा खपत गर्दछन् भने वनबाट टाढा रहने परिवारले धेरै कम परिमाणमा काठ/दाउरा खपत गर्ने गरेको पाईन्छ ।

६.२ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

६.२.१ प्रमुख नदी तथा खोलाहरू

गाउँपालिकाका विभिन्न भौगोलिक क्षेत्र तथा वडाहरूमा फैलिएर रहेका नदी नाला तथा खोलाहरूले प्रशस्त जलभण्डार गर्नुका साथै विभिन्न किसिमका जलचरहरू र पंक्षीहरूलाई सुरक्षित बासस्थानको रुपमा आश्रय दिइरहेको पाइन्छ। साथै यस्ता नदी तथा खोलाहरूबाट पशुहरूले पानी पिउने र किसानहरूले समेत बेलाबखत आंशिक रुपमा सिँचाईको लागि पानीको प्रयोग गरेको देखिन्छ। मानव वस्तीको विकास र बसाइँसराईको

चापका साथै अनुत्पादक पशुहरूको अत्याधिक चरीचराउ र उपयोगले प्राकृतिक नदी/खोलामा भू-क्षय भई पुरिने क्रम जारी छ।

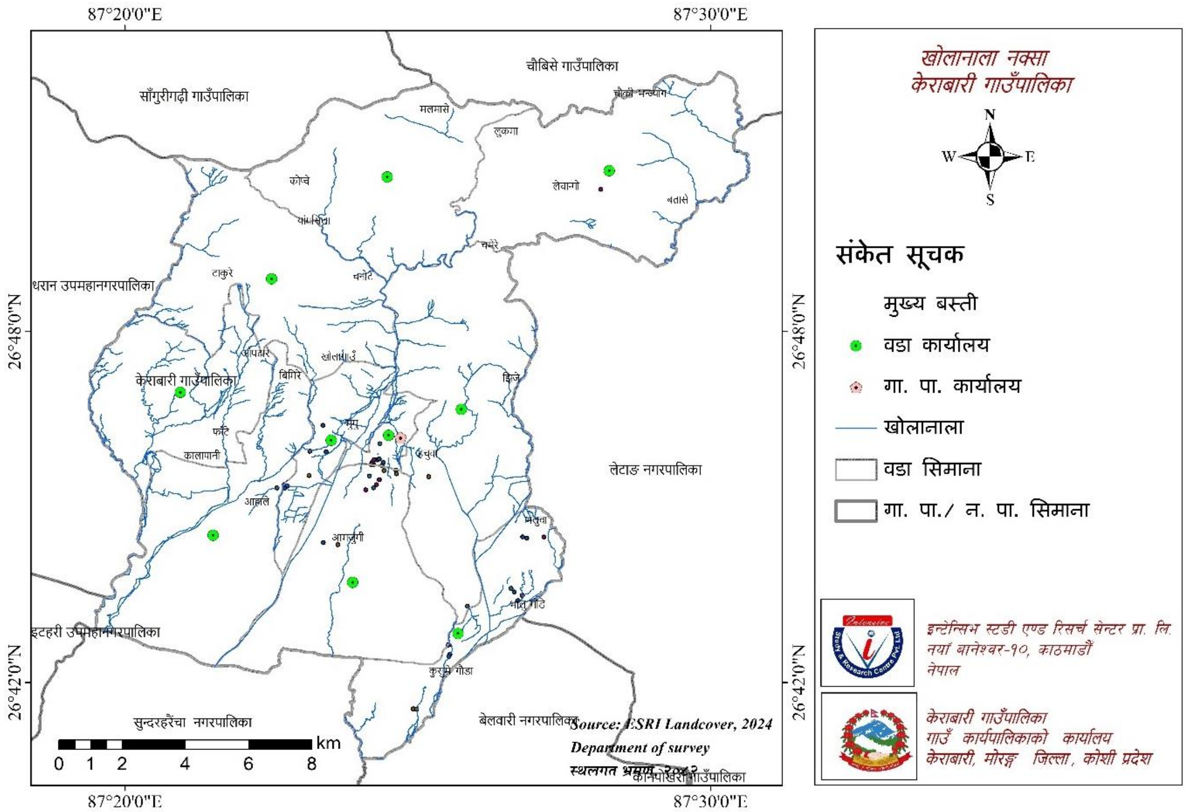

नक्सा नं. ९ : *गाउँपालिकाको खोला/नदी सञ्जालको नक्सा*

तालिका नं. ८५: गाउँपालिकामा भएका नदीनाला, खोला, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्र, झरनाहरूको विवरण

क्र.सं.	नदी वा खोलाको नाम
१	बदी खोला
२	हुहुर्रे खोला
३	डाले खोला
४	मुगु खोला
५	खदम खोला
६	हचुवा खोला
७	भलुबालोहन्द्रा खोला
८	तुर्के खोला

स्रोतः केराबारी गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

६.२.२ ताल, तलैया, पोखरी र सिमसार सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ८६: ताल, तलैया, पोखरी, सिमसार क्षेत्र तथा झरना सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जल सम्पदाहरुको नाम	वडा नं.
१	गोपेनी मुहान	१
२	सेल्लेङ मुहान	१
३	खदम खोला मुहान	१, २, ६, ७
४	फाकफोक खोला मुहान	१
५	काभ्रे खोला मुहान	१
६	चिसापानी खोला मुहान	१
७	समेवा खोला मुहान	२
८	पात्ले खोल्सा मुहान	२
९	धारा खोल्सा मुहान	२
१०	कालीमाटी खोल्सा मुहान	२
११	सामसुने झरना	२
१२	महाकाली झरना	२
१३	हचुवा खोला मुहान	३
१४	सानो गडामे खोला मुहान	३
१५	बडहरे मुहान	३
१६	रुदुवा मुहान	३
१७	धारापानी खोला मुहान	३
१८	रुदुवा मुहान	३
१९	दुम्से मुहान	४
२०	भौरे मुहान	४
२१	कालोपानी मुहान	४, ६
२२	थाकने मुहान	४
२३	जलुकेनी मुहान	४
२४	झ्याउरे मुहान	४
२५	बुडी खोला मुहान	५
२६	हुरहुरे खोला	५
२७	बाघ खोला	५

क्र.सं.	जल सम्पदाहरुको नाम	वडा नं.
२८	सेरा मुहान	५
२९	डाले खोला मुहान	५
३०	जलकन्या मुहान	६, ९
३१	ढिस्कुटे मुहान	६
३२	सिक्ती मुहान	६
३३	डाले खोला मुहान	६
३४	मुगु खोला मुहान	६,७
३४	सतीसाले खोला	६
३५	खोलाघारी मुहान	७
३६	ज्यामिरे खोला मुहान	७
३७	भालुवा, लोहन्द्रा खोला	९
३८	गरम झोडा मुहान	९
३९	सातपत्रे मुहान	९
४०	सिमखोल्सी मुहान	९
४१	सातपत्रे कुसुमे मुहान	९
४२	सुपारे खोला	१०
४३	भण्डारे खोला	१०
४४	खदम खोला मुल	१०
४५	झाँक्री खोल्सी	१०

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

६.३ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

६.३.१ बासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर र चराचुरुङ्गीको विवरण

प्रमुख वन्यजन्तुहरूको विवरण

यस गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख वन्यजन्तुहरूमा हात्ती, मृग, स्याल, दुम्सी, बादर, बदेल, चितुवा, सालक, घोरल, स्याल, वन विरालो आदि रहेका छन् ।

प्रमुख चराचुरुङ्गीहरूको विवरण

यस गाउँपालिकामा पंक्षी प्रजातिमा, काँडे भ्याकुर, कोइली, मैना, सुगा, ढुकुर, लुइँचे, गौथली, काग, भँगेरा, मयुर, हुटिट्याउँ, हुचिल, जुरेली, भद्रायो, चिल, बाज, कोटेरा, चिबे, भ्याकुर, फिस्टो, रुपी, गिद्ध, धनेश, कालिज, लाटोकोसेरो, चमेरो, हाँस, परेवा, कुखुरा, तित्रा, धोबी चरो, पिउरा आदि छन् ।

घिस्रने जीवजन्तुहरू

यस गाउँपालिकामा विशेष गरी घस्रिने जीवजन्तु अन्तर्गत सर्प, पानी सर्प, छेपारो, गोहोरा, सुन गोहोरो, कछुवा, भ्यागुता पाइन्छन् ।

कीरा फट्याङ्ग्राहरू

पुतली, रात्रीचर पुतली, खवटे कीरा, फट्याङ्ग्रा, पतेरा, गाइनेकीरा, झ्याउँकीरी, लाही, किर्थिका, जुनकीरी, अरिगाल, मौरी, सिङ्गुस, माकुराहरु, सुलसुले, शंखेकीरा, माछा, अरिगाँठे, कनसुत्ले, आदि पाइन्छन् ।

६.३.२ महत्वपूर्ण वनस्पती विवरण

गाउँपालिकामा साल, सिसौ, करम, साज, सती, सिमल, गुराँस, चाँप, बाँस, चिलाउनी, उत्तीस, कटुस, खनिउँ लगायतका वनस्पतीका प्रजातिहरु पाइन्छन् ।

जडिबुटी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको वन क्षेत्रमा पाइने जडिबुटीहरूमा सिरेईटो, बुडो, ओखती, पाखनवेद, हाडजोड, गुर्जो, हर्रो, बर्रो, अमला, पिप्ला, चमलायो, जमुना, टिमुर, चिउरी, असुरो, कुरीलो, दालचीनी, काली निउरो, घोडताप्रे, तितेपाती, कुरीलो, सुनगाभा, तुलसी, घ्यूकुमारी लगायतका यी जडिबुटीहरू संकलन तथा बिक्री हुने प्रशस्त सम्भावना रहेको देखिन्छ।

६.४ विपद् जोखिम व्यवस्थापन

गाउँपालिकाका नदी तथा खोला किनारका भागहरू भू-क्षयको दृष्टिकोणले संवेदनशिल क्षेत्रमा पर्दछ। प्राकृतिक वातावरणमा असर पर्ने मानवीय गतिविधिका कारणबाट गाउँपालिका क्षेत्रमा अनियन्त्रित डढेलो, चरीचरन गर्ने प्रवृत्ति एवं खोलाबाट अव्यवस्थित ढंगले ढुंगा तथा बालुवाहरू झिक्नाले प्राकृतिक सन्तुलन बिग्रन गई बस्ती एवं खेतीतर्फ अनियन्त्रित बाढीको प्रकोप केन्द्रीत भएको छ। खोलाको क्षमताभन्दा बढी मात्रामा नदीजन्य वस्तु निकासी भएकोले खोलाको सतह गहिरिदै जाँदा आसपासका क्षेत्रहरूमा कटान तथा भू-क्षयको सम्भावना बढ्दो देखिन्छ। मूलतः गाउँपालिकाका खोलाहरूको वरिपरि नै केन्द्रीत भएर रहेको मानव बस्तीको मानवीय गतिविधिले भूकम्पीय प्रकोपका कारण समेत यो संवेदनशिल क्षेत्रमा भू-क्षयको दृष्टिकोणले प्रतिकूल प्रभाव पारेको छ। यस क्रमलाई रोक्नको लागि तटबन्धनको व्यवस्था र ढल निकासको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने देखिन्छ। त्यस्तै, मानव र वन्यजन्तु बिचको द्वन्द्वले विभिन्न किसिमका मानविय घटनाहरु घट्ने गरेका छन् । अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन उपायहरू अवलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै अल्पकालीन उपायको रुपमा स्पर र एवं तटबन्ध निर्माण गर्ने मध्यकालीन उपायको रुपमा प्रभावित क्षेत्रको वरिपरि बृक्षारोपण गर्ने र दीर्घकालीन उपायको रुपमा सम्पूर्ण खोला प्रभावित क्षेत्रलाई संरक्षण गर्ने, मानव र वन्यजन्तु बिचको द्वन्द्वलाई न्यूनीकरण गर्नेतर्फ काम अगाडि बढाउनुपर्ने देखिन्छ। उल्लेखित क्षेत्रलाई मानवीय गतिविधिबाट अप्रभावित पार्ने र सघन जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

६.४.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशील स्थानमा बसोबास गरेका परिवार) विवरण

तालिका नं. ८७: प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेको परिवारको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

प्राकृतिक प्रकोपको किसिम	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
कुनै पनि जोखिममा नभएको	१४		२४९	२६६	२७२	४२१	५६५	४४१	४५१	५७२	३२५१	२२.७२
हुरिबतास	२२७	३०६	३५१		११०	१७७	२२०	१६९	१४१	२०३	१९०४	१३.३१
चट्याङ	२२७	३८७	२५३		४४०	१३४	१४	१७२	१८	२०५	१८५०	१२.९३
पहिरो	३७४	२३८	१३८	८२	३१८	१२३	१००	११८	२३	८०	१५९४	११.१४
बाढी	२४९	४	३८	५९	२५९	२४०	११६	१३०	२३९	११७	१४५१	१०.१४
बन्यजन्तुको जोखिम	३३	१८	१	१२	४१	३५४	१३	११	८५३	१	१३३७	९.३४
असिना	१९६	२९४	३०४		११२	१४	५	१६०	६	१५३	१२४४	८.६९
डढेलो	१२९	१३६	५०		१८८	११६	८	१०	७१	३३	७४१	५.१८
डुबान	७७	१	२६		३२	७८	७०	४३	१८६	११	५२४	३.६६
कटान	११२	१०	४०			८०	७	३	७९	४४	३७५	२.६२
शितलहर	२		१		७	१	३		८		२२	०.१५
अन्य (खुलाउने)	८		३		१	२	१				१५	०.१
जम्मा	१६४८	१३९४	१४५४	४१९	१७८०	१७४०	११२२	१२५७	२०७५	१४१९	१४३०८	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

६.४.२ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय

तालिका नं. ८८: गाउँपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण

क्र.सं.	सम्भावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१	भूकम्प	भूकम्पिय जोखिमका दृष्टिले नेपाल विश्वको ११औं स्थानमा रहेको र गाउँपालिकामा भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन कमै मात्रामा भएको, भवन आचारसंहिता पूर्ण रूपमा लागू नभएको ।	जुनसुकै समयमा
३	बाढी	यहाँका नदी खोला तथा खहरे खोलाहरुले वर्षातको समयमा खेतीयोग्य जमीन कटान तथा डुवानमा पारेको । वर्षेनी धेरै संख्यामा परिवारहरू प्रभावित भैरहेका छन् ।	जेष्ठ–असोज
४	डढेलो	अति विपन्न समुदायका घरहरू सचेतना अभाव, अग्नी नियन्त्रण यन्त्रको अभाव, चुल्होमा आगो सल्काउँदा मट्टीतेलको प्रयोग गर्नु र सलाई लाईटर जस्ता आगो बाल्ने वस्तुहरू बच्चाले खेलाउँदा आगलागीका घटना बढी हुने गरेका छन्। साथै डढेलोको समस्या पनि देखिन्छ ।	चैत्र–जेष्ठ
५	महामारी	प्रकोपका रूपमा झाडापखाला लगायतका पानीजन्य रोग बढ्ने गरेको, स्रोतसाधन अभाव र जनचेतनाकमी, अनुकूल क्षमताको अभाव।	विपद् पछि, अन्य समयमा
६	कोरोना भाइरस, वर्डफ्लु, अन्य फ्लु	अव्यवस्थित कुखुरा पालन, स्वाइन फ्लु आदि ।	जुनसुकै समयमा
८	जंगली जनावर आतंक	गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रहरु वनजंगल वरिपरि बसोबास भएको क्षेत्रहरूमा (बाँदर, बँदेल, दुम्सी तथा अन्य वन्यजन्तुको) आदिको आक्रमण तथा बदमासीको डर त्रास भईरहन्छ ।	जुनसुकै समयमा
९	किट आतंक	जलवायु परिवर्तन, बढी विषादी प्रयोगका कारण लाभकारी चरा, किरा लोप आदि ।	खेती मौसम
१०	चट्याङ, असिना	बढी जसो वर्षायाम र पानी परेको समयमा ।	जुनसुकै समयमा

स्रोतः जिल्ला समन्वय समिति, २०८१

६.४.३ विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी

भौगोलिक जटिलताका कारण नेपाल प्राकृतिक प्रकोपको उच्च जोखिम क्षेत्रमा रहेको छ । नेपालमा वर्षेनी प्राकृतिक प्रकोपका कारण ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ। नेपालमा २०७२ सालको महाभूकम्पको पिडा अझै ताजा नै छ। गाउँपालिका पनि प्राकृतिक प्रकोपको दृष्टिकोणले संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । यस गाउँपालिकामा विशेषगरी बाढी, नदी कटान, हावाहुरी, असिना, चट्याङ, अनावृष्टि, सुख्खा खडेरी, डढेँलो जस्ता प्राकृतिक प्रकोपहरू देखापर्दै आइरहेका छन् । हाल कोभिड-१९ तथा विभिन्न समयमा फैलने महामारीहरुले जीवन थप जटिल बनाएको छ । यस्ता प्रकोपहरू सामान्यतया पूर्ण नियन्त्रण गर्न नसके पनि प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरी जनधनको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ ।

६.४.४ आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको केन्द्रमा स्वास्थ्य सेवाहरुको पहुँच भएतापनि सबै वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट आपतकालीन स्वास्थ्य सेवाहरु पुऱ्याउन सकिरहेको अवस्था छैन । आपतकालिन अवस्थामा बिरामीहरुलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि गाउँपालिकाको आफ्नो एम्बुलेन्स नरहेता पनि अन्य गाउँपालिका सँगको साझेदारीमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध हुँदै आएको छ । यसका साथै आपतकालिन अवस्थामा सेवाप्रवाह गर्नका लागि गाउँपालिकामा एक बारुण यन्त्र र एक एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

परिच्छेद - ७: भौतिक विकासको अवस्था

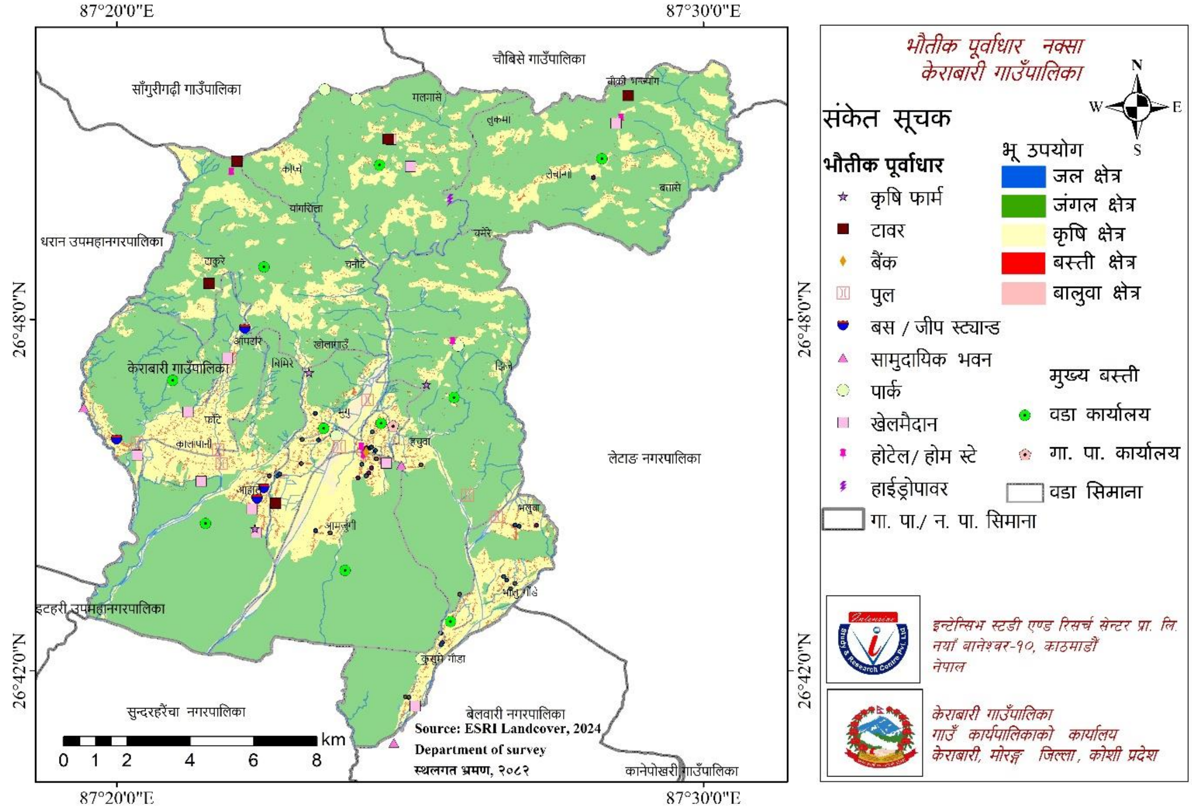

नक्सा नं. १० : *गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार नक्सा*

७.१ यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था

कुनै पनि स्थानको भौतिक विकासको निम्ति सडक सञ्जाल प्रारम्भिक शर्त हो । सम्पूर्ण सुविधा सम्पन्न सडक यातायातको विकाससँगै समग्र विकासको ढोका खुल्दछ । स्थानीय तहको हकमा वडा केन्द्रहरूलाई पालिका केन्द्रसँग जोड्नु तथा पालिका केन्द्रलाई जिल्ला सडक हुँदै राष्ट्रिय राजमार्ग प्रणालीमा जोड्नु आवश्यक हुन्छ । गाउँबस्तीहरूमा कृषि सडकहरूको विकास र स्तरोन्नतिमार्फत् कृषि उत्पादनहरूको बजारीकरण गरी जनताको आर्थिक अवस्थालाई मजबुत बनाउन सकिन्छ । सुविधा सम्पन्न सडक सञ्जालमार्फत उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास गरी आर्थिक क्रान्ति सम्भव छ । यसको अलावा धार्मिक क्षेत्रहरूमा सडक सञ्जालमार्फत पहुँच पुऱ्याएर आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू आकर्षित गर्न सकिन्छ ।

२०५० को नक्शाङ्कन कार्य गर्ने समयसम्म नेपालका पहाडी क्षेत्रमा सडकको अवस्था निकै कमजोर थियो । तर २०४६ को आम परिवर्तन पछि स्थानीय निकायलाई राष्ट्रिय कोषबाट रकम विनियोजन गर्ने परिपाटी भए अनुसार ग्रामीणक्षेत्रमा पनि सडक बिस्तारको कार्यले गति लिन थाल्यो । तत्पश्चात सडक सञ्जालको बिस्तारमा ग्रामिण क्षेत्रले पनि फड्को मारेको छ । तर, दुर्गम पहाडी भू-भागका कारण कतिपय त्यस्ता स्थलगत संरचनाको नक्शाङ्कन कार्य हुन नसकेको र तथ्यगत सूचनाको अभावमा ती क्षेत्रहरूमा के कति सडक सञ्जालको विस्तार भएको छ भन्ने एकिन तथ्याङ्क उपलब्ध छैन । यही प्रसङ्गमा गाउँपालिका यातायात गुरुयोजनाः (Municipality Transport Master Plan- MTMP) को परिकल्पना हरेक नगर/गाउँ क्षेत्रको

यातायात सञ्जालका तथ्याङ्कमा आधारित नक्शा र तथ्यको आधारमा गर्नुपर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था गरिएको थियो । तर, ग्रामिण बस्तीहरूमा त्यो पुगेको थिएन । यस गाउँपालिकामा सडकसम्मको पहुँचको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ ।

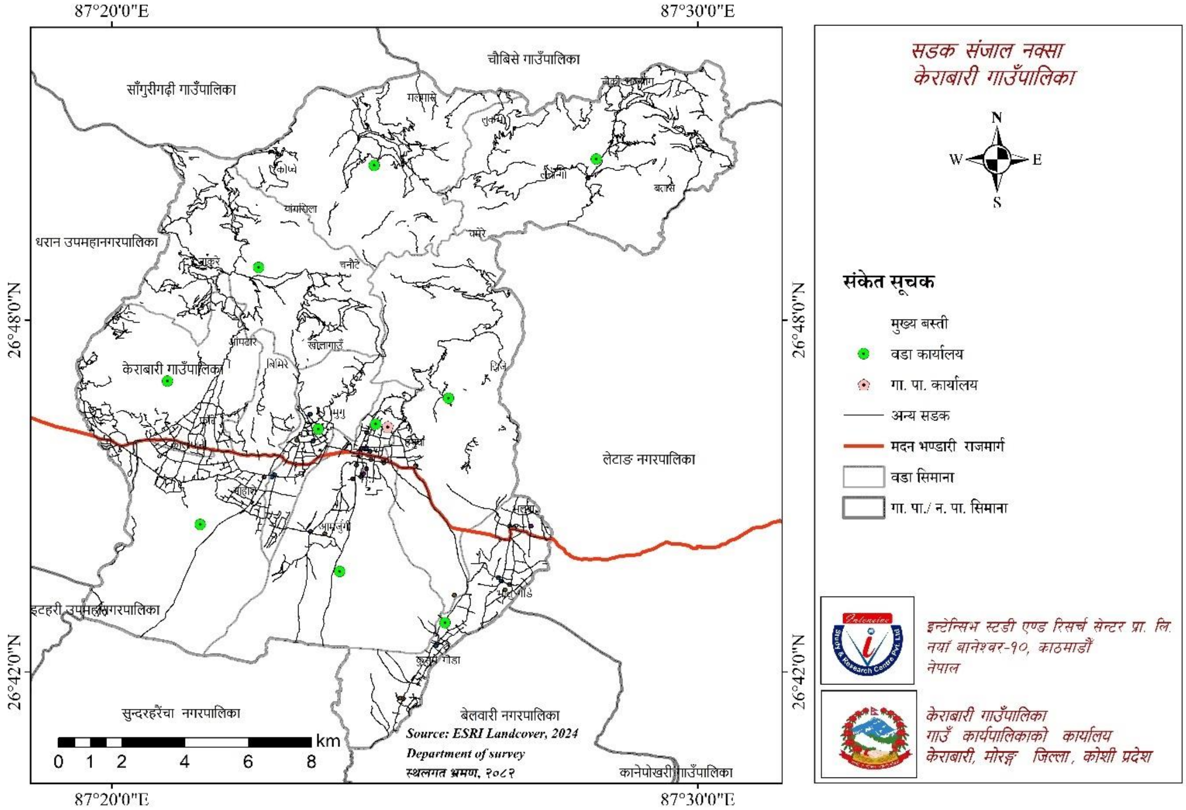

नक्सा नं. ११ : *गाउँपालिकाको सडक संजाल नक्सा*

तालिका नं. ८९: हाल बसोबास गरेको सडकसम्मको अवस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	धुले तथा कच्ची सडक	कालोपत्रे पक्की/ढलान सडक	गोरेटो बाटो	ग्राभेल सडक	जम्मा
१.	३७६		६३	५३	४९२
२.	४६०		११५	४	५७९
३.	२२६	१३७	१३३	३०६	८०२
४.	२४३	३	१८२	१	४२९
५.	५५०	१८५	२५६	२३	१०१४
६	११५	३००	२३७	३६३	१०१५
७	२३५	४००	२३४	२०१	१०७०
८	११८	४६९	३४६	१४४	१०७७
९	६४५	३४६	२१५	२४३	१४४९
१०	२४४	३७५	१०९	२०९	९३७
जम्मा	३२१२	२२१५	१८९०	१५४७	८८६४
प्रतिशत	३६.२४	२४.९९	२१.३२	१७.४५	१००

स्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०८१

यस गाउँपालिकामा रहेका जम्मा ८,८६४ घरधुरी मध्ये ३,२१२ अर्थात ३६.२४ प्रतिशत घरधुरी धुले तथा कच्ची सडकको पहुँचमा रहेका छन् यसैगरी २४.९९ प्रतिशत घरधुरी कालोपत्रे अर्थात ढलान गरेको सडकको पहुँचमा २१.३२ प्रतिशत गोरेटो बाटोको पहुँचमा र १७.४५ प्रतिशत घरधुरी ग्राभेल सडकको पहुँचमा रहेका छन् । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

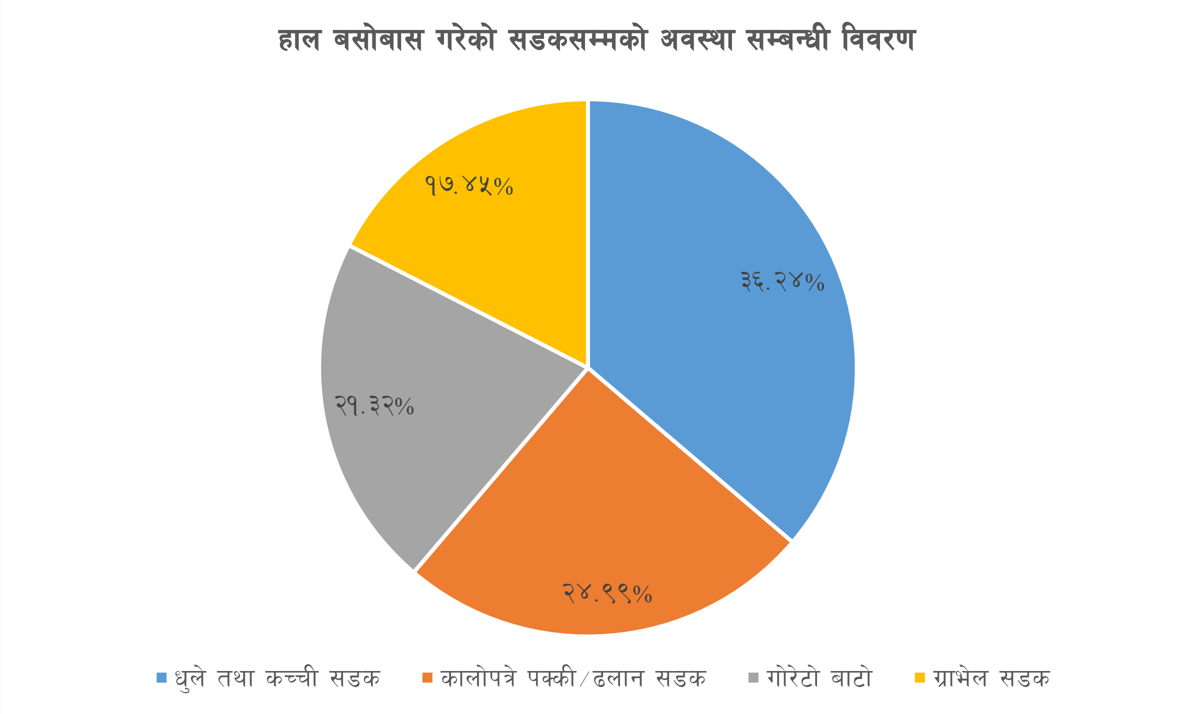

७.१.२ सवारी सुविधा र रुट

विभिन्न स्थान र भौगोलिक क्षेत्रमा बस्ने जनताहरूको बिचमा आपसी सम्पर्क स्थापनाका लागि सार्वजनिक यातायातलाई सहज, प्रभावकारी, सुलभ र नियमित तुल्याउन रुटहरूको विकास जरुरी हुन्छ । विभिन्न रुटहरूमा यातायात सेवा सञ्चालनमा आएको खण्डमा यसले विभिन्न समुदाय र क्षेत्रलाई एक आपसमा जोडेर जनताको बिचमा एकताको भावना स्थापित गर्दछ ।

७.१.३ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र चल्ने सवारी साधन

हाल आएर नेपालका शहरी क्षेत्र र बजार केन्द्रहरूमा सडक यातायात अन्तर्गत लामो दुरीमा बस, मिनिबस तथा हायस, माईक्रो बस सञ्चालनमा आएका पाइन्छन् भने छोटो दुरीमा माईक्रोबस, टेम्पो, सिटी, ट्याक्सी, कार, रिक्सा, साईकल र मोटरसाईकलहरू रहेका छन् । यी सवारी साधनहरूमध्ये कतिपय निजी र कतिपय सार्वजनिक हुन्छन् । यस गाउँपालिकामा सार्वजनिक यातायातको पहुँचसम्म पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ९०: घरबाट सार्वजनिक यातायातको पहुँचसम्म पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	१५ मिनेट भित्र	३० मिनेट भित्र	१ घण्टा बढी	१ घण्टा भित्र	जम्मा
१.	१०३	१०४	२२९	७३	५०९
२.	१९३	३८	२१४	१६	४६१
३.	३२३	३८७	२९	३५	७७४

क्र.सं.	१५ मिनेट भित्र	३० मिनेट भित्र	१ घण्टा बढी	१ घण्टा भित्र	जम्मा
४.	४	३	४०२	४	४१३
५.	४३४	५२७	५	८६	१०५२
६	६८२	४८९	०	५	११७६
७	४६९	३३४	२५	२१८	१०४६
८	७३३	१०४	०	२३	८६०
९	९०९	५३३	२	७५	१५१९
१०	८४०	९८	८	१०८	१०५४
जम्मा	४६९०	२६१७	९१४	६४३	८८६४
प्रतिशत	५२.९१	२९.५२	१०.३१	७.२५	१००

स्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०८१

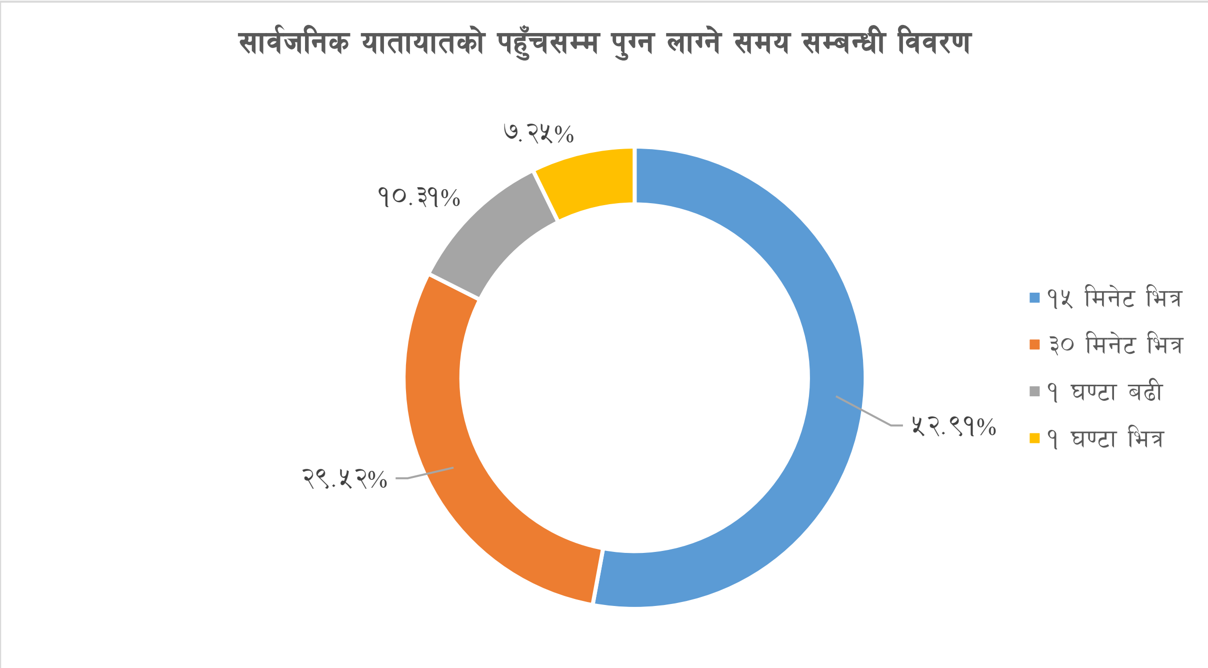

कुनै पनि क्षेत्रको आर्थिक सामाजिक विकासलाई गतिशील बनाउन सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउन कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रको विकास गर्न यातायात एउटा महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रुपमा रहेको हुन्छ । यस गाउँपालिकामा मुख्यतया ट्रक, ट्रेक्टर, जिप, बस, मोटरसाइकलहरूको उपयोग गरिएको देखिन्छ। गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा बाह्रै महिना सुचारु हुने गरी सडक मार्गहरूको स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै सडक यातायातको लागि आवश्यक विभिन्न पूर्वाधारहरू जस्तैः सवारी साधन पार्किङ स्थल, बस स्टप, यात्रु प्रतिक्षालय, सडक बत्ती, सडक सङ्केत चिह्न, बसको अन्तिम बिसौनी सम्बन्धी सेवा सुविधाहरू व्यवस्थित रुपमा विकास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७.१.४ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

गाउँकार्यपालिकाबाट प्राप्त पछिल्लो तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका विभिन्न झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसाहरु सम्बन्धी को विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

सि.न.	झोलुङ्गे पुल नाम	झोलुङ्गे पुल रहेको स्थान	झोलुङ्गे पुल रहेको नदी/खोलाको नाम	कैफियत
१.	देवीझोडा झो.पु.	केराबारी ९ देवीझोडा	लोहन्द्रा	
२.	खदम झो.पु.	केराबारी १० र ७	खदम	
३.	फेदी झो.पु.	केराबारी ३ र १	खदम	
४.	खोलाघारी झो.पु.	केराबारी ४	मुगु	निर्माणाधिन
५.	शेरा खोला झो.पु.	केराबारी-५ र धरान-५	शेरा	
६.	बुढी खोला झो.पु	केराबारी ५ धुस्कुटे	बुढी	

स्रोतः गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

७.१.५ आफु बसोबास गरेको स्थानबाट नजिकका बजारकेन्द्र पुग्न लाग्ने अनुमानित समय

गाउँपालिकाका विभिन्न बस्तीदेखि त्यहाँ निकटका बजार केन्द्रसम्मको दुरीले बजारसँगको जनताको पहुँचलाई निर्धारण गर्दछ। त्यसैले बजार केन्द्र बिचको दुरी सबै वडा तथा टाढाको बस्तीहरू सापेक्ष हुनु जरुरी हुन्छ। नेपालले अभ्यास गरेको संघीय प्रणाली अन्तर्गत स्थानीय तह निर्माणको मर्म भनेकै दुरदराजका गाउँबस्तीमा बस्ने जनताको घरआँगनसम्म विकास निर्माण पुऱ्याउनु हो। त्यसकारण स्थानीय सरकारले सडक यातायातको विकास र विस्तार गर्दा टाढाको बस्तीबाट समेत गाउँपालिका केन्द्रसम्म सकेसम्म छिटो पुग्न सकिने व्यवस्थालाई मध्यनजर गर्नुपर्दछ। गाउँपालिकाको टाढाको बस्तीदेखि बजार केन्द्रसम्मको दुरीको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ९१: आफु बसोबास गरेको स्थानबाट बजार केन्द्रसम्म लाग्ने अनुमानित समय

बडा नं.	बजार केन्द्र सम्म पुग्न लाग्ने अनुमानित समय				जम्मा
	३० मिनेट भित्र	१५ मिनेट भित्र	१ घण्टा बढी	१ घण्टा भित्र	
१	३४	४३	३७५	५७	५०९
२	३	३	४४५	१०	४६१
३	३५९	१६३	२०४	४८	७७४
४	१	३	४०८	१	४१३
५	३९०	१०५	१३३	४२४	१०५२
६	४६०	२७०	१२	४३४	११७६
७	५२९	१०८	२६२	१४७	१०४६
८	११२	४२८	२	३१८	८६०
९	५५४	५२९	२६८	१६८	१५१९
१०	९७	८४१	८	१०८	१०५४
जम्मा	२५३९	२४९३	२११७	१७१५	८८६४
प्रतिशत	२८.६४	२८.१३	२३.८८	१९.३५	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

७.१.६ बसपार्क तथा बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण

बिजुली, पानी, यात्रु, प्रतिक्षालय, शौचालय, पब्लिक मोबाइल चार्जिङ स्टेशन लगायतका सुविधाहरू भएका बसपार्कको निर्माण गरी जनताको अवागमलाई सहज बनाउन सकिन्छ । विकसित मुलुकहरूको अभ्यास हेर्दा बसपार्कहरूमा हेल्प डेस्क लगायत शान्ति सुरक्षाको उचित प्रबन्ध मिलाएको पाईन्छ । सुविधा सम्पन्न र सुरक्षित बसपार्कहरू निर्माण भएको खण्डमा यातायात सेवाको गुणस्तर वृद्धि हुन्छ । बसपार्कमा बनाइने संरचनाहरू अपाङ्गतामैत्री हुनुपर्दछ । यस गाउँपालिकामा हाल सम्म व्यवस्थित बसपार्क बन्न सकेको छैन भने यहाँ आवश्यकताका आधारमा विश्रामस्थलहरु पनि बनाउँदै जानु पर्नेछ ।

७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक उर्जा

केही सिमित दुर्गम क्षेत्रका विपन्न घरहरूमा विद्युतीकरण नभए तापनि त्यसको सङ्ख्या नगन्य रहेकाले विद्युतीकरणमा ठूलो लगानी गर्नुपर्ने अवस्था छैन । तथापि प्रशारण लाइनको सुदृढीकरणका लागि भने प्रशस्त काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । विद्युत् प्रशारण लाईन सुधारमा सर्वप्रथम काठका पोलहरू पक्की वा फलामका पोलहरूले विस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ भने Low Voltage हुने स्थानहरूमा ट्रान्सफर्मर जडान गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

विद्युतसेवा बाहेक वैकल्पिक र नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धनका लागि ठोस कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । पशुपालन हुने क्षेत्रमा गोबरग्याँस निर्माणमा प्रोत्साहन र अनुदान दिने र अन्य दुर्गम तथा सुगम दुवै क्षेत्रमा सौर्य ऊर्जा जडान गर्न सके त्यसबाट ऊर्जाको नियमित आपूर्ति हुनुको साथै थप विकासका क्रियाकलापहरूलाई ऊर्जाको सदुपयोगमार्फत गति दिन सकिन्छ । सौर्य ऊर्जाबाट लिफ्ट सिँचाई खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्न गार्हस्थ उपभोगका निम्ति प्रयोग गरी बढी भएको ऊर्जालाई राष्ट्रिय प्रशारण लाइनमा बिक्री समेत गर्न सकिन्छ ।

सामान्तयाः एउटा सामान्य परिवारले दैनिक २ किलोवाट विद्युत खपत गर्दछ । त्यसमा पनि यो उपभोगको मात्रा ग्रामीण भेगहरूमा त्यो भन्दा न्यून हुन्छ । १७.६ वर्ग फिटको सोलार प्यानलले २५० बाट विद्युत उत्पादन गर्दछ । दिनभर करिब ६.८ घण्टा सुर्यको किरणबाट २५० वाट X ६.८ घण्टा गर्दा १.७ किलोवाट विद्युत निस्कन्छ । १.७ किलोवाट X ३० दिन उत्पादन गर्दा महिनामा ५१ किलोवाट विद्युत उत्पादन हुन सक्दछ ।

यसको अर्थ ६०० वर्ग फिट ओगट्ने घरबाट

$$५१ \text{ कि.वा.} \times \frac{६००}{१७.६} = १७३८ \text{ कि.वा.}$$

यसको अर्थ ६०० वर्गफिट ओगट्ने घरमा सौर्यऊर्जा जडान गर्दा सो घरलाई पुग्ने ऊर्जा उत्पादन गर्न सकिन्छ । यद्यपि, ग्रामिण घरहरू सौर्य ऊर्जा उत्पादनमैत्री बनाउनुपर्ने हुन्छ । अर्कोतर्फ पानीका सदाबहार स्रोतहरू भएको र जलाशयमा आधारित विद्युतको समेत सम्भावना अध्ययन गरी लघुविद्युत योजनाहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ । यसरी उत्पादित विद्युत बढी भएको खण्डमा राष्ट्रिय प्रशारण लाइनमा बेच्न सकिन्छ । हालसम्म समेत काठ/दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्ने घरपरिवार धेरै भएकाले काठ/दाउरा विस्थापन गर्न विद्युत तथा सौर्य ऊर्जाले सहयोग पुऱ्याउन सक्दछ । यसबाट वातावरण संरक्षणमा

समेत टेवा पुग्दछ । तसर्थ गाउँपालिकाका विभिन्न वडामा विद्युत प्रशारण लाईन मर्मत संम्भार तथा सुधार, ट्रान्सफर्मर जडान, वैकल्पिक तथा नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

अपार जलस्रोतको सम्पदा भएर पनि त्यसको सदुपयोग हुन नसकिरहेको कारण शहर र ग्रामिण ईलाकामा ऊर्जा संकट व्याप्त छ । नेपालको पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा अहिले पनि ठुलो संख्यामा जनताहरूले खाना पकाउने इन्धनको रुपमा काठ/दाउरा/कोइलाको प्रयोग गर्दछन् भने तराई क्षेत्रमा गुइँठाको प्रयोग व्यापक रूपमा भइरहेको छ ।

तालिका नं. ९२: खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	काठ, दाउरा, कोइला	एलपी ग्यास	मट्टितेल	विद्युत	गोबर ग्यास/बायो ग्यास	जम्मा
१	८५५	२३	०	०	०	८७८
२	११२६	२३८	२२	११	०	१३९७
३	३६५	७८	०	०	०	४४३
४	७२९	११	०	०	०	७४०
५	२७९	६५	०	०	११	३५५
६	५२४	२३१	४	०	०	७५९
७	२५८	२८१	४७	४०	०	६२६
८	१०२४	१०९८	१	०	२७	२१५०
९	७०७	२०२	०	०	०	९०९
१०	११०	४९७	०	०	०	६०७
जम्मा	५९७७	२७२४	७४	५१	३८	८८६४
प्रतिशत	६७.४३	३०.७३	०.८३	०.५८	०.४३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

यस केराबारी गाउँपालिकाको कुल घरपरिवारहरूमध्ये खाना पकाउनका लागि ५,९७७ अर्थात् ६७.४३ प्रतिशतले काठ/दाउरा/कोइला, २,७२४ अर्थात् ३०.७३ प्रतिशतले एल.पी. ग्यासको प्रयोग गर्दछन् भने मट्टितेल, बिजुली र अन्य स्रोत प्रयोग गर्ने जनसंख्या नगन्य रहेको पाइयो । स्थानीयहरूले अधिकांश काठदाउराको प्रयोग गरेबाट एकातर्फ वनजंगल र पर्यावरणमा क्षति पुग्ने र अर्कोतर्फ धुवाँ र दाउरा संकलन गर्दा लाग्ने समयले क्रमशः स्वास्थ्यमा असर पुऱ्याउनुका साथै समय समेत बढी खर्च हुने देखिन्छ । तसर्थ ग्रामीण भेगहरूमा वैकल्पिक उर्जाको उत्तम उपायको रुपमा गोबर ग्याँसको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने र आयआर्जनका कार्यक्रमहरूमा केन्द्रीत गरी गाउँपालिकाबासीलाई काठ दाउराको विकल्पतर्फ लैजानुपर्ने देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

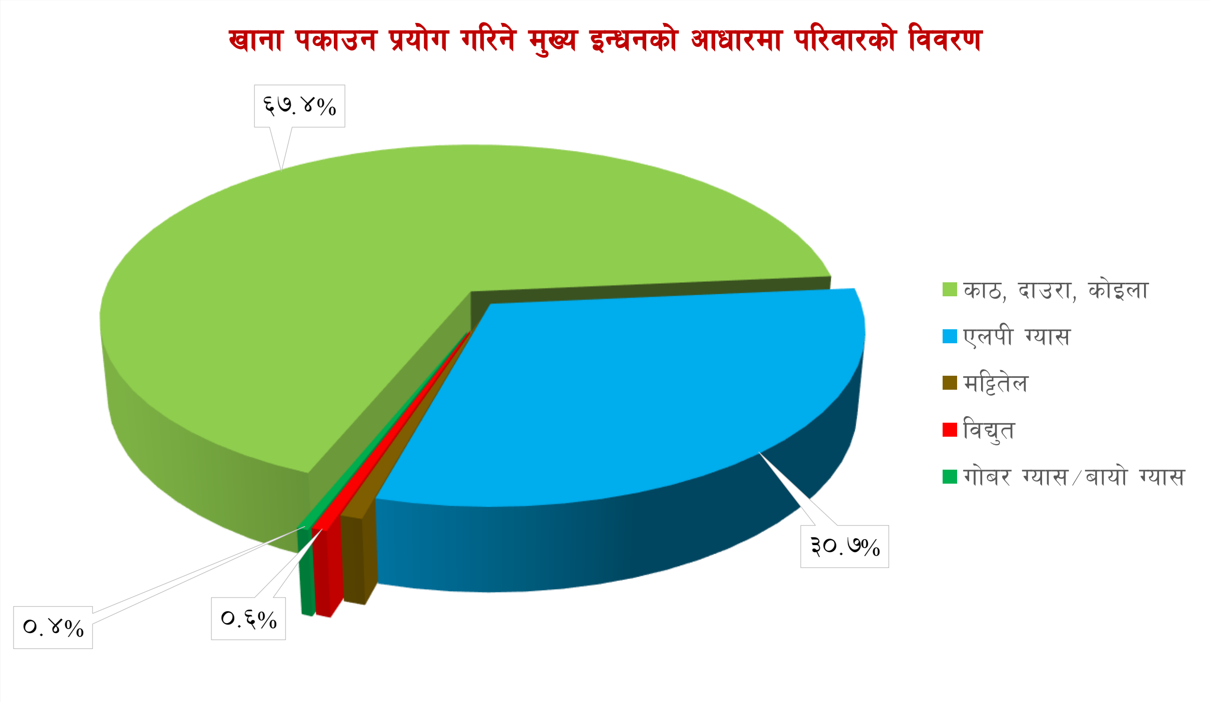

दिगो विकासको अवधारणा अनुसार पर्यावरणीय सन्तुलन बनाई राख्न मानिसको उपभोग शैलीमा परिवर्तन गर्नु अपरिहार्य छ। उदाहरणका लागि नेपालले आधारवर्ष २०१५ मा ७४.७ प्रतिशत रहेको इन्धनको प्राथमिक श्रोतको रुपमा काठ, दाउरा, गुइँठा आदि प्रयोग गर्ने जनसमुदाय सन् २०३० सम्म ३० प्रतिशत मा झार्ने (SDG–7) तथा पकाउने प्रयोजनार्थ एल.पी. ग्याँस प्रयोगलाई १८ प्रतिशत (२०१५) बाट ३३ प्रतिशतमा पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ । यसै राष्ट्रिय लक्ष्यलाई आत्मसाथ गर्दै यस गाउँपालिकाका नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई त्यसतर्फ उन्मुख बनाउनु आवश्यक छ।

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा विद्युत मर्मत सम्भार, महशुल असुली तथा विद्युतीकरण योजनाको कार्यान्वयन नेपाल विद्युत प्राधिकरणले गर्दै आएको छ। घरधुरी सर्वेक्षण, २०८१ को नतिजा अनुसार दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनमा विद्युत प्रमुख स्रोतको रुपमा रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ९३: दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण

वडा	बिजुली	सोलार	मटितेल	अन्य	जम्मा
१	४७९	१	१	४	४८५
२	५७०	१८	११	०	५९९
३	८१६	५	१	६	८२८
४	४०९	९	५	०	४२३
५	९७५	१	०	०	९७६
६	९७८	५	३	०	९८६

वडा	बिजुली	सोलार	मटितेल	अन्य	जम्मा
७	८६१	१४	०	२	८७७
८	१२०३	१००	०	०	१३०३
९	१४५२	९	२	२	१४६५
१०	९१४	५	१	२	९२२
जम्मा	८६५७	१६७	२४	१६	८८६४
प्रतिशत	९७.६६	१.८८	०.२७	०.१८	१००

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

गाउँपालिकामा घरपरिवारहरूले दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको स्रोत विश्लेषण गर्दा गाउँपालिकाका कुल ८,८६४ घरपरिवारहरूमध्ये ८,६५७ अर्थात ९७.६६ प्रतिशतले विद्युत, १६७ अर्थात १.८८ प्रतिशतले सोलार, २४ अर्थात ०.२७ प्रतिशतले मट्टितेल र बाँकीले अन्य इन्धनको प्रयोग गरेको पाइयो। यस तथ्याङ्कलाई हेर्दा ग्रामिण विद्युतीकरणमा व्यापक विकास गाउँपालिकामा विद्युत सेवाको पहुँच नपुगेको परिवारहरू नगन्य रहेको देखिन्छ भने सेवा नपुगेका क्षेत्रहरूमा त्यसको विस्तार हुनु जरूरी छ। वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

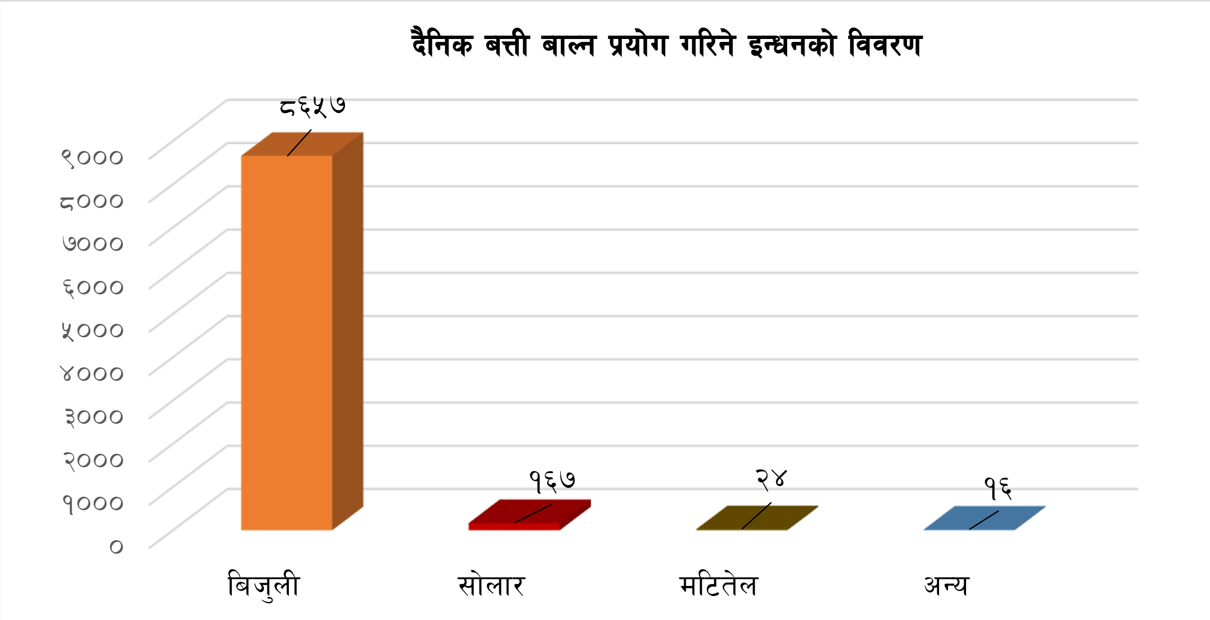

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

एक्काईसौं शताब्दीको भूमण्डलीकृत समाज सूचना र सञ्चारको युगमा छ। सूचना र सञ्चारको क्षेत्रमा आएको क्रान्तिलाई नेपालको शहरी क्षेत्रले लगभग आत्मसाथ गरिसकेको भएतापनि ग्रामिण क्षेत्रमा टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, इन्टरनेट, टेलिफोन, मोबाइल र कुरियर सेवा विस्तार हुन बाँकी छ। सञ्चार र प्रविधिका यी माध्यमहरूको पूर्ण रूपले विकास गरी ग्रामीण जनतालाई सूचना र सञ्चारको दुनियाँमा प्रवेश गराउनु चुनौतीपूर्ण रहेको छ। नेपालको संविधानले जनताको सूचनाको हकलाई मौलिक हकको रुपमा परिभाषित गरेको छ। केराबारी गाउँपालिकामा इलाका हुलाक कार्यालय, नेपाल टेलिकमको दुरसञ्चार संस्थान केराबारी

शाखा सञ्चालनमा रहेको छ । यसका अलावा यहाँ डिसहोमबाट टेलिभिजन प्रसारण हुने, निजी इन्टरनेट सेवा प्रदायक कम्पनीहरुबाट इन्टरनेट सुविधा विस्तार भइरहेको छ । तथापी यहाँ राष्ट्रियस्तरको पत्रपत्रिकाहरुको न्यून पहुँच रहेको छ भने केन्द्रिय राजधानी विराटनगरबाट प्रकाशन हुने पत्रपत्रिका तथा अन्य स्थानीय एफएमको माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण हुने गरको छ ।

७.३.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ९४: परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

विवरण	वडा नं.										जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
मोबाईल फोन	४१२	३२९	५९३	३२०	८९५	८५८	८२७	७२८	१२०४	८२०	६९८६	२६.७८
विद्युतीय पंखा	१		३८८	१	७४९	४०४	६५८	५१५	११२८	६९१	४५३५	१७.३९
इन्टरनेट सुविधा	६०	११६	३३८	२४	६३३	४६१	४६८	५००	७०६	५९१	३८९७	१४.९४
टेलिभिजन	१२१	८८	१९७	६५	३०९	४३१	५०४	४११	५२४	३७६	३०२६	११.६
रेफ्रिजेरेटर (फ्रिज)		२	२००		४२०	२४१	५१७	३७६	५८१	५०२	२८३९	१०.८८
साईकल		३	१७८	१	१५	२०४	२९६	२८८	५६१	९३	१६३९	६.२८
मोटरसाईकल/स्कुटर	५५	५६	१२२	३२	१९४	१५८	२५०	१६९	२७९	२३३	१५४८	५.९३
रेडियो सुविधा	१०४	६१	२०	३८	७२	२६२	७९	३३	१०७	४३	८१९	३.१४
कम्प्युटर/ल्यापटप	१२	१५	३१	२	४६	५०	३३	३७	९८	९५	४१९	१.६१
माथिका कुनै पनि नभएको	१६	११	२०	१६	८	२३	२१	२९	२०	११	१७५	०.६७
कार/जीप/भ्यान		६	२	१	२१	१०	९	९	१२	२४	९४	०.३६
वासिङ मेसिन			२		२	५	६	१३	९	३१	६८	०.२६
माइक्रोवेभ ओभन			२		४	२	१	१	६	७	२३	०.०९
एयर कन्डिसनर			१		२	१	४	२		२	१२	०.०५
राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकाको पहुँच						१				२	३	०.०१
जम्मा	७८१	६८७	२०९४	५००	३३७०	३१११	३६७३	३१११	५२३५	३५२१	२६०८३	१००

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

साधन तथा सेवा सुविधाको आधारमा गाउँपालिकामा मोबाइल सुविधा उपलब्धता भएको घरपरिवारको संख्या उच्च रहेको देखिन्छ। गाउँपालिकाका कुल घरपरिवारहरू मध्ये ६,९८६ अर्थात् २६.७८ प्रतिशत घरपरिवारमा मोबाइल भएको देखिन्छ। दोस्रोमा विद्युतीय पंखा हुने परिवारको संख्या ४,५३५ अर्थात १७.३९ प्रतिशत, रहेको छ । यसैगरी इन्टरनेट सेवा हुने परिवारको संख्या ३,८९७ अर्थात १४.९४ प्रतिशत रहेको छ । समग्रमा तथ्याङ्कलाई हेर्दा सञ्चार क्षेत्रको प्रमुख मोबाइल तथा इन्टरनेट सेवामा वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ। मोबाइल प्रयोगकर्ताले सबै खाले सञ्चारका सुविधा जस्तै श्रव्य, दृष्य, सूचना, गीत, खबर आदान प्रदान लगायतका धेरै काम गर्न सहज हुने भएकोले टेलिभिजन, रेडियो प्रयोगकर्ताको विगतको तुलनामा क्रमशः घटिरहेको देखिन्छ। अर्कोतर्फ कार/जीप, एर कन्डिसनर, हिटर वा ग्याँस गिजरजस्ता उच्च सुविधाका सामाग्रीहरूको संख्या कम देखिन्छ । यद्यपि, ग्रामिण इलाकाहरूमा समेत क्रमशः आधुनिक सुख सुविधाका सामग्रीहरूको प्रयोगकर्ताहरू बढ्नाले उपभोक्तावादी संस्कृतिको विकास भएरहेको देखिन्छ। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

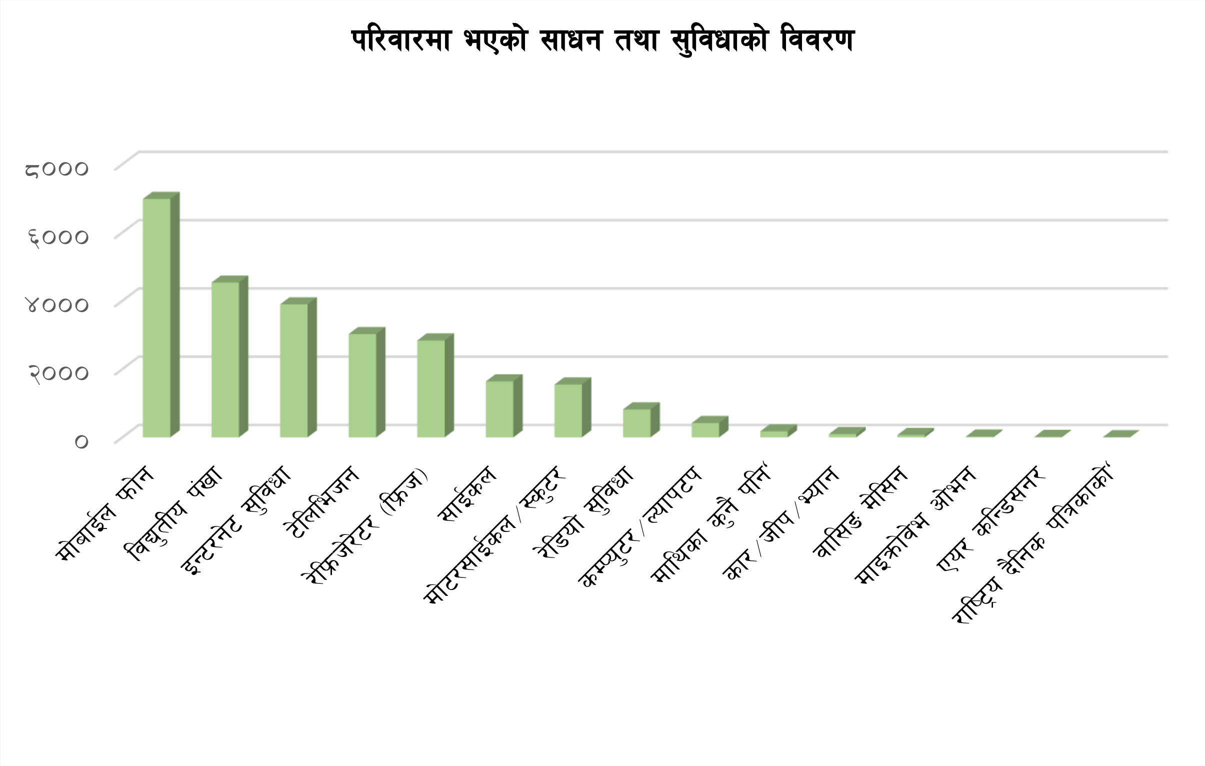

७.४ आवास तथा भवन

गाउँपालिकामा मिश्रित जनघनत्व भएका बस्तीहरु छन् । यहाँ बस्ती बसाल्ने सन्दर्भमा बजारको सम्भाव्य क्षेत्र, पानीको सुविधा, खेतीयोग्य क्षेत्र, पशुपालनलाई पायक र अन्न उत्पादनका लागि उपयुक्त जमिन भएको स्थानमा यत्रतत्र छरिएर बस्ने प्रचलन भएकाले पायक पर्ने स्थान अनुसार सबै वडाहरूमा कतै बाक्लो तथा कतै पातलो बस्तीहरु रहेका छन् । यहाँका अधिकांश घरहरू कच्ची तथा अर्धपक्की अवस्थाका छन् भने न्यून घरहरुमात्र पक्की अवस्थामा रहनुले यस क्षेत्रका घरहरू भूकम्पीय तथा अन्य प्रकोप सुरक्षाको दृष्टिकोणले जोखिममुक्त अवस्थामा भने छैनन् ।

७.४.१ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

यहाँका जम्मा घरधुरी ८,८६४ मध्ये जस्तापाता/टिनको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या सबैभन्दा बढी अर्थात ७,८९० अर्थात ८९.०१ प्रतिशत रहेको छ । सिमेन्ट अथवा ढलान गरेको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या ८८९ अर्थात १०.०३ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी खर/पराल/छ्वालीको छानो भएको घरमा बसोबास गर्नेको संख्या ४० अर्थात ०.४५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ९५: छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण

वडा नं.	जस्ता/टिन	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/छ्वाली	काठ/फल्याक	टायल/खपडा/झिँगटी	ढुङ्गा/स्लेट	जम्मा
१	४७७	१०	३	२			४९२
२	५५१	४	२४				५७९
३	७३२	५९	२	६	३		८०२
४	४१९	७		३			४२९
५	९१५	९२	१	५	१		१०१४
६	९१०	१०४	१				१०१५

वडा नं.	जस्ता/टिन	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/छ्वाली	काठ/फल्याक	टायल/खपडा/झिँगटी	ढुङ्गा/स्लेट	जम्मा
७	९५९	९५	४	७	५		१०७०
८	९१९	१५५				३	१०७७
९	१३०४	१३४	५		६		१४४९
१०	७०४	२२९			२	२	९३७
जम्मा	७८९०	८८९	४०	२३	१७	५	८८६४
प्रतीशत	८९.०१	१०.०३	०.४५	०.२६	०.१९	०.०६	१००

स्रोतः घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

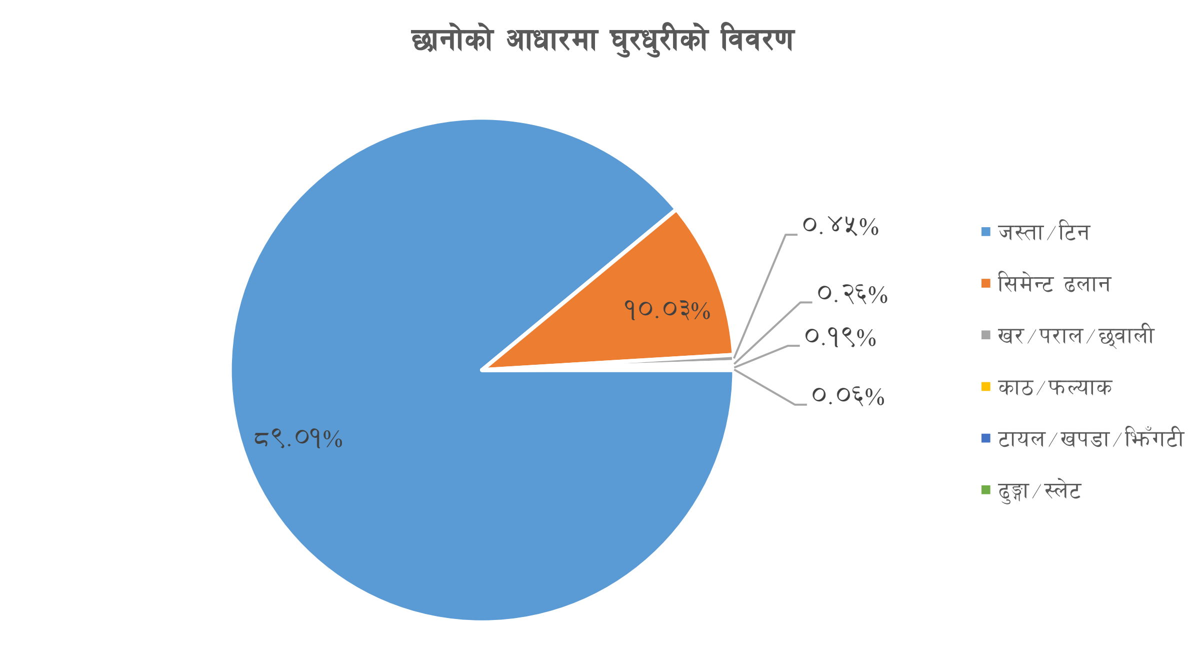

तालिका नं. ९६: भुइँको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा नं.	सिमेन्ट ढलान	माटो	काठको फल्याक/बाँस	सेरामिक टायल	ईंटा/ढुङ्गा	जम्मा
१	१३३	३६६	१	०	०	५००
२	९३	३५४	५	०	०	४५२
३	४०९	३६६	४	१	०	७८०
४	५५	३५०	०	०	०	४०५
५	६५४	४९८	१	२	१	११५६
६	७२४	४३१	१	०	०	११५६
७	६८५	३४१	२	०	०	१०२८
८	६१८	२३४	६	०	०	८५८
९	९७५	४९७	१७	२	२	१४९३
१०	८१३	२१२	१	९	१	१०३६
जम्मा	५१५९	३६४९	३८	१४	४	८८६४
प्रतीशत	५८.२०	४१.१७	०.४३	०.१६	०.०५	१००

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

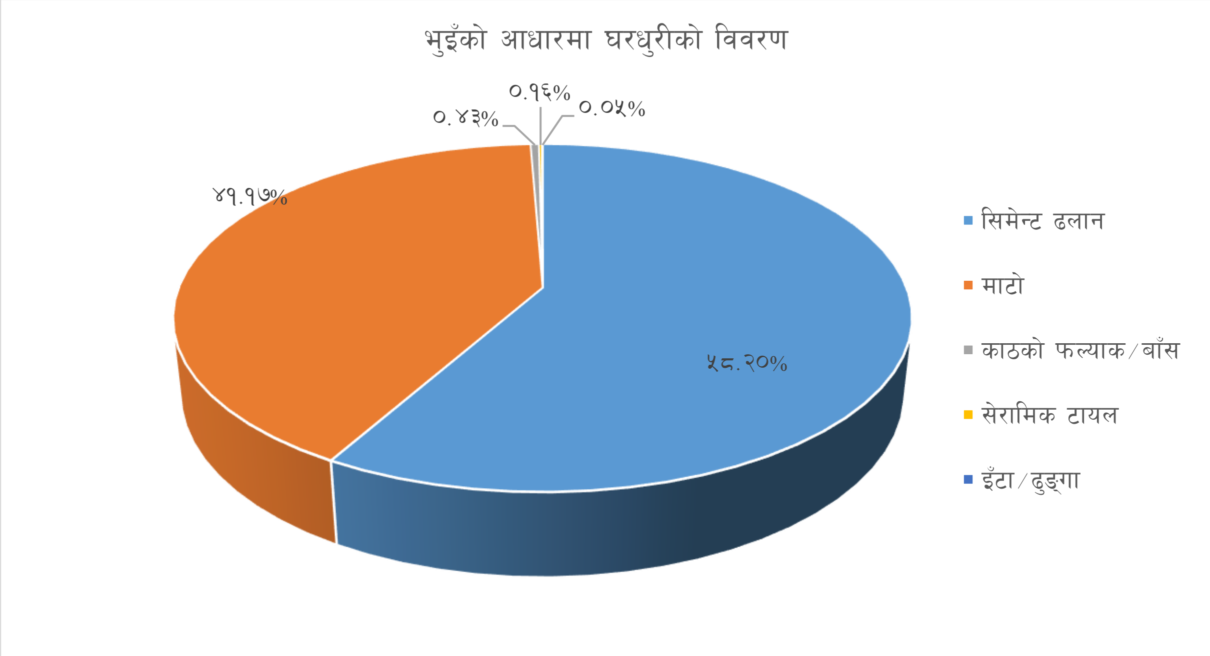

यहाँका जम्मा घरधुरी ८,८६४ मध्ये सिमेन्ट ढलान भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या सबैभन्दा बढी अर्थात ५,१५९ अर्थात ५८.२० प्रतिशत रहेको छ । माटोको भुइँ भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या ३,६४९ अर्थात ४१.१७ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी काठ/फल्याक, इँटा, ढुङ्गा, सेरामिक टायलको भुइँ भएको घरमा बसोबास गर्नेको संख्या ५६ अर्थात ०.६४ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।

७.४.२ गाउँपालिकाका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

स्थानीय तहले पालिका कार्यालय भवन, वडा कार्यालय भवनहरू तथा अत्यावश्यक अन्य सरकारी भवनहरू आफ्नै जग्गामा अथवा नेपाल सरकारबाट प्राप्त जग्गामा निर्माण गरी कार्यसम्पादनलाई चुस्तदुरुस्त र प्रभावकारी बनाई जनतालाई सरकारको उपस्थितिको आभास दिलाउनु आवश्यक हुन्छ । यस्ता प्रकारका स्थायी संरचनाहरूको निर्माण भएपछि संघीयताले संस्थागत रूप धारण गर्दै जान्छ ।

संघीय शासन प्रणाली अन्तर्गत निर्माण भएका स्थानीय तहमा आवश्यक भौतिक संरचनाहरू निर्माण गरी स्थानीय सरकारको कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुनुपर्ने मान्यता अनुरुप गाउँपालिका/नगरपालिकाको आफ्नै सामुदायिक भवन तथा सभाहल हुनु आवश्यक छ । हाल यस गाउँपालिकामा भएका सामुदायिक भवनहरु तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ९७: गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरु तथा सभाहलको विवरण

सम्बन्धित निकायको नाम	ठेगाना
गाउँपालिकाको कार्यालय	केराबारी -१०
इलाका प्रहरी कार्यालय	केराबारी -८
केराबारी पालिका अस्पताल	केराबारी -१०
इलाका हुलाक केराबारी	केराबारी -१०
केराबारी रेन्ज पोष्ट	केराबारी - ८
नेपाल दूर सञ्चार संस्थान शाखा	केराबारी - १०

सम्बन्धित निकायको नाम	ठेगाना
आमजुँगी आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	
घंघरु आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	केराबारी - ९
मुगु आधाभूत स्वास्थ्य चौकी	केराबारी - ७
चम्पाखोली आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	
याङ्शिला स्वास्थ्य चौकी	
चिउरी आधारभूत स्वास्थ्य चौकी	
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र रामपुर	
सिहंदेवी स्वास्थ्य चौकी	
स्वास्थ्य चौकी पाटी	
कालोपानी सर्पदंश उपचार केन्द्र	

स्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय, २०८१

७.४.३ गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दुरी

सडक यातायात सुविधाको विस्तार तथा सडकहरूको स्तरोन्नति गरी वडा केन्द्रहरूलाई गाउँपालिका केन्द्रसम्म जोड्नु आवश्यक छ । सडक सञ्जालको विकास भएमात्र उद्योग, बन्द व्यापारको विकासका साथै कृषिको आधुनिकीकरण र कृषि उत्पादनको बजारीकरण सम्भव छ । ग्रामीण ईलाकाका सडकहरू वर्षायामको बेलामा हिलाम्य हुने भएका कारण ती सडकलाई **"फेयर वेदर सडक"** का रुपबाट **"अल वेदर"** सडकको रुपमा स्तरोन्नति गरी वडा केन्द्रहरूलाई गाउँपालिका केन्द्रसँग जोडेर जिल्ला सडक हुँदै राष्ट्रिय राजमार्ग प्रणालीमा जोड्नुपर्ने हुन्छ । हाल केराबारी गाउँपालिका कार्यालयबाट वडा कार्यालयहरु सम्मको दुरी तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ९८: गाउँपालिका देखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दुरी सम्बन्धी विवरण

वडा केन्द्र	गाउँपालिका देखि प्रत्येक वडा केन्द्र सम्मको दुरी
केराबारी गा पा वडा न. १	१०.३१
केराबारी गा पा वडा न. २	१.९६
केराबारी गा पा वडा न. ३	६.२२
केराबारी गा पा वडा न. ४	६.३९
केराबारी गा पा वडा न. ५	६.११
केराबारी गा पा वडा न. ६	१.९६
केराबारी गा पा वडा न. ७	४.७३
केराबारी गा पा वडा न. ८	६.३६
केराबारी गा पा वडा न. ९	०.३५
केराबारी गा पा वडा न. १०	८.२६

स्रोत: घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०८१

७.४.४ पशु वधशालाको विवरण

स्थानीय सरकारले जनस्वास्थ्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गरेको खण्डमा स्वस्थ्य, निरोगी र सकारात्मक सोच भएका नागरिकहरूको उत्पादन भई उनीहरूले विकास, निर्माण र सेवाका क्षेत्रमा योगदान पु¥याउन सक्छन् । त्यसकारण आधुनिक प्रविधियुक्त सफा पशु बधशालको निर्माण गरी जनताको खाद्य सुरक्षाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै स्थानीय सरकारले मासुजन्य पशुपन्छीको बध गर्नुभन्दा पहिले निश्चित मापदण्ड पुरा गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु बाञ्छनीय देखिन्छ । केराबारी गाउँपालिकाभित्र व्यवस्थित पशुबधशाला नरहेको अवस्था छ । पशुहरूलाई फ्रेसहाउसहरू तथा खुल्ला स्थानहरूमा बध गर्ने गरिन्छ ।

७.४.५ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण

नेपालमा आफ्नो धार्मिक परम्परा अनुसार मृत्यु संस्कार गर्ने चलन परापूर्व कालदेखि नै चलिआएको छ । हरेका गाउँपालिकामा तथा हरेक समुदायको आ-आफ्नो धर्म र संस्कृति अनुसार शवदाहस्थल र चिहान व्यवस्थापन एक महत्वपूर्ण र संवेदनशील विषय र आवश्यकता हो । भावनात्मक अर्थ समेत बोकेको यो विषयलाई कुनै पनि योजनाले समयमै सम्बोधन गर्नुपर्दछ । अन्यथा अव्यवस्थित दाहसंस्कार गरिनुले गाउँपालिकाको पर्यावरणीय, सामाजिक तथा साँस्कृतिक व्यवस्थामा चुनौती थपिन्छ । यस गाउँपालिकामा बासिन्दाहरुले खोलाघाटमा दाहसंस्कार गर्ने गर्दछन् । यसैगरी वडा नं. २ का बासिन्दाले समेवा खोलाघाटमा, वडा नं.३ का बासिन्दाले हचुवा खोलाघाटमा, वडा नं.४, ५, ६ का बासिन्दाले बुढी खोला खोलाघाटमा, वडा न ६ का बासिन्दाले हुरहुरे मुगुदोभान खोलाघाटमा, वडा नं. ९ का बासिन्दाले वेलचौरी घाटमा, कुसुमे घाटमा, लोहान्द्रे खोलाघाटमा, धरधरे घाटमा, वडा नं. १० बासिन्दाले दारे खोल्सी घाटमा अन्तिम संस्कार गर्ने गरेका छन् । भने राई, लिम्बु, मगर तथा जनजाती समुदायले आफ्नो संस्कार अनुसार शवदाहस्थलमा दाहसंस्कार गर्ने गरेका छन् । परम्परागत रुपमा सञ्चालनमा रहेका शवदाहस्थल र समाधीस्थललाई भविष्यमा सहज र व्यवस्थित बनाउनु पर्दछ । आवश्यक स्थानमा शवदाहस्थल तथा समाधीस्थलको व्यवस्थापनका लागि आश्रयस्थल बनाउने, खानेपानी तथा काठ/दाउराको व्यवस्थापन, मृत्यु संस्कारका लागि आवश्यक सामाग्रीहरू उपलब्ध हुनेगरी पूजा पसल व्यवस्थापन आदि कुराहरू गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने हुन्छ ।

परिच्छेद - ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था

८.१.१ गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा : संगठनात्मक सर्वेक्षणमा रहेको संगठन तालिका

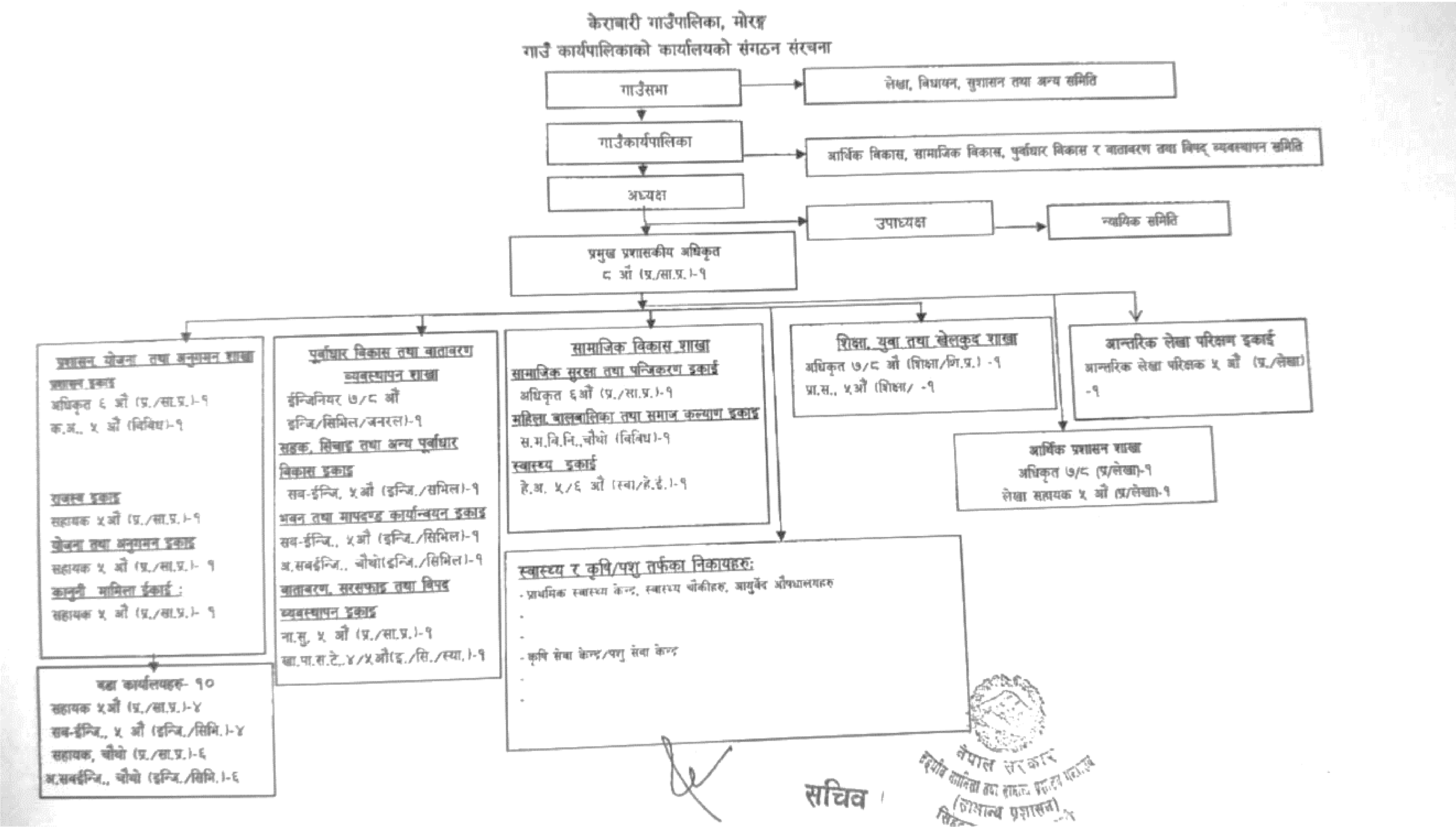

८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार

- अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण तथा अद्यावधिक,
- निःशुल्क उपचार सिफारिस,
- कृषि समूह दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- कृषि यन्त्र, औषधी तथा पशु औषधी उपचार र उपकरण वितरण,
- बाली तथा पशुपन्छी बीमा,
- प्राइवेट फर्म दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- व्यवसाय दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- सहकारी दर्ता तथा खारेजी,
- संघ संस्था दर्ता तथा खारेजी,
- रोजगार परामर्श,
- श्रम स्वीकृति,
- वैदेशिक रोजगारी सहायता,
- व्यक्तिगत घटना दर्ता,
- सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नयाँ लाभग्राही दर्ता तथा नवीकरण,
- घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र वितरण तथा नवीकरण,
- घर निर्माण अनुमति,
- घरनक्शा पास तथा अभिलेखीकरण,
- विवाद निरोपण तथा मेलमिलाप,
- छात्रवृत्ती सिफारिस,
- विद्यालय सञ्चालन तथा कक्ष थप अनुमति,
- तालिमहरू सञ्चालन,
- गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूबाट विभिन्न सिफारिस र प्रमाणितका कार्यहरू आदि ।

८.२.२ सेवा प्रवाह प्रक्रिया र पृष्ठपोषण

अपाङ्ग तथा ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण : सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन, वडाको सिफारिस र आवश्यक परेको खण्डमा विशेषज्ञ चिकित्सकको सिफारिसका आधारमा अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण समितिले जाँचबुझ गरी परिचयपत्र वितरण गर्ने ।

ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्रका लागि नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा जाँचबुझ गरी परिचयपत्र वितरण हुने ।

क्लब दर्ता : बाल क्लब, किशोरी क्लब, युवा क्लब, सञ्जालहरु विधान, बैठकका निर्णयहरु, आवश्यक अन्य कागजातहरु संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त भएमा दर्ता हुने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

निःशुल्क उपचार सिफारिस: सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन, अस्पतालको प्रेषण पूर्जा र वडाको सिफारिसका आधारमा निःशुल्क उपचार सिफारिस समितिका आधारमा निःशुल्क उपचारका लागि सिफारिस हुने ।

कृषि समूह दर्ता: प्रस्तावित समूहको निर्णय प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाण पत्रहरु सहित निवेदन पेश भएपछि कृषि तथा पशु सेवा उपशाखाले आवश्यक जाँचबुझ गरी कृषि समूह दर्ता गर्ने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

कृषि यन्त्र, औषधी तथा पशु औषधी उपचार र उपकरण वितरण: वार्षिक कार्यक्रम, लक्षित वर्गको माग र निवेदनका आधारमा कृषि यन्त्र र पशु उपचार उपकरण वितरण हुने । सेवा केन्द्रहरुबाट उपचार सेवा निःशुल्क रुपमा उपलब्ध हुने ।

बाली तथा पशुपन्छी बीमा : गाउँपालिकाले अनुदानमा इच्छुक व्यक्तिहरुको बाली तथा पशुपन्छी बीमा गरिदिने ।

प्राइवेट फर्म दर्ता: वडाको सिफारिस, जग्गाधनी प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपि, नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र निवेदन इच्छुकले पेश गरेमा रु ५ लाखसम्मको प्राइवेट फर्म दर्ता र सोको नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

व्यवसाय दर्ता : वडाको सिफारिस, जग्गाधनी प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपि, नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र निवेदन इच्छुकले पेश गरेमा व्यवसाय दर्ता र सोको नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

सहकारी दर्ता: विनियम सहित भेलाका निर्णयहरुका प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाणपत्रका प्रतिलिपिहरु र आवश्यक अन्य कागजातहरु संलग्न गरी पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त देखिएमा सहकारी संस्था दर्ता हुने, एकीकरण, विभाजन र नियमानुसार दर्ता खारेजीको कार्य गरिने ।

स्थानीय संघ संस्था दर्ता: विधान, बैठकका निर्णयहरुका प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाणपत्रका प्रतिलिपिहरु, आवश्यक अन्य कागजातहरु संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त भएमा संघ संस्था दर्ता हुने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

रोजगार परामर्श: वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरुका लागि रोजगार सेवा केन्द्रबाट परामर्शको कार्य गरिने ।

श्रम स्वीकृति: व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिका लागि रोजगार प्रदायक कम्पनीले दिएको भिजा, सम्झौताको कागजात लगायतका कागजातहरु संलग्न गरी पेश गरेमा अनलाइन माध्यमबाट सोको स्वीकृतिको कार्य अगाडि बढाइने र स्वीकृति भई आए पश्चात् प्रिन्ट गरी स्वीकृति पत्र प्रदान गरिने ।

वैदेशिक रोजगारीबाट बिदामा फर्किएका व्यक्तिहरु पुनः वैदेशिक रोजगारीमा जान थाल्दा पुनः श्रम स्वीकृतिका लागि रोजगार प्रदायक कम्पनीले दिएको भिजा, सम्झौताको कागजात लगायतका कागजातहरु संलग्न गरी पेश गरेमा अनलाइन माध्यमबाट सोको पुनः स्वीकृतिको कार्य अगाडि बढाइने र स्वीकृति भई आए पश्चात् प्रिन्ट गरी स्वीकृति पत्र प्रदान गरिने ।

वैदेशिक रोजगारी सहायता: वैदेशिक रोजगार बोर्ड मार्फत् प्रदान गरिने मृत्यु तथा अंगभंग क्षतिपूर्ति, परिवार स्वास्थ्य उपचार खर्च, मृत्यु भएमा शव घरसम्म झिकाउने कार्य, विदेशमा अलपत्र परेकाको उद्दार तथा

खोजतलास लगायतका कार्यका लागि वडाको सिफारिस सहित अन्य आवश्यक कागजातहरु संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइ सेवा प्रदान गरिने ।

<u>व्यक्तिगत घटना दर्ता</u> : सूचकले दिएको सूचना फाराम र आवश्यक अन्य कागजातहरुको आधारमा स्थानीय पञ्जीकाधिकारीले जाँचबुझ गरी अनलाइन व्यक्तिगत घटना दर्ता गरी दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने ।

<u>सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नयाँ लाभग्राही दर्ता तथा नवीकरण</u>: ज्येष्ठ नागरिक, ज्येष्ठ नागरिक एकल महिला, अपाङ्ग, विधुवा, दलित बालबालिका पोषण भत्ता, लोपोन्मुख नागरिकका लागि सामाजिक सुरक्षा भत्तामा नयाँ लाभग्राहीको रुपमा दर्ता हुन वडा कार्यालयमा आफ्नो आवश्यक कागजातहरु सहित फाराम भरी निवेदन पेश गरेमा जाँचबुझ गर्दा योग्य देखिएमा नयाँ लाभग्राहीका रुपमा दर्ता भई अर्को महिनाबाट भत्ता पाउने व्यवस्था रहेको छ ।

सामाजिक सुरक्षा भत्तामा दर्ता रहिरहेका व्यक्तिहरुका लागि प्रत्येक वर्ष भदौको महिनाभित्र आफ्नो कागजातहरु सहित फाराम भरी निवेदन पेश गरेमा नवीकरणको कार्य तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिने व्यवस्था रहेको छ ।

<u>घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र वितरण:</u> आवश्यक जनशक्ति र यन्त्र उपकरणको विवरण र प्रमाणहरुको प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम इजाजत पत्र प्रदान गर्ने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

<u>घर निर्माण अनुमति, घर नक्शा पास तथा अभिलेखीकरण</u> : निर्माण गर्ने घरको ड्रइङ डिजाइन सहित घरनक्शा पासका लागि नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ र प्रक्रिया पूरा गरी घरनक्शा पास गरिने र सोका आधारमा घर निर्माण अनुमति प्रदान हुने ।

पुराना घरहरुका हकमा निर्मित घरको नक्शा, नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ र प्रक्रिया पूरा गरी अभिलेखीकरण प्रमाणपत्र प्रदान गरिने ।

<u>विवाद निरुपण तथा मेलमिलाप</u> : स्थानीय न्यायिक समितिले आफ्ना क्षेत्राधिकार भित्रका विभिन्न विषयमा न्याय निरोपण तथा मेलमिलापका कार्य गर्ने ।

<u>छात्रवृत्ती सिफारिस:</u> निःशुल्क अध्ययनका लागि वडाको सिफारिस सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी छात्रवृत्तिका लागि सिफारिस गर्ने ।

<u>विद्यालय सञ्चालन तथा कक्ष थप अनुमति</u>: विद्यालय सञ्चालन वा कक्षा थपका लागि आवश्यक पूर्वाधार पूरा गरी आवश्यक अन्य कागजातहरु संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गर्दा उपयुक्त देखिएमा विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति प्रदान गर्ने ।

<u>तालिम सञ्चालन:</u> गाउँपालिकाको आफ्नै वार्षिक योजना/कार्यक्रमबाट विभिन्न आय तथा सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन हुने गर्दछन् भने विभिन्न गैरसरकारी संघ संस्थाहरूको समन्वय तथा सहकार्यमा समेत त्यस्ता तालिमहरू सञ्चालन हुने गरिरहेका छन् ।

<u>गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुबाट विभिन्न सिफारिस र प्रमाणितका कार्यहरु</u> : स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारभित्र रहेका स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले तोके बमोजिमका कार्यहरुका लागि आवश्यक

कागजातहरु संलग्न गरी गाउँपालिका वा वडामा निवेदन पेश गरेमा नियमानुसार सिफारिस तथा प्रमाणितका कार्यहरु गर्ने ।

८.४ ऐन, नीति नियम र कार्यप्रणाली

८.४.१ गाउँपालिकाका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु

क्र.स.	गाउँपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
१	केराबारी गाउँपालिकाको पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८१
२	केराबारी गाउँपालिकाको -कृषि-विकास-कार्यक्रम-सञ्चालन-कार्यविधि-२०८१
३	पोषण मैत्री स्थानीयतह तथा सेवा विस्तार कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन निर्देशिका, २०८१
४	केराबारी गाउँपालिकाको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०८१
५	केराबारी गाउँपालिकाको लैङ्गिक सशक्तिकरण रणनीति, २०८१
६	केराबारी गाउँपालिका सुशासन तथा स्थानीय सेवा समिती (गठन तथा सञ्चालन) कार्यविधि, २०८१
७	अर्थ तथा सार्वजनिक लेखा समिती गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०८१
८	केराबारी गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन २०७५को दोस्रो संशोधन, २०८१
९	केराबारी गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०८१
१०	केराबारी गाउँपालिकाको कर्मचारी तहबृद्धि सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
११	केराबारी गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको आर्थिक ऐन, २०८१
१२	केराबारी गाउँपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका, २०८१
१३	केराबारी गाउँपालिकाको विषयगत समिति सञ्चालन कार्यविधि, २०८१
१४	केराबारी गाउँपालिकाको अनुगमन तथा सुपरिबेक्षण समितिको कार्यविधि, २०८१
१५	केराबारी गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति कार्यविधि, २०८१
१६	केराबारी गाउँपालिकाको शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा शिक्षक समायोजन कार्यविधि, २०८१
१७	केराबारी गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन सम्बन्धी कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०८०
१८	केराबारी गाउँपालिकाको बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन सम्बन्धी कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०८०
१९	केराबारी गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन, २०७५ (प्रथम संशोधन सहित)
२०	केराबारी गाउँपालिकाको विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन सम्वन्धी कार्यविधि, २०८०
२१	केराबारी गाउँपालिकाको कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार निवारण आचारसंहिता, २०८०
२२	केराबारी गाउँपालिकाको प्रध्यानाध्यापक नियुक्ति तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० को प्रथम संशोधन कार्यविधि २०८०
२३	समुदायमा आधारित सालक संरक्षित विशेष क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०
२४	आर्थिक सहायता सम्बन्धी कार्यविधि २०७९ प्रथम संशोधन, २०८०
२५	विद्यालय लेखापरीक्षण सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
२६	कन्टिजेन्सी खर्चलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०८०

क्र.स.	गाउँपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
२७	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरुको सञ्जाल गठन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
२८	केराबारी गाउँपालिकाको पोषणमैत्री स्थानीय तह तथा सेवा विस्तार कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन निर्देशिका, २०८०
२९	केराबारी गाउँपालिकाको कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०
३०	केराबारी गाउँपालिकाको पशुपन्छी कार्यक्रम कार्यविधि, २०८०
३१	कालापानी सर्पदंश उपचार केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
३२	प्रधानाध्यापक नियुक्ति तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०
३३	विनियोजन ऐन, २०८०
३४	केराबारी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८०
३५	केराबारी गाउँपालिकाको कर्मचारी तह बृद्धि सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
३६	नदीजन्य पदार्थ अमानतमा बिक्री तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०
३७	केराबारी गाउँपालिकाको नदिजन्य पदार्थ उत्खन्न संकलन तथा बिक्री मुल्य असुली सम्बन्धी ठेक्का व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
३८	केराबारी गाउँपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिती व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८ को प्रथम संशोधन कार्यविधि, २०७९
३९	केराबारी गाउँपालिकाको ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७९
४०	केराबारी गाउँपालिकाका नदीजन्य पदार्थ उत्खन्न संकलन तथा बिक्री मुल्य असुली सम्बन्धी ठेक्का व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८ को प्रथम संशोधन कार्यविधि, २०७९
४१	केराबारी गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिती लाभग्राही समुदायबाट कार्यसम्पन्न गर्ने कार्यविधि, २०७९
४२	केराबारी गाउँपालिकाको, राजश्व परामर्श समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७९
४३	केराबारी गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९
४४	केराबारी गाउँपालिकाको नगर प्रहरी गठन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
४५	स्वास्थ्य कर्मचारीहरुका लागि अतिरिक्त समय प्रोत्साहन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७९
४६	घुम्ती अल्ट्रासाउण्ड सेवा सञ्चालन कार्यविधि, २०७९
४७	पोषणमैत्री स्थानीय तहा कार्य सञ्चालन मार्गदर्शन निर्देशिका, २०७९
४८	मर्मत सम्भार सञ्चालन कार्यविधि, २०७९
४९	केराबारी गाउँपालिकाको व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण निर्देशिका, २०७९
५०	केराबारी गाउँपालिकाको कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७९
५१	केराबारी गाउँपालिकाको पशु विकास कार्कक्रम सञ्चालन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७९
५२	केराबारी गाउँपालिकाको आर्थिक सहायता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
५३	केराबारी गाउँपालिकाको करारमा कर्मचारी व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यविधि, २०७९
५४	केराबारी गाउँपालिकाको सार्वजनिक जग्गा संरक्षण तथा उपयोग सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
५५	केराबारी गाउँपालिकाको जग्गा सम्याउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९

क्र.स.	गाउँपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
५६	कालोपानी सर्पदंश उपचार केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७
५७	केराबारी गाउँपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०७९
५८	केराबारी गाउँपालिकाको वन ऐन, २०७९
५९	आर्थिक ऐन, २०७९
६०	न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन सम्बन्धी ऐन, २०७८
६१	केराबारी गाउँपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति दर्ता तथा नवीकरण व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८
६२	केराबारी गाउँपालिकाको खेलकुद सञ्चालन कार्यविधि २०७८
६३	स्थानिय तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिती गठन सञ्चालन कार्यविधी, २०७८
६४	केराबारी गाउँपालिकाको सहकारी सञ्चालन अनुगमन तथा लेखापरीक्षण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८
६५	केराबारी सहकारी संस्था सञ्चालन नियमावली, २०७८
६७	केराबारी गाउँपालिकाको पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८
६८	केराबारी गाउँपालिकाको नदीजन्य पदार्थ उत्खनन संकलन तथा बिक्री मूल्य असुली सम्बन्धी ठेक्का व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
६९	तथ्याङ्क तथा अभिलेख व्यवस्थापन ऐन, २०७८
७०	संघ संस्था दर्ता ऐन, २०७८
७१	केराबारी गाउँपालिकाको छात्रासँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७
७२	केराबारी गाउँपालिकाको स्थानिय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष, २०७७
७३	कृषि सामाग्री आपूर्ति तथा कृषि उपज संकलन केन्द्र सञ्चालन निर्देशिका, २०७७
७४	केराबारी गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड एवं नक्शापास कार्यविधि, २०७७
७५	केराबारी गाउँपालिकाको कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७
७६	केराबारी गाउँपालिकाको संक्षिप्त वातावरण अध्ययन प्रतिवेदन कार्यविधि, २०७७
७७	केराबारी गाउँपालिकाको कृषि ऐन, २०७७
७८	केराबारी गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७६
७९	शैक्षिक व्यवस्थापन गुणस्तर अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
८०	सिँचाई साझेदारी कार्यक्रम कार्यविधि, २०७६
८१	केराबारी गाउँपालिकाको भकारो सुधार कार्यविधि, २०७६
८२	केराबारी गाउँपालिकाको कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन, २०७५
८३	केराबारी गाउँपालिकाको स्वास्थ्य संस्था दर्ता अनुमती तथा नवीकरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
८४	केराबारी गाउँपालिकाको स्थानीय उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
८५	केराबारी गाउँपालिकाको कर्मचारी प्रोत्साहन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५
८६	केराबारी गाउँपालिकाको सम्पत्ती कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
८७	केराबारी गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यविधि, २०७५

क्र.स.	गाउँपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
८८	केराबारी गाउँपालिकाको गाउँसभा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
८९	केराबारी गाउँपालिकाको बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५
९०	केराबारी गाउँपालिकाको टोल विकास संस्था दर्ता कार्यविधि, २०७५
९१	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण र्काविधि, २०७५
९२	केराबारी गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
९३	केराबारी गाउँपालिकाको करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
९४	घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
९५	केराबारी गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
९६	केराबारी गाउँपालिकाको एफ.एम रेडियो सञ्चालन ऐन, २०७५
९७	केराबारी गाउँपालिकाको सहकारी संस्था सञ्चालन ऐन, २०७५
९८	शिक्षा ऐन, २०७५
१००	केराबारी गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५
१०१	केराबारी गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५
१०२	केराबारी गाउँपालिकाको न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धी) ऐन, २०७५
१०३	केराबारी गाउँपालिकाको स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
१०४	केराबारी गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४
१०५	गाउँ कार्यपालिका कार्य विभाजन नियमावली, २०७४
१०६	गाउँ कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
१०७	केराबारी गाउँ कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली, २०७४
१०८	केराबारी गाउँपालिकाको निर्णय वा आदेश वा अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण कार्यविधि नियमावली, २०७४

८.४.२ गाउँकार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

तालिका नं. ९९: कार्यपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

क्र.स	नाम	पद	शाखा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	जयराम श्रेष्ठ	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत		९८५२०८०२१३	स्थायी
२	वावुराम के.सी.	अधिकृत आठौं	योजना	९८५२०७२३११	स्थायी
३	नविनराज भट्टराई	अधिकृत आठौं	प्रशासन	३३३३३३३३३३३	स्थायी
४	विमला पौडेल	अधिकृत छैटौं	सहकारी	९८०६०५८७५३	स्थायी
५	दिनेश बुढाथोकी	लेखा अधिकृत छैटौं	लेखा	९८४२३४४२१८	स्थायी
६	भारती धिताल	आलेप अधिकृत	आलेप, राजश्व	९८४२३४२२२७	स्थायी
७	सुवास सुवेदी	सूचना प्रविधि अधिकृत	सुचना प्रविधि	९८५२०८०२१७	करार

क्र.स	नाम	पद	शाखा	सम्पर्क नं.	कैफियत
८	चन्द्र बहादुर बस्नेत	सहायक पाँचौ	योजना	९८५२०३३२५६	अस्थायी
९	राजन श्रेष्ठ	सहायक पाँचौ	शा.शु.,पञ्जिकरण, न्यायिक	९८५२०३२२६०	अस्थायी
१०	बसन्त चिमरिया	प्रा.स.सहायक पाँचौ	जिन्सि, भण्डार	९८४१९०८४८३	स्थायी
११	सुजन कोईराला	एम.आई.यस. अपरेटर	पञ्जिकरण	९८४२१२३९३३	करार
१२	मिना पहाडी	सहायक पाँचौ	महिला बालबालिका	९८४२३७२३८७	स्थायी
१३	विवेक भुजेल	सहायक चौँथो	सचिवालय	९८५२०४४५६५	करार
१४	कविता राई	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	सूचना प्रविधि	३३३३३३३३३३	करार
१५	लोचन निरौला	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	लेखा	९८६२१८७३८३	करार
१६	फुल प्रसाद कट्टेल	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	प्रशासन	९८६२२८५५५७	करार
१७	मोहन प्रसाद भण्डारी	फिल्ड सहायक चौँथो	पञ्जिकरण	९८४३१४३६९३	करार
१८	सृष्टी राई	उ.वि.स. चौँथो	उद्यम विकास	९८१७३२९२३९	करार
१९	काजिमान रोक्का नेपाली	कायालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	९८६९७९८१२२	करार
२०	तिर्था बराल	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	९८६२२८४८६९	करार
२१	टिका मगर	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	३३३३३३३३३३	करार
२२	विजय खड्का	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८६६३२३७०५	करार
२३	तेज कुमार मगर	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८१९०८८१३२	करार
२४	दिनेश मल्लिक	स्विपर	श्रेणी विहिन		करार
२५	युगेन राई	स्विपर	श्रेणी विहिन		डोर
२६	मुना कार्की	स्विपर	श्रेणी विहिन		डोर
२७	उमेश मल्लिक	स्विपर	श्रेणी विहिन	९८१७३०८४४१	डोर

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १००: प्राविधिक तहका कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कैफियत
१	सुमन कुमार दाहाल	इन्जिनियर	छैटौं	करार	९८४२१४७१९५	खरिद इकाई
२	रोशन परियार	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	स्थायी	९८४०३८१५९२	भौतिक पुर्वाधार शाखा
३	ख्यामराज न्यौपाने	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	स्थायी	९८४२१६६५३६	घर नक्शा
४	चन्द्रकला प्रधान	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	करार	९८०७३६२१०५	वडा नं ५
५	धन बहादुर महरा	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	स्थायी	९८६५७७२३७३	वडा नं ९
६	आशिष श्रेष्ठ	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	करार	९७४२८३४४७४	वडा नं ५

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कैफियत
७	हिरा कुमारी श्रेष्ठ	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	स्थायी	९८६-२२२१७९०	वडा नं १०
८	जिवन तिम्सिना	अ. सव-इन्जिनियर	चौँथो	स्थायी	९८११३२९९६९	वडा नं ३ र ८
९	दिवस निरौला	अ. सव-इन्जिनियर	चौँथो	स्थायी	९८६३२६९२१८	वडा नं ६
१०	खगेन्द्र बहादुर लिम्बु	अ. सव-इन्जिनियर	चौँथो	स्थायी	९८४२२२७७५७	वडा नं ४
११	रामनाथ यादव	अ. सव-इन्जिनियर	चौँथो	स्थायी	९८०७६४४३००	वडा नं १
१२	विवेक भट्टराई	अ. सव-इन्जिनियर	चौँथो	करार	९८५२०८१७८९	वडा नं २
१३	टंक ढकाल	खा.प.स.टे	चौँथो	स्थायी		भौतिक पूर्वाधार शाखा
१४	विजय कुमार यादव	अमिन चौथो	प्राविधिक	करार	९८६३९०१२२५	घर नक्शा

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १०१: पशु स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कार्यरत कार्यालय
१.	सहदेव दास	अधिकृत	छैटौं	स्थायी	९८४२१२७३२३	पशु सेवा शाखा केराबारी-८
२.	प्रकाश सिंह धामी	प.स्वा.प्रा.	पाँचौ	स्थायी	९८४२८४५८२९	पशु सेवा शाखा केराबारी-८
३.	विष्णु घिमिरे	ना.प.स्वा.प्रा.	चौँथो	स्थायी	९८४८८७३५२१	पशु सेवा शाखा केराबारी-७
४.	रोशन श्रेष्ठ	ना.प.स्वा.प्रा.	चौँथो	करार	९८४४७८९०४५	पशु सेवा उप-केन्द्र केराबारी-५
५.	पेरुना रिसाल	ना.प.स्वा.प्रा.	चौँथो	करार	९८१६३३१९९९	पशु सेवा उप-केन्द्र केराबारी-६
६.	सागर थापा मगर	ना.प.स्वा.प्रा.	चौँथो	करार	९७०२८१२२२४	पशु सेवा उप-केन्द्र केराबारी-१

तालिका नं. १०२: कृषि सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कार्यरत कार्यालय
१.	टेक प्रसाद बास्तोला	कृषि अधिकृत	छैठौं	स्थायी	९८४५७७०५०५	
२.	प्रवास भण्डारी	कृषि स्नातक	छैठौं	करार	९८४०२२००३२	प्राङ्गारिक मल उत्पादन केन्द्र
३.	निर्मला मगर	ना.प्रा.स.	चौथो	करार	९८६६४४२२२६	
४.	पुजन घिमिरे	ना.प्रा.स.	चौथो	स्थायी	९८६२९३२९२२	प्राङ्गारिक मल उत्पादन केन्द्र
५.	सन्ध्या बजगाईं	ना.प्रा.स.	चौथो	करार	९८४८६८९६३५	कृषि सेवा केन्द्र वडा नं १

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १०३: नगर प्रहरी सेवा

क्र.स.	नाम	पद	सेवा	सम्पर्क	कैफियत
१	राजेश थापा	हवल्दार न.प्र.	नगर प्रहरी	९८५२०४०२७०	करार
२	प्रविन घमिरे	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी	९८०४०७०४६७	करार
३	लक्ष्मी श्रेष्ठ	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी		करार
४	जित बहादुर बस्नेत	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी	९८४२३२६५४३	करार
५	लाल बहादुर लिम्बु	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी	९८४२६४५७४१	करार
६	नविन कुमार राई	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी	९८४१८३७८१४	करार
७	बम बहादुर लिम्बु	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी		करार
८	हिरालाल विश्वकर्मा	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी		करार
९	सुर्य बहादुर अधिकारी	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी		करार
१०	गंगा श्रेष्ठ	जवान न.प्र.	नगर प्रहरी		करार

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

तालिका नं. १०४: स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कैफियत
१.	टोम साद चौलागाईं	जनस्वास्थ्य अधिकृत	सातौं	स्थायी	९८४०९९१४१९	शाखा प्रमुख
२.	चित्रकला राई	सि अनमी	छैटौं	स्थायी	९८४२०८२४९०	ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड
३.	चिरञ्जिवी पराजुली	सिअहेव	पाँचौ	स्थायी	९८५२०२९३८३	
४.	संगिता लिम्बु	पोषण सहजकर्ता	चौंथो	करार	९८६११०६८१२	पोषण कार्यक्रम
५.	वविता शाह	नमुना संकलनकर्ता	चौंथो	करार	९८१२३१७६९२	क्षयरोग कार्यक्रम

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

तालिका नं. १०५: रोजगार सेवामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क	कैफियत
१.	अनिस आचार्य	रोजगार संयोजक	छैटौं	करार	९८४०९९१४१९	
२.	पुजा भुजेल	परिवार परामर्शकर्ता	छैटौं	करार	९८६२०५७६१२	रेमि
३.	मिना धिमाल	रोजगार परामर्शकर्ता	छैटौं	करार	९८०५३४७६४४	रेमि
४.	आशिष श्रेष्ठ	सव-इन्जिनियर	पाँचौ	करार	९७४२८३४४७४	
५.	प्रकाश खतिवडा	रोजगार सहायक	पाँचौ	करार	९८१९०७२९८८	
६.	देवराज भण्डारी	सामाजिक परिचालक	पाँचौ	करार	९८४६७५३१३६	रेमि
७.	यशोधा अधिकारी	सामाजिक परिचालक	पाँचौ	करार	९८१०४८२१४१	रेमि

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८१

तालिका नं. १०६: भूमि समस्या समाधान आयोगमा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

सि.नं.	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क
१.	अरुण खतिवडा	संयोजक	अधिकृत छैटौं	स्थायि	९८६२०७५९७१
२.	सत्य नारायण शाह	सर्वेक्षक	सहायक पाँचौ	करार	९८४५४३४६५३
३.	अस्मिता मगर	सर्वेक्षक	सहायक पाँचौ	करार	९७४२५२२४१४
४.	शर्मिला ढकाल	अमिन	सहायक चौथो	करार	९८४५४०३९४६
५.	गंगा खड्का	अमिन	सहायक चौथो	करार	९८६२८८०३९६
६.	अनुजा ढकाल	सामाजिक परिचालक	सहायक चौथो	करार	९८१९३७१०१०
७.	शर्मिला रायमाझी	नापी कामदार	श्रेणी विहिन	करार	९८०८६७३८०५

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १०७: वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नाम	पद	तह	सम्पर्क नं	कार्यरत कार्यालय
१	रत्न बहादुर बुढाथोकी	वडा सचिव	सा.पाँ.		१ नं वडा कार्यालय
२	संगीता लिम्बू	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१९०५११३८	१ नं वडा कार्यालय
३	दिपक पौड्याल	वडा सचिव	सा.पाँ.		२ नं वडा कार्यालय
४	सन्त कुमारी लिम्बू	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.		२ नं वडा कार्यालय
५	चित्र बहादुर चौहान	वडा सचिव	सा.पाँ.		३ नं वडा कार्यालय
६	निर बहादुर मगर	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१०४२९३६९	३ नं वडा कार्यालय
७	वेद प्रसाद पराजुली	वडा सचिव	सा.चौ.	९८४-८१४३६०६	४ नं वडा कार्यालय
८	अम्बर सिंह तामाङ	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१९०३०२०९	४ नं वडा कार्यालय
९	यमुना राई	वडा सचिव	सा.चौं		५ नं वडा कार्यालय
१०	भरत लिम्बू	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.		५ नं वडा कार्यालय
११	पवन कुमार यादव	वडा सचिव	अ.छै.		६ नं वडा कार्यालय
१२	सावित्रा देवी वर्देवा	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८००९१४४९६	६ नं वडा कार्यालय
१३	पुष्पराज दाहाल	वडा सचिव	स.चौ.		७ नं वडा कार्यालय
१४	विवेक भण्डारी	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.		७ नं वडा कार्यालय
१५	आशा बस्नेत	वडा सचिव	स.चौ.	९७६८३७४१५७	८ नं वडा कार्यालय
१६	कौशल पाण्डे	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.		८ नं वडा कार्यालय
१७	सहदेव दास	वडा सचिव	अ.छै.		९ नं वडा कार्यालय
१८	राजेश पोखरेल	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८१७३६००१७	९ नं वडा कार्यालय
१९	निशा मगर	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.	९८६१९१००६२	९ नं वडा कार्यालय
२०	देश बहादुर मोक्तान तामाङ	वडा सचिव	सा.पाँ.		१०नं वडा कार्यालय
२१	श्री कोपिला राई	कार्यालय सहयोगी	श्रे.वि.		१०नं वडा कार्यालय

स्रोत: गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १०८: स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क
१. पाटी स्वास्थ्य चौकी वडा नं १ पाटी					
१	राजकुमार यादव	सि अहेव	छैटौं	स्थायी	प्रमुख/९८४२७१४०७५
२	शशि यादव	सि अहेव	छैटौं	स्थायी	
३	भिम कुमारी लिम्बू	सि अ न मी	छैटौं	स्थायी	
४	सरस्वती श्रेष्ठ	ल्या अ	चौथो	करार	
५	सिंह बहादुर लिम्बू	का स	पाँचौ	स्थायी	
२. सिंहदेवी स्वास्थ्य चौकी वडा नं २ सिंहदेवी					
१	सावित्रा यस्माली	सि अनमी	पाँचौ	स्थायी	
२	संजिव दाहाल	हेल्थ असिस्टेन्ट	पाँचौ	करार	९८६२०४३४०९
३	प्रतिक्षा सुनाम	स्टाफ नर्स	पाँचौ	करार	९८२८७५९१६५
४	सुमित्रा राई	अनमी	चौथो	करार	
५	युवराज शाही	का स	श्रेणी विहिन	करार	
३. बिहिबारे आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं २ जेफाले					
१	उमा गेलाल	अहेव	चौथो	करार	९८६१८६९६३७
२	कौशिला राई	अ न मी	चौथो	करार	प्रमुख/९८०३९६३६९९
३	विजय लिम्बु	कास	श्रेणी विहिन	करार	
४. शहरी रामपुर स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ३ रामपुर					
१	गोविन्द बर्देवा	अहेव	चौथो	करार	
२	आशिका बराइली	अनमी	चौथो	करार	९८६२३४६०६०
५. चिउरी भञ्जाङ आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ४ चिरुरी					
१	शिखर अधिकारी	अ हे ब	चौथो	करार	प्रमुख/९८६२११२२९५
२	सलिना मगर	स्टाफ नर्स	पाँचौ	करार	९८२७३३६३१५
३	सुष्मा राई	का स	श्रेणी विहिन	करार	
६. याङसिला स्वास्थ्य चौकी वडा नं ५ आपटा					
१	गोकर्ण पराजुली	सि अहेव	छैठौं	प्रमुख/स्थायी	९८४२०६६१२९
२	रिता वि.क.	अ न मी	चौथो	स्थायी	
३	रविन सापकोटा	ल्या अ	चौथो	करार	
४	गौरी माया लिम्बु	का स	श्रेणी विहिन	करार	

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क
७. चम्पाखोली आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ६ चम्पाखोली					
१	सिता चर्मकार	सि अहेव	पाँचौ	स्थायी	प्रमुख/९८११०६००९९
२	अनिता वि.क.	अ न मी	चौथो	करार	९८००९३७८२९
३	पृथ्वी माया लावती	का स	श्रेणी विहिन	करार	
८. कालोपानी सर्पदंश स्वास्थ्य उपचार केन्द्र वडा नं ६ कालोपानी					
१	आरती सुनाम	अनमी	चौथो	करार	९८११७२०२०९
२	रामजी नेपाली	का.स.	श्रेणी विहिन	करार	
९. मुगु अधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ७ मुगु					
१	बाल कुमारी चालिसे	सिअहेव	पाँचौ	स्थायी	प्रमुख/९८४८१५९७३०
२	रेखा कोइराला	सि अनमी	पाँचौ	स्थायी	९८६२२०७१२७
३	शोनी तामाङ	का स	श्रेणी विहिन	करार	
१०. आमजुंगी आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ८ आमजुंगी					
१	राधा सन्जेल	सिअ न मी	छैटौं	स्थायी	प्रमुख/९८४२५२०३१३
२	लक्ष्मी पाण्डे खतिवडा	अहेव	चौथो	स्थायी	९८६०४०४४१९
३	सुशिला न्यौपाने	का स		करार	
११. घंघरु आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ९ घंघरु					
१	कमल प्रसाद पौडेल	सि अहेव	पाँचौ	स्थायी	प्रमुख/९८४२०८६८४६
२	कमला कार्की	सि अ न मी	पाँचौ	स्थायी	
३	सिर्जना वि.क	अ न मी	चौथो	करार	
४	निसा मगर	ल्या अ	चौथो	करार	
५	सरस्वती राई	का.स.	श्रे.वि.		

स्रोतः गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८१

तालिका नं. १०९: केराबारी पालिका अस्पताल वडा नं. १० मा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क
१	डा. सुमित चौधरी	मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट	आठौं	करार	९८४०३९३१२८
२	डा. एलिना राई	मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट	आठौं	करार	९८४२०६६१२९
३	रमेश भट्टराई	ज.स्वा.अ	छैठौं	प्रमुख/स्थायी	९८४२३४५२४८
४	कोपिला खनाल	सि अहेव	पाँचौ	स्थायी	९८४२३१२११९
५	धिराज श्रेष्ठ	ल्याव टे	पाँचौ	करार	९८१९३६८८७०
६	अस्मिता वि.क	स्टाफ नर्स	पाँचौ	करार	९८०७३३४८९५
७	प्रतिक्षा थेबे	स्टाफ नर्स	पाँचौ	करार	९८१४९८४०४६

सि.नं	नाम	पद	श्रेणी/तह	सेवा	सम्पर्क
८	मिजेश राई	हे अ	पाँचौ	करार	
९	विकेन कालिकोटे	हेल्थ असिस्टेन्ट	पाँचौ	करार	९८४२५२८९७७
१०	अम्बिका चर्मकार	अनमी	चौथो	स्थायी	९८०७८१००५१
११	राधादेवी सुनुवार	सि अनमी	पाँचौ	स्थायी	
१२	सुस्मिता थापा	सि अनमी	पाँचौ	स्थायी	९८६२१७५३५३
१३	शिव भुजेल	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौ	करार	
१४	राजन कार्की	हे अ	पाँचौ	करार	९८६००९०१४६
१५	अरुणा तुम्बाहाम्फे	हे अ	पाँचौ	करार	९८२७०६९१९१
१६	निर्मला कुमारी मिजार	स्टाफ नर्स	पाँचौ	करार	
१७	करिस्मा विश्वकर्मा	ल्याव टे	पाँचौ	करार	
१८	माइकल राई	सहायक पाँचौ	पाँचौ	स्थायी	९८६२२८३६५४
१९	रेजिना वि.के.	अनमी	चौथो	करार	९८१७३१६०९०
२०	विमला श्रेष्ठ	अनमी	चौथो	करार	९८४०४३१८८८
२१	निमा लोप्चन	ल्याव अ	चौथो	करार	
२२	प्रिथि लिम्बु	स.क.अ	चौथो	करार	९८२६३२९८९२
२३	बुनु पिथाकोटी मगर	ल्याव अ	चौथो	करार	९८१५७६४६३५
२४	समिरा तामाङ	ल्याव अ	चौथो	करार	९८४९२२२६२०
२५	भिम माया मगर	अनमी	चौथो	करार	
२६	नवराज आचार्य	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	करार	९८१६३५६५२८
२७	छवि माया मगर	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	करार	९८१३१८०७५४
२८	शान्ति कार्की	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	करार	९८१७३३१०४५

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १: वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्न तथ्याङ्क संकलन फारमहरु

केराबारी गाउँपालिकाको

विद्युतीय पार्श्वचित्र (Digital Profile) तयारीका लागि घरधुरी तथ्याङ्क संकलन फाराम_२०७९

परिचयात्मक विवरण

01. प्रदेश – .... 02. जिल्ला – ....

03. स्थानीय तहको नाम - ....

04. वडा नं. - .... 05. वडा खण्ड - ....

06. घर क्रम संख्या - .... 07. परिवार क्रम संख्या - ....

08. अन्तर्वार्ता मिति - .... साल .... मजहना .... गते

09. GPS - Latitude: ………… Longitude: ………, Accuracy Level: 20m Satellites: …….

10. गाउँ/टोल/वस्तीको नाम - ....

11. आवद्ध टोल विकास संस्थाको नाम ....(प्रायोजन आवास हुनेका लागि मात्र)

12. परिवारमूलीको पूरा नाम, थर – ....

13. परिवारमूलीको सम्पर्क टेलिफोन/मोबाईल नं..- .... (परिवारमा कसैको पनि फोन/मोबाइल नभए खाली छोड्ने)

14. यस परिवारमा अक्सर/प्रायजसो वसोवास गर्ने कति जना हुनुहुन्छ ?

जम्मा सदस्य संख्याः ☐ पुरुष संख्याः ☐ महिला संख्याः ☐ तेश्रो लिङ्गीः ☐

15. यस परिवारबाट कुनै व्यक्ति घर छाडेर बाहिर जानु भएको छ ?

छन् ....1 जम्मा संख्याः ☐

छैनन् 2

खण्ड क – पारिवारिक विवरण

Section A : घर तथा घरपरिवार (Housing and Household)

A01. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्व कस्तो हो ?

१. निजी　२. भाडामा　३. संस्थागत　४. अन्य (खुलाउने).........

A02. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घर रहेको जग्गाको स्वामित्व कस्तो हो ?

१. निजी　२. गुठी　३. सार्वजनिक/ऐलानी

४. गाउँ ब्लक　५. अन्य (खुलाउने).....................

A03. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घरको जग कस्तो छ ?

१. माटोको जोडाइ भएको ईँटा/ढुङ्गा　२. सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/ढुङ्गा

३. ढलान पिल्लरसहितको　४. काठको खम्बा गाडेको

५. अन्य ....

A04. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारो कस्तो छ ?

१. माटोको जोडाइ भएको ईँटा/ढुङ्गा　२. सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/ढुङ्गा

३. काठ/फल्याक　४. बाँसजन्य सामग्री

५. काँचो ईँटा　६. जस्ता/टिन/च्यादर

७. प्रि फ्याब　८. अन्य...........................

A05. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घरको छाना कस्तो छ?

१. खर/पराल/छवाली　२. जस्ता/टिन

३. टायल/खपडा/झिँगटी　४. सिमेन्ट ढलान

५. काठ/फल्याक　६. ढुङ्गा/स्लेट

७. अन्य (खुलाउने) ....

A06. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घरको भुई कस्तो छ ?

१. माटो　२. काठको फल्याक/बाँस

३. ईँटा/ढुङ्गा　४. सेरामिक टायल

५. सिमेन्ट ढलान　६. अन्य (उल्लेख गर्ने) ....

A07. तपाईको परिवारले प्रयोग गरेको घर कुन साल (वर्ष) निर्माण भएको हो ?

वि.सं......................... वर्ष (नक्सा पास सुरु गर्नुभन्दा अगाडि बनेको भए घरनक्सा अघिलेखीकरण प्रश्नमा जाने)

A08. यस घरको नक्सा पास भएको छ?

१. छ　　　　२. छैन

A09. यस घरको नक्सा अभिलेखीकरण गर्नु भएको छ?

१. छ　　　　२. छैन

A010. तपाईको परिवार बसोबास गरेको वस्ती के कस्तो प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा छ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. बाढी　　　　२. पहिरो

३. डुबान　　　　४. कटान

५. डढेलो　　　　६. हुरिबतास

७. असिना　　　　८. बन्यजन्तुको जोखिम

९. चटयाङ　　　　१०. शितलहर

११. अन्य (खुलाउने) ....　　　　१२. कुनै पनि जोखिममा नभएको

A011. तपाई बसोबास गरेको क्षेत्र वरिपरि एक्लै हिडडुल गर्न सुरक्षित महसुस गर्नु हुन्छ ?

१. सुरक्षित　　　　२. असुरक्षित

A012. तपाईको परिवारले पिउने पानीको मुख्य श्रोत कुन हो ?

१. धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र)　　　　२. धारा/पाइप (घरपरिसर) बाहिर)

३. ट्युबवेल/हाते पम्प　　　　४. ढाकिएको इनार/कुवा

५. खुला इनार/कुवा　　　　६. मूल धारा

७. नदी/खोला　　　　८. जार/बोतल

९. अन्य (खुलाउने) ....

A013. तपाईको परिवारले खानेपानी शुद्धीकरण गरेर खानुहुन्छ भने कुन विधिबाट शुद्धीकरण गर्नु हुन्छरु

१. उमाल्ने　　　　२. फिल्टर गर्ने

३. औषधी (पियुष आदि) राख्ने　　　　४. अन्य विधि अपनाउने (जस्तै सोडिस)

५. केही नगर्ने/सिधै खाने

A014. तपाईको परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पी कस्तो छ ?

१. फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)   २. फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)

३. साधारण   ४. सार्वजनिक

५. चर्पी नभएको

A015. तपाईको परिवारले घरबाट निस्कने ठोस फोहरमैला अक्सर कहाँ व्यवस्थापन गर्नु हुन्छ ?

१. घरमा नै लिन आउँछ   २. फोहर थुपार्ने ठाउँमा/क्यानमा

३. आफ्नै घर कम्पाउण्ड भित्र (बाल्ने)   ४. आफ्नै घर कम्पाउण्ड भित्र (गाड्ने/थुपार्ने)

५. नदी वा खोल्सामा   ६. सडक/सार्वजनिक स्थलमा

७. कम्पोष्ट मल बनाउने   ८. अन्य (खुलाउने)....................

A016. तपाईको परिवारमा खाना पकाउन अक्सर (मुख्य रुपमा) कुन इन्धन प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

१. काठ/दाउरा/कोइला   २. एल.पी. ग्याँस

३. मट्टितेल   ४. विद्युत

५. गोबर ग्याँस/बायोग्याँस   ६. गोबर/गुँइठा

७. अन्य

A017. खाना पकाउन मुख्य इन्धन बाहेक अन्य कुन कुन इन्धन प्रयोग गर्नु हुन्छ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. काठ/दाउरा/कोइला   २. एल.पी. ग्याँस   ३. मट्टितेल   ४. विद्युत

५. गोबर ग्याँस/बायोग्याँस   ६. गोबर/गुँइठा   ७. अन्य

A018. तपाईको परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर (मुख्य रुपमा) कुन उर्जा श्रोतको प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

१. विद्युत   २. सोलार   ३. मट्टितेल   ४. बायोग्याँस   ५.अन्य (खुलाउने)..........

A019. बत्ती बाल्न मुख्य इन्धन बाहेक अन्य कुन कुन इन्धन प्रयोग गर्नु हुन्छ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. विद्युत   २. सोलार   ३. मट्टितेल   ४. बायोग्याँस   ५. अन्य (खुलाउने).........

A020. तपाईको परिवार हाल बसोबास गरेको घरसम्म पुग्ने बाटोको अवस्था कस्तो छ ?

१. कालोपत्रे/पक्की ढलान सडक   २. ग्राभेल सडक   ३. धुले (कच्ची) सडक

४. गोरेटो बाटो   ५. अन्य ....

A021. तपाईको परिवार बसोबास गरेको घरबाट सार्वजनिक यातायातको पहुँचसम्म पुग्न कति समय लाग्छ ?

१. १५ मिनेटभित्र २. ३० मिनेटभित्र ३. १ घण्टाभित्र

४. २ घण्टाभित्र ५. २ घण्टाभन्दा बढी

A022. तपाईको परिवार बसोबास गरेको घरबाट नजिकको बजार केन्द्रसम्म पुग्न कति समय लाग्छ ?

१. १५ मिनेटभित्र २. ३० मिनेटभित्र ३. १ घण्टाभित्र

४. २ घण्टाभित्र ५. २ घण्टाभन्दा बढी

A023. तपाइको घरबाट बाह्रै महिना सञ्चालन योग्य सडकसम्मको दुरी कति छ ?

१. १ कि.मि. भन्दा कम २. १-२ कि.मिको दुरीमा

३. २ देखि ४ कि.मि. टाढा ४. ४ कि.मि. वा सोभन्दा बढी

A024. तपाईंको परिवारमा तल उल्लेखित कुन-कुन साधन/सुविधाहरू उपलब्ध छन् ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

सि.नं.	विवरण	
१.	रेडियो सुविधा	
२.	टेलिभिजन	
३.	कम्प्युटर/ल्यापटप	
४.	इन्टरनेट सुविधा	
५.	मोबाईल फोन	

सि.नं.	विवरण	
९.	रेफ्रिजेरेटर (फ्रिज)	
१०.	वासिङ मेसिन	
११.	एयर कन्डिसनर	
१२.	विद्युतीय पंखा	
१३.	माइक्रोवेभ ओभन	

A025. तपाईको परिवारको स्वामित्वमा यस बाहेक नेपालको अन्य स्थानमा घर/जग्गा छ ?

१. घरमात्र भएको २. जग्गा मात्र भएको

३. घर र जग्गा दुवै भएको ४. घर र जग्गा दुवै नभएको

A026. तपाईको परिवारमा महिलाको नाममा घर/जग्गा छ?

१. घरमात्र भएको २. जग्गा मात्र भएको

३. घर र जग्गा दुवै भएको ४. घर र जग्गा दुवै नभएको

A027. एक वर्षको आम्दानीले तपाईको परिवार चलाउन/धान्न कति महिना पुग्छ?

१. ९ महिनाभन्दा बढी २. ७-९ महिना

३. ३-६ महिना ४. ३ महिना भन्दा कम

A028. तपाईंको परिवारले कुनै वित्तीय संघ संस्था वा कसैबाट ऋण लिनु भएको छ भने कहाँ कहाँबाट ऋण लिनु भएको छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. बैंक (बाणिज्यरविकास) २. फाइनान्स ३. लघु वित्त ४. सहकारी

५. व्यक्ति ६. अन्य ७. ऋण नलिएको ➡A29

A029. के को लागि ऋण लिनु भएको हो ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. व्यापार/उद्योग व्यवसायको लागि २. कृषि व्यवसायको लागि

३. घर बनाउन/जग्गा जमिन किन्न ४. जन्म/मृत्यु/विवाह/व्रतबन्धको लागि

५. चाडपर्व मनाउन ६. औषधी उपचारको लागि

७. शैक्षिक शुल्क तिर्न तथा शैक्षिक सामाग्री किन्न ८. घरायसी उपभोग गर्न

९. परिवारका सदस्यलाई विदेश पठाउन १०. अन्य प्रयोजनको लागि (खुलाउने)..........

A030. तपाईको परिवार बसोबास गरेको घरबाट नजिकको बैंकसम्म पुग्न कति समय लाग्छ ?

१. १५ मिनेटभित्र २. ३० मिनेटभित्र

३. १ घण्टाभित्र ४. २ घण्टाभित्र

५. २ घण्टाभन्दा बढी

A031. तपाईको परिवार बसोबास गरेको घरबाट नजिकको सहकारी संस्थासम्म पुग्न कति समय लाग्छ ?

१. १५ मिनेटभित्र २. ३० मिनेटभित्र

३. १ घण्टाभित्र ४. २ घण्टाभित्र

५. २ घण्टाभन्दा बढी

A032. तपाईको परिवारका सदस्यहरूको कुनै वित्तीय संस्थामा खाता छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. बैंक (बाणिज्य/विकास) २. फाइनान्स

३. लघु वित्त ४. सहकारी

५. कुनैमा पनी छैन

A033. तपाईको परिवारको स्वास्थ्य बिमा गरेको छ?

१. छ २. छैन

A034. तपाईको परिवारका सदस्य बिरामी हुँदा सामान्यतया सबैभन्दा पहिला स्वास्थ्य उपचार तथा परामर्श लिन कुन ठाउँमा जानुहुन्छ?

१. सरकारी स्वास्थ्य संस्था २. निजी/सामुदायिक अस्पताल/क्लिनिक

३. आयुर्वेद औषधालय ४. औषधि पसल (फार्मेसी)

५. धामी/झाँक्री ६. अन्य

A035. तपाईको परिवार बसोबास गरेको घरबाट नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न कति समय लाग्छ?

१. १५ मिनेटभित्र २. ३० मिनेटभित्र

३. १ घण्टाभित्र ४. २ घण्टाभित्र ५. २ घण्टाभन्दा बढी

A036. तपाईको परिवारको मासिक खर्चको विवरण दिनुहोस् ।

विवरण	अनुमानित खर्च रू.
१. **खाद्य वस्तुको खरिदमा मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?** (अन्न, तरकारी, दलहन, माछा, मासु, अण्डा, दुध, तेलहन, मसला आदि)	
२. **शिक्षामा मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?**	
३. **स्वास्थ्यमा मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?**	
४. **सामाजिक कार्य**चाडपर्व) , संस्कारविवाह ,, ब्रतवन्ध, आदि (**को मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?**	
५. **मनोरञ्जनमा मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?**	
६. **सामान्य घरायसी मासिक अनुमानित कति रकम खर्च हुन्छ ?** (माथि उल्लेख गरिएका बाहेक अन्य कुनै खर्च जस्तै चन्दा, दान, उपहार, पुरस्कार दातव्य, कर, जरिवाना, सदस्यता, निजी भ्रमण, रक्सी, चुरोट, खैनी, तमाखु आदि(	

A037. तपाईको परिवारको मासिक आम्दानीका श्रोत के—के हुन् ?

क्र.सं.	विवरण	अनुमानित आम्दानी रू.
१.	नोकरी/जागिर	
२.	कृषि	
३.	व्यापार व्यवसाय	
४.	उद्योग	
५.	वैदेशिक रोजगारी	
६.	ज्याला मजदुरी	
९९.	अन्य.......... (खुलाउने)	

Section B: कृषिसम्बन्धी विवरण (Agricultural)

B01. कृषि तथा पशुपालन कार्यका लागि तपाईंको परिवारले यस पालिका भित्र चलन गरेको वा अरुलाई चलन गर्न दिएको जग्गाजमिन छ ?

१. छ   २. छैन ➡B03

B02. कृषियोग्य जग्गाको विवरण

क्र. सं.	जग्गाको विवरण						सिँचाइ विवरण				
	स्वावमित्व प्रकार	छछै/ न	इकाई १. विघा २. रोपनी	जम्मा क्षेत्रफल			सिँचाइ उपलआध ता	सिँचित क्षेत्रफल			सिँचाइ को स्रोत
				विघा/रोपनी	कठ्ठा/ आना	धुर/ पैसा		विघा / रोपनी	कठ्ठा/ आना	धुर/ पैसा	
१	आफ्नो खेत						छछैन/				
२	आफ्नो पाखोबा/री										
३	ऐलानीप /र्ती खेत										
४	ऐलानी पती / बा/पाखोरी										
५	भाडा/करार/अधिँया मा लिएको खेत										
६	भाडा/करारअधिँया/ मा लिएको पाखोब/ारी										

सिँचाइको स्रोत कोड

1. पोखिरी/रिजरभ्वायर
2. सिँचाइ कुलो
3. भूमिगत सिँचाइ स्यालो) ट्युबवेल, डिपट्युबवेल(
4. आकाशे पानी सङ्कलन
5. सौर्य लिफ्ट सिँचाइ
6. जवद् युतीय लिफ्ट जसिँचाइ
7. पम्पिङ सेटमोट/र
8. नहर

99. अन्य

नोटः समावेश गरिएको ऐलानी/पर्ती जग्गाको विवरण प्रोफाइल तयारी प्रायोजनको लागि मात्र प्रयोग हुनेछ। कानूनी प्रयोजनको लागि यो विवरण वैध हुने छैन।

B03. तपाईंको परिवार कृषि पेशामा संलग्न छ ?

(आफ्नो स्वामित्वको जग्गामा आफैले खेती गरेको, अरुको स्वामित्वको जग्गामा अधिँया, ठेक्का, बन्धकी लिई खेती गरेको वा आफ्नो जग्गा अरुलाई खेती गर्न दिए वापत कृषि उपज पाएको भए यहाँ उल्लेख गर्नुहोस्)

१. छ   २. छैन ➡B05

B04. खाद्य उत्पादन, उपभोग तथा बिक्रीसम्बन्धी विवरण दिनुहोस् ।

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			वार्षिक उत्पादन		वार्षिक बिक्री		
		विघा/ रोपनी	कठ्ठा / आना	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू.
अन्नबाली									
1	धान								
2	मकै								
3	गहुँ								
4	कोदो								
5	जौ								
6	फापर								
7	अन्य खद्यान्नबाली) जुनेलो, कागुनो, ...)								
दालबाली									
8	रहर								
9	मास								
10	मसुरो								
11	चना								
12	भटमास								
13	बोडी								
14	सिमी								
15	गहत								
16	केराउ								
17	अन्य दालबाली (मस्याङ्....,खेसरी ,)								
	तेलबाली								
18	तोरीसरसौं/								
19	आलस								
20	सूर्यमूखी								
21	अन्य तेलबाली) जैतुनरायो ,, ...)								
	तरकारी बाली								
22	आलु								
23	काउली								

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			वार्षिक उत्पादन		वार्षिक बिक्री		
		विघा/ रोपनी	कठ्ठा / आना	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू.
24	बन्दा								
25	गोलभेडा / टमाटर								
26	मुला								
27	गाँजर								
28	सलगम								
29	भेडे खुर्सानी								
30	भिण्डी/ रामतोरिया								
31	भण्टा/भ्यान्टा								
32	प्याज								
33	घिउ सिमी								
34	राज्मा सिमी								
35	काक्रो								
36	फर्सी								
37	करेला								
38	घिरौला								
39	चिचिन्ना								
40	लौका								
41	बरेला								
42	च्याउ								
43	स्कुस								
44	रायोको साग								
45	चम्सुरको साग								
46	पालुङ्गो साग								
47	पिडालु								
48	तरुल								
49	अन्य तिकरकारी बाली								
	फलफूलबाली								
50	आँप								
51	रुखकटहर								

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			वार्षिक उत्पादन		वार्षिक बिक्री		
		विघा/ रोपनी	कट्ठा / आना	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू.
52	लिची								
53	केरा								
54	कागती								
55	सुन्तला								
56	निबुवा								
57	जुनार								
58	मौसम								
59	ज्यामिर								
60	भोगटे								
61	भूईकटहर								
62	मेवा								
63	एभोकाडो								
64	किवी								
65	अम्बा								
66	आरुबखडा								
67	आरु								
68	नासपाती								
69	अनार								
70	ओखर								
71	हलुवावेद								
72	लप्सी								
	मसलाबाली								
73	लसुन								
74	बेसार								
75	खुर्सानी								
76	अदुवा								
77	धनिया								
78	टिमुर								
79	मरिच								

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			वार्षिक उत्पादन		वार्षिक बिक्री		
		विघा/ रोपनी	कठ्ठा / आना	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू.
80	तेजपात								
81	जीरा								
82	मेथी								
	नगदेबाली								
83	उखु								
84	कपास								
85	जुटसनपाट/								
86	रबर								
87	चिया								
88	कफी								
89	अलैंची								
90	सुपारी								
91	सुर्ती								

खाद्यबालीको उत्पादन/बिक्री इकाइ १. टन/क्विन्टल/केजी २. मुरी/पाथी

B05. आफ्नो कृषि उत्पादनले तपाईको परिवारलाई कति महिना खानपुग्छ ?

............महिना (१२ महिना वा सो भन्दा बढी समयलाई पुग्ने भए १२ नै लेख्ने)

B06. कृषि प्रयोजनका लागि विगत १ वर्षमा कति रकम लगानी भयो ?

रु. ....

B07. तपाईको परिवारले कृषि प्रयोजनको लागि १ वर्ष भित्र पशुपन्छी पाल्नुभएको छ/थियो ?

१. छ २. छैन ➡B10

B08. पशुपन्छीको संख्या उल्लेख गर्नुहोस्।

सि. नं.	विवरण	जम्मा संख्या	वार्षिक बिक्री संख्या	पशुपन्छीको बिक्रीबाट वार्षिक आम्दानी रू.
1.	गाई/गोरु			
2.	भैंसी/राँगा			
3.	भेडा/बाखा/च्याङ्ग्र			

सि. नं.	विवरण	जम्मा संख्या	वार्षिक बिक्री संख्या	पशुपन्छीको बिक्रीबाट वार्षिक आम्दानी रू.
4.	बंगुर/सुंगुर			
5.	याक/नाक/चौरी			
6.	घोडा/खच्चर/गधा			
7.	अन्य पशु			
8.	कुखुरा			
9.	हाँस			
10.	अन्य पन्छी			

B09. तपाईको परिवारले विगत १ वर्षमा गरेको पशुपन्छीजन्य वस्तुको उत्पादन तथा बिक्री उल्लेख गर्नुहोस् ।

सि. नं.	विवरण	उत्पादन भएको १थियो . २ थिएन .➡Next	उत्पादन इकाई	उत्पादन परिमाण	बिक्री परिमाण	बिक्रीबाट आम्दानी रकम(.रु)
1.	दुध		लिटर			
2.	दुधजन्य वस्तु ध्यू), चिज, मखन आदि(		केजी			
3.	अण्डा		गोटा			
4.	अन्य					

B10. तपाईको परिवारमा माछा/मौरी पालन गरिएको छ ?

१. छ ....

क्र.सं.	माछा/मौरी पालन	संख्या	क्षेत्रफल रोपनी/कट्ठा	उत्पादन (केजीमा)
१.	माछापालन	पोखरी संख्या........	....	....
२.	मौरी पालन	घार संख्या		....

२. छैन...... ➡B11

B11. तपाईले विगत १२ महिनामा कृषि तथा पशु बिमा गर्नु भयो ?

१. कृषि बिमा गरेको
२. पशु बिमा गरेको
३. कृषि तथा पशु बिमा गरेको
४. बिमा नगरेको

B12. तपाई वार्षिक औषत कति महिना कृषि कार्यमा संलग्न हुनुहुन्छ ?

१. ३ महिना
२. ४ देखि ६ महिना
३. ७ देखि ९ महिना
४. वर्षैभरि

B13. के तपाईले कृषिसम्बन्धी कामका लागि निन्म कृषि मेसिनरी/औजार प्रयोग गर्नु भएको छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

- जमनी टिलर 1
- पावर टिलर 2
- ट्रयाक्टर 3
- रोटाभेटर............................. 4
- कल्टिभेटर 5
- थ्रेसर 6
- कम्बाईन हार्भेष्टर.............................. 7
- धान रोप्ने मेशिन (Rice Transplante............................. 8
- जमिन सम्माउने (Land Leveler) 9
- सिड ड्रिल....................................... 10
- फुट स्प्रेयर 11
- पावर स्प्रेयर 12
- Puddler 13
- विद्युतीय पम्प...........................14
- सोलार पम्प.........................15
- मोटर पम्पसेट......................16

व्यक्तिगत विवरण

Section C: सामान्य व्यक्तिगत विवरण (General Individual Information)

क्र. स.	तपाईको परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने सदस्यहरूको नाम परिवारमूलीबाट क्रमैसँग बताउनुहोस् ।	....को लिङ्ग कुन हो ? पुरुष....1 महिला... 2 अन्यः ..... उल्लेख गर्ने (LGBTQ)	.... को पुरा भएको वर्ष कति हो ?)पूरा भएको बर्ष अंकमा लेख्नु पर्दछ एक बर्ष पूरा नभए ०० लेख्नु पर्दछ(	.....को जन्म मिति कति हो ?)विक्रम सम्बतमा वर्ष, महिना र गते उल्लेख गर्नुहोस्(			.... परिवारमूली को के नाता पर्नु हुन्छ ?)कोड(	.....कुन देशको नागरिक हुनुहुन्छ? नेपाल .. 1 भारत .. 2 अन्य ... 3	..... को जातर जाति के हो ?)कोड(	..... को पुर्खाको भाषा कुन हो ?)कोड(	..... को मातृभाषा के हो) ?बोल्न जानेको पहिलो भाषा( )कोड(	.....को दोस्रो भाषा कुन हो ?)कोड(	.....को धर्म के हो ?)कोड(	१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको लागि		
				वर्ष	महिना	गते								.....को वैवाहिक स्थिति के हो?)कोड(	....को पहिलो विवाह गर्दा पूरा भएको उमेर कति थियो रु	...को विवाह दर्ता भएको छ? छ ...... 1 छैन.....2
SN	C01	C02	C03	C04Y	C04M	C04D	C05	C06	C07	C08	C09	C10	C11	C12	C13	C14
01.							01									
02.																
03.																
04.																
05.																
06.																
07.																
08.																

धर्म	**वैवाहिक स्थिति**
हिन्दु 1	विवाह नभएको..... 1 ➔Next
बौद्ध मार्गी...........................2	एक विवाह 2
ईस्लाम 3	बहुविवाह 3
किराँत..................................4	पुनर्विवाह 4
क्रिश्चियन.............................5	विधुर/विधवा 5
प्रकृति...................................6	पारपाचुके 6
बोन 7	छुट्टिएको 7
जैन.......................8	
बहाई.....................................9	
शिख 10	
अन्य(खुलाउने) 99	

Section D : शिक्षा (Education) *(५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका लागि)*

क्र. स.	५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको लागि				५-२४ वर्ष		१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको लागि				
	.....ले पढ्न लेख्न जान्नु भएको छ ? पढ्न लेख्न जानेको.1 पढ्न मात्र जानेको........2 → **D05** पढ्न लेख्न नजानेका....3→**D05**	.... कहिल्यै पढ्न/लेख्न शैक्षिक संस्थामा जानु भयो ?	... ले कति कक्षा/तह उत्तीर्ण गर्नुभएको छ ?)कोड(	... ले उत्तीर्ण गरेको मुख्य विषय के हो ? १२ कक्षा भन्दा) (माथि	... हाल स्कूल/ कलेज गइरहनु भएको छ? (कोड)	... हाल स्कूल/ कलेज नजानुको कारण के हो ? (कोड)	... ले कुनै औपचारिक, अनौपचारिक पेशागत तालिम लिनु भएको छ ? छ........1 छैन...... 2→**D10**	...ले लिएको तालिमको मुख्य विषय के थियो ? (कोड)	...ले लिएको तालिम कति अवधिको थियो ? (महिना)	.....मा मुख्य शिप वा क्षमता के छ ? (कोड)	..... को इन्टरनेटमा पहुँच छ ?छ.......1 छैन.......2
SN	**D01**	**D02**	**D03**	**D04**	**D05**	**D06**	**D07**	**D08**	**D09**	**D10**	**D11**
01.											
02.											
03.											
04.											
05.											
06.											
07.											
08.											
09.											

शैक्षिक संस्थामा पढ्न गएको अवस्था	**हाल स्कूलकलेज नजानुको कारण/**	**उत्तीर्ण गरेको मुख्य विषयहरू**	नेपाली....................................11	शिक्षा.......................................24
स्कुल(औपचारिक)कलेज/ 1	अरु पढ्ने ठाउँ नभएकोले 1	अंग्रेजी..1	पर्यटन....................................12	शिक्षाशास्त्र 25
अनौपचारिक शिक्षा 2	धेरै महँगो भएकोले............................ 2	अर्थशास्त्र..2	भूगोल 13	संस्कृत....................................26
स्वअध्ययन 3	धेरै टाढा भएकोले............................. 3	इन्जिनियरङ्गि 3	भौतिकशास्त्र.............................14	संस्कृति 27
	घरमा काम सघाउनु परेकोले............ 4	इतिहास 4	मनोविज्ञान 15	समाजशास्त्र...............................28
	बाबुआमाले नचाहेकोले/ 5	गृहविज्ञान..5	मानविकी.................................16	सूचना प्रविधि 29
	चाहेजति पढिसकेकोले....................... 6	ग्रामीण विकास.......................................6	रसायनशास्त्र.............................17	हिन्दी.......................................30
	विवाह भएकोले 7	चिकित्सा..7	राजनीतिकशास्त्र.......................18	अन्य.................................99
	काम शुर गरेकोजागिर पाएर/ 8	जनसंख्या अध्ययन 8	वनकृषि तथा पशुविज्ञान ,......... 19	
	अन्य 10	जीवशास्त्र 9	वनस्पतिशास्त्र 20	
		तथ्यांकशास्त्र.......................................10	वाणिज्य....................................21	
		विज्ञान...22	व्यवस्थापन 23	

Section E: आर्थिक क्रियाकलाप (Economic Activity) *(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका लागि)*

क्र.सं.	.... ले गत १२ महिनामा सबै किसिमको आम्दानी हुने वा नहुने आर्थिक काम जम्मा कति महिना गर्नुभयो ?)कोड(६ महिना वा सोभन्दा बढी गरेको.....1 ३ देखि ६ महिनाभन्दा कम गरेको...2 ३ महिनाभन्दा कम ....3 कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको........4 **➔E05**	.... ले मुख्य के आर्थिक काम वा पेशा गर्नुभयो ? यदि एकभन्दा बढी) आम्दानी हुने वा नहुने आर्थिक काम गरेको भए सबैभन्दा बढी समय को (पेशा) गरेको काम (विवरण र पद लेखु होस्)कोड(	..... यो काममा कुन प्रकारले संलग्न हुनुहुन्छ? अरुलाई काम लगाउने. 1 अरुको काम गर्ने...........2 आफ्नै काम गर्ने...........3 पारिवारिक व्यवसायमा सहयोग........................4	.... ले गर्नुभएको आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र कुन हो ? सरकारी .... 1 वित्तीय संस्था..... 2 गैर वित्तीय संस्था 3 नाफा कमाउने संस्था................ 4 घरायसी क्षेत्र 5	६ महिनाभन्दा कम आर्थिक काम गरेका वा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेकाको लागि		... ले घरायसी काममा दैनिक औषत कति समय खर्च गर्नुरदिनु हुन्छ ? ... समय) घण्टामा (उल्लेख गर्ने	५ वर्ष माथिकालाई	
					..... ले गत १२ महिनामा आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारण के हो ?)कोड(	..... ले गत १२ महिनामा आर्थिक काम खोज्नुभएको वा कामको लागि उपलब्ध हुनु भएको थियो ? थियो(पूर्ण समय) ....1 थियो(आंशिक समय) .2 थिएन 3		स्थानीय तह वा सामाजिक संघ संस्थामा संलग्न हुनुहुन्छ?	... संलग्न स्थानीय तह वा सामाजिक संघ संस्थाहरु उल्लेख गर्नुहोस्। बहुउत्तर—कोड) (सम्भव छ
	E01	**E02**	**E03**	**E04**	**E05**	**E06**	**E07**	**E08**	**E09**
01.									
02.									
03.									
04.									
05.									
06.									
07.									
08.									
09.									

आर्थिक काम नगर्नुको कारण

विद्याथी	1
घरधन्दा	2
पारिवारिक हेरचाह	3
बृद्ध अवस्था	4
अशक्त/विरामी	5
पेन्सन/आयस्ता	6
सामाजिक कार्य / स्वयंसेवा	7
अन्य	99

Section F: अनुपस्थित विवरण (Absentees and Remittances)

F01. अनुपस्थित भएका व्यक्तिहरूको विवरण दिनुहोस्

क.सं.	अनुपस्थित भएका व्यक्तिको नाम क्रमैसंग लेख्नुहोस्	..... को लिङ्ग के हो ? पुरुष.......1 महिला.....2 अन्य.......3	.... अनुपस्थित हुँदाको उमेर कति थियो ?)वर्षमा(	.... अनुपस्थित हुँदा उत्तीर्ण गरेको कक्षा/तह कति थियो ?)५ वर्ष भन्दा माथिका लागि) (कोड(	..... अनुपस्थित व्यक्ति गएको कति समय भयो ?)वर्षमा(	..... अनुपस्थित हुनुको मुख्य कारण के हो ?)कोड(	.... हाल कहाँ बसिरहनु भएको छ ?		विगत १२ महिनामा नगद र जिन्सी समेत गरी कति रुपैंया पठाउनु भयो ?)नपठाएको भए ० र थाहा नभए ९९ लेख्ने(
							जिल्ला	देश	
SN	**F02**	**F03**	**F04**	**F05**	**F06**	**F07**	**F08_1**	**F08_2**	**F09**
01									
02									
03									
04									
05									

F10. प्राप्त विप्रेषण रकम मुख्य रूपमा के का लागि खर्च गर्नु भयो ? .... (कोड, अनुपस्थित व्यक्ति विदेश रहेमा)

F07- अनुपस्थित हुनुको मुख्य कारण	**F08_1- हाल बसोबास गरिरहेको स्थान**	**F10- विप्रेषण रकम खर्च गरिएको विषय**	
व्यापार/व्यवसाय.........1	नेपालको अर्को जिल्ला.........1	शिक्षामा खर्च गरेको.........1	गरगहना खरिद गरेको.........10
निजी नोकरी.........2	यही जिल्लाको अर्को स्थानीय तह.........2	स्वास्थ्य उपचारमा खर्च.........2	वस्तुभाउ खरिद गरेको.........11
सरकारी जागिर.........3	एजसयाली राष्ट्र.........3	घरायसी उपभोग.........3	व्यापार/व्यवसायमा लगानी गरेको.....12
अध्ययन/तालिम.........4	अष्ट्रेलिया/न्यूजिल्याण्ड/.........4	विवाह/चाडबाड/ब्रतबन्ध/मनाएको.........4	अन्य.........13
काम/जागिरको खोजी.........5	यूरोपेली राष्ट्र.........5	ऋण तिरेको.........5	थाहा छैन.........98
आश्रित.........6	उत्तर अमेरिकी राष्ट्र.........6	अरुलाई ऋण दिएको.........6	
द्वन्द्व.........7	दक्षिण अमेरिकी राष्ट्र.........7	बचत गरेको.........7	
अन्य.........8	अफ्रिकन राष्ट्र.........8	घर बनाएको.........8	
थाहा छैन.........9	थाहा छैन.........9	जग्गा किनेको.........9	

Section G: बसाई सराइसम्बन्धी (Migration)

क.स.	जन्मस्थान सम्बन्धी विवरण			हालको स्थान अघिको बसोबास र पछिल्लो पटकको बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण					
	... को जन्मस्थान कहाँ हो ? यहि गापा।नपा.....1 **→G09** यहि जिल्लाको अर्को गा.पा.।नपा......2 **→G04** अर्को जिल्ला ... 3 विदेश 4 **→G03**	...को जन्मस्थान कुन जिल्ला हो? (कोड)	... को जन्मस्थान कुन देश हो ?)कोड(	... को यहाँ बस्नु लगत्तै अघिको अक्सर बसोबास कुन स्थानमा थियो ? यहि गापा।नपा.....1 **→G09** यहि जिल्लाको अर्को गा.पा.।नपा.......2 **→G07** अर्को जिल्ला....3 विदेश........... 4 **→G06**	... यस अघि बसेको स्थान कुन जिल्ला थियो ?)कोड(	... यस अघि बसेको स्थान कुन देश थियो ?)कोड(**→G08**	... ले यस अघि बसोबास गरेको स्थान छड्दाको समयमा उक्त स्थान गाउँ वा नगर के थियो ?	... यस स्थानमा बसोबास गरेको कति बर्ष भयोरु)पछिल्लो पटक बसाइँसराई गरी आएपछिको अवधि(	... यस स्थानमा बसोबास गर्नु वा आउनुको मुख्य कारण के होरु)कोड(
	G01	**G02**	**G03**	**G04**	**G05**	**G06**	**G07**	**G08**	**G09**
01.									
02.									
03.									
04.									
05.									
06.									
07.									
08.									

G02 जन्मस्थान छाड्नुको कारण
तलब ज्याला/नोकरी 1
व्यापार/ व्यवसाय 2
अध्ययन /तालिम 3
विवाह...4
आश्रय/आश्रित 5
प्राकृतिक प्रकोप..........................6
कृषि 7
अन्य 99

G09 यस स्थानमा बसोबास गर्नुका कारण
काम/रोजगारी 1
व्यापार/ व्यवसाय 2
अध्ययन / तालिम..........................3
विवाह...4
आश्रय/आश्रित 5
प्राकृतिक प्रकोप..........................6
कृषि 7
घर भएको......................................8
अन्य 99

Section H: स्वास्थ्य (Health)

क्र.स.	दीर्घरोग सम्बन्धी			... ले शौचालय प्रयोग पछि, खाना खानु अघि पछि वा कुनै वाह्य वस्तु छोए पछि राम्ररी साबुन पानीले हात धुने गर्नु भएको छ?	... मा कुनै किसिमको शारीरिक वा मानसिक अपाङ्गता छ?)कोड(	अपाङ्गता भएकाको लागि			५ वर्ष भन्दा कम उमेरका लागि
	...कुनै दीर्घरोगले पिडित हुनुभएको छ ? छ ..... 1 छैन....2 →H04	...लाई मुख्यतया कुन दीर्घ रोगले सताएको छ ?)कोड(	... लाई मुख्य बाहेक अन्य कुन दीर्घ रोगले सताएको छ?)बहुउत्तर सम्भव छ( )कोड(			.... अपाङ्ग हुनुको कारण के हो? १ .जन्मजात २दुर्घटना . ३कुपोषण . ४रोगको कारण . ५द्वन्द्वको कारण .	.... ले कस्तो प्रकारको अपाङ्गता परिचयपत्र पाउनु भएको छ?)कोड(	... लाई विशेष शिक्षाको सुविधा छ? छ ..... 1 छैन..... 2 आवश्यक नभएको ...3	... को जन्मदर्ता गर्नु भएको छ ? छ ..... 1 छैन....2
SN	**H01**	**H02**	**H03**	**H04**	**H05**	**H06**	**H07**	**H08**	**H09**
01.									
02.									
03.									
04.									
05.									
06.									
07.									
08.									

H05 अपाङ्गताको किसिम	**H07** अपाङ्गता परिचयपत्र
शारीरिक अपाङ्गता.................................1	रातो कार्ड 1
बहिरासनाईसम्बन्धी अपाङ्गता /.............2	नीलो कार्ड 2
सुस्तश्रवण 3	पहेँलो कार्ड 3
दृष्टिबिहिन..4	सेतो कार्ड 4
स्वर तथा बोलाईसम्बन्धी.........................5	कुनै पनि कार्ड नपाएको............... 0
श्रवण तथा दृष्टिबिहीन.............................6	
बौद्धिक अपाङ्गता...................................7	
मानोसामाजिक अपाङ्गता........................8	
हुअपाङ्गता 9	

Section I : प्रजनन् तथा प्रजनन् स्वास्थ्य (Fertility and Reproductive Health) (१५ देखि ४९ वर्षका विवाह गरेका महिलाहरूको लागि मात्र)

क्र.स.	.... ले हालसम्म जीवित बच्चा जन्म दिनु भएको छ ? छ.......1 छैन.......2 → **Next line**	....ले हालसम्म कतिजना जीवित बच्चालाई जन्मदिनु भयो ?)सँगै बस्ने, अन्यत्र बस्ने र जीवित जन्मेर मृत्यु भएको समेत समावेश गरी संख्या लेख्नुहोस्(		.... को जीवित जन्मिएर मरेका सन्तान)संख्या(		....ले बिगतको १२ महिनामा					पहिलो बच्चालाई जन्मदिँदा .... कति वर्षको हुनुहुन्थ्यो ?)उमेर वर्षमा(
						जिवित बच्चा जन्माउनु भएको थियो ? छ.......1 छैन.......2 → **J06**	कति जना जीवित बच्चा जन्माउनु भयो?)जीवित जन्मेर मृत्यु भएको समेत समावेश गरी संख्या लेख्नुहोस्(		....लाई कहाँ सुत्केरी गराउनु भयो? घरमा..................1 स्वास्थ्य संस्थामा ... 2 अन्य 9	गर्भवती अवस्थामा कति पटकस्वास्थ्य जाँच गराउनु भयो? 1 पटक – 10 पटक	
		छोरा	छोरी	छोरा	छोरी		छोरा	छोरी			
SN	**I01**	**I02A**	**I02B**	**I03A**	**I03B**	**I04**	**I05A**	**I05B**	**I06**	**I07**	**I08**
01.											
02.											
03.											
04.											
05.											
06.											
07.											
08.											
09.											
10.											

Section J: मृत्यु (Death)

J01. बिगत १ वर्ष (१२ महिना) मा यस परिवारमा कसैको मृत्यु भएको थियो ?

थियो... 1 संख्याः

थिएन .... 2 ➡ Next

मृत्यु भएका व्यक्तिको विवरण दिनुहोस् ।

क.सं.	मृत्यु भएका व्यक्तिको नाम बताउनुहोस् ।	...... परिवारमूलीको के नाता पर्नु हुन्थ्यो ?)कोड(	...... को लिङ्ग के हो ? पुरुष.........1 महिला......2	...... को मृत्यु हुँदाको उमेर कति थियो ?)वर्षमा(	...... को मृत्यु के कारण भएको हो ?)रोगको नाम वा मृत्यु हुनाको कारण उल्लेख गर्नेकोड) (पछाडि(	मृतक १५–४९ वर्षको महिला भए मृत्यु हुँदा उहाँको अवस्था के थियो ?)कोड(	...... को मृत्यु दर्ता गर्नु भएको छ ? छ.........1 छैन......2
SN	J02	J03	J04	J05	J06	J07	J08
01							
02							
03							
04							
05							
06							

व्ड (मृतक महिलाको अवस्था

- गर्भवती ज्ञ
- सुत्केरी अवस्था द्द
- बच्चा जन्मेको वा गर्भावस्था समाप्त भएको ६ हप्ताभित्र घ
- सामान्य अवस्था द्ध

व्ठ - मृत्यूको कारण

- हैजाआउँ/झाडा पखाला/ १
- निमोनिया २
- रुघाखोकी, फ्लु ३
- क्षयरोग ४
- कुष्टरोग ५
- जण्डीस(कमलपित्त) ६
- टाइफाइड ७
- भाइरल इन्फ्लुएन्जा ८
- इन्सेफलाइटिस ९
- क्यान्सर २५
- मधुमेह(डाइबिटिज) २६
- मृगौलासम्बन्धी रोग २७
- कलेजोसम्बन्धी रोग २८
- टाउको सम्बन्धी (ब्रेन ह्यामरेज) २९
- रक्तचाप(उच्च तथा निम्न रक्तचाप) ३०
- ग्यास्ट्रिक अल्सरआन्द्राको रोग/ ३१
- प्रजनन वा प्रसुतीजन्य कारणहरू ३२
- यातायात दुर्घटना ३३

	• मेनेन्जाइटिस १० • हेपाटाइटिस ११ • मलेरिया १२ • कालाज्वरो १३ • एचआईभीएड्स/ १४ • अन्य यौन रोग १५ • दादुरा १६ • ठेउला १७ • रेबिज १८ • कोभिड-ज्ञढ ९कोरोना भाइरसको कारणले (१९ • अन्य सरुवा रोग स्वाइन/ बर्ड फ्लु) (प्लेग आदि/फ्लू २० • मुटुसम्बन्धी रोगहरू २१ • श्वास प्रश्वाससम्बन्धी रोगहरू २२ • दम २३ • छारे रोग २४	• अन्य दुर्घटना ३४ • आत्महत्या ३५ • प्राकृतिक प्रकोप ३६ • कालगतिले मर्नु ३७ • अन्य कारण ९९

K01. तपाईको टोल, छिमेक तथा समाजको लागि पालिकाले के कुरामा सहयोग, काम गरिदिए हुन्थ्यो जस्तो लाग्छ अर्थात् पालिकासँग तपाईको अपेक्षा तथा पालिकालाई तपाईको सुझाव के छ ? (बढीमा ५ वटा)

१सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति .	२सडक पुल निर्माण तथा मर्मत .	३ खानेपानी आपूर्तिको . व्यवस्था
४स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्था .	५विद्यालय ./कलेजको व्यवस्था	६शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था .
७ विद्युत तथा सौर्य उर्जाको . व्यवस्था	८ .प्रकोप नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन बाढी), पहिरो, ढुबान, महामारी, भूकम्प, हुरीबतास(	९ फोहोरमैला तथा प्रदुषण . व्यवस्थापन
१०कृषि सामग्री ./प्रविधि/सेवाको व्यवस्था	99........ (खुलाउने) अन्य .	

यस घरलाई आवास (बसोवास) को रुपमा मात्र प्रयोग गरेको भए अन्तरवार्ता यही टुंगाउनुहोस

व्यवसायिक विवरण संकलन फाराम

Q1. व्यापार व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीको नामः ....

Q2. व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनी सन्चालककोः

२.१ नाम ....

२.२ उमेरः ....

२.३ लिंगः १. पुरुष २. महिला ३. अन्य लिङ्ग

२.४ शैक्षिक योग्यताः ....

Q03. तपाईले सञ्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीको प्रकृति (Nature of Business) कस्तो हो ?

१. वस्तु (मालसामान)को बिक्री २. सेवाको बिक्री ३. वस्तुको उत्पादन

४. कृषि, पशुपन्छी, माछा तथा मौरी पालन फार्म ४. अन्य ....

Q04. तपाईले सञ्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीको प्रकार (Type of Business) कस्तो हो ?

वस्तु/मालसामानको बिक्री

- खाद्यान्न बिक्री 101
- ग्रोसरी र प्रोभिजन पसल 102
- माछा मासु बिक्री 103
- बेकरी बिक्री 104
- दुधजन्य बस्तुहरु बिक्री 105
- अल्कोहल तथा बेभरेज 106
- औषधी तथा सर्जिकल पसल 107
- तरकारी तथा फलफुल बिक्री 108
- स्टेशनरी तथा किताब पसल 109
- खेलकुदका सामग्री बिक्री 110
- कपडा पसल 111
- फेन्सी स्टोर 112
- जुत्ता चप्पल 113
- कस्मेजकि तथा गिफ्ट पसल 114
- गाडी, मोटरसाइकल) इन्जीनले चल्ने साधनहरू बिक्री (115
- साइकल, रिक्सा, अटोरिक्सा) ब्याट्रिबाट चल्ने(116
- मोटरपार्टस् 117
- हार्डवयर निर्माण सामाग्री) रड, सिमेन्ट.....) 118
- सिसा, प्लाईऊड तथा फोम 119
- सुनचाँदी बनाउने तथा बिक्री गर्ने 120
- चश्म पसल 121
- सिलाई कटाई पसलहरू 122
- फर्निचर 123
- फ्लोरिङ तथा फर्निसिंगको सामानहरू 124
- रंगरोगन 125
- औद्योगिक सामाग्रीहरू 126
- पेट्रोलियम पदार्थ 127
- इलेक्ट्रिक तथा इलेक्ट्रोनिक बस्तु बिक्री 128
- कम्प्युटर/मोबाइल र यसको पाटपूर्जा बिक्री तथा ममर्त समेत 129
- अन्य व्यापार...... 199

सेवाको बिक्री

- होटल, लज तथा रेष्टुरेन्ट 201
- हस्पिटल तथा क्लिनिक 202
- ट्राभल एजेन्सी 203
- बैंक, वित्तीय तथा मौद्रिक कारोबार 204
- जीवन तथा निर्जीवन बीमा गर्ने संस्था 205
- रेडियो तथा टेलिभिजन संचालन 206
- कन्सल्टेन्सी, लेखा परीक्षण 207
- सिनेमा हल तथा मनोरन्जनात्मक 208
- सेक्रेटरियल कार्य फोटोकपि, लेमिनेशन 209
- फोटोग्राफी तथा कलर ल्याव) फोटो खिच्ने, धुलाउने(210
- धान, मकै, गहुँ)कुटानी पिसानी मिल(211
- सुन चाँदीका गरगहना बनाउने २१२
- ब्यूटी पार्लर 213
- सैलुन/कपाल काट्ने 214
- अन्य सेवा बिक्री...... 299

वस्तुको उत्पादन

- कन्क्रीट, ब्लक, इटा, ह्युमपाइप 301
- धातुका बस्तु बनाउने) मेटल (उत्पादन 302
- गाडीको बडी बनाउने/मर्मत गर्ने 303
- घरायसी प्रयोजनका भाडा वर्तन बनाउने 304
- फर्निचर निर्माण तथा समिल 305
- बिष्कुट, चाउचाउ, कन्फेक्सनरी उत्पादन 306
- दालमोठ, पापड उत्पादन 307
- तेल तथा घ्यू उत्पादन 308
- ठोस खाद्यपदार्थ उत्पादन गर्ने 309
- तिल खाद्य पदार्थ उत्पादन गर्ने 310
- जुत्ता चप्पल निर्माण 311
- साबुन/स्याम्पु उत्पादन 312
- मिनिरल पानी उत्पादन 313
- धुप, अगरबत्ति, मैनबत्ति उत्पादन 314
- स्टेशनरीका सामग्रीको निर्माण 315
- पशुपन्छीको दाना उद्योग 316
- कपडा उत्पादन 317
- धागो उत्पादन 318
- प्लाष्टिकका सामाग्री उत्पादन 319
- निर्माण सामाग्रीको उत्पादन 320
- प्रिन्टिङ प्रेस 321
- अन्य उद्योग....... 399

Q05. तपाईले सञ्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनी कुनै पनि सरकारी निकायमा दर्ता छ ?

१. छ २. छैन ➡ Q09

Q06. यदि सरकारी निकायमा दर्ता छ भने कुन निकायमा दर्ता छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय . २कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय . ३उद्योग विभाग .

४वाणिज्य कार्यालय . ५पालिकामा . ६शिक्षा . मन्त्रालयर विभागरकार्यालय

७स्वास्थ्य मन्त्रालय .रविभाग ८सहकारी विभाग .रकार्यालय ९.............. (खुलाउने) अन्य .

Q07. सरकारी निकायमा दर्ता भएका व्यवसायको वैधानिक स्थिति के हो ?

१व्यक्तिगत . २साझेदारी . ३प्राइभेट लिमिटेड .
५सहकारी . ६......(खुलाउने) अन्य . ४. पब्लिक लिमिटेड

Q08. व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीको स्थायी लेखा नम्बरमा दर्ता भए उल्लेख गर्नुहोस् ?

....

(स्थायी लेखा नम्बर नौ अंकको हुनु पर्दछ ।)

Q09. सरकारी निकायमा दर्ता छैन भने यस व्यवसायको स्वामित्वको स्थिति के हो ?

१व्यक्तिगत . साझेदारी .२ अन्य .३

होटल, लज तथा रेष्टुरेन्टका लागि

Q10. खाना तथा बासोबासको अवस्था के छ ?

१. खानाको मात्र व्यवस्था भएको २. बासको मात्र व्यवस्था भएको ३. खाना तथा बासको व्यवस्था भएको

Q11. यस होटल वा लजमा भएको कोठा तथा बेडको संख्या उल्लेख गर्नुहोस् ।

१. कोठा संख्या .... २. बेड संख्या ....

Q12. उपलब्ध कोठाहरु कस्तो प्रकारका छन् ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. एयर कन्डिसनर (A/C) सहित शौचालय तथा स्थानघर भएको कोठा

२. शौचालय तथा स्थानघर भएको कोठा ३. साधारण कोठा

कृषि तथा पशुपन्छी पालन फार्मका लागि

Q13. यस फार्ममा के-केको उत्पादन वा पालन गरिन्छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१. कृषि उपजको उत्पादन (मौसमी/बेमौसमी तरकारी, फलफुल, आदि)

४. माछा पालन २. पशु पालन (गाई, भौसी, बाखा, बंगुर, सुंगुर, आदि)

५. मौरी पालन ३. पन्छी पालन (कुखुरा, हाँस, टर्की, बट्टाइ, कालिज, अष्ट्रिच, परेवा, आदि)

Q14. कृषि उत्पादन फार्म भए विगत १२ महिनामा भएको कृषि उपज उत्पादन र बिक्रीसम्बन्धी विवरण उल्लेख गर्नुहोस् ।

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			उत्पादन		बिक्री		
		बिघा/ रोपनी	कठ्ठाआना/	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू
	अन्नबाली								
1	धान								
2	मकै								
3	गहुँ								
4	कोदो								
5	जौ								
6	फापर								
9	अन्य खाद्यान्नबाली) जुनेलो, कागुनो, ...)								
	दालबाली								
10	रहर								
11	मास								
12	मुसुरो								
13	चना								
14	भटमास								
15	बोडी								
16	सिमी								
17	गहत								
18	केराउ								
19	अन्य दालबाली) मस्याङ् ,खेसरी..)								
	तेलबाली								
20	तोरी/सरसों								
21	आलस								
22	सूर्यमूखी								
23	बदाम								
24	तील								
25	अन्य तेलबाली) जैतुन ,रायो ...)								
	तरकारी बाली								
26	आलु								
27	काउली								
28	बन्दा								
29	गोलभेडा / टमाटर								
30	मुला								
31	गाँजर								
32	सलगम								

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			उत्पादन		बिक्री		
		बिघा/ रोपनी	कठ्ठाआना/	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू
33	भेडे खुर्सानी								
34	भिण्डी/ रामतोरिया								
35	भण्टा/भ्यान्टा								
36	प्याज								
37	घिउ सिमी								
38	राज्मा सिमी								
39	काक्रो								
40	फर्सी								
41	करेला								
42	घिरौला								
43	चिचिन्ना								
44	लौका								
45	बरेला								
46	च्याउ								
47	स्कुस								
48	रायोको साग								
49	चम्सुरको साग								
50	पालुङ्गो साग								
51	पिडालु								
52	तरुल								
53	अन्य तिकरकारी बाली								
	फलफूलबाली								
54	आँप								
55	रुखकटहर								
56	लिची								
57	केरा								
58	कागती								
59	सुन्तला								
60	निबुवा								
61	जुनार								
62	मौसम								
63	ज्यामिर								
64	भोगटे								
65	भूईकटहर								
66	मेवा								
67	एभोकाडो								
68	किवी								

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल			उत्पादन		बिक्री		
		बिघा/ रोपनी	कठ्ठाआना/	धुरपैसा/	इकाई	परिमाण	इकाई	परिमाण	रकम रू
69	अम्बा								
70	आरुबखडा								
71	आरु								
72	नासपाती								
73	अनार								
74	ओखर								
75	हलुवावेद								
76	लप्सी								
	मसलाबाली								
77	लसुन								
78	बेसार								
79	खुर्सानी								
80	अदुवा								
81	धनिया								
82	टिमुर								
83	मरिच								
84	तेजपात								
85	जीरा								
86	मेथी								
87	**नगदेबाली**								
	उखु								
88	कपास								
89	जुट/सनपाट								
90	रबर								
91	चिया								
92	कफी								
93	अलैंची								
94	सुपारी								
95	सुर्ती								

खाद्यबालीको उत्पादन/बिक्री इकाइ १. टन/क्विन्टल/केजी २. मुरी/पाथी

Q15. पशुपालन वा पन्छीपालन फार्म भए हालको संख्या र विगत १२ महिनाको बिक्री सम्बन्धी विवरण उल्लेख गर्नु होस् ।

सि.नं.	विवरण	हाल कति ..... छ ?	सि .नं.	विवरण
1.	गाई/गोरु			
2.	भैंसी/राँगा			
3.	भेडा/बाख्रा/च्याङ्ग्र			
4.	बंगुर/सुंगुर			
5.	याक/नाक/चौरी			
6.	घोडा/खच्चर/गधा			
7.	अन्य पशु			
8.	कुखुरा			
9.	हाँस			
10.	अन्य पन्छी			

सि . नं.	विवरण	उत्पादन भएको १. थियो २. थिएन **Next**	उत्पादन इकाई	उत्पादन परिमाण	बिक्री परिमाण	बिक्रीबाट आम्दानी रकम) रु(.
1.	दुध		लिटर			
2.	दुधजन्य वस्तु ध्यू), चिज, मखन आदि(		केजी			
3.	अण्डा		गोटा			
4.	अन्य					

Q16. तपाईले यो व्यवसाय/कम्पनी सञ्चालन गर्नको लागि कति पूँजी लगानी गर्नु भएको छ ?

रू ....

Q17. तपाईले सन्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनी आफ्नै घरमा सञ्चालन गर्नु भएको हो कि भाडाको घरमा सञ्चालन गर्नु भएको हो?

१. आफ्नै घरमा ➡ Q19 २. अरुको घर भाडामा लिएर

३. अरुको जग्गा भाडामा लिएर घर टहरा बनाएको ४. अन्य ....

Q18. यदि अरुको घर भाडामा लिएको भए, मासिक कति रुपैया घरभाडा भुक्तानी गर्नुहुन्छ ?

रु. .... प्रतिमहिना (आवासीय बाहेक व्यापारिक प्रयोजनको लागि प्रयोग भएको घर, कोठाको मात्र उल्लेख गर्नुहोस्)

Q19. तपाईले संचालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीमा संलग्न व्यक्तिहरुको संख्या कति छ ?

सि.नं. विवरण	संलग्न व्यक्तिको विवरण	जम्मा	नेपाली		विदेशी	
			पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१.	व्यवसायी तथा सक्रिय साझेदार					
२.	बेतलवी परिवारका सदस्य					
३.	नियमित/स्थायी कर्मचारीहरु)६ महिना वा सोभन्दा बढी समयदेखि नियमित काम गरेका(					
४.	अस्थायी कर्मचारी) स्थायी कर्मचारी बाहेकका(					

Q20. तपाईले सञ्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीबाट यस वर्ष (विगत १२ महिनामा) सरदर मासिक आम्दानी कति भयो?

(यसमा व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीले वस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त गरेका सबै आम्दानी राख्नुपर्दछ ।)

.... रुपैया

Q21. तपाईले सञ्चालन गर्नु भएको व्यापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीको लागि यस वर्ष (विगत १२ महिनामा) सरदर मासिक खर्च कति भयो ?

(यसमा व्यवापार, व्यवसायिक फर्म तथा कम्पनीले बिक्रीको लागि खरिद गरेको वस्तु, सेवा प्रदान गर्दा लागेको खर्च, पसल, व्यवसाय स्थलको भाडा, व्यवस्थापक तथा कर्मचारीहरूको तलव तथा ज्यालाहरू, भुक्तान गरिएको कर आदि सबै रकम समावेश गर्नु पर्दछ)

.... रुपैया

परिवारमूलीसँगको नाता

परिवारमूली.......1
श्रीमान/श्रीमती.......2
छोरा/बुहारी.......3
छोरी/ज्वाइँ.......4
बाबु/आमा.......5
सासू/ससुरा.......6
हजुरबुवा/हजुरआमा.......7
नाति/नातिनी.......8
दाजुभाइ/दिदीबहिनी.......9
भाउजू/बुहारी.......10
घरेलु कामदार.......11
अन्य नाता पर्ने.......12
नाता नपर्ने.......13

जातजाति

क्षेत्री.......1
ब्राह्मण पहाडी.......2
मगर.......3
थारु.......4
तामाङ.......5
नेवार.......6
कामी.......7
मुसलमान.......8
यादव.......9
राई.......10
गुरुङ.......11
दमाई/ढोली.......12
ठकुरी.......13
लिम्बु.......14
सार्की.......15
तेली.......16
चमार/हरिजन/राम.......17
कोइरी/कुशवाहा.......18
मुसहर.......19
कुर्मी.......20
सन्यासी/दशनामी.......21
धानुक.......22
दुसाध/पाशवान/पासी.......23
मल्लाह.......24
केवट.......25
कथबनियाँ.......26
ब्राह्मण तराई.......27
कलवार.......28
कानु.......29
कुमाल.......30
घर्ती/भुजेल.......31
हजाम/ठाकुर.......32
राजवंशी.......33
शेर्पा.......34
धोबी.......35
तत्मा/तत्वा.......36
लोहार.......37
खत्वे.......38
सुँडी.......39
दनुवार.......40
हलुवाई.......41
माझी.......42
बरई.......43
बिन.......44
नुनिया.......45
चेपाङ/प्रजा.......46
सोनार.......47
कुम्हार.......48
सुनुवार.......49
बाँतर/सरदार.......50
काहर/कोहार.......51
सतार/सन्थाल.......52
मारवाडी.......53
कायस्थ.......54
राजपुत.......55
बादी.......56
झाँगड/धागर.......57
गनगाई.......58
लोध.......59
बढई.......60
थामी.......61
कुलुङ.......62
बंगाली.......63
गडेरी/भेडियार.......64
धिमाल.......65
याक्खा.......66
घले.......67
ताजपुरिया.......68
खवास.......69
दराई.......70
माली.......71
धुनिया.......72
पहारी.......73
राजधोव.......74
भोटे.......75
डोम.......76
थकाली.......77
कोरी.......78
छन्त्याल/छन्तेल.......79
ह्योल्मो.......80
बोटे.......81
राजभ.......82
बराम/बरामु/बरामो.......83
पिञ्जाबी/सिख.......84
नाछिरिङ.......85
याम्फु.......86
गाइने.......87
चाम्पिङ.......88
आठपहरिया.......89
जिरेल.......90
दुरा.......91
सरबरिया.......92
मेचे.......93
बान्तवा.......94
राजी.......95
डोल्पो.......96
हलखोर.......97
ब्यासी/सौका.......98
अमात.......99
थुलुङ.......100
लेप्चा.......101
पत्थरकट्टा/कुशवाडिया.......102
मेवाहाङ.......103
बाहिङ.......104
नटुवा.......105
हायु.......106
धनकार/धरिकार.......107
ल्होपा.......108
मुण्डा.......109
देव.......110
ढाँडी.......111
कमर.......112
किसान.......113
साम्पाङ.......114
कोचे.......116
ह्योमी.......115
खालिङ.......117
तोप्केगोला.......118
चिडिमार.......119
वालुङ.......120
लोहारूङ.......121
कलार.......122
राउटे.......123
नुराङ.......124
कुशुण्डा.......125
रानाथारु.......126
भूमिहार.......127
विदेशी.......995
अन्य.......999

मातृभाषा

नेपाली.......1
मैथिली.......2
भोजपुरी.......3
थारू.......4
तामाङ.......5
नेवारी.......6
बज्जिका.......7
मगर.......8
डोटेली.......9
उर्दु.......10
अवधी.......11
लिम्बु.......12
गुरूङ.......13
बैतडेली.......14
राई.......15
अछामी.......16
बान्तवा.......17
राजवंशी.......18
शेर्पा.......19
हिन्दी.......20
चाम्लिङ.......21
बझाङ्गी.......22
सन्थाली.......23
चेपाङ.......24
दनुवार.......25
सुनुवार.......26
मगही.......27
उराउँ/उराउ.......28
कुलुङ.......29
खाम.......30
राजस्थानी.......31
माझी.......32
थामी.......33
भुजेल.......34
बङला.......35
थुलुङ.......36
यक्खा.......37
धिमाल.......38
ताजपुरिया.......39
अंगिका.......40
सामपाङ.......41
खालिङ.......42
याम्बुले.......43
कुमाल.......44
दरई.......45
बाहिङ.......46
बाजुरेली.......47
ह्याल्मो/योल्मो.......48
नाछिरिङ.......49
याम्फू /याम्फे.......50
बोटे.......51
घले.......52
डुमी.......53
लाप्चा.......54
पुमा.......55
डुङ्माली.......56
दार्चुलेली.......57
आठपहरिया.......58
थकाली.......59
जिरेल.......60
मेवाहाङ.......61
सांकेतिक भाषा.......62
तिबेतियन.......63
मेचे.......64
छन्त्याल.......65
राजी.......66
लोहरूङ.......67
छिन्ताङ.......68
गनगाई.......69
पहरी.......70
दैलेखी.......71
ल्होपा.......72
दुरा.......73
कोचे.......74
छिलिङ.......75
अंग्रेजी.......76
जेरो/जेरूङ.......77
खस.......78
संस्कृत.......79
डोल्पाली.......80
हायू/भायू.......81
तिलुङ.......82
कोयी.......83
किसान.......84
वालिङ/वालुङ.......85
मुसल्मान.......86
हिरयान्वी.......87
जुम्ली.......88
पन्जाबी.......89
ल्होमी.......90
बेल्हारे.......91
ओरिया.......92
सोनहा.......93
सिन्धी.......94
डडेल्धुरी.......95
ब्याँसी.......96
आसामी.......97
खाम्वी/राउटे.......98
साम.......99
मनाङ्गे.......100
धुलेली.......101
फाङ्दुवाली.......102
सुरेल.......103
माल्पाण्डे.......104
चाइनिज.......105
खरिया.......106
कुर्माली.......107
बराम.......108
लिङखिम.......109
सधनी.......110
कागते.......111
जोङ्खा.......112
बनकरिया.......113
काइके.......114
गढवाली.......115
फ्रेन्च/फ्रान्सेली.......116
मिजो.......117
कुकी.......118
कुसुण्डा.......119
रसियन.......120
स्पेनिस.......121
नगामिज.......122
अरबी.......123
अन्य (खुलाउने).......999

उत्तीर्ण गरेको तह

नर्सरी/केजी.......0
कक्षा१.......1
कक्षा २.......2
कक्षा ३.......3
कक्षा ४.......4
कक्षा ५.......5
कक्षा ६.......6
कक्षा ७.......7
कक्षा ८.......8
कक्षा ९.......9
कक्षा १०.......10
एसईई/एसएलसी/सो सरह. 11
कक्षा १२ वा PCL वा सो सरह.......12
स्नातक वा सो सरह.......13
स्नातकोत्तर वा सो सरह.......14
पीएचडी वा सो सरह.......15
अन्य.......90
अनौपचारिक शिक्षा.......91
साक्षर.......92
थाहा नभएको.......98

दीर्घ रोगहरू

मुटुसम्बन्धी रोग.......1
स्वास प्रस्वाससम्बन्धी.......2
दम.......3
छारे रोग.......4
अर्बुद (क्यान्सर).......5
मदुमेह.......6
मृगौलासम्बन्धी.......7
कलेजोसम्बन्धी.......8
बाथ/जोनी दुखाई.......9
स्त्री रोग.......10
पेशागत रोग.......11
रक्तचाप (उच्च / न्यून).......12
ग्यास्ट्रिकक/अल्सर/आन्द्राको रोग.......13
पार्किन्सन/अल्जाइमर.......14
माइग्रेन.......15
अन्य.......99

तालिमको विषयहरू	विशेष सिप वा दक्षता	
शिक्षण शिकाई सम्बन्धी.. 1	शिक्षण शिकाई सम्बन्धी.. 1	
श्रव्यदृष्य तथा फोटोग्राफी सम्बन्धी........................... 2	श्रव्यदृष्य तथा फोटोग्राफी सम्बन्धी........................... 2	
हस्तकलाचित्रकला सम्बन्धी/ 3	हस्तकलाचित्रकला सम्बन्धी/ 3	
गीत, संगीत, नाटक तथा कलाकारिता 4	गीत, संगीत, नाटक तथा कलाकारिता 4	
मूर्तिकला, प्रस्तरकला, काष्ठकला 5	मूर्तिकला, प्रस्तरकला, काष्ठकला 5	
सिकर्मी, डकर्मी सम्बन्धी... 6	सिकर्मी, डकर्मी सम्बन्धी... 6	
प्लम्बिङ सम्बन्धी... 7	प्लम्बिङ सम्बन्धी... 7	
मानव स्वास्थ्यसँग सम्बन्धी.. 8	मानव स्वास्थ्यसँग सम्बन्धी.. 8	
पशुचिकित्सा तथा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी 9	पशुचिकित्सा तथा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी 9	
बिजुली जडान सम्बन्धी 10	बिजुली जडान सम्बन्धी 10	
होटल तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी 11	होटल तथा रेष्टरेन्ट सम्बन्धी.....................................11	
कृषि, पशुपालन, माछापालन, मौरी पालन सम्बन्धी 12	कृषि, पशुपालन, माछापालन, मौरी पालन सम्बन्धी 12	
छपाई सम्बन्धी...13	छपाई सम्बन्धी...13	
सवारी चालक सम्बन्धी..14	सवारी चालक सम्बन्धी..14	
याम्पिक सम्बन्धी (मेकाजनक्स)..............................15	यान्त्रिक सम्बन्धी (मेकानिक्स)................................15	
फजनयचि बनाउने सम्बन्धी....................................16	फर्निचर बनाउने सम्बन्धी..16	
जुत्ता चप्पल बनाउने 17	जुत्ता चप्पल बनाउने...17	
पोशाक बनाउनेसिउने/ 18	पोशाक बनाउने सिउने /..18	
गरगहना बनाउनेमर्मत गर्ने/ 19	गरगहना बनाउने मर्मत गर्ने /.................................19	
केश सजावटश्रृंगार सम्बन्धी/ 20	केश सजावट श्रृंगार सम्बन्धी /................................20	
आत्मसुरक्षा सम्बन्धी शारीरिक सुसंगठन /.............21	आत्मसुरक्षा सम्बन्धीशारीरिक सुसंगठन/................21	
जमिनको सर्भेक्षण सम्बन्धी.....................................22	जमिनको सर्भेक्षण सम्बन्धी.....................................22	
कम्प्युटर विज्ञान सम्बन्धी 23	कम्प्युटर विज्ञान सम्बन्धी 23	
इन्जिनियरिङ डिजाईन सम्बन्धी..............................24	इन्जिनियरिङ डिजाईन सम्बन्धी..............................24	
रेडियो, टेलिभिजन, मोबाईल, तथा अन्य ईलेक्ट्रिक बस्तुको मर्मत..25	रेडियो, टेलिभिजन, मोबाईल, तथा अन्य ईलेक्ट्रिक बस्तुको मर्मत..25	
साहित्य श्रृजना सम्बन्धी...26	साहित्य श्रृजना सम्बन्धी...26	
अन्य...99	अन्य...99	
	विशेषा सीप दक्षता नभएको /.................................. 0	

अनुसूची - २: गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका कृषि तथा पशुपक्षी फर्महरुको विवरण

केराबारी गाउँपालिका वडा नं. १ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.स	व्यवसायिक कृषि फार्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ती
१	चाम्लिङ बाखा फार्म	९३	९८१८०९६०७०	धनरुप राई
२	खोला गाउँ कृषि फार्म	२१	९८०७३९८४८६	नैन बहादुर लिम्बु
३	आठखोला कृषि बाखा फार्म	२०	९८१०५५८०९४	किर्तिमान लिम्बु
४	डम्बर कृषि फार्म	१	९८६२२८४७२	डम्बर लिम्बु
५	लिला बहुउद्धेश्यिय कृषि फार्म	२	९८०४३९८०५१	लिला बहादुर मगर
६	अनुग्रह माहुरी फार्म		९८११०१३९८७	चन्द्र राई
७	यासोक बाखा फार्म	९२	९८२९३८२३४१	रण बहादुर राई
८	लालिगुराँस किबि कृषक समुह	२३		
९	रानागाउँ बहुउद्धेश्यिय कृषि फार्म	२२	९८२८७९०१६१	बुद्ध प्रसाद राई
१०	सौगात बाखा फार्म	५०	९८०६३६१९११	चन्द्र सिंह लिम्बु
११	आम्बोटे किराना पसल तथा बंगुर फार्म	११	९८१०४११७२३	बुधविर लिम्बु
१२	उन्नत कृषि फार्म	९	९८४२१४०६९०	सृजन राई
१३	लाफा बहुउद्धेश्यिय कृषि फार्म	२६	९८१९३६०७०६	कल्पना मगर

केराबारी गाउँपालिका वडा नं २ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.स	व्यवसायिक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यक्ति
१.	कालिमाटी कृषि फर्म	१	९८०४३०५२२४	विपन राई
२.	मातृभूमी टि स्टेट प्रालि	२	९८१५३३७६२७	विना सुव्वा लिम्बु
३.	बडहरे सिदिङला कृषि फर्म	६		राजेश लिम्बु
४.	भालुबारी कृषि फर्म	७		रुप बहादुर शाही
५.	इवा कृषि फर्म	२२	९८१३४९३१११	अम्बरध्वज लिम्बु
६.	मातृभूमि कृषि फर्म	२७	९८१५३३७६२७	विना सुव्वा लिम्बु
७.	च्यान्ग्रे खोला कृषि फर्म	३१		भक्त बहादुर राई
८.	मल्ल कृषि फर्म	३३	९८२९३५०६७२	राज कुमार मल्ल
९.	JAD कृषि फर्म	३६		देवीमाया ठकुरी
१०.	JN कृषि फर्म	३९		नविन लिङदम

क्र.स	व्यवसायिक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यक्ति
११.	जाने कृषि फर्म	४१		बल प्रसाद लिम्बु
१२.	मलिवासे कृषि फर्म	४२		चन्द्र बहादुर लिम्बु
१३.	सुनिता कृषि फर्म	४४	९८१९०५४१८१	सुनिता लिम्बु
१४.	टेवि कृषि फर्म	४५		टेक बहादुर लिम्बु
१५.	मावोहाङ बाखा पालन तथा कृषि फर्म	४७		कमल कुमार चेम्जोङ लिम्बु
१६.	सयपत्रि सामुहिक बंगुर फर्म	४९		सयपत्रि लघु उद्मम
१७.	SP कृषि फर्म	५१		सेर बहादुर राई
१८.	सिसुवा बहुउद्देश्य कृषि फर्म	६३	९८२५३७८६२२	डिल्लिराम शर्मा अधिकारी
१९.	गोठेरी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	६५	९८०७०१७२०६	डिल्लिश्वर लिम्बु
२०.	उदय कृषि फर्म	६६	९८१९३९१३६७	प्रेम बहादुर लिम्बु
२१.	लालिगुरास अर्ग्यानिक तरकारी तथा कृषि समुह	६७		सिंहदेवी ७
३०.	माङथाना खम्बेनी कृषि फर्म	६८	९८१०५७४६८२	पालसिंह लिम्बु
३१.	सेवारो कृषि फर्म	७०		यमन मुसङ लिम्बु
३२.	इन्दिरा सरोज बहु उदेश्य कृषि फर्म	७३		इन्दिरा ढकाल
३३.	रिसिका कृषि फर्म	७४		पुर्ण बहादुर शाही
३४.	मिभक बाखा फर्म	८०	९८१९०१८८०७	पुत बहादुर लिम्बु
३५.	संकलन कृषि फर्म	८१		खगेन्द्र बहादुर ठकुरी
३६.	लक्ष्मिपुर बंगुर फर्म	८२		डिक बहादुर लिम्बु
३७.	साजन कृषि फर्म	८३	९८१३७६०६६६	सुर्यमान लिम्बु
३८.	टिका लिङदमहाङ बाखा फर्म	८४		टिका लिम्बु
३९.	सुधार कृषि फर्म	८६		दिपक कुमार लिम्बु
४०.	डम्बर बाखा फर्म	८७		डम्बर बहादुर लिम्बु
४१.	हाङखिम बाखा फर्म	८८		भिम कृष्ण राई
४२.	शान्ति कृषि नमुना फर्म	९१		शान्ति माया लिम्बु
४३.	इन्द्रलक्ष्मी कृषि फर्म	९३	९८२७३४०७१८	लक्ष्मी कुमार लिम्बु
४४.	सिंजाङगो कृषि फर्म	९४		समुह चिसापानी
४५.	थोकफेल्ला कृषि फर्म	९५		बृखध्वज लिम्बु

क.स	व्यवसायिक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यक्ति
४६.	लालिगुरास कृषि फर्म	९६		टंक माया मगर
४७.	सम्बाहाम्फे कृषि फर्म	९७	९८२५०३८७७५	लाल बहादुर लिम्बु
४८.	सिवाले कृषि फर्म	९८		सामुहिक
४९.	पातले कृषि फर्म	९९		टिका लिम्बु
५०.	कोकमाली कृषि फर्म	१००		लक्ष्मी प्रसाद लिम्बु
५१.	सन्दिप कृषि फर्म	१०२		तिलक बहादुर मगर
५२.	आहाले कृषि फर्म	१०३		नर बहादुर लिम्बु
५३.	स्नेहा कृषि फर्म	१०४	९८००९२४०१५	यज्ञ बहादुर लिम्बु
५४.	श्री माया कृषि फर्म	१०५		जितेन्द्र लिम्बु
५५.	खड्का कृषि फर्म	१०६	९८१७०८५७४५	जानुका भण्डारी
५६.	कुमारी कृषि फर्म	१०७		फुल कुमारी लिम्बु
५७.	मुसाहाङ कृषि फर्म	१०८		अमित मुसाहाङ लिम्बु
५८.	इन्द्र कृषि फर्म	१०९	९८१८८२०७०५	इन्द्र लिम्बु
५९.	बतासे कृषि फर्म	११०	९८११३०३१३०	गंगाध्वज लिम्बु
६०.	सिएसकेडी कृषि फर्म	१११	९८१९०५४१८१	चन्द्र बहादुर लिम्बु
६१.	लालुपाते कृषि फर्म	११२	९८१९३५४२३०	दिल कुमारी याखा राई
६२.	नवज्योती युवा उद्यम कृषि फर्म	११३		नविन राई
६३.	कोर्णाली कृषि फर्म	११५	९८२५३७३५३७	भरत बहादुर खड्का
६४.	ऐसेलु कृषि फर्म	११६		कमल कुमार लिम्बु
६५.	ओखरबोटे कृषि फर्म	११७	९८१९३८२२९९	फर्स बहादुर लिम्बु
६६.	पिसोन कृषि फर्म	११८	९८११०१३०९०	सन्तराज लिम्बु
६७.	वनेम कृषि फर्म	१२२	९८१७३४०६२७	लाल बहादुर लिम्बु
६८.	कृष्ण कृषि फर्म	१२३		कृष्ण बहादुर लिम्बु
६९.	खमारी बोटे कृषि फर्म	१२५		लाखमाया लिम्बु
७०.	लाफा कृषि फर्म	१२७		कुल बहादुर मगर
७१.	लाङगाली कृषि फर्म	१२७	९८१९०६६९०८	इन्द्र बहादुर मगर
७२.	कामना कृषि फर्म	१२८		कृष्ण बहादुर मगर
७३.	बत्तिसजुरे कृषि फर्म	१३०		अर्जुन राई
७४.	सिर्जनसिल कृषि फर्म	१३१		कान्छिमाया लिम्बु

क.स	व्यवसायिक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यक्ति
७५.	RKL कृषि फर्म	१३२		कृष्णमाया लिम्बु
७६.	सिंहदेवी कृषि फर्म	१३५		हेमन्त शाही
७७.	जेफाले कृषि फार्म उद्योग	१३७	९८५२०२०२३९	अगेश भट्टराई

केराबारी गाउँपालिका वडा नं ३ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.सं.	व्यवसायिक फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
१	विष्णु कृषि फर्म	०९।२०७५।०१।१६		विष्णु माया ठकुरी
२	रोजन कृषि फर्म	१०।२०७५।०१।१६		रण बहादुर श्रेष्ठ
३	फूलबारी उद्यमशिल पशुपन्छी फर्म	१२।२०७५।०३।१३		सरोज नेपाली रोक्का
४	साहारा कृषि फर्म	२०।२०७५।१२।०४		भक्त बहादुर लिम्बु
५	प्रियांका कृषि फर्म	२२।२०७६।०२।१४		टेगराज फुयल
६	इतुङसा कृषि फर्म	२३।२०७६।०२।२४		नरमाया लिम्बु
७	महिमा बाख्रा फर्म	२४।२०७६।०२।२७		विष्णु सुहाङ
८	दिव्य तरकारी खेती व्य. कृषि फर्म	०७।२०७६।०६।०५		गोविन्द श्रेष्ठ
९	सुर्य कृषि फर्म	०१।२०७७।०६।१३		सुर्य बहादुर तामाङ
१०	प्रेरणा बाख्रा फर्म	०२।२०७७।०६।१३		चन्द्र बहादुर मगर
११	रामपुर बाख्रापालन कृषि फर्म	०३।२०७७।०६।१४		भक्त बहादुर लिम्बु
१२	अर्जुन कृषि फर्म	०४।२०७७।०८।१७		अर्जुन लिम्बु
१३	राज कृषि फर्म	०५।२०७७।०८।१७		हस्त कुमार लिम्बु
१४	भिम कृषि फर्म	०६।२०७७।०८।१७		भिम बहादुर लिम्बु
१५	एलिना बाख्रा फर्म	०८।२०७७।०९।१४		बम बहादुर तामाङ
१६	जोलियन कृषि फर्म	१०।२०७७।१०।२०		धन कुमार तामाङ
१७	राई मल्टी कृषि फर्म	१२।२०७७।१२।०४		दिपक राई
१८	जुलेट कृषि फर्म	०४।२०७८।०४।१७		ममिला मगर
१९	हरिमाया कृषि फर्म	०६।२०७८।०५।१८		हरी माया मगर
२०	झरना कृषि फर्म	०७।२०७८।०५।३१		शान्तिमाया तामाङ
२१	बाघदले कृषि फर्म	०९।२०७८।०७।२९		अदिप बहादुर लिम्बु
२२	जेविसन कृषि फर्म	१८।२०७८।१०।२७		मनिता लिम्बु
२३	पदम कृषि फर्म	१७।२०७९।०२।१६		पदम कुमारी श्रेष्ठ

क्र.सं.	व्यवसायिक फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
२४	जिम्सन कृषि फर्म	१८।२०७९।०२।३१		मनिता लिम्बु
२५	इमेहाङ कृषि फर्म	५।२०७९।०८।२०		नुम कुमार लिम्बु
२६	पदम पशुपालन तथा कृषि फर्म	८।२०८०।०२।०२		पदम बहादुर लिम्बु
२७	फुञ्च जैविक बहुद्देश्यीय कृषि फर्म	१२।२०८०।०५।१९		ईश्वरमान मगर
२८	युवाहाङ कृषि तथा पशु पन्छी फर्म	१४।२०८०।०८।१२		फिवराज लिम्बु
२९	सुर्योदय कृषि तथा पशु फर्म	१५।२०८०।०९।११		भेष बहादुर श्रेष्ठ
३०	जेन कृषि फर्म	०५।२०७४।०६।२२		हस्त कुमार लिम्बु

केराबारी गाउँपालिका वडा नं ४ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.स.	ब्यबसायीक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क ब्याक्ति
१	वृहत निर्माण किवि तथा बाख्रा पालन कृषि फर्म	८	९८६७५७४५१	पुर्णमाया राई
२	याम्फु कृषि फर्म	१२		दिल ब. राई
३	बस्नेत बाख्रा तथा कृषि फर्म	४	९८४२३५३९६६	धन ब. बस्नेत
४	याङशिला पशुपालन तथा कृषि फर्म	१४	९८५२०४९३३८	सुमन तुलाधर
५	महत रागा कृषि फर्म	१५	९७६२२२७८५२	विजय महत
६	बेलबोटे बाख्रा फर्म	१७		विर्ख बहादुर लिम्बु
७	तोपथुम्की बाख्रा कुखुरा बंगुर तथा फलफुल फर्म	१९		पदम कुमारी राई
८	नवल बाख्रा तथा कृषि फर्म	२०		टंक बहादुर कार्की
९	कार्की कृषि तथा बाख्रा पालन	२१	९८६२१०९१३६	पुर्ण बहादुर कार्की
१०	याङशिला पशुपालन तथा कृषि फर्म	२३		सुर्यश्वरी राजथला
११	विष्णु कुखुरा तथा बाख्रा फर्म	२४		विष्णु कुमार मगर
१२	गंगा पशुपाल तथा कृषि फर्म	२६		गंगा बहादुर राई
१३	दर्लामी बाख्रा तथा कृषि फर्म	२७		पुर्ण बहादुर मगर
१४	पुर्णमाया पशुपनछी पालन तथा कृषि फर्म	२९		पुर्ण माया मगर
१५	लुङ्गेली पशुपालन तथा कृषि फर्म	२८		खड्ग बहादुर मगर
१६	याम्फु बाख्रा तथा कृषि फर्म	३०		दिल कुमार राई
१७	गोविन्द बाख्रा तथा कृषि फर्म	३१		गोविन्द बहादुर मगर

क्र.स.	ब्यबसायीक कृषि फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क ब्यक्ति
१८	लाल बहादुर बाखा तथा कृषि फर्म	३२		लाल बहादुर मगर
१९	सरोज बाखा तथा कृषि फर्म	३३		सरोज राई
२०	टेक बहादुर बाखा तथा कृषि फर्म	३४		टेक बहादुर राई
२१	चन्द्रमणी बाख तथा कृषि फर्म	३५		चन्द्र मणी लिम्बु
२१	तिनघरे बाखा तथा कृषि फर्म	३६		तुलसा पुवार खड्का
२२	उदिम बाखा तथा कृषि फर्म	३८		उदिम कुमार राई
२३	भण्डारी बाखा तथा कृषि फर्म	३९	९८४४१०९९३४	सुर्य बहादुर भण्डारी
२४	सुन्दर हरैचा बाखा तथा कृषि फर्म	४०		सिताराम काफ्ले
२५	सि.एल. मल्टिप्रपोज एग्रो फर्म	४१		युसेहाङ चवेगु लिम्बु
२६	मनकामना कृषि फर्म	४२	९८४३९३३६१२	भोलानाथ दाहाल
२७	सेल्लेङे साईला बाखा तथा कृषि फर्म	४३		मेख बहादुर बस्नेत
२८	लामा बाखा पालन तथा कृषि फर्म	४६	९८४५५११९५६	रुद्र बहादुर तामाङ

केराबारी गाउँपालिका वडा नं ५ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.सं.	व्यावसायिक कृषि फर्मको नाम	आ.व./दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
१	लाफा चोक कृषि फर्म	२०७५/०७६ १६		डम्बर बहादुर मगर
२	आपटार कृषि फर्म	२०७५/०७६ १७		राजेन्द्र देव राना मगर
३	पाथिभरा कृषि तथा पशु फर्म	२०७५/०७६ २०		सन्जोक धमला
४	बस्नेत पशु तथा कृषि फर्म	२०७५/०७६ ३०		प्रेम बहादुर बस्नेत
५	निगुरे पशु तथा कृषि फर्म	२०७५/०७६ ३४		देवराज पाखिन
६	थापा कृषि फर्म	२०७५/०७६ ४१		पुर्ण ब.थापा मगर
७	महिमा पशु तथा कृषि फर्म	२०७५/०७६ ४४	९८६६३२६११७	फुल माया मगर
८	याम्फु कृषि फर्म	२०७५/०७६ ४५		विरेन्द्र राई
९	भरोसा कृषि तथा पशु फर्म	२०७५/०७६ ४७		सुजाता राना
१०	प्रमिला पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ५५		डोर बहादुर विश्वकर्मा
११	फुङसा पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ५६		तोर्ण बहादुर लिम्बु
१२	राजारानी कृषि तथा पशु फर्म	२०७६/०७७ ६१	९८४२१६६०५६	मुकुन्द सिक्देल
१३	याम्फु च्याउ फर्म	२०७६/०७७ ६२	९८१४९३०१५८	हेम कुमार राई
१४	शितल कृषि फर्म	२०७६/०७७ ७०		विमला पौडेल
१५	नुमिहाङ पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ७३		पविता राई
१६	मिङ्सो कृषि तथा पशु फर्म	२०७६/०७७ ७४	९८२३१३८००६	कविता लिम्बु

क्र.सं.	व्यावसायिक कृषि फर्मको नाम	आ.व./दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
१७	प्रगती पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ७५		लक्ष्मी कुमारी लिम्बु
१८	प्रतिमा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ७७		दल बहादुर महत
१९	चोमालुङ पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ८१		मान बहादुर राई
२०	लामिछाने कृषि फर्म	२०७६/०७७ ८२		नर बहादुर राई
२१	विजय कृषि फर्म	२०७६/०७७ ८९	९८१०५१४९०७	हर्क बहादुर राना मगर
२२	याम्फु पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ९२		भुमिदेवी कन्दङवा लिम्बु
२३	कार्की पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ९४		दल बहादुर कार्की
२४	गंगा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ९६		गंगा माया मगर
२५	लावती कर्षि तथा पशु फर्म	२०७६/०७७ ९८		पदम बहादुर लिम्बु
२६	दिप पशु तथा कृषि फर्म	२०७६/०७७ ९९		पर्वती मगर
२७	सतिलाले कृषि फर्म	२०७७/०७८ १०४	९८६००४९५५४	आईती लिम्बु
२८	भकारे कृषि फर्म	२०७७/०७८ १०५	९८१८२२५७७०	जीतकर्ण मगर
२९	यु कार्की कृषि तथा पशु फर्म	२०७७/०७८ १०६		तेज बहादुर कार्की
३०	जेसिभ चेम्जोङ कृषि तथा पशु फर्म	२०७७/०७८ १०८		जीत बहादुर लिम्बु
३१	शिव कृषि तथा पशु फर्म	२०७७/०७८ ११०		शिवराज लिम्बु
३२	भिमा पशु तथा कृषि फर्म	२०७७/०७८ ११२		भिम माया विश्वकर्मा
३३	विष्णु आर्गानिक कृषि फर्म	२०७७/०७८ १३१		विष्णु माया राई
३४	बेछुरा कृषि फर्म	२०७७/०७८ १३३		कविराज राई
३५	आपटार कृषि फर्म	२०७७/०७८ १३४		विष्ण माया र धन कुमार विश्वकर्मा
३६	ईन्द्र बहुद्देश्य कृषि फर्म	२०७७/०७८ १३५		इन्द्र कुमार लिम्बु
३७	निसुमा बहुद्देश्य कृषि फर्म	२०७७/०७८ १४५		उर्मिला लावती लिम्बु
३८	करविर कृषि तथा पशु फर्म	२०७८/०७९ १४९		संगिता राई
३९	कुशल कृषि फर्म	२०७८/०७९ १५१		करिस्मा तामाङ
४०	साधुटार कृषि फर्म	२०७८/०७९ १५२		समिर खनाल
४१	खालिङ कृषि फर्म	२०७८/०७९ १५४		सिता राई
४२	सतिसाले च्याउ फर्म	२०७८/०७९ १५८		नविन मगर
४३	खापुङ कृषि फर्म	२०७८/०७९ १६०		विक्रम लिम्बु
४४	स्वर्निम सन्देश कृषि फर्म	२०७८/०७९ १६२		लक्ष्मी प्रसाद राइ
४५	अमृत कृषि तथा पशु फर्म	२०७८/०७९ १६८		चन्द्र बहादुर राई
४६	घिसिङ कृषि फर्म	२०७८/०७९ १७१		निशा मोक्तान
४७	जोस्ना कृषि फर्म	२०७८/०७९ १७२		जोस्ना राई
४८	पानबारी कृषि फर्म	२०७८/०७९ १७५		दिपक सारु

क्र.सं.	व्यावसायिक कृषि फर्मको नाम	आ.व./दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
४९	चौतारे कृषि फर्म	२०७८/०७९ १७६		नारायण प्रसाद राई
५०	लक्ष्मी कृषि फर्म	२०७८/०७९ १७९		लक्ष्मी भट्टराई
५१	याम्फु एकीकृत कृषि फर्म	२०७८/०७९ १८०		निर्मल राई
५२	महत पशु तथा कृषि फर्म	२०७९/०८० १		बेदराज महत
५३	विश्वकर्मा कृषि फर्म	२०७९/०८० २		जीत बहादुर विश्वकर्मा
५४	लक्ष्मी पशु तथा कृषि फर्म	२०७९/०८० ६		पदम बहादुर कार्की
५५	पुलामी कृषि तथा पशु फर्म	२०७९/०८० ७		भिम कुमारी राई
५६	लुङ्गेली कृषि तथा पशु फर्म	२०७९/०८० ८		गंगालाल लुङ्गेली मगर
५७	भकारे कृषि फर्म	२०७९/०८० ९		सरस्वती लिम्बु
५८	कृष्ण कृषि तथा पशु फर्म	२०७९/०८० १०		धन बहादुर मगर
५९	जिज्ञाशा कृषि फर्म	२०७९/०८० १३		कृष्ण कुमारी राना मगर
६०	रुसन कृषि फर्म	२०७९/०८० १४		केवल राई
६१	लामा कृषि फर्म	२०७९/०८० १५		बुद्धि बहादुर तामाङ
६२	संयोक कृषि फर्म	२०७९/०८० १६	९८५२०५४१९४	टेक बहादुर लिम्बु
६३	पूर्ण कृषि फर्म	२०७९/०८० १७		पुर्ण राई
६४	चङखा याम्फु पशु तथा कृषि फर्म	२०७९/०८० २१		गोविन्द बहादुर राई
६५	धुपिमार्ग रुद्रबारी एकिकृत कृषि फर्म	२०७९/०८० २२		विमला मगर
६६	महाशेरे कृषि फर्म	२०७३/०७४ ०९	९८६६७९९३७०	जंग बहादुर महत
६७	आपटार कृषि फर्म	२०८०/०८१ १		कल्याण बहादुर बस्नेत

केराबारी गाउँपालिका वडा नं ६ मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.सं.	फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
१.	चाम्लिङ बंगुर फर्म	१		सजन राई
२.	श्रेष्ठ कृषि फर्म	४		राम प्रसाद प्रधान
३.	एस.एस. कृषि फर्म	५		सुमन लिम्बु
४.	कालोपानी कृषि फर्म	१०		अनु मगर
५.	कुलुङ कृषि फर्म	११		द्रोपधोज राई
६.	निर बहादुर कृषि फर्म	१३		निर बहादुर श्रेष्ठ

क्र.सं.	फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
७.	दिक्तेले कृपि फर्म	१४		भारत राई
८.	जुनु पोल्ट्री फर्म	१५		छत्रधन लिम्बु
९.	भण्डारी कृषि फर्म	१७		तारानाथ भण्डारी
१०.	योज्ञन बेमौसमी तरकारी फर्म	१९		पञ्च कुमारी तामाङ
११.	दिपेन कृषि पोल्ट्री फर्म	२१		बुद्वि बहादुर मगर
१२.	संयोग कृषि पोल्ट्री फर्म	२२		संयोग राई
१३.	मनिषा कृषि पोल्ट्री फर्म	२४		मनिषा थापा
१४.	आदर्श एग्रीकल्चर प्रा.लि.	२६		कृष्णप्रसाद दाहाल
१५.	दुर्गा कृषि फर्म कुखुरापालन	२७		दुर्गा बहादुर मगर
१६.	नैनकला कृषि फर्म	३३		अमर बहादुर वि.क.
१७.	चन्द्रकला कृषि फर्म	३५		चन्द्रकला राई
१८.	निन्लेकु कृषि फर्म	३८		निवाहाङ लिम्बु
१९.	हरि एग्रीकल्चर एण्ड लाइफस्टक सेन्टर	४०		अरुणा भट्टराई
२०.	बुद्वचोक तामाङटोल कृषि फर्म	४१		संसिरी तामाङ
२१.	चम्पावती कृषि फर्म	४५		मान बहादुर तामाङ
२२.	तागेरा लिम्बु कृषि फर्म	५१		मनिराज लिम्बु
२३.	आर-के-कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	५२		रेवत कार्की
२४.	मौसमी तथा बेमौसमी कृषि तथा पशुपन्छी पालन	५३		सन्तोष घिमिरे
२५.	श्री आहाले स्वस्तिक बाखा फर्म	५४	९८२४३८५६९०	गोपाल बस्नेत
२६.	मनकामना कृषि तथा पशुपन्छी पालन	५५	९८४४०००८३५	कृष्ण बहादुर मगर र अमर बहादुर कामी
२७.	सन्ची कृषि फर्म तथा पशुपन्छी पालन	५७	९८०७०२०२३६	सन्ची राई
२८.	सृष्टि गाइपालन तथा कृषि फर्म	६०		भोज बहादुर थापा
२९.	दाजुभाई एकीकृत कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	६१		मन कुमार राई
३०.	डाले कृषि फर्म	६३		पत्न माया मगर
३१.	सन्तोष बंगुर कृषि फर्म	७१		आशा लिम्बु
३२	हुक्पा चोङवाङ एकीकृत कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	७५		प्रतीक सुब्बा

क्र.सं.	फर्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ति
३३	याक्थुम कृषि फर्म	८२	९८११३४६९४३	विमला कुमारी लिम्बु
३४	आहाले कृषि फर्म	९१	९८१३०४६५०९	तारा बाहादुर लिम्बु
३५	उषालिका कृषि फर्म	९३	९८५२०५९३०६	कालिका प्र. गुरागाई
३६	इवा कृषि फर्म	९८	९८६५५९८१७५	अमर सिंह लिम्बु
३७	चौबिसे बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	१०१	९८०४३४२९९६	गंगा लिम्बु
३८.	लाफा कृषि फर्म	१०३	९८१६३९७०८६	टिका बहादुर कालिकोटे मगर
३९	ऋषिका कृषि तथा बंगुर फर्म	१०४	९८२७००७०२५	मिना कुमारी लिम्बु
४०	श्रेष्ठ कृषि तथा वंगुर फर्म	१०५	९८४४४८२३१८	सन्जिव श्रेष्ठ
४१	रबिन कृषि तथा बंगुर फर्म	१०६	९८१८९७२१३४	नन्द बहादुर मगर
४२	लुङ्गेली कृषि तथा बंगुरपालन	१०८	९८०५३३९२५०	रविन लूङ्गेली मगर
४३.	इलामे कृषि तथा बंगुर फर्म	१०९	९८१४२४५४२९	राजकुमार सावा
४४.	सुशिला कृषि तथा बंगुर फर्म	११०	९८१०१२६८५०	सुशिला मुखिया
४५.	लिम्बु कृषि तथा बंगुर फर्म	१११	९८१९०२७३३४	शुक्रराज लिम्बु
४६.	नगेन्द्र कृषि तथा बंगुर फर्म	११२	९८१०४५२५९७	नगेन्द्र बहादुर राना मगर
४७.	सुमित्रा कृषि तथा वंगुर फर्म	११७	९८१२३०२४७५	सुमित्रा मगर
४८.	इवा कृषि तथा बंगुर फर्म	११९	९८०२७१६५५१	रोसन कुमार सुब्बा
४९.	सम्झना कृषि फर्म	१२०	९८१७३९५०९०	चित्र कुमार तामाङ
५०.	दिदिको कृषि तथा बंगुर फर्म	१२१	९८६९१६३७७६	अमृता लिम्बु राई
५१.	चाम्लिङ कृषि फर्म	१२२	९८४५२८६३७३	लोक बहादुर राई
५२.	संगम कृषि तथा बंगुर फर्म	१२३	९८२३४०३९७६	ललित ब. श्रेष्ठ
५३.	रोहना पशुपालन तथा कृषि फर्म	१२४	९८१९३६६९४९	जमुना देवी कार्की
५४.	संस्कृति पशुपालन तथा कृषि फर्म	१२५	९८०७३४१६६१	विना थिङ
५५.	लक्ष्मी पशु तथा कृषि फर्म	१२६	९८११०२०१४४	दिलिप तामाङ
५६.	नमुना बहुउद्देश्यीय पशु तथा कृषि फर्म	१२७	९८११३३८३७९	नायेन्द्र प्रकाश लिम्बु
५७.	तिमलसिना पशु तथा कृषि फर्म	१३२	९८१२३१३३७५	गीता कुमारी घिमिरे
५८.	पुनम पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	१३६	९७४१८८१८०१	शर्मिला वि.क.

केराबारी गाउँपालिका वडा नं. ७ मा रहेको कृषि फार्महरुको विवरण

क्र.स	फार्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ती
१.	कामधेनु गाई फार्म	१७	९८४२६६५०२७	पुष्प नारायण घिमिरे
२.	साझा कृषि फार्म	३३	९८१०५९३४९९	महानन्द चेम्जोङ
३.	लाङ्गाली कृषि फार्म	५१	९८१८५०१३९२	यादव दर्लामी मगर
४.	पि एण्ड के कृषि फार्म	५८	९८०७००४३८४	पूर्ण प्रकाश पुर्वछाने मगर
५.	खब्तरी बस्नेत कृषि फार्म	६७	९८१०५८६९८२	राधीका गिरी
६.	चेम्जोङ कृषि फार्म	६९	९८१४३८५२५४	सन्त बहादुर लिम्बू
७.	श्रेष्ठ कृषि फार्म	७२	९८१९३१४९१७	शेर बहादुर श्रेष्ठ
८.	मनकामना कृषि तथा पशुपालन फार्म	७३	९८४२०७१९१०	डम्बरु प्रसाद बराल
९.	कल्पना कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय	७५	९८१५३५३५९८	कल्पना बराल
१०.	चम्लागाई कृषि तथा पशुपंक्षी विकास फार्म	७६	९८१४६९७८२२	मोहन प्रसाद चौलागाँई
११	डाँगी आधुनिक कृषि फार्म	७७	९८०५३१९६९७	पूर्ण बहादुर थापा
१२	सिर्जना कृषि फार्म	८५	९८६२१७१०१८	सिला लिम्बू
१३	सयपत्री बाख्रा फार्म	८६		टिकाराम पराजुली
१४	मुगु पोल्ट्री फार्म	१७	९८१६३०५२७५	उदय बहादुर
१५	कुरुम्भाङ कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	९३	९८१३६५१७५०	छत्र वहादुर लिम्बू
१६	गिरि कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	९४	९८११०७०२०२	संजय गिरी
१७	संमृद्धी सबल कृषि पशुपालन फार्म	९७	९८४२३३११३०	हिरा खनाल
१८	पाथीभरा कृषि फार्म	१०३	९८१६३९७६७७	रमेश बराल
१९	चन्द्र देवी कृषि तथा पशुपालन	१०४	९८६४१८७९९५	चन्द्र बहादुर कार्की
२०	नुवाङ कृषि फार्म	१०६	९८१२३२४८९५	प्रस्ताव राई
२१	सानु बाख्रा तथा बंगुर फार्म	११३	९८११०७२३११	जुद्ध बहादुर विश्वकर्मा
२२	खतिवडा कृषि तथा पशु फार्म	११५		प्रकास खतिवडा
२३	मनोहाङ कृषि तथा पशुपालन	१२०		कृष्ण बहादुर लिम्बू

क.स	फार्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ती
२४	सृजना कृषि पशुपंक्षी तथा बोयर बाख्रा फार्म	१२१		ज्ञानिन्द्र बहादुर राई
२५	नुमेश बाख्रा पसल	१२२	९८०४३७४३०१	लक्ष्मी प्रसाद बराल
२६	चौबिसे बंगुर फार्म	१२७	९८१९०८७१९६	बिमला राई
२७	शिशिर बंगुर फार्म	१२८	९८०८८२८५४७	उर्मीला लिम्बु
२८	लाल बहादुर बंगुर फार्म	१३०	९८०४७३१९४५	लाल बहादुर विश्वकर्मा
२९	पदम पोल्ट्रि फार्म	१३१	९८०५३६२९९६	नन्द कुमार लिम्बु
३०	मुगु पशुपंक्षी तथा बंगुर फार्म	१३२		राजेन्द्र राई
३१	मुगु बंगुर फार्म	१३३	९८२७३२६३३२	शान्तिमाया लिम्बु
३२	नुमा बंगुर फार्म	१३७	९८१२३४१९५७	धनु लिम्बु
३३	अधिकारी कृषि तथा गाई फार्म	१३८	९८०३१०५४३९	अर्जुन अधिकारी
३४	चेम्जोङ कृषि तथा पशुपालन फार्म	१३९	९८२४३७०५१५	नन्द कुमार लिम्बु
३५	खदम बंगुर फार्म	१४२		केदार महत
३६	महत पशु तथा कृषि फार्म	१४३		बिमल महत
३७	थुम्की बाख्रा फार्म	१४४	९८०८२८११२६	मनिक लाल राई
३८	महालक्ष्मी गाई फार्म	१४५	९८१९३५४९७६	नरमाया खिर्सिना
३९	मिरमिरे बंगुर फार्म	१४६	९८०४०९५८८९	स्मिता लिम्बु
४०	महत कृषि फार्म	१४९	९८०८३३८२५२	एनुका महत
४१	राना बंगुर फार्म	१५१	९८०४३०९३६५	पंच माया मगर
४२	चौबिसे बंगुर फार्म	१५३	९८०५३८६०४३	उर्मीला लिम्बु
४३	राज बंगुर फार्म	१५७	९८१५३३६३७३	भिमकला विश्वकर्मा
४४	भालुकुडें कृषि तथा पशुपालन फार्म	१६२	९८०५३७५५१९	झार सिंह लिम्बु
४५	थुलुङ पशुपालन तथा कृषि फार्म	२०७	९८६३४९६१३१	पंच बहादुर लिम्बु
४६	रेङ्ग राई कृषि तथा पशुपंक्षी पालन	१६४	९८२७३५११४५	नारायण कुमार राई
४७	पाथिभरा बंगुर फार्म	१६६	९८४०९९१९००	गोमा देवी बराल

क्र.स	फार्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ती
४८	लाम्गाधे बंगुर फार्म	१६७	९८१५३७७६१७	दिलकुमारी विश्वकर्मा
४९	दर्लामी बंगुर फार्म	१६९		जयमाया मगर
५०	कल्पना बंगुर फार्म	१७०	९८२४३२९३२४	कल्पना मगर
५१	मुगु बंगुर तथा करषि फार्म	१७२	९८११०२३३३८	एलिना राई
५२	चाम्लिङ्ग बंगुर फार्म	१७६		कमला राई
५३	हाङवाङ बंगुर फार्म	१७८	९८१०७३५३५	केबी राई
५४	नरमाया बंगुर फार्म	१७९		नरमाया लिम्बु
५५	लुम्फुङ्वा एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी पार्म	१८०	९८४०२४४८६१	अंशुवर्मा लिम्बु
५६	पारिजात कृषि तथा पशुपालन	१८१	९८२९३८७३७२	मुस्कान लिम्बु
५७	कालिका कृषि तथा बंगुर फार्म	१८२	९८१५३६४४८०	लक्ष्मी प्रसाद राई
५८	लुवाङ्ग कृषि तथा बंगुर फार्म	१८३	९८२९३८१०९६	रोजिन राई
५९	दिल कुमारी बंगुर फार्म	१८४	९८१३७९६७९२	दिलकुमारी लिम्बु
६०	यो याखा बाखा तथा बंगुर फार्म	४८		सुजा लिम्बु
६१	तुङ्गखेली कृषि तथा पशुपालन	१८६	९८०७३२७६९५	निर्मल याखा
६२	कुमारी बंगुर फार्म	१८७	९८११३२७९९१	कुमारी याखा
६३	चौबिसे बंगुर फार्म	१८९	९८४९६२३८७८	बिमल लिम्बु
६४	महत गाई भैंसी तथा कृषि फार्म	१९०	९८०८३३८२५२	केदार महत
६५	सुनाखरी कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	२००	९८४०९९१९१९	ललिता खतिवडा
६६	रिकेश कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	२०१	९८१५३२३३२७	शान्ता बराल
६७	चेम्जोङ कृषि फार्म	२०६	९८१४३३६९२१	ईन्द्र कुमारि लिम्बु
६८	मुना कृषि फार्म	२०७	९८०५३१५६२१	मुना बस्नेत
६९	टिका बंगुर फार्म	२१०	९८११०८८५५४	टिकामाया मगर लिम्बु
७०	छुघरे कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	२११		लिलामाया लिम्बु

क्र.स	फार्मको नाम	दर्ता नं.	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्ती
७१	माङ्गुहिम थेगिम कृषि फार्म	२१२	९८१९३०१५५३	जय कुमार लिम्बु
७२	आनिगेन चोक बंगुर फार्म	२१३	९८०८९५३१४८	कबिन्द्र प्रसाद लिम्बु
७३	सुनाम बंगुर फार्म	२१५	९८१५०३१८८४	प्रतिक्षा सुनाम
७४	अनिता बंगुर फार्म	२१८	९८२५०३४८१९	अनिता श्रेष्ठ
७५	बाबासाली एग्रो एण्ड मल्टिप्रपोज प्रा.ली	२२०		अरुन कुमारी खड्का
७६	तारा कृषि फार्म	२२१		तेज कुमारी कोईराला
७७	वनेम करषि तथा पशुपालन फार्म	२२२		खगेन्द्र वानेम लिम्बु
७८	राम बंगुर फार्म	२२३		रामफुला राई
७९	मनिता बंगुर फार्म	२२८		मनिता राई
८०	सभापोखरी एग्रो फार्म	२३०		प्रनोद वानेम र समिर राई
८१	शान्ता कृषि फार्म	२३२		शान्तामाया लिम्बु
८२	मगर बंगुर तथा कृषि फार्म	२४१		राजेन्द्र राना मगर
८३	मंसिर कृषि फार्म	२४२		बाला लिम्बु
८४	पाथिभरा कृषि केन्द्र	२४५		देवराज बराल
८५	शम्भु कृषि फार्म	२५१		शम्भु लिम्बु
८६	थापा करषि फार्म	२५९		राजेश कुमार थापा

केराबारी गाउँपालिका वडा नं 8 मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.सं.	करदाता संकेत	व्यवसायीको नाम	व्यवसायको नाम	व्यवसाय दर्ता मिति
१.	७१०५	यज्ञ कुमारी बस्नेत	स्नेहा कृषि फर्म	२०७७/१०/०६
२.	३४५८	कृष्ण बहादुर कार्की	खदम नमुना कृषि फर्म	२०७५/०९/०५
३.	६२८५	मदन कुमारी लम्साल	हजारविघा बाख्रापालन फर्म	२०७८/०६/१४
४.	७१०५	यज्ञ कुमारी बस्नेत	स्नेहा कृषि फर्म	२०७७/१०/०६
५.	४२५१	मेनुका भण्डारी	प्रतिक्षा पोल्ट्री	२०६८/०८/०६
६.	१६५२	शुशिला पाण्डे	रिसिक कृषि फर्म	२०७७/०६/१६
७.	०८-२७-००१७	मिना श्रेष्ठ	मिना कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	२०७८/१०/२३
८.	१५५५	ढक बहादुर कार्की	सुजन व्यवसायिक बाख्रा पालन फर्म	२०७५/१२/१४
९.	०८-२७-००२१	मिना राई	मिना व्यवसायिक वंगुर फार्म	२०७७/११/०९

क्र.सं.	करदाता संकेत	व्यवसायीको नाम	व्यवसायको नाम	व्यवसाय दर्ता मिति
१०.	०८-२२-००२४	निर्मला कार्की	निर्मला कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	२०७८/१२/२९
११.	०८-३२-००१२	होम बहादुर कटुवाल	सृजना बाख्रा पालन फर्म	२०७५/०६/१४
१२.	२५३६	शान्तामाया लिम्बु	सुनौलो बँगुर पालन	२०७७/१०/२०
१३.	१५३८	लिला देबी मगर	प्रतिक्षा पशुपालन फर्म	२०७९/०३/२८
१४.	६४२	सुनिता विश्वकर्मा	समिर बंगुर फर्म	२०७९/०४/२०
१५.	०८-३१-००६२	सविना थापा भट्ट	सुजल व्यवसायिक बाख्रा फर्म	२०७९/०४/२०
१६.	२५३०	नरेन्द्र भण्डारी	नरेन्द्र पशुपालन व्यवसाय	२०७९/०४/२३
१७.	७०६९	होम बहादुर बस्नेत	सुकुना पशुपन्छी कृषि फर्म	२०७५/१०/०७
१८.	१५४६	डम्बर बहादुर बस्नेत	प्रकृति व्यवसायिक बाख्रा फर्म	२०७९/०४/२५
१९.	३४५८	कृष्ण बहादुर कार्की	खदम नमुना कृषि फर्म	२०७५/०९/०५
२०.	०८-३१-००४७	सीता कार्की बस्नेत	सीतल सेविका कृषी फर्म	२०७९/०५/०९
२१.	४२५१	मेनुका भण्डारी	नमुना बाख्रा फर्म	२०७९/०५/०९
२२.	२४२४	चित्र कुमारी श्रेष्ठ	श्रेष्ठ पशुपालन फर्म	२०७७/०७/०४
२३.	२४५४	रमा देबि खड्का	उमा कृषि फर्म	२०७५/०६/०४
२४.	०८-२६-००१२	भक्त वहादुर श्रेष्ठ	सिर्जना बाख्रा फर्म	२०७९/०५/२८
२५.	०८-२९-००३२	रुजा तामाङ	रुजा लोकल कुखुरा फर्म	२०७७/१०/१६
२६.	०८-२३-००२५	पदम बहादुर खत्री	दिपा गाई फर्म	२०७९/०८/२६
२७.	७३०७	रमेश कुमार प्रधान	खदम श्री कृषि फार्म	२०७६/०१/१५
२८.	०८-१२-००१३	जनक बस्नेत	सरिता एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	२०७७/१२/०३
२९.	०८-१२-०००५	जित बहादुर वस्नेत	श्री सरिता कृषि तथा पशुपन्छी फार्म	२०७९/११/२१
३०.	०८-२८-०००७	योगेन्द्र कुमार लिम्बु	थक्सुहाङ कृषि पशुपंक्षि पालन	२०७७/०६/२७
३१.	०८-३१-००८०	सुमित्रा श्रेष्ठ	सुमित्रा गाई फार्म	२०७७/०६/१६
३२.	६१४६	टेकु माया घिमिरे	ईभा एण्ड कृषि फार्म	२०७९/१२/२०
३३.	०८-३१-००८३	शेखर घिमिरे	कम्पनी बाख्रा फार्म	२०७५/०८/०६
३४.	०८-०६-००३६	केशब बहादुर श्रेष्ठ	लक्षिका बाख्रा फर्म	२०७५/०७/०१
३५.	७२२३	सिता देवी भट्टराई	सिता गाई फर्म	२०८०/०६/१८
३६.	०८-१२-००१४	जिवन प्रसाद गजुरेल	जिवन गाई फार्म	२०७८/०३/०८

केराबारी गाउँपालिका वडा नं 9 मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र.स	व्यावसायिक फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यती
१	डि.के कृषि फर्म(आ।व २०७४/७५)	०८	९८२७३८७४९६	शर्मिला गुरुङ
२	चौबिसे मह ऊधोग(२०७४/०७५)	१४		छत्रमाया भट्टराइ बराल
३	घंगरु वहुउदेशिय कागती कृषि फर्म(०७५/७६)	१५		खुस प्रकाश राई
४	नमुना वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७४/०७५)	१६		वल बहादुर बिष्ट
५	कुशुमे वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७५/०७६)	२		विष्णु कुमारी कार्कि
६	किरात वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७६/०७७)	३६		अम्बर वहादुर राई
७	कार्की कृषि फर्म(०७५/०७६)	०६		पदम कुमार कार्की
८	सुर्यमुखी मौरि फर्म(०७५/७६)	०८	९८४२२९९६९१	भरुमाया बि.क
९	कमला कृषी फर्म(०७५/०७६)	१८		कमला शुबेदी
१०	देबिझोडा पशुपालान तथा कृषि फर्म(०७६/०७७)	२६		चन्द्र देवि फुयाल
१२	गौरव कृषि फर्म(०७६/०७७)	२७		सजिना बास्तोला
१३	लाफा मौरी फर्म(०७६/०७७)	२८		कुल वहादुर मगर
१४	कडेल कृषि फर्म तथा पशुपालान (०७६/०७७)	३०		भक्त वहादुर कडेल
१५	सफल कृषि फर्म(०७६/०७७)	३५		गयत्री प्रशाद ढकाल
१६	जाल्पादेवि कृषि तथा पशु फर्म (०७६/०७७)	३७	९८१७३८४५४०	बिमल विष्ट
१७	कुशुमे एकिकृत कृषि फर्म (०७७/०७८)	३	९८११०२२१३४	सामेल तामाङ
१८	सरस्वती च्याउ फर्म(०७७/०७८)	४	९८१३०४७९४५	सरस्वती फुयल बुढाथोकी
१९	दिप्शन कृषि फर्म(०७७/०७८)	१०	९८२७३७०५४८	दिपक गुरागाइ
२०	गुरुङ कृषि फर्म (०७७/०७८)	१८		चन्दा गुरुङ
२१	आसा कृषि फर्म (०७७/०७८)	२४		आसा दर्जि
२२	खयरघारी कृषि फर्म (०७७/०७८)	२७		लक्ष्मि देवी बस्नेत
२३	विराजे कृषि फर्म (०७७/०७८)	२८		युबराज सुवेदी
२४	सुजता कृषि फर्म (०७७/०७८)	२९		सुजता गुरुङ
२५	पिङ पार्क वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७७/०७८)	३५		सिला राई
२६	सोमिया कृषि फर्म(०७७/०७८)	३८		डम्बर कुमारी मगर लिम्बु

क्र.स	व्यावसायिक फर्मको नाम	दर्ता नं	सम्पर्क नं	सम्पर्क व्यती
२७	अनुग्रह कृषि फर्म(०७७/०७८)	४०		किरण तामाङ
२८	देवान कृषि फर्म(०७७/०७८)	११		दिपेन्द्र याख्खा
२९	मोरङ कृषि फर्म(०७७/०७८)	१४		वल बहादुर गुरुङ
३०	तुलसि भक्त कृषि फर्म(०७७/०७८)	१५		तुलसिमाया कुवर
३१	रोशन पशुपालान तथा कृषि फर्म(०७७/०७८)	१६	९८२५३२०३७७	बेदमाया कार्की
३२	केराबारी वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७७/०७८)	१७		सिता पोखेल
३३	वस्नेत बन्धु कृषि फर्म(०७७/०७८)	१९		खगेन्द्र बस्नेत
३४	प्रतिक कृषि फर्म(०७७/०७८)	२०		डम्बर वहादुर घिमिरे
३५	दाहाल कृषि फर्म(०७७/०७८)	३०		खगेन्द्र व.दाहाल
३६	मगर कृषि फर्म(०७७/०७८)	३१		बुद्द माया मगार
३७	लाल बहदुर पशु पंक्षि कृषि फर्म(०७७/०७८)	३६	९८१८३९७१५८	युबराज लिम्बु
३८	कुमारी वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७७/०७८)			कुमारी राई
३९	श्रेष्ठ कृषि फर्म(२०७८/७९)	१		रेनु श्रेष्ठ
४०	किरात चाम्लिङ कृषि फर्म(२०७८/७९)	१६		प्रकाश राई
४१	समहाम्फे कृषि फर्म(२०७८/७९)	१८		मुना लिम्बु
४२	पालुङ्गवा कृषि फर्म(२०७८/७९)	१९		कुमारि लिम्बु
४३	सिता कृषि फर्म(२०७८/७९)	३३		टोम वहादुर वस्नेत
४४	केन्द्र कमला कृषि फर्म(२०७८/७९)	१७		कमला खडका
४५	अंकित कृषि फर्म(२०७८/७९)	२०		उर्मिला मगर
४६	जोरधारा कृषि फर्म(२०७८/७९)	२१		राम बहादुर मगर
४७	बिमला कृषि फर्म(२०७८/७९)	२५		बिमला लिम्बु तामाङ
४८	निर्मला वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७८/०७९)	२९		निर्मला बि.क
४९	लक्ष्मी वहुउदेशिय कृषि फर्म(०७९/०८०)	२		तिल बहादुर थापा
५०	ओएसिस एग्रो फर्म(०७९/०८०)	४		मन्दिरा देवि थापा/ सिता कुमारी साह
५१	निशान निस्चल वहुउदेशिय कृषि फर्म (०८०/०८१)	३		इन्दिरा दाहाल

केराबारी गाउँपालिका वडा नं १० मा रहेको कृषि फार्मको विवरण

क्र. सं.	करदाता संकेत	व्यवसायीको नाम	व्यवसायको नाम	व्यवसाय दर्ता मिति
१.	३५५३	डिल्ली माया मगर	प्रकाश पशुपंक्षी पालन फर्म	२०७६/०९/०७

क्र. सं.	करदाता संकेत	व्यवसायीको नाम	व्यवसायको नाम	व्यवसाय दर्ता मिति
२.	१७७१	नविन कुमार राई	नविन पोल्ट्री फर्म	२०७४/०१/२१
३.	४५३६	रन माया मगर	पिठाकोटे पशु पंक्षी फर्म	२०७७/०८/२८
४.	६४३८	चन्द्रमाया विश्वकर्मा	सुजल पशुपंक्षी फर्म	२०७७/०९/०३
५.	७३७०	आश माया लिम्बु	पाहिम पोल्ट्री फर्म	२०७६/०९/२५
६.	२७६७	ललिता राई सिंह	नेहा कृषि फर्म	२०७६/०९/०३
७.	६४५८	मन बहादुर लिम्बु	खदम कृषि तथा पशुपालन व्यावसाय	२०७६/०९/०३
८.	८३२	विनु विश्वकर्मा	विनु कृषि फर्म	२०७६/०९/०७
९.	७४१५	गीता कुमारी वि.क. लिम्बु	इमानुएल कृषी तथा पशुपालन फर्म	२०६३/१०/१८
१०.	६४७९	देवकी विश्वकर्मा वराइली	देवकी बंगुर पालन फर्म	२०६८/०६/२२
११.	६४८१	मुनादेवी देवान लिम्बु	दानियल कृषि तथा पशु फर्म	२०६३/११/०२
१२.	४६२६	बिष्णु प्रसाद बराल	तृष्णा कृषि फर्म	२०७७/०५/२९
१३.	४६२६	बिष्णु प्रसाद बराल	तृष्णा कृषि तथा पशुपन्छि पालन फर्म	२०७७/०५/२९
१४.	८७६	मनमाया लिम्बु	आनिगेन पशु पंक्षी फर्म	२०७७/०८/१४
१५.	५५६८	कविता लिम्बु	नुमाफुङ पशु पंक्षी फर्म	२०७७/०८/१४
१६.	८८९	दिल कुमारी लिम्बु	सुपर बंगुर फर्म	२०७८/१०/१०
१७.	७३६०	हर्क माया तेयुङ	तेयुङ पशु पंक्षी फर्म	२०७७/०९/१९
१८.	१०-२९-०००१	रुकमणि चेम्जोङ मगर	पिठाकोटे पशु पंक्षी फर्म	२०७७/०९/२२
१९.	१७७०	पार्वती कुमारी मगर	आयुष बंगु फर्म	२०७७/१०/०५
२०.	४५३३	होमकला श्रेष्ठ	देवान कृषि पशु पंक्षी फर्म	२०७७/१०/१५
२१.	१०-२३-०००४	पूर्ण माया मगर चौधरी	प्रशान्त कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	२०७७/१२/०१
२२.	१०-०८-०००४	गीता थापा मगर	दिप्सन बंगुर पालन	२०७७/१२/२२
२३.	१०-२२-०००५	नविन कुमारी लिम्बु	नेम्वाङ कृषी तथा पशु फर्म	२०७८/०४/०४
२४.	१०-०८-०००५	गोमा श्रेष्ठ	खदम कृषि तथा पशु पन्छी फर्म	२०७८/०५/०९
२५.	६३७६	अमित श्रेष्ठ	कुवापानी कृषि तथा पन्छी फर्म	२०७८/०६/०४
२६.	५४५२	लिला देवि लिम्बु	सुवास कृषि तथा पशु फर्म	२०७८/०६/१०
२७.	५५००	न्याउरी माया मगर	गेलाङ बंगुर फर्म	२०७८/०६/१७
२८.	३५३८	राम बहादुर लिम्बु	चेमजोङ पशुपालन फर्म	२०७८/०६/१९
२९.	५४९२	धनमाया विश्वकर्मा	कालिपोखरी पशुपंक्षी फर्म	२०७८/०७/१४
३०.	२७४५	दुर्गा बहादुर पिठाकोटे मगर	भिर गाउँले बंगुर पालन	२०७८/०९/१३

क्र. सं.	करदाता संकेत	व्यवसायीको नाम	व्यवसायको नाम	व्यवसाय दर्ता मिति
३१.	१०-०२-०००७	इच्छा माया घिसिङ	रमेश बंगुर फर्म	२०७८/१०/२४
३२.	१८११	तोरण कुमारी लिम्बु	तुम्सा बंगुर फर्म	२०७८/१०/२५
३३.	१०-१७-०००१	ढाका माया लिम्बु	इङवाहाङ बंगुर फर्म	२०७८/१०/२५
३४.	१०-२७-००२६	मनमाया ठकुरी	मनमाया कृषि तथा पशुपंक्षी व्यवसाय	२०७९/०५/०२
३५.	१०-२०-००१७	देवीकला श्रेष्ठ	कुवापानी बहुउदेश्य कृषि फर्म	२०७९/०५/१५
३६.	७२९७	विना देवान	नमुना बंगुर फर्म	२०७९/०५/१९
३७.	२७४४	मन माया मगर	मनमाया बंगुर व्यवसाय	२०७९/०९/०८
३८.	६३४१	रमेश कुमार लिम्बु	बगैचा कृषि तथा पशुपालन	२०७६/०९/०२
३९.	६३९६	शर्मिला तामाङ	शर्मिला कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	२०७८/०७/०८
४०.	१०-२१-००१२	धन कुमारी राई	हाईदिबुङछा कृषि फर्म	२०८०/०५/१३
४१.	१०-२१-००१२	धन कुमारी राई	हाईदिबुङछा कृषि फर्म	२०८०/०५/१३

अनुसूची - ३ः गाउँसभा तथा गाउँ कार्यपालिका पदाधिकारीको विवरण

जनप्रतिनिधिको नाम	पद	सर्म्पक नम्बर	कैफियत
श्री सुमन मिरिङचिङ	अध्यक्ष	९८५२०४१७६०	केराबारी गा.पा.
श्री मनमाया मगर	उपाध्यक्ष	९८०७०३७४३३	केराबारी गा.पा.
श्री शरण थापा मगर	वडा अध्यक्ष	९८४९३८४९४७	वडा न. १
श्री प्रेम बहादुर लिम्बू	वडा अध्यक्ष	९८५२०३११०४	वडा न. २
श्री राम चन्द्र शाही	वडा अध्यक्ष	९८६२१७२७९०	वडा न. ३
श्री शिव प्रसाद तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८४२१४२६०३	वडा न. ४
श्री अजय लिम्बु	वडा अध्यक्ष	९८६०५२०४८०	वडा न. ५
श्री उपेन्द्र लुङ्गेली मगर	वडा अध्यक्ष	९८०२७९३३०८	वडा न. ६
श्री खगेन्द्र प्रासाद निरौला	वडा अध्यक्ष	९८०४३८६६१४	वडा न. ७
श्री कमल कुमार बस्नेत	वडा अध्यक्ष	९८५२०५७२४५	वडा न. ८
श्री गोपाल राई	वडा अध्यक्ष	९८५२०७९५९८	वडा न. ९
श्री पूर्ण बहादुर मगर	वडा अध्यक्ष	९८४२०३२११३	वडा न. १०
श्री मन माया विश्वकर्मा	कार्यपालिका सदस्य	९८०४००२१०१	केराबारी गा.पा.
श्री रेखा विश्वकर्मा	कार्यपालिका सदस्य	९८१७३७९२९०	केराबारी गा.पा.
श्री लिला देवी दर्जी	कार्यपालिका सदस्य	९८६२०४३६५३	केराबारी गा.पा.
श्री गंगा लिम्बु	कार्यपालिका सदस्य	९८४२२८६३६७	केराबारी गा.पा.
श्री नारायण प्रसाद भुजेल	कार्यपालिका सदस्य	९८४२०९६८५४	केराबारी गा.पा.
श्री लोक बहादुर विश्वकर्मा	कार्यपालिका सदस्य	९७४५२३९७८०	केराबारी गा.पा.

स्रोतः गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय २०८१

अनुसूची - ४: केराबारी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल तयारीको लागि गरिएको अभिमूखीकरण कार्यक्रमका तस्विरहरू

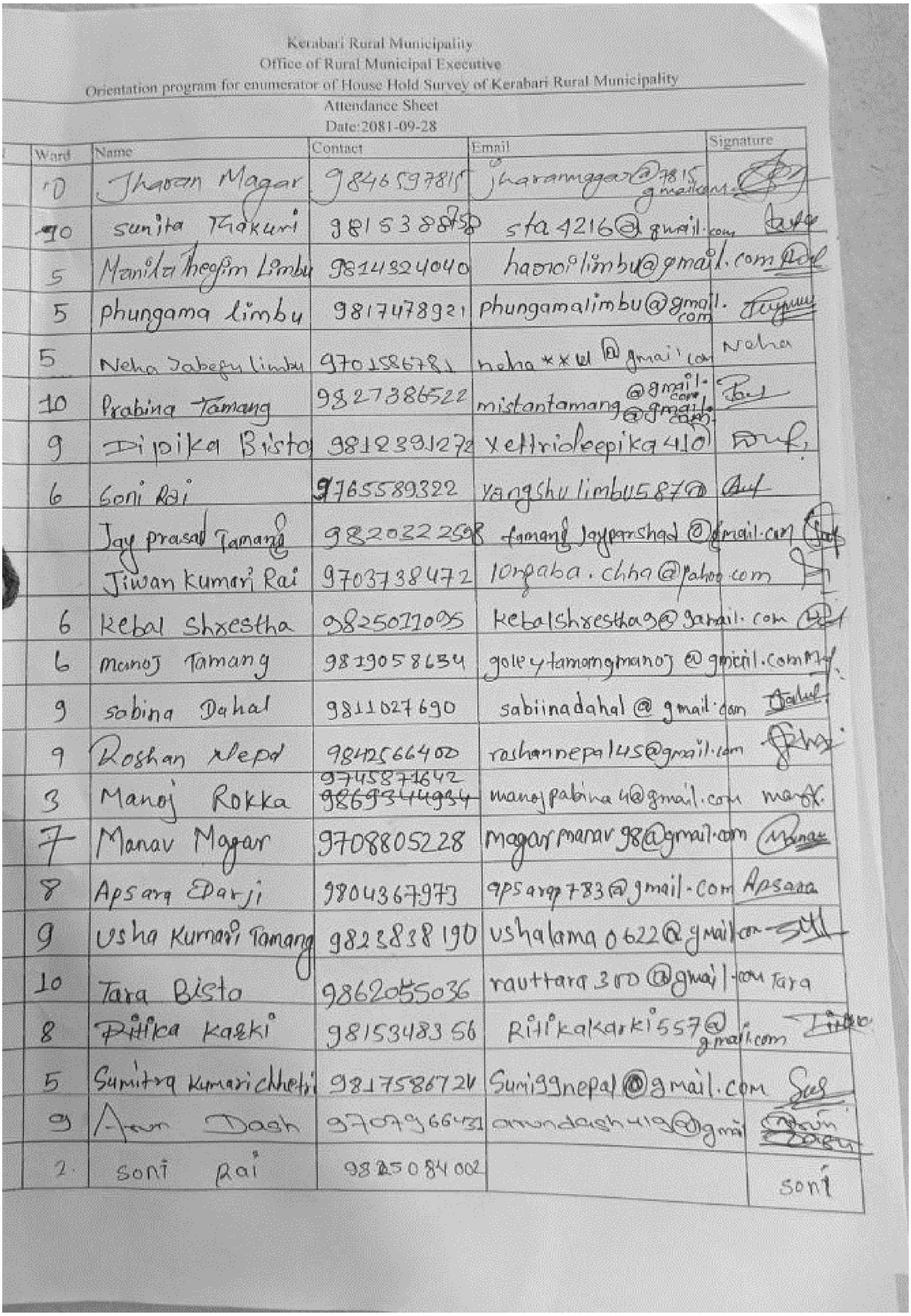

Kerabari Rural Municipality
Office of Rural Municipal Executive
Orientation program for enumerator of House Hold Survey of Kerabari Rural Municipality
Attendance Sheet
Date:2081-09-28

Ward	Name	Contact	Email	Signature
10	Jharan Magar	9846597815	jharanmagar9815@gmail.com	
10	sunita Thakuri	9815388858	sta4216@gmail.com	
5	Manita Thegim Limbu	9814324040	haoroilimbu@gmail.com	
5	phungama limbu	9817478921	phungamalimbu@gmail.com	
5	Neha Jabegu limbu	970158678[illegible]	neha**** @gmail.com	Neha
10	Prabina Tamang	9827386522	mistantamang@gmail.com	
9	Dipika Bista	981239127[illegible]	xettridcepika410@gmail.com	
6	Soni Rai	9765589322	yangshu limbu587@	
	Jay prasad Tamang	9820222598	tamang jayparshad@gmail.com	
	Jiwan kumari Rai	9703738472	lonpaba.chha@yahoo.com	
6	Kebal Shrestha	9825017095	kebalshrestha9@gmail.com	
6	manoj Tamang	9819058634	goleytamangmanoj@gmail.com	
9	sabina Dahal	9811027690	sabiinadahal@gmail.com	
9	Roshan Nepal	9842566400	roshannepal45@gmail.com	
3	Manoj Rokka	9745874642 ~~9869344934~~	manojpabina4@gmail.com	manoj
7	Manav Magar	9708805228	magarmanav98@gmail.com	
8	Apsara Darji	9804367973	apsarap783@gmail.com	Apsara
9	Usha Kumari Tamang	9823838190	ushalama0622@gmail.com	
10	Tara Bista	9862055036	rauttara300@gmail.com	Tara
8	Ritika Karki	9815348356	Ritikakarki557@gmail.com	
5	Sumitra Kumari chhetri	9817586724	Sumi99nepal@gmail.com	
9	Arun Dash	9707966431	arundash419@gmail	
2	soni Rai	9825084002		soni

SN	Ward	Name	Contact	Email	Signature
24	1	Netrakala Magar	9860071146	neetyamgr@gmail.com	Netrakala
25	6	Bishal limbu	9801797342	bishallimbu7111095@gmail.c	[illegible]
26	6	Badal Ale mgar	9819345423	badalale101@gmail.com	[illegible]
27	6	Lilam limbu	9826352192	Lilam rakthengba@gmail	[illegible]
28	7	Laxmi B.K.	9819029862	laxmibk2097@gmail.com	laxmi
29	9	prakash Rai	9812362070	kulungprakash717@g	[illegible]
30	10	Govinda katuwal	9829376922	avishek0katuwal@	गोविन्द
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					

अनुसूची - ५: केराबारी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल तयारीको लागि गरिएको अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहभागीहरू

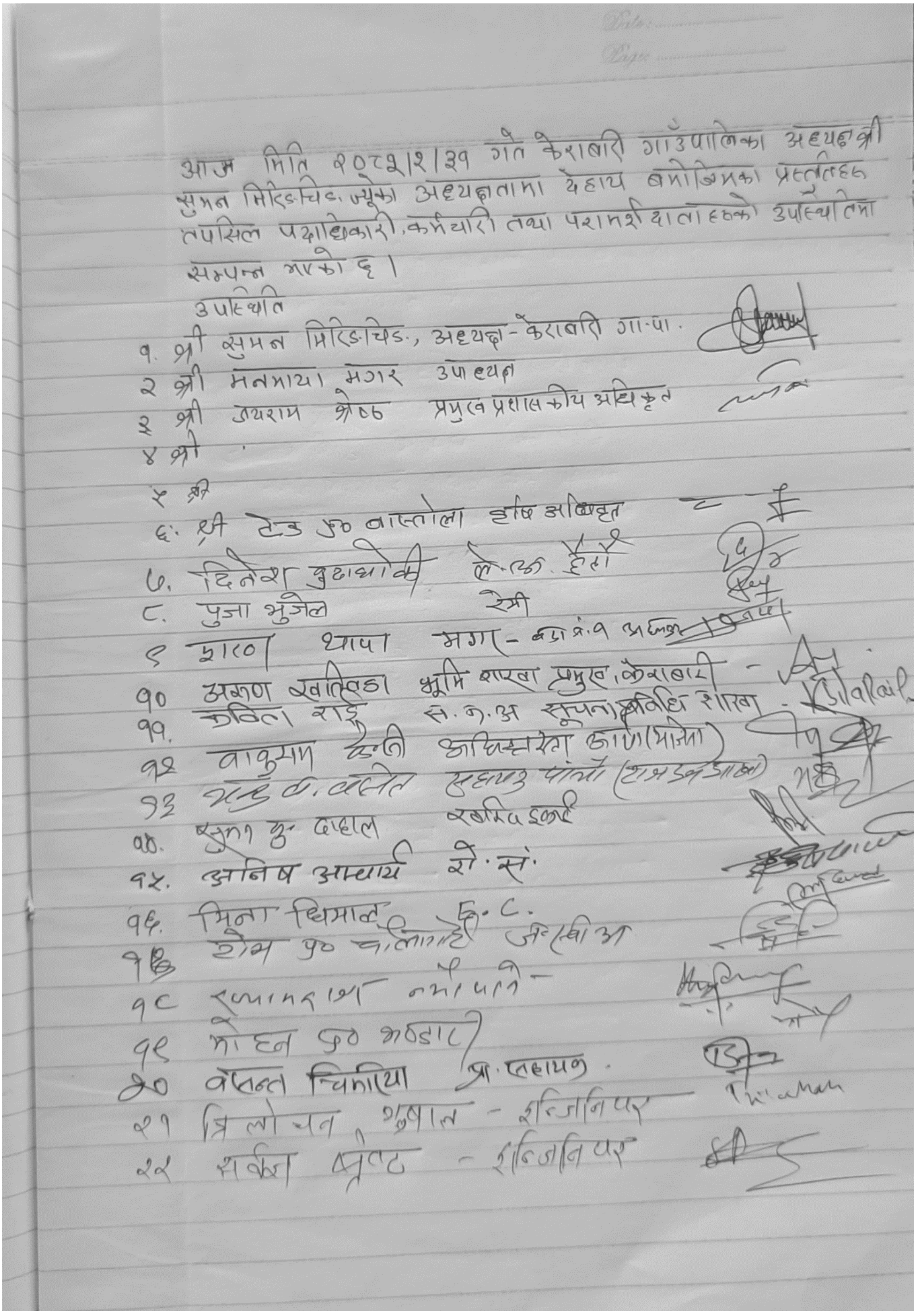
आज मिति २०८१/२/३१ गते केराबारी गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री सुमन मिरिङचिङ ज्यूको अध्यक्षतामा देहाय बमोजिमका प्रस्तावहरू तपसिल पदाधिकारी, कर्मचारी तथा परामर्शदाताहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरेको छ।

उपस्थिति

१. श्री सुमन मिरिङचिङ, अध्यक्ष - केराबारी गा.पा.
२ श्री मनमाया मगर उपाध्यक्ष
३ श्री जयराम श्रेष्ठ प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
४ श्री
५ श्री
६. श्री टेक प्र० बास्तोला कृषि अधिकृत
७. दिनेश बुढाथोकी ले.व्य. [illegible]
८. पुजा भुजेल [illegible]
९ प्रकाश थापा मगर - वडा नं.१ अध्यक्ष
१० अरुण खतिवडा भूमि शाखा प्रमुख, केराबारी
११. कविता राई स.क.अ सूचना प्रविधि शाखा
१२ वाकुसाम [illegible] अधिकृतस्तर [illegible]
१३ चन्द्र ब. बस्नेत सहायक पाँचौं (राजस्व शाखा)
१४. सुमन कु. दाहाल खरिद इकाई
१५. अनिष आचार्य रो.सं.
१६. मिना घिमाल के.सी.
१७ होम प्र० चौलागाई जे.स्वा.अ
१८ [illegible] कर्मचारी
१९ मोहन प्र० भण्डारी
२० बसन्त चिमरिया प्रा. सहायक
२१ त्रिलोचन खुसाल - इन्जिनियर
२२ सर्वज्ञ श्रेष्ठ - इन्जिनियर